

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
TESOL-Ukraine
Zhytomyr Ivan Franko State University,
Educational and Research Institute of Pedagogy,
Department of the English Language
and Primary ELT Methodology
National Pedagogical Dragomanov University

CURRENT TRENDS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

*All-Ukrainian Student Scientific
and Practical Internet-Conference*

<https://sites.google.com/view/currenttrendsflt>

Book of Papers

April 3 – 7, 2023

Zhytomyr 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Асоціація «ТІСОЛ-Україна»
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
Навчально-науковий інститут педагогіки,
Кафедра англійської мови з методиками викладання
в дошкільній та початковій освіті
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Тези доповідей Всеукраїнської студентської
науково-практичної інтернет-конференції*
<https://sites.google.com/view/currenttrendsflt>

3 – 7 квітня 2023 р.

Житомир 2023

All-Ukrainian Student Scientific and Practical Internet-Conference

Organizational Committee:

The head of the committee – *Halyna Kyrychuk*, Doctor of Sciences (Biology), Full Professor, Rector, Zhytomyr Ivan Franko State University

Co-heads: *Tetiana Botsian*, PhD (Economics), Associate Professor, Vice-Rector for Research and International Work, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Oksana Myhailova*, PhD (Education), the Head of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Bernatska*, PhD (Education), Associate Professor, the Head of the Department of Foreign Languages and Methods of Teaching, National Pedagogical Dragomanov University.

Members of the committee: *Oleksandr Vozniuk*, Doctor of Sciences (Education), Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olha Humankova*, PhD (Education), Associate Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Kravets*, PhD (Education), Associate Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Oksana Mykhailova*, PhD (Education), Associate Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Svitlana Dienhaieva*, Senior Teacher of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Zymovets*, Teacher of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Vladyslav Kulak*, Teacher of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

Current Trends in Foreign Language Teaching. All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference (April 3 – 7, 2023). Zhytomyr: IFZSU. 2023. 296 p.

The book of papers includes the participants' reports at all-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference "Current Trends in Foreign Language Teaching". They explore linguistic and methodological aspects of teaching foreign languages for specific purposes; current trends of psychological and pedagogical research in the context of foreign language teaching; Linguistic principles of an effective foreign language learning strategy; innovative technologies of foreign language teaching at different educational stages; organization of foreign language, professionally oriented discourse. The publication is aimed at EFL professionals, researchers, students, post-graduate students.

У збірнику представлені тези доповідей учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції "Сучасні тенденції навчання іноземних мов", що висвітлюють лінгво-методичні аспекти навчання іноземних мов за професійним спрямуванням; напрями сучасних психолого-педагогічних досліджень у контексті викладання іноземних мов; лінгвістичні засади ефективної стратегії засвоєння іноземних мов; інноваційні технології навчання іноземних мов на різних освітніх етапах; організація іншомовного, професійно-орієнтованого дискурсу. Видання розраховано на науковців, викладачів, студентів, аспірантів та на широке коло осіб, зацікавлених у вивченні англійської мови.

Тексти публікації подаються в авторському редагуванні.

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

All-Ukrainian student scientific Internet-conference

Current Trends in Foreign Language Teaching

April 3 – 7, 2023

Редактор
Комп'ютерний набір та верстка
Макетування

Михайлова О.С.
Зимовець О. А.
Вознюк О. В.

Формат 60×90/8. Гарнітура TimesNewRoman.

Умовн. друк. арк. 12,7

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

© ЖДУ, 2023
© Колектив авторів, 2023

ЗМІСТ

НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	13
Маринич Юлія Петрівна, Христич Ніна Сергіївна. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ УЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ НАВЧАННЯ.....	13
Маніло Іванна Іванівна, Давиденко Олена Василівна. ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	18
Бура Анна Володимирівна, Лук'янчук Світлана Федорівна. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ.....	21
Землянська Олександра Сергіївна, Давиденко Олена Василівна. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	25
Oksana Flyachynska, Oksana Mykhailova. DIFFERENTIATED APPROACH TO PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS.....	28
Орловська Ольга Анатоліївна, Кулак Владислав Ігорович. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.	32
Sofia Vorobey, Olexandr Voznyuk. FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE AT ENGLISH LANGUAGE CLASSES.....	37
Литвинчук Наталія Володимирівна, Кулак Владислав Ігорович. ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.	40
Шокал Валентина Іванівна, Кравець Олена Євгенівна. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ НУШ.	44
Горбонос Людмила Олександрівна, Вознюк Олександр Васильович. ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	48

Тушинська Оксана Олександрівна, Вознюк Олександр Васильович. ЗАСОБИ КРАЄЗНАВСТВА ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.	51
--	----

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА РІЗНИХ ОСВІТНІХ ЕТАПАХ	54
--	-----------

Цирин Любов Олексіївна, Давиденко Олена Василівна. ПОДКАСТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ АУДІЮВАННІ.	54
---	----

Корнійчук Юлія Іванівна, Кравець Олена Євгенівна. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.	57
--	----

Синенко Юлія Ігорівна, Пономаренко Ольга Володимирівна. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ЗАСТОСУНКІВ.....	62
---	----

Бабік Анна Володимирівна, Бернацька Олена Володимирівна. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ.....	66
---	----

Максименко Ангеліна Михайлівна, Бернацька Олена Володимирівна. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ- РЕСУРСІВ	71
--	----

Ratmir Turchaninov, Olga Beshlei. KNOCKING OUT LANGUAGE BARRIERS: USING BOXING TRAINING TO TEACH ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE TO PREADOLESCENTS	76
--	----

Valentyna Stavskа, Oksana Mykhailova. DEVELOPMENT OF DIALOGICAL SPEECH IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES.....	79
---	----

Kateryna Yevpak, Oksana Mykhailova. STORY-ROLE PLAY AS A MEANS OF THE FORMATION OF COMMUNICATION SKILLS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE	82
--	----

Сорока Катерина Вікторівна, Гуманкова Ольга Сергіївна. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	85
--	----

Новицька Вікторія Володимирівна, Гуманкова Ольга Сергіївна. ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	89
Раченко Оксана Павлівна, Гуманкова Ольга Сергіївна. ОПТИМІЗАЦІЯ МОТИВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО- ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	93
Семенович Яна Миколаївна, Кравець Олена Євгенівна. МЕТОД ПРОЕКТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	97
Марченко Ірина Петрівна, Кравець Олена Євгенівна. ПОТЕНЦІАЛ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	102
Висоцька Людмила Миколаївна, Кравець Олена Євгенівна. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	105
Савчук Аліна Олегівна, Максимова Олена Олександрівна. ПОТЕНЦІАЛ STREAM-ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ	109
Левківська Юлія Анатоліївна, Зимовець Олена Анатоліївна. ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	114
Борисенко Анастасія Володимирівна, Зимовець Олена Анатоліївна. ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»	121
Гевондян Вардуй Араїківна, Зимовець Олена Анатоліївна. ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ДЛЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	124
ОРГАНІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОГО, ПРОФЕСІЙНО- ОРІЄНТОВАНОГО ДИСКУРСУ	129
Lyudmila Dzhigirei, Olexandr Voznyuk. PECULIARITIES OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF CHILDREN OF OLDER PRESCHOOL AGE BY MEANS OF LITERARY LOCAL HISTORY	129

Larysa Ryabokon, Oksana Mykhailova. METHODS OF THE FORMATION OF NATIONAL VALUES AND IDEALS IN PRIMARY SCHOOL LEARNERS	133
Nataliia Kovalchuk, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF NATURE-APPROPRIATE BEHAVIOR IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF PROJECT ACTIVITIES	137
Yuliia Lozenko, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF IDEAS ABOUT NUMBER IN THE PROCESS OF CREATING MATHEMATICAL PROJECTS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE	141
Hanna Domalevska, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF HEALTH SAFETY COMPETENCE IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF PROJECT ACTIVITIES	145
Ivanka Vasilkova, Oksana Mykhailova. THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF MOBILE GAMES	149
Alina Pidkaura, Oksana Mykhailova. WAYS OF FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF ETHNOLOGY	153
Olena Yevpak, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF ARTISTIC AND SPEECH COMPETENCE IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF CHILDREN'S LITERATURE	156
Nataliia Bila, Vladyslav Kulak. THE POTENTIAL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRIMARY SCHOOL	159
Kateryna Kravchenia, Vladyslav Kulak. WAYS TO IMPROVE THE PERFORMING SKILLS OF A PIANIST IN THE PROCESS OF INTERPRETING WORKS IN THE MUSICAL GENRE.....	162
Tetiana Korzun, Vladyslav Kulak. TECHNOLOGIES OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT IN THE SCHOOL.....	165
Kateryna Voznyuk, Vladyslav Kulak. THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF WILLPOWER AND ACTIVITY OF A PIANIST.....	170
Mariia Vyshnivska, Olexandr Voznyuk. DEVELOPING SPEECH CULTURE IN PRESCHOOL CHILDREN THROUGH FAIRY TALES	173
Diana Kuleniuk, Vladyslav Kulak. THE FUTURE OF CORPORATE DESIGN: TRENDS AND PREDICTIONS	176

Maryna Nosok, Olena Kravets. THE GENRE OF VAUDEVILLE AND ITS FEATURES IN N. UVAROVA'S PLAY "TROUBLE FROM A TENDER HEART"	180
Daryna Pohosian, Vladyslav Kulak. FEATURES OF CREATING A CALENDAR DESIGN LAYOUT WITH THE HELP OF COMPUTER PROGRAMS	183
Alina Korotkikh-Biloshytska, Olena Zymovets. ART THERAPY AS A MEANS OF SPEECH COMPETENCE FORMATION.....	186
Kateryna Stremenko, Svitlana Dienhaieva. MOTIVES OF EDUCATIONAL ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS.....	190
Yulia Shydlovska, Olena Kravets. MODERN UKRAINIAN SONG AS A TREND OF TODAY: MISSION POSSIBLE.....	194
Olha Zabrodska, Vladyslav Kulak. DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES BY MEANS OF BEAD WEAVING TECHNOLOGY	199
Yulia Korniychuk, Vladyslav Kulak. DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE AS ONE OF THE KEY COMPETENCES OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS	202
Oksana Hurska, Vladyslav Kulak. FOLK-ROCK AS A COMPONENT OF MODERN UKRAINIAN MUSICAL SPACE (ON THE EXAMPLE OF "GENEROUS" BY MYKOLA LEONTOVYCH).....	206
Anatolii Suprunenko, Vladyslav Kulak. MANGA AND THE NEED TO STUDY IT AS A CULTURAL PHENOMENON IN JAPAN.....	212
Vitalii Loskucheriavyi, Vladyslav Kulak. IMPACT OF DIGITAL COMPUTER TECHNOLOGIES ON ART AND DESIGN.....	216
Yelyzaveta Panchenko, Vladyslav Kulak. FORMATION OF SUBJECT-PRACTICAL COMPETENCE OF CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE.....	220
Karina Hubelyuk, Oksana Mykhailova. THE MAIN GUIDELINES FOR THE EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN UKRAINE.....	224
Olena Pryshchepa, Svitlana Dienhaieva. THE POTENTIAL OF INTEGRATED LESSONS IN FORMING THE COGNITIVE INTERESTS OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN THE PROCESS OF LEARNING THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERARY READING.....	227

Kateryna Malynovska, Svitlana Dienhaieva. ORGANIZATION OF INTERACTION BETWEEN THE PRIMARY SCHOOL TEACHER AND PARENTS IN CONDITIONS OF A MIXED FORM OF EDUCATION	230
Svitlana Vasylyuk, Svitlana Dienhaieva. THE USAGE OF DIDACTIC GAMES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL	235
Nataliia Mazur, Olena Zymovets. FORMATION OF MEDIA LITERACY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH PROJECT ACTIVITIES	238
Nataliia Khalimonchuk, Olexandr Voznyuk. THE PECULIARITIES OF FORMING THE SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES IN THE PRESCHOOLERS THROUGH THE LINGUISTIC MEANS OF FAIRY TALES	240
Iryna Blonska, Olena Zymovets. FORMATION OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS' CREATIVE SKILLS USING GAME TECHNOLOGIES IN COMPUTER SCIENCE LESSONS	243
Liudmyla Vysotska, Olha Humankova. PROJECT ACTIVITY AS A FACTOR OF MENTAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS.....	247
Halyna Holyachenko, Svitlana Dienhaieva. SENSORY DEVELOPMENT OF CHILDREN OF EARLY AGE BY MEANS OF DIDACTIC GAMES AND EXERCISES	251
Alona Lyapunova, Svitlana Dienhaieva. DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF NON-TRADITIONAL TECHNIQUES OF VISUAL ACTIVITY.	254
Kateryna Ostapchuk, Svitlana Dienhaieva. MORAL AND ETHICAL EDUCATION OF PRESCHOOLERS	257
Yuliia Shelihatska, Svitlana Dienhaieva. THE DEVELOPMENT OF THE SKILLS TO REPRESENT A TEXT IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE IN THE PROCESS OF FAMILIARITY WITH ARTISTIC LITERATURE	260
Halyna Kontsedailo, Oksana Mykhailova. THE POTENTIAL OF THE APPLICATION OF GAME TECHNOLOGIES FOR THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS AS COMPONENT SOFT SKILLS OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS.	264
Serhii Mysko, Oksana Mykhailova. EDUCATIONAL JOURNEYS OF THE DESCENDANTS OF NOBLE FAMILIES OF THE COMMON THINGS (XVI-XVIII CENTURIES) IN POLISH-SPEAKING LITERATURE	267

Anzhelika Hanovska, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF A VALUABLE ATTITUDE TO NATURE IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE	270
Daniela Havrylyuk, Oksana Mykhailova. THE FORMATION OF AN EMOTIONAL AND VALUABLE ATTITUDE TOWARDS ONESELF IN CHILDREN OF MIDDLE-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF ART TECHNOLOGIES	275
Lesia Vorobei, Olena Zymovets. THE PROBLEM OF UPBRINGING PRESCHOOL CHILDREN'S SOUND CULTURE OF SPEECH IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH.....	278
Anna Svintsitska, Olena Zymovets. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS' INTELLECTUAL ABILITIES IN MATHEMATICS LESSONS	282
Yuliia Levkivska, Olena Zymovets. THE POTENTIAL OF DIGITAL TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING JUNIOR PUPILS' COGNITIVE INTEREST.....	286
Oleksandr Zhevako, Olena Zymovets. JOHANN SEBASTIAN BACH'S WORKS: THROUGH THE PRISM OF THE CENTURY	289

НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ю. Маринич,
здобувачка першого (магістерського) рівня вищої освіти,
Н. Христич,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної філології, перекладу та методики
навчання,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ УЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ НАВЧАННЯ

У статті аналізуються особливості мовлення учителя у процесі розвитку в учнів лексико-граматичних навичок, а також навичок аудіювання, говоріння, читання та письма. Розглядається вплив інтерактивних методів на якість викладання та розвиток навичок мовлення учнів на різних етапах навчання. Об'єктом дослідження є особливості мовлення учителя англійської мови на різних етапах навчання у ЗЗСО, включаючи початкову школу (1-4 класи), базову школу (5-9 класи) та старшу профільну школу (10-11 класи). Автор доходить висновку, що адекватне розуміння учителем особливостей навчання на кожному етапі сприяє вдосконаленню методів викладання для забезпечення ефективного формування навичок усного та писемного мовлення учнів.

Ключові слова: *англійська мова; мовлення; етап; метод; ЗЗСО, інтерактивні технології.*

Постановка проблеми. Мовлення учителя англійської мови формує комунікативну компетенцію учнів в говорінні як систему навичок та вмінь, необхідних для створення усних мовленнєвих висловлювань, адекватних з точки зору мовних, мовленнєвих, соціокультурних норм, вимог ситуації, власних намірів, взаємин співрозмовників тощо.

Метою статті є розкрити особливості мовлення учителя англійської мови на різних етапах навчання учнів ЗЗСО.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Проблема мовлення учителя англійської мови розглядається у площині загальної проблеми створення педагогічних умов комунікативного навчання, яку останнім часом досліджують українські учені (Красненко & Лазоренко, 2020 [1]; Kharchenko & Khrystych, 2022 [2]; Khrystych, 2020 [3]).

Виклад основного матеріалу дослідження. Мовлення учителя англійської мови може відрізнятися залежно від вікових та рівневих особливостей учнів. Основні особливості мовлення учителя англійської мови на різних етапах навчання у ЗЗСО такі:

1. Початкова школа (1-4 класи).

На цьому етапі учителю необхідно користуватися зрозумілою для учнів мовою. Він має використовувати багато ігрових та пісенних елементів, а також інші методи, які стимулюють увагу та цікавість учнів. Важливо постійно повторювати вже вивчений матеріал, щоб закріпити його в пам'яті учнів. Учителю важливо підтримувати мотивацію навчання учнів, створюючи атмосферу довіри та підтримки. Він повинен хвалити учнів за їх успіхи та давати їм можливість вільно висловлювати свою думку та підтримувати ідеї. Слід пам'ятати про відпочинок та ігри, які допомагають учням розслабитись та зберегти інтерес до навчання англійської мови.

2. Базова школа (5-9 класи).

На цьому етапі учителю потрібно більше уваги приділяти розвитку навичок читання, письма та говоріння, використовуючи відповідні методи. Учителю варто звертати увагу на правильну вимову та граматичну правильність учнів. Також варто користуватися різноманітними джерелами інформації, щоб розширити словниковий запас та підвищити рівень загального розвитку учнів. Мовлення учителя англійської мови на етапі базової школи повинно бути наступним:

- Чітким та зрозумілим. Важливо, щоб учитель чітко та правильно вимовляв слова.

- Граматично правильним. Учитель повинен використовувати граматичні структури для того, щоб учні могли навчитись правильної мови.

- Різноманітним. Учитель повинен використовувати різні види мовленнєвої діяльності, наприклад, діалоги, відповіді на запитання, аудіювання, говоріння, читання та письмо.

- Адаптованим до рівня учнів. Учитель повинен вживати мовні конструкції, зрозумілі для учнів.
- Мотиваційним. Учитель повинен демонструвати учням практичне застосування англійської мови та мотивувати їх до активної участі на уроках.
- Розвиваючим. Учитель повинен створювати умови для розвитку мовних навичок учнів, наприклад, стимулювати їх до говоріння та письма.
- Коректним. Учитель повинен уникати використання слів та висловлювань, що можуть образити чи принизити учнів, та поводитись з ними увічливо та шанобливо.

Ці особливості мовлення учителя англійської мови на етапі базової школи допоможуть досягти максимального ефекту в навчанні та розвитку мовленнєвих навичок учнів. Вони також використовуються і для учнів старшої профільної школи.

3. Старша профільна школа (10-11 класи).

Для більш ефективного навчання на цьому етапі учителю краще використати такі методи як:

1. Метод проєктів: учні працюють у групах над проєктами з різних тематик, під час яких вони мають можливість удосконалити свої мовленнєві навички.

2. Метод ігрових ситуацій: учні грають ролі, що дозволяє їм вживати нові мовні конструкції та вдосконалювати свої навички у спілкуванні.

3. Метод проблемного навчання: учні вирішують реальні проблеми та задачі, що вимагають використання англійської мови в різних контекстах.

4. Метод взаємного навчання: учні працюють у парах чи групах, де навчаються одне від одного, використовуючи англійську мову в процесі спільної роботи.

5. Метод роботи з аутентичними матеріалами: учні працюють з різноманітними матеріалами, такими як відео-, аудіо-тексти, що допомагає їм вдосконалити свої мовленнєві навички та розширити свій словниковий запас.

6. Метод перевернутого класу: учні вивчають матеріали вдома, а на уроці виконують завдання та практикуються у мовленні.

Крім цих методів, на уроках мовлення англійської мови в старшій профільній школі можна використовувати різні види вправ та завдань, такі як дебати, рольові ігри, презентації, письмові та усні творчі завдання, що допоможуть учням вдосконалити свої мовленнєві навички та зрозуміти навчальний матеріал.

На етапі підготовки до ЗНО (Зовнішнього Незалежного Оцінювання) та НМТ (Національного Мультипредметного Тесту) учителю англійської мови потрібно звернути увагу на наступні особливості мовлення:

- Чіткість та точність висловлювання: важливо, щоб учитель говорив чітко та зрозуміло, щоб учні могли наслідувати його мовлення.

- Використання академічної лексики: на підготовчих заняттях до ЗНО та НМТ, учитель повинен активно використовувати академічну лексику та терміни, що використовуються в тестах.

- Розширення словникового запасу: учитель повинен пропонувати учням різні вправи та завдання, що допомагають розширити словниковий запас, наприклад, вправи на знаходження антонімів, синонімів, перефразування тощо.

- Вправи на розвиток граматичних навичок та умінь: важливо, щоб учитель запропонував учням вправи, які допомагають розвивати граматичні навички та вміння формулювати речення з правильною структурою.

- Практика в усному та писемному мовленні: учитель повинен надавати можливість учням практикуватися в усному та писемному мовленні, наприклад, шляхом написання творів, складання діалогів та монологів, а також виступів перед класом.

- Використання додаткових ресурсів: учитель може використовувати додаткові ресурси, такі як підручники для підготовки до ЗНО та НМТ, додаткові матеріали, відео та аудіозаписи для підвищення ефективності занять.

На цьому етапі учні вже мають достатній рівень володіння мовою, тому учителю варто більше уваги приділяти розвитку навичок аудіювання та говоріння. Учителю варто використовувати більш складну мову та акцентувати увагу на граматичній правильності та відповідній вимові.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи особливості використання мовлення на різних етапах навчання, слід зазначити, що учителі мають адаптувати свій стиль та методи навчання до вікових особливостей учнів. На початковому етапі навчання важливо використовувати просту та зрозумілу мову, зосереджуватися на розвитку навичок вимови та навичок аудіювання. На етапі базової школи учителі повинні звертати увагу на розвиток лексичних та граматичних навичок, а також на розвиток навичок читання та письма. На етапі старшої профільної школи учителі мають зосередитися на поглибленому вивченні граматики та лексики, а

також на розвитку навичок спілкування та вмінні вести дискусії. На етапі старшої профільної школи учителі повинні готувати учнів до складання іспитів ЗНО та НМТ, розвиваючи навички аудіювання, читання та письма, а також надавати можливість вправлятися у підготовленому та непідготовленому мовленні. Перспективи для дослідження полягають у пошуку ефективних методів навчання англійської мови на кожному етапі навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Красненко О. М., Лазоренко Л. В. Компетенції XXI століття та методи їх розвитку на заняттях англійською. *Лінгвістичні та методичні проблеми вивчення іноземних мов на природничих факультетах. Міжкафедральний збірник наукових праць*. Київ : ПП АЗІАЗ. 2020. № 7. С. 93–106.
2. Kharchenko T., Khrystych N. Implementation of a personality-oriented approach in higher education in France. *PNAP. Scientific Journal of Polonia University. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*, 2022. 50. № 1. pp. 59–68. DOI: <https://doi.org/10.23856/5007>
3. Khrystych N. S. The communicative approach and motivation in learning English. *Матеріали VIII-ої Міжнар. наук.-практ. конф. «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи, діалог у розвитку наук і освіти»*. Ужгород. нац. ун-т. 30 квітня 2020 р. 2020. С. 269–270.

*І. Маніло,
студентка
О. Давиденко,
кандидат пед. наук, доцент,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Мова та культура є поняттями, які взаємопов'язані. Жодна людина не зрозуміє культуру, ні свою, ні інших країн, не маючи контакту з її мовою.

Завдяки культурі відбувається передача знань, традицій та, загалом, уявлення світу кожного народу. Звичайно, таке пізнання набувається у процесі життєдіяльності, що і зумовлює актуальність формування іншомовної соціокультурної компетентності, компетенції учнів у процесі навчання іноземної мови.

Сутність визначення компетенції у тлумаченні різними дослідниками подається через поняття «знання», «уміння», «навички», «отриманий досвід» і здібності, які набуто і розвинуто завдяки навчанню.

Сучасна освітня програма з вивчення іноземних мов в загальноосвітніх школах направлена на формування в учнях комунікативної компетентності, а саме на здатність особистості застосовувати при спілкуванні знання мови, необхідної для реалізації такого спілкування [2].

Одним із елементів комунікативної компетентності є соціокультурна компетентність, що в свою чергу включає в себе фонові знання, культурологію, країнознавство, вміння застосувати конкретні знання при спілкуванні з представниками іноземних держав. Для того, щоб відбувалось спілкування людей різних національностей, замало тільки ознайомитись із культурою. Для самого розуміння та усвідомлення їхньої мови та культури слід вивчити фонетичні, лексичні, граматичні, структурні, композиційні засоби, а також навчитись застосовувати їх при мовленнєвих контактах.

Наукова література детально описує зв'язок методики навчання іноземних мов у середніх і вищих навчальних закладах з педагогікою та лінгвістикою. Однак, з цього вбачається, що урахування лінгвістичних та педагогічних аспектів у формуванні соціокультурної компетенції на етапі вивчення мови для професійного вільного спілкування потребує додаткових досліджень. Це зумовлено через євроінтеграційні процеси, глобалізацію ринку праці та гуманітаризацію освіти, які посилюють у свою чергу проблему та потребу у формуванні міжкультурного спілкування учнів середньої загальноосвітньої школи.

То ж, через високий рівень розвитку міжнародних зв'язків у різних сферах суспільного життя та потреби у співпраці з англomовними країнами зумовлюється спрямування сучасної методики навчання англійської мови на необхідності формування англomовної соціокультурної компетентності як обов'язкової та невід'ємної складової процесу навчання.

Навчальна діяльність учнів старших класів організується таким чином, щоб вони виконували вмотивовані дії з мовленнєвим матеріалом для вирішення комунікативних завдань, спрямованих на досягнення цілей та намірів спілкування. Нова мета навчання іноземної мови – використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу – загострює особливу увагу до соціокультурного складника іншомовної комунікативної компетенції. Оволодіння соціокультурною компетенцією, як відомо, передбачає засвоєння необхідного мінімуму соціокультурних знань, а також системи навичок та вмінь узгоджувати свою поведінку у відповідності до цих знань та вмінь.

З метою поживлення та ефективності процесу навчання в сьогоденні та для забезпечення формування соціокультурної компетентності слід застосовувати мультимедійні засоби навчання, що дозволять вчителям ефективніше формувати та передавати англomовну соціокультурну компетентність. Таким чином створюються якісніші умови освітнього процесу.

На сьогодні, мультимедійні засоби стали одним із різновидів сучасних засобів навчання в усьому світі, завдяки яким передається більш якісно та повно текст, зображення, звук, комп'ютерні програми, документи та інше. Судячи з цього, мультимедійні засоби навчання для учнів старших класів є комплексом засобів, що складаються з апаратних і програмних складових, які дозволять вчителям ефективніше формувати англomовну соціокультурну компетентність в учнях старших класів через «спілкування» з комп'ютером,

використовуючи графічні зображення, звук, анімації, відео та інше [3]. За таких умов, на кінець 11-го класу учні загальноосвітнього навчального закладу, які вивчають першу іноземну мову, досягнуть рівня B1, учні спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземної мови – рівня B2. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

З викладеного можна зробити висновок, що сучасна методологія поряд із мовною (лінгвістичною), мовленнєвою складовою велику увагу приділяє формуванню соціокультурної компетенції, без володіння якою, навіть за наявності високого рівня мовної й мовленнєвої компетенцій, повноцінне спілкування з носіями мови неможливе. Я вважаю, що саме соціокультурна компетентність іноземної мови створює найкращі умови для вивчення іноземної мови, а саме: здійснювати вільне спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів, читати їх та розуміти; здійснювати вільне спілкування у письмовій формі; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О.Л.Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. / Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник// Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. – 556 с.
2. Навчальні програми Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
3. Бурмистрова, Е. Д. Виды мультимедийных средств при обучении иностранному языку / Е. Д. Бурмистрова. – Казань : Молодой ученый, 2021.

*А. Бура,
студентка,
С. Лук'янчук,
канд. пед. наук, доцент,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ

Популяризація глобальних цінностей у школі привертає все більше уваги в останні роки. Пропагуючи ціннісні орієнтації, школи можуть сприяти розвитку учнів, які є відкритими та критично мислячими, здатними цінувати розмаїття та володіють навичками й установками, необхідними для участі в глобальній спільноті [1: 241]. Тому, формування ціннісних орієнтацій молодших школярів на уроках іноземної мови за допомогою інтерактивних вправ необхідне для досягнення кращих результатів навчання, розвитку позитивного ставлення до іноземних мов і культур, підвищення самооцінки учнів, покращення якості викладання та вивчення іноземної мови, а також забезпечення довгострокових переваг для подальшої освіти школярів.

На думку О. Матвієнко та Д. Губаревої, ціннісне ставлення є одним із найважливіших утворень в індивідуальній свідомості та самосвідомості, що визначає деякі сутнісні характеристики особистості, які передусім залежать від змісту існуючої системи цінностей, значущості викладених у ній положень аксіології [2 : 6].

Інші дослідники в галузі освіти також вивчали ефективність інтерактивних вправ у формуванні позитивних ціннісних орієнтацій молодших школярів на уроках іноземної мови. Загалом, ці дослідження дають підстави стверджувати, що використання інтерактивних вправ на уроках іноземної мови може бути ефективним способом сприяння розвитку позитивних ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Метою дослідження є проаналізувати потенціал інтерактивних вправ як засобу формування ціннісних орієнтацій молодших школярів на уроках іноземної мови.

Коли учні беруть участь в інтерактивних вправах, вони вчаться розпізнавати культурні відмінності, поважати різноманітність і розвивати позитивне ставлення до інших культур. Такий досвід допомагає дітям стати більш відкритими і толерантними, що дуже

важливо в сучасному глобалізованому світі.

За допомогою інтерактивних вправ учні можуть розвивати почуття відповідальності, емпатії та поваги до інших. Це сприяє особистісному розвитку та допомагає учням стати кращими громадянами країни. Більше того, позитивний досвід, отриманий під час інтерактивних вправ, може стати основою для навчання впродовж усього життя та особистісного зростання.

На нашу думку, особистість учителя є важливим елементом шкільного середовища початкової школи, необхідним для формування ціннісних орієнтацій молодших школярів. Важливою умовою просування ціннісних орієнтацій є те, що сам учитель повинен втілювати ці цінності у своїй педагогічній практиці [1, с.105]. В свою чергу, інтерактивні вправи допомагають створити динамічне та цікаве навчальне середовище, яке може підвищити мотивацію та інтерес учнів до вивчення англійської мови, а також сприяти формуванню позитивних цінностей.

Інтерактивні вправи є важливим засобом формування ціннісних орієнтацій молодших школярів на уроках іноземної мови, оскільки вони дають можливість учням самостійно досліджувати, аналізувати та обговорювати різноманітні життєві ситуації, що вимагають прийняття рішень та вибору вірного шляху поведінки [3, с. 194].

Учителі можуть використовувати різноманітні методи, такі як робота в колі, розповідь історій, рольові ігри та дискусії, щоб допомогти дітям обмірковувати та досліджувати цінності [4, с. 77]. Інтерактивні та спільні види навчальної діяльності, такі як групові проекти та взаємне навчання, можуть допомогти учням розвивати такі цінності, як співпраця, емпатія та повага до розмаїття [4, с. 81]. Крім того, всі ці вправи надають учням можливість практикувати свої мовні та комунікативні навички. Вони також сприяють розвитку критичного мислення, що може позитивно вплинути на вивчення мови.

Ось кілька способів використання інтерактивних вправ для розвитку ціннісних орієнтацій учнів на уроках англійської мови:

Рольові ігри. Їх можна використовувати для розвитку в учнів таких цінностей, як емпатія, розуміння різних людей і культур, повага до розмаїття. Наприклад, можна запропонувати учням розіграти різні сценарії, в яких вони взаємодіють зі своїми іноземними однолітками.

Дебати. Варто використовувати для розвитку таких цінностей, як критичне мислення, повага та відповідальність. Школярів можна об'єднати в групи і дати їм тему для дебатів. Наприклад, про те, чи є технології корисними або шкідливими для суспільства. Це сформує в

учнів навички критичного мислення, а також сприятиме вихованню поваги до думок інших людей і відповідальності за підкріплення своїх аргументів доказами.

Спільні проекти. Робота над ними сприяє розвитку в учнів таких цінностей, як справедливість, взаємовиручка, повага до іншої думки, відповідальність перед колективом. Наприклад, діти можуть працювати разом над створенням колажу або презентації на обрану ними тему. Ця діяльність розвине не тільки навички роботи в команді та творчі здібності, а також сприятиме вихованню відповідальності за вчасне та якісне завершення проекту.

Розповідання історій. Слухання та обговорення казок, історій та оповідань на різні теми, залежно від їх змісту, сприяють розвитку таких ціннісних орієнтацій учнів, як любов до Батьківщини, гідність, мужність, взаємовиручка, віра в добро, толерантність, вміння співчувати. Школярам варто запропонувати готову історію, обговорити її, а тоді попросити їх в парах чи групах придумати свій кінець історії, або власну історію, та поділитися нею з класом. Це допоможе дітям навчитися поставити себе на місце персонажів їхніх історій, проаналізувати й зрозуміти мотиви їхніх вчинків та зробити висновки.

Рефлексія. Вправи на рефлексію можна використовувати для розвитку таких цінностей, як самосвідомість, відповідальність та емпатія. Наприклад, попросити учнів поміркувати над власним навчанням і визначити сфери, в яких їм потрібно вдосконалюватися, або подумати про те, як вони можуть застосувати те, про що дізналися на уроці, у власному житті. Заохочення до роздумів про те, як їхні дії впливають на інших, сприятиме розвитку в учнів емпатії, самосвідомості, та відповідальності за свої дії та вчинки.

Таким чином, застосування інтерактивних вправ у навчанні іноземної мови може бути ефективним засобом формування ціннісних орієнтацій молодших школярів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Довемарк, К. та Вален, А. (2021). Promoting Global Values in the Classroom: A Study of Primary School Teachers' Beliefs and Practices [Формування глобальних цінностей в класній кімнаті: дослідження переконань та практик вчителів початкової школи]. *Journal of Education and Practice*, 12(6), 35-44. DOI: 10.7176/JEP/12-6-05.
2. Губарева Д.В. Матвієнко О.В. Особливості формування ціннісного ставлення до людини у дітей молодшого шкільного

- віку: виховні заходи і батьківські збори (1-4 класи). Київ: видавництво Ліра-К, 2021
3. Литвиненко, В. В. (2018). Використання інтерактивних вправ на уроках іноземної мови для формування ціннісних орієнтацій учнів молодшого шкільного віку. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Серія: Педагогічні науки, 51, 191-196.
  4. Haydon, D. & Shin, J. (2019). Developing a Values-Based Curriculum: Lessons from the UK and South Korea [Розробка ціннісно-орієнтованої програми: уроки з Великобританії та Південної Кореї]. *Educational Review*, 71(3), 306-320. DOI: 10.1080/00131911.2018.1485267.

*О. Землянська,
студентка,
О. Давиденко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя*

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ключові слова: *лексична компетентність, цифрові інтерактивні технології, старша школа.*

Традиційний спосіб переписування нових мовних одиниць до словників і їх заучування в сучасній школі скоро стане архаїкою, натомість на допомогу приходять цифрові технології з їх широкими можливостями. Завдяки ним учні мають можливість потренуватися та зрозуміти, як те чи інше слово вживається у контексті та вільно висловлювати свою думку, не запинаячись. Застосування цифрових інтерактивних технологій дозволяє проводити заняття з вивчення лексичного матеріалу на високому рівні зацікавлення, а використання в них анімації забезпечує наочність, залучає велику кількість дидактичного матеріалу, підвищує обсяг виконуваної роботи на занятті та гарантує високий ступінь диференціації навчання.

Лексична компетентність трактується у сучасній методиці як здатність індивіда до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості [1, с. 181]. Одним із засобів формування лексичної компетентності учнів старшої школи є використання інтерактивних технологій навчання.

Сьогодні впровадження цифрових інтерактивних технологій у повсякденне життя суспільства неминуче, тому і стало одним з пріоритетів в освітній галузі, зокрема і при викладанні іноземної мови. Словниковий запас та вміння його застосовувати слугує певним фундаментом у вивченні будь-якої іноземної мови, адже одним із важливих чинників було і є знання слів та вміння їх застосовувати у своєму мовленні.

Аспекти формування лексичної компетентності засобами

цифрових інтерактивних технологій висвітлено в дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема: Є. В. Долинського, М. Б. Маїка, Л. В. Олесюка, А. В. Соломахи, Ю. П. Федоренка, Н. М. Шустваль, А. Aziz, M. Clark, A. Haleem, N. Hockly, M. Javaid, A. Oman, N. Pachler, S. Robin та інших.

Поки ситуація в країні лишається небезпечною, освітянам варто бути готовими до різного розвитку подій у новому навчальному році – від традиційних уроків у школі до продовження дистанційного формату навчання. Однак, слід зазначити, як Інтернет, так і загалом цифрові технології відкривають нові можливості для комунікації та ефективної взаємодії в освітньому середовищі. Вони є невичерпним джерелом інформації, які, як показує практика, стають у нагоді, коли традиційне аудиторне навчання є неможливим [2].

До того ж, порівнюючи традиційне навчання і освітній процес з використанням цифрових інтерактивних технологій, більш ефективним є друге, оскільки технології сприяють більш якісному засвоєванню іноземної мови. Сучасні учні все частіше надають перевагу комп'ютеру, новим програмам і застосункам, аніж підручникам. Вдале використання різноманітних інтерактивних ресурсів мотивує учнів до вивчення іноземної мови. Тим самим вчитель не тільки дасть учням знання, а й навчить їх застосовувати ці знання на практиці, тобто у повсякденному житті [3]. Оскільки сучасна молодь уже досить звикла до використання електронних гаджетів, включення їх у навчання, безсумнівно, допомогло б викликати їх інтерес і підвищити рівень залучення [4, с. 277]. Вже сьогодні можна стверджувати, що цифрові засоби навчання для іноземних мов, як і для інших навчальних дисциплін, сприймаються як основні, а через кілька років їх вважатимуть традиційними.

Таким чином, актуальність проблеми зумовила вибір теми роботи: «Формування лексичної компетентності учнів старшої школи засобами цифрових інтерактивних технологій».

Застосування цифрових інтерактивних технологій робить ефективним процес формування іншомовної лексичної компетентності, оскільки надає можливість застосування різних моделей взаємодії викладача з учнями, формує правильну вимову, покращує сприйняття інформації іноземною мовою, збільшує обсяг вивчених лексичних одиниць та розвиває лексичні навички.

Отже, навчання лексичної компетентності за допомогою цифрових інтерактивних технологій є не тільки сучасним та цікавим засобом оволодіння іншомовною лексикою для учнів старшої школи, а й розвиває їхню увагу до значення і вживання слів, виховує

потребу у відборі необхідного слова для точного висловлення думки та розвиває відчуття мови [5, с. 5].

Перспектива подальших досліджень полягає у теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці та перевірці методики формування лексичної компетентності учнів старшої школи засобами цифрових інтерактивних технологій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Долинський, Є. В. Методика формування іншомовної лексичної компетентності. *Проблеми сучасного підручника*, 2015. – 179-186 с.
2. Впровадження цифрових технологій для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках англійської мови у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Використання цифрових технологій на уроках іноземної мови*, 2022. Освітній проєкт *На Урок*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/vprovadzheniya-cifrovih-tehnologiy-dlya-aktivizaci-piznavalno-diyalnosti-zdobuvachiv-osviti-na-urokah-angliysko-movi-u-zakladah-profesiyno-tehnichno-osviti-274126.html>
3. Застосування мобільних технологій при вивченні англійської мови. *Мобільне навчання*, 2022. Освітній проєкт *На Урок*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-zastosuvannya-mobilnih-tehnologiy-pri-vivchennya-angliysko-movi-274129.html>
4. Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., Suman, R. Understanding the role of digital technologies in education. *Scientific Journal: Sustainable Operations and Computers*, 2022. – 275-285 p.
5. Соломаха, А. В. Застосування словникових онлайн тренажерів для формування іншомовної лексичної компетенції майбутнього педагога. *Scientific Journal: Educological Discourse*, 2019.

*O. Flyachynska,
Student,*

*O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

DIFFERENTIATED APPROACH TO PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS

The modern education system in Ukraine considers education and upbringing as an end-to-end process based on the formation of a child's knowledge of the highest human values, by focusing on his needs and individual characteristics. Conventionally speaking, a child who subconsciously feels that the people around him are not indifferent to his condition, desires and opportunities will show the same attitude towards his environment in the future. And what if respect for each other, the manifestation of understanding and support has the highest value of human existence. All over the world, all people are different, and this is the colour of the society's system, its desire to seek interaction and cooperation.

It is known that primary school is the main structural element in the chain of the national education system. In particular, at this stage of personality development, its educational potential is formed. Primary school is the period when children get acquainted with the concept of "second foreign language" as a means of versatile development, enriching children's experience of the culture of another country, borrowing foreign language vocabulary, using it in everyday conditions, mastering the skills and abilities of reading, writing and arithmetic, beginning moral and ethical education, aesthetic, intellectual and physical development, labour training of students. Mastering a foreign language in primary secondary school is mandatory. Mastering these programs creates a foundation for continuing education according to the educational program of the primary school [3].

Such scientists as Babanskyi, I.D. Butuzovo O.M. Virnienko, O.I. Kohut, I.P. Krytska, V.A. Sapohova, O.M. Spirina, M.F. Fedina, G.V. Shugailo, G. Gardner, C. Letteri, H. Mumford, R. Allwright, P. Pasca, B. Fisher, and L. Fisher studied the differentiated approach. However, the determination of the differentiation of primary school learners in English lessons is not sufficiently covered in the theoretical and practical developments of researchers.

Therefore, **the purpose of the article** is the issue of a differentiated approach to learners in English language classes in primary school, as a means of implementing a high-quality educational process in the conditions of the formation of the New Ukrainian School.

Differentiation is a flexible way to adjust teaching methods taking into account the educational needs, competencies and capabilities of each child. In contrast to the traditional school approach, which is based on the fact that the whole class receives one task, differentiation means that the teacher takes into account the characteristics of each student [4].

The concept of NUSH promotes the main indicators of the quality of a differentiated learning method are: teachers who should understand and know the characteristics of each student, his abilities and skills; the content of education, related to the standard and curriculum, which must be based on state requirements, and on the other hand, on the interest and abilities of students; students whose needs are in the center of attention of the educational process; learning process; assessment

The main stages of differentiated education include: reflection; evaluation of the training program (content and requirements for students); analysis of individual characteristics of students; lesson planning based on a combination of scientifically based and personally oriented methods; improvement of practice based on factual information [4].

Scientists claim that the differentiation of education is a variant of individualization, that is, a way of implementing an individual approach to students. The difference between differentiation and individualization is that; that taking into account the individual characteristics of students is carried out in such a way, where students are grouped on the basis of any characteristics for individual learning in the classroom [1].

Let's take the example of 1st form learners who have just come to school - some of them, thanks to the active position of their parents, are well oriented in simple lexical material, already distinguish the letters of the English alphabet well, have an idea about the accent, another group of children has certain lexical knowledge, which is often used in Ukrainian thanks to the active international position of Ukraine, "Okey", "Hello", "Good-bye", have minor language impairments, etc., while others have no idea about a foreign language as a unit at all, due to different circumstances, have severe language impairments.

So, based on the previous information, for the application of a differentiated approach, it is possible to divide the learners of the 1st form into the following categories of groups:

And the first group – learners who have an initial level of knowledge and are familiar with the subject of the English language for the first time, have severe disorders with a language disorder. *The teacher's task* is dosed familiarization with lexical material according to the subject with the use of game techniques, demonstration material, interesting educational video materials, exemplary speech of the teacher, articulation exercises on pronunciation, memory training.

Group II – learners who count in English within 10, know colors, have some concepts of English vocabulary, but do not fully understand its meaning. *The teacher's task* is to activate language activity based on acquired knowledge, use lexical material in mobile games, interactive exercises, memorizing poems, songs, articulation exercises on pronunciation;

Group III – they can introduce themselves, get to know each other, know almost all the letters of the English alphabet, and already know how to read familiar words. *The teacher's task* is active involvement in story games, dialogues according to the theme, participation in the role of a story hero, activation of language material based on demonstration material, interactive games, teaching the correct pronunciation of new vocabulary, involving in pair work on performing exercises with children of the 1st and 2nd groups.

Thanks to this classification and distribution of tasks for different groups, taking into account the individual characteristics of children, the teacher gets a unique opportunity to expand the opportunities and potential of students with a high level of knowledge, to prove their importance and to be useful in the education of other children.

So, arguing the importance of a differentiated approach in English language lessons in primary school, we claim that the use of this approach in the teacher's activity has a considerable impact on improving the quality of the educational process as a whole, which is the most important aspect in the direction of the development of the national education system. Taking into account the individual psychological, social, and typical features of each learners' personality in education ensures a comfortable and painless assimilation of the educational material. A teacher who strives to improve the qualitative indicator of the knowledge of his pupils, to achieve a positive attitude of children to the educational process, as an important stage in the life of every person, must necessarily find the most effective form of a differentiated approach to a certain group of children with whom he works, in order to achieve the highest educational goal of forming in the future, a communicative, generally developed and competitive society.

REFERENCES

1. Володько В.М. (2007) Індивідуалізація й диференціація навчання: понятійно-категорійний аналіз. *Педагогіка і психологія*. 356 с.
2. Освіта в Україні [Електронний ресурс], <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini>
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. *Підручник для студентів, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Київ, 2013. 591 с.

*К. Орловська,
студентка,
В. Кулак,
викладач,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

На сьогоднішній день навчальні заклади мають необхідність в організації власної роботи, щоб гарантувала формування індивідуальних можливостей та креативного ставлення до існування будь-якого школяра. У школах Великобританії вважають, що розвиток креативності молодших школярів – це ключ до успіху майже у всьому, що вони будуть робити. Креативність є важливим компонентом та основним напрямом діяльності організацій у будь-якій галузі. В Україні вже давно затверджено введення різних інноваційних тренувальних програм для реалізації принципу розумного підходу до учнів. Зараз у школі з'являється істотна необхідність у розширенні методичних можливостей, у дієвих формах викладання.

Вже давно встановлено те, що учні, залучені заняттям, яке їм подобається, висловлюють надалі завзятість, силу волі в опановуванні цими знаннями та вміннями, які випереджають програмні умови. Така можливість є достатньо позитивною, бо внаслідок того що учень проходить в майбутньому, шляхом просування до поставленої мети, ці знання та майстерності, дуже потрібні йому з метою здійснення планів. Безпосередньо під час креативного мислення, розшуку незвичайних методів їх розв'язання у дитини формуються вміння дискутування.

І врешті-решт, креативність учнів сприяє також розвитку морально-етичних та вольових якостей. Креативне мислення добре впливає на їх фізичне також естетичне формування, захищає від моральної деградації. Сьогоднішні заняття – це уроки, де спілкування педагога з учнями, це їх загальна творча, спільна діяльність. Чим меншу динамічність в період завдання висловлює педагог та чим більше стимулює до діяльності учнів – тим сильніше робиться креативне формування учнів.

Креативні вчителі та творче викладання є ключовими компонентами у розвитку творчих здібностей учнів й саме тут Україна та Великобританія схожа у своїх методах навчання, які наполягають на тому, що:

1. Залучення учнів до створення разом лепбуків, а ще краще – залучення до процесу їхніх батьків збільшить рівень креативного мислення школярів.
2. Використання в роботі більш сучасних та цікавих дітям джерел (наприклад, відео та аудіо книги), створення схем та справжніх обговорень творів.
3. Проводити більше цікавих експериментів, пропонувати учням домашні креативні завдання і заохочувати їх завжди шукати нестандартні рішення для будь-якого завдання.
4. Проводити більше цікавих експериментів, пропонувати учням домашні креативні завдання і заохочувати їх завжди шукати нестандартні рішення для будь-якого завдання тощо.

Частіше у школах України застосовуються креативні завдання з рекомендаціями НУШ (Нова Українська школа) у формуванні теоретичного й результативного мислення, задач-жартів, задач-головоломок, завдань підвищеної складності з логічним навантаженням, повчальних ігор, що дає позитивні почуття та вважається можливим кожному учню. Більш докладно формується креативне мислення учнів при постанові незвичайних питань, розв'язання нестандартних задач. На нестандартну задачу неможливо знайти рішення згідно з алгоритмом. Побачити незвичайний процес розв'язання проблеми здатний тільки той учень, що функціонує впевнено, має досить сформовану фантазію та кмітливість. Віра педагога у можливості своїх учнів, їх креативні можливості може допомогти особисто учням справлятися з проблемами у навчанні, особливо якщо у класі панує обстановка довіри та партнерства, в якому педагог приймається так само, як товариш й радник.

Креативне мислення розкривається в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії також постійно адресується іншій людині. Таким чином, креативність – це демонстрація своєї індивідуальності іншому. НУШ прийняла рішення вдосконалювати, а ніяк не винищувати креативні можливості маленьких мрійників. Саме з цієї причини у новій, дружній до учня початковій школі, відсутнє правило оцінок, а самий головне принцип оцінювання – згідно аспектам формування здібностей: порівняння не з іншими учнями, а тільки зі тим, як безпосередньо учень працював раніше.

У школах Великобританії уникають заохочення дітей за вияв

творчості, вони вважають, що пропонуючи школярам стимули для виконання будь-якої творчої діяльності можуть стати на заваді процесу, який призведе до зниження якості та гнучкості їх мислення. А отже й дозволяють своїм дітям освоїти творчу діяльність, до якої вони мають вроджену мотивацію, замість того, щоб мотивувати їх нагородами і стимулами для того ж самого. Одним із основних способів розвитку у них творчого мислення дітей є спонукання їх до дивацтва. Щоразу, коли педагог проводить з дітьми час, він ставить їм питання, наприклад: Чому небо блакитне? Чому у воді океану є хвилі, а у воді озер чи ставків немає? Як працює гравітація? Пояснення їм таких речей допоможе стати цікавими, тим самим поліпшивши їх творчі здібності і здатності вирішувати проблеми.

Вони пояснюють креативність школярів у початковій школі, як скоріше вміння, ніж уроджений талант, здатність, яку батьки, і вчителі можуть розвивати в дітей віком, даючи їм вихід. Це поширена хибна думка, що творчість – це вроджений талант, в свою чергу – це означає, що у дітей він є, або немає. Проте не завжди це є правдивим значенням. Насправді діти можуть просто придумати кілька новаторських ідей, щоб зробити світ більш футуристичним, ніж будь-який дорослий наважився б навіть мріяти.

В школах України вважають, що креативне мислення учнів розкривається в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії також постійно адресується іншій людині. Таким чином, креативність – це демонстрація своєї індивідуальності іншому, це вміння адаптивно відповідати на необхідність новітніх підходів також продуктів. Таке вміння дає можливість розуміти новітнє у нашому бутті, всупереч тому, що безпосередньо ця процедура здатна бути як свідомо, так і неусвідомлена; вміння створювати незвичайні думки, відхилятися з класичних методик мислення, стрімко регулювати проблематичні умови.

Подібним способом, у психолого-педагогічній літературі «креативне мислення», в широкому значенні фрази, розглядається так само як робота, що породжує щось високоякісно новітнє.

Отже, виконане дослідження дозволило дізнатися, що креативне мислення – це вміння створювати.

Та виявили такі фази креативного мислення:

- усвідомлена діяльність (організація підсвідомого проблиску новітньої думки);
- неусвідомлена діяльність (виведення направляючої думки);
- трансформація неусвідомленого у свідомість (перехід думки в область свідомості);

– усвідомлена діяльність (формування думки, її остаточне оформлення та перевірка).

Інтерес наукою у шкільні роки має величезне виховне значення, цю думку дотримуються як вчителі України, так і Великобританії, а саме тому, що це формує необхідність у креативній роботі, розвиває працелюбність, відповідальність до покладеної справи. В такому випадку, як активізувати в дітях прагнення навчатися креативно? Слід починати зі складання плану уроку через ігрові технології.

Нова Українська школа у ході завдання з метою формування креативного мислення при дії розв'язування задач частіше за все застосовуються відповідні способи та методи: Ігри-вправи. До них належать кросворди, ребуси, вікторини.

– Ігрові дискусії: Цей метод враховує колективний розгляд проблеми, взаємо обмін судженнями, думками серед співучасників. Головним напрямком даного способу вважається виявлення відмінностей у трактуванні спірного питання та визначення правди у ході дружньої дискусії.

– Ігрова ситуації: Базою даного способу вважається проблематична ситуація. Він стимулює пізнавальний інтерес в учнів, орієнтує їх інтелектуальну роботу.

– Рольова гра: Цей метод дає можливість здійснити різну обставину в "ролях". Рольова гра стимулює учнів до емоційної переорієнтації. Вони усвідомлюють себе не просто, як учнів, які відтворюють перед класом сутність вчиненого використаного матеріалу, а як осіб, які мають конкретні повноваження й несуть прямі обов'язки через свої встановлені рішення, тощо.

Отже, на мою думку сутність розвитку креативного мислення молодших школярів у школах України та Великобританії, як емоційної якості, зводиться до розумової діяльності та сприйнятливості другорядних продуктів власної роботи. Під час праці з дитиною важливо вдосконалювати не тільки розумові здібності, а також креативні можливості, й навпаки, не тільки формування креативних можливостей, а й не випускати з уваги інтелект.

Креативність – це здібності учня, які виражаються у чутливості до новітнього мислення, пошук раптових висновків та здатність до пошукових вчинків. Креативність й неординарність ідей будуть служити учням ціле життя, надавати допомогу, відчувати себе необхідним та важливим, й основне, пристосуватися у людському світі. Ігрові технологічні процеси можуть допомогти педагогу початкових класів, поліпшити розвиток креативності у дітей, зробити заняття яскравіше, цікавіше.

Найчастіше гра здатна бути найкращою підставою завдання, в ігровій формі можливо результативно ознайомити учнів з новітнім використаним матеріалом, гра зможе допомогти стимулювати процедуру навчальних дій. З цієї причини незамінними у просвітницькому ході вважаються різноманітні повчальні ігри, ребуси, вікторини в формуванні креативного мислення, пам'яті також уяви.

Застосування технологій розв'язання креативних питань більш детально надає можливість викладачеві навчати дітей аналізувати, створювати, знаходити, підбивати підсумки. Таким чином, з метою формування креативного мислення учнів під час дослідження математики раціонально застосовувати ігрові технології, по-новому розвивальні проблеми: креативні завдання, винахідницькі проблеми, що передбачають незвичайний аспект до їх укладення. Креативність не обмежується художнім та музичним виразом. Це також важливо для науки, математики, лінгвістики, тілесно-кінестетичного, просторового, натуралістичного і навіть соціального та емоційного інтелекту. Зрештою, творчий підхід дозволяє людині бути гнучкішою і краще вирішувати проблеми, що робить її більш здатною адаптуватися до технологічних досягнень і максимально використовувати нові можливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Runco, M.A. (Ed.) (1996). *Creativity from Childhood through Adulthood: The Developmental Issues (New Directions for Child Development No.)*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
2. Савченко О.Я. Урок в початкових класах 1993 р.
3. Галкіна Т.В., Алексєєва Л.Г. Діагностика і розвиток креативності, розвиток і діагностика.
4. MEADOR, K.S. (1992). 'Emerging rainbows: a review of the literature on creativity', *Journal for the Education of the Gifted*
5. GARDNER, H. (1999). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York, NY: Basic Books.

S. Vorobey,
Master Student,
O. Voznyuk,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE AT ENGLISH LANGUAGE CLASSES

In early childhood education, children's language typically has been studied from a developmental perspective. This approach has focused on child's development of language or sometimes, on child's lack of language. Recently, other perspectives have emerged that understand children's language quite differently. One such perspective is connected with sociology of childhood, which presupposes the complex language interactions in which young children engage with each other and with adults

In the *Basic Component of Preschool Education*, the concept of "social and communicative competence" is defined as: 1) preschooler's awareness of different social roles of people; 2) elementary social-moral and ethical norms of interpersonal relationships; 3) ability to follow appropriate rules during communication; 4) ability to interact with people around the child, i.e. to coordinate child's actions and behavior with them; 5) awareness of its own place in a certain social environment; 6) positive perception of itself; 7) ability to empathize, sympathize, help others; 8) possession of appropriate ways of communication in different life situations [3]

The peculiarities of the formation of English-language communicative competence in preschool children are considered in the studies of I. Bilouschenko, K. Wittenberg, I. Vronska, T. Shkvarina et al.

An important component is the motivational support of learning activities.

The concept of "competence" stems from the Latin word "competere", which means a range of issues in which a person is knowledgeable, has experience, certain knowledge. Along with the concept of competence, in the Ukrainian language the term "competence" is used (компетенція, компетентність). J. Raven considers these terms as synonyms, and V. Kraevsky and A. Khutorsky clearly distinguish them [4].

In a foreign language class, motivation is provided by:

- interesting learning material that meets the tastes and preferences of students. It can be an interesting text, a modern song, poetry, humor, etc;

- methods of working with educational material. Collective forms of work, educational games, problem tasks for exercises;
- students' success in learning a foreign language, which causes satisfaction and a sense of progress in learning. It is achieved by feasible and accessible learning tasks, their evaluation by the teacher and students. Assessments can be verbal and non-verbal;
- favorable psychological climate in the classroom. Mutual trust, equality, and partnership in communication make students enjoy the learning process and want to participate in it.

Understandings gained from considering children's situated talk and interaction show how children build their own social worlds. This is not to denigrate developmental descriptions of children but rather to bypass comparisons and encourage a reexamination of the talk of children, recognising their complex and competent interaction work. To show this alternate perspective, we draw upon an episode of children's play in a preschool classroom, involving boys aged three and four years in the block area to show how they competently interacted with each other. In so doing, they drew on their resources of language [1]. The classroom was in a childcare centre in an Australian city. In the episode, the teacher intervened children's activity, yet analysis shows that the children themselves competently dealt with the interaction at hand. The teacher's presence could be described as having interrupted the talk and interaction occurring among the boys. Such analysis raises questions about the assumptions that are made about children's supposed lack of development (or competence), as well as the role of the teacher. Children's play interactions were videorecorded over a three-week period, twenty-six hours in total. Prior to this, the author had visited the classroom on a weekly basis. The children appeared to take little notice of either the video-recorder or the author's presence after the first few days. However, the author cannot assume that his presence was not part of the scenes being filmed; in the episode discussed here, one boy directed his attention to the video-recorder. Selected episodes were then chosen for detailed transcription, using the conventions of talk-in-interaction [2]

While the analytic focus examines talk and its details as a topic in its own right, it also takes into account non-verbal interaction, such as gestures. Since the transcript describes the pauses in the talk, as well as the overlaps and intonations, a fine-grained representation of the talk allows for detailed interpretations. The video-recordings and transcripts have been reviewed many times to help understand what was happening in the event. When first glancing at the episode, it is easy to think the children were not using the features of talk competently. At times, their talk appeared to be

overlapping and incoherent. However, close examination showed that the children were indeed competent interpreters of their social worlds, using the same types of specific strategies that adults do for organising their talk and for ensuring that others hear their messages. In an analysis less concerned with examining the moment-by-moment utterances, the children's accomplishments might have been overlooked.

Conclusions.

This article recognizes the competence of young children. If children are already able to do this, then it can be assumed that the teacher cannot or should not be actively involved in managing their interactions with each other in everyday communication. But the kindergarten teacher controls what kind of interaction children choose.

One of the main principles of teaching a foreign language to preschoolers is the principle of visibility. Since children have developed visual and imaginative thinking, they memorize material better with the help of visual images. Therefore, in foreign language classes, one should use various forms of visualization – word and print, didactic drawings, demonstrative material, toys, multimedia, etc. This approach is not only effective, but can also get children interested in the work. In addition, it is worth combining visuals, and it is most appropriate to select materials for the lesson.

REFERENCES

1. Danby S., Baker C. *Local educational order: Ethnomethodological studies of knowledge in action*. Unravelling the fabric of social order in block area. Amsterdam, 2000. 73 s.
2. Psathas G. *The study of talk-in-interaction* Conversation analysis. New York. 1995. 320 s.
3. *Базовий компонент дошкільної освіти України* / наук. кер. : А.М. Богущ; авт. кол-в: А.М. Богущ, Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.В. Гавриш [та ін.] Київ, 2012. 26 с.
4. Богущ А. М. *Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах*. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 246 с.
5. Симоненко Т. В. *Теорія і практика формування професійної мовно-комунікаційної компетенції студентів філологічних факультетів*. Черкаси : Видавець Вовчок О.Ю. 2006. 330 с.

*Н. Литвинчук,
студентка,
В. Кулак,
викладач,
Житомирський державний
університет ім. Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Формування полікультурної компетентності у молодших школярів є важливою метою викладання гуманітарних дисциплін. Полікультурна компетентність передбачає розуміння, повагу і толерантність до культур, релігій, традицій і звичаїв інших народів, що веде до розвитку в них емпатії та міжкультурної комунікації [1].

Мета статті – опис та аналіз інноваційних методів та прийомів, які можуть бути використані вчителями гуманітарних дисциплін для формування полікультурної компетентності молодших школярів. Стаття має на меті наголосити на важливості, відкритості до різних культур та розуміння їхньої різноманітності у сучасному світі. Також, стаття підкреслює роль вчителів та родини у формуванні полікультурної компетентності молодших школярів та вказати на необхідність системного підходу до цього завдання. В цілому, мета статті полягає в підвищенні усвідомленості про важливість полікультурної компетентності учнів та надання рекомендацій щодо її формування в навчальному процесі.

Основні підходи до формування полікультурної компетентності у молодших школярів включають [2, 3]:

- Інтеграція культурологічних знань у навчальні предмети гуманітарного циклу. Викладання предметів, таких як історія, література, мистецтво та інші, може включати інформацію про культуру інших країн, їх традиції, звичаї, релігії та мови.

- Розвиток емпатії та міжкультурної комунікації. Навчання молодших школярів розуміти та поважати культури інших народів можна проводити за допомогою різних методів, таких як групові дискусії, рольові ігри та взаємодії зі студентами з різних культур.

- Організація культурних заходів та відвідування музеїв та інших культурних інституцій. Такі заходи можуть допомогти молодшим школярам побачити культури та традиції інших народів у реальному житті та зрозуміти різноманіття культур у світі.

- Використання інтерактивних технологій. Наприклад, використання онлайн-ігор, віртуальних екскурсій та інших інтерактивних інструментів може допомогти молодшим школярам краще зрозуміти культури інших народів, їх традиції та звичаї.

- Робота з міжкультурними комунікаційними навичками. Навчання молодших школярів міжкультурній комунікації передбачає роботу зі спілкуванням, розвиток умінь слухати інших, розуміти їхні погляди та переконання, а також ефективно спілкуватися з представниками інших культур.

- Робота зі знанням національної ідентичності та поваги до неї. Навчання молодших школярів поважати національну ідентичність інших народів допоможе їм розуміти і цінувати культурне різноманіття.

- Розробка інтеркультурної компетентності вчителів. Вчителі гуманітарних дисциплін повинні мати знання та навички, що стосуються міжкультурної комунікації та розуміння різних культур, щоб ефективно передавати ці знання молодшим школярам [4]. Усі ці підходи можуть бути використані викладачами гуманітарних дисциплін для формування полікультурної компетентності у молодших школярів. Крім того, необхідно враховувати різні культурні особливості, традиції та звичаї учнів для кращого розуміння їх потреб та інтересів. Такий підхід допоможе створити приємну та сприйнятливую навчальну атмосферу для розвитку полікультурної компетентності молодших школярів.

Зважаючи на формування полікультурної компетентності молодших школярів при викладанні гуманітарних дисциплін, нижче детально розкрито кожен із сформованих тез:

1. Полікультурна компетентність є важливим елементом сучасної освіти і допомагає учням розуміти та поважати культурне різноманіття. Полікультурна компетентність є набором знань, умінь, навичок та ставлень, які допомагають людині розуміти, цінувати та поважати культурне різноманіття. У контексті освіти це означає, що навчальний процес повинен бути орієнтованим на формування учнів полікультурної компетентності. Це допоможе учням краще розуміти та поважати різні культури, бути відкритими до різних точок зору та думок, сприяє розвитку толерантності та міжкультурної взаємодії.

2. Викладання гуманітарних дисциплін може бути ефективним інструментом для формування полікультурної компетентності молодших школярів [5]. Гуманітарні дисципліни, такі як література, історія, мистецтво та інші, надають можливість поглиблювати знання про різні культури, їх історію, традиції та особливості. Викладання

гуманітарних дисциплін може бути ефективним інструментом для формування полікультурної компетентності молодших школярів, оскільки ці дисципліни розкривають багатоаспектність культури та допомагають розуміти, як різні культури взаємодіють між собою.

3. Методи і прийоми, що сприяють формуванню полікультурної компетентності учнів молодшого шкільного віку, повинні бути інноваційними та наочними. Для ефективного формування полікультурної компетентності молодших школярів необхідно використовувати інноваційні та наочні методи і прийоми. Наприклад, використання інтерактивних технологій, рольових ігор, дискусій, проектної діяльності, відео та аудіо матеріалів. Ці методи не тільки сприяють розвитку учнівської творчості та інтересу до навчання, але й дозволяють краще зрозуміти культурне різноманіття та збагатити свої знання про нього.

4. Формування полікультурної компетентності молодших школярів має бути системним та інтегрованим у навчальний процес. Формування полікультурної компетентності молодших школярів повинно бути системним та інтегрованим у навчальний процес. Це означає, що досвід різних дисциплін має бути зібраний та інтегрований, щоб створити цілісний підхід до формування полікультурної компетентності учнів. Крім того, цей підхід має бути системним, тобто включати певний набір знань, умінь та навичок, які формуються протягом певного періоду часу та підтримуються взаємодією між різними предметами.

5. Вчителі мають важливу роль у формуванні полікультурної компетентності молодших школярів [6]. Вчителі мають важливу роль у формуванні полікультурної компетентності молодших школярів. Вони мають бути компетентними та мотивованими до роботи з учнями різних культур, уміти створювати комфортну та безпечну навчальну атмосферу, де кожен учень буде відчувати себе повноцінним учасником навчального процесу. Крім того, вчителі повинні бути свідомі своєї ролі у формуванні полікультурної компетентності учнів та вміти використовувати різноманітні методи та прийоми, що сприяють формуванню цієї компетентності.

6. Родина та соціальне оточення мають важливу роль у формуванні полікультурної компетентності молодших школярів. Родина та соціальне оточення мають важливу роль у формуванні полікультурної компетентності молодших школярів. Учні повинні отримувати підтримку та стимул від своїх батьків та рідних у формуванні цієї компетентності, а також мати можливість брати участь у культурних

заходах, які розширюють їх культурний кругозір та допомагають зрозуміти та прийняти різноманітність культур.

Отже, формування полікультурної компетентності молодших школярів є важливим завданням, яке вимагає системного підходу та використання інноваційних методів та прийомів в навчальному процесі. Вчителі та родина мають важливу роль у формуванні цієї компетентності, а її володіння є важливим для успішної соціалізації та розвитку учнів у сучасному світі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Болгарина В., Лошенева І. Культура і полікультурність. Шлях освіти. 2002. №1. С. 2-6.

2. Іванчук М.Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі: Навч.-метод. посібник. Чернівці: Рута, 2001. С.94-97.

3. Кендзьор П.І. Здійснення системного підходу у реалізації полікультурного виховання у загальноосвітньому навчальному закладі. Педагогічний дискурс. 2013. Вип.14. С. 216–221.

4. Кондратьєва О.М. Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів початкової школи (на засадах лінгвокраїнознавчого підходу) : дисс. канд. пед.н. : 13.00.04. Київ, 2017. 265 с.

5. Молодиченко Н. Засоби орієнтації навчального процесу на розвиток особистості у контексті гуманітарно-орієнтованої освіти. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2014. № 3(24). С. 170–174.

6. Перетяга Л. Є. Дидактичні умови формування полікультурної компетентності молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09 «Теорія навчання». Харків, 2008. 24 с.

*В. Шокал,
магістрант,
О. Кравець,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ НУШ

Пріоритетними завданнями організації навчання й виховання на засадах НУШ, є гуманізація освітнього процесу із метою виховання свідомих та життєво компетентних громадян із врахуванням інтересів, смаків учнів та їх вікових і пізнавальних особливостей [2]. Це зумовлює добір найбільш оптимальних та ефективних методів оптимізації цього процесу, до числа яких відносимо інтерактивні методи навчання.

Молодший шкільний вік – сенситивний період для всебічного розвитку особистості, коли школяр активно прагне пізнати нове, тяжіє до пошуку, досліджує навколишній світ. Це сприятливий період для інтелектуального розвитку пізнавальних функцій школяра. Тому використання активних методів навчання у освітньому процесі початкової школи – це не лише потреба початкової освіти і виховання сьогодення, але і необхідна умова гармонійної життєдіяльності особистості.

Суть інтерактивності у навчанні є способом спонукання учнів початкової школи до діалогу та спільної, ефективної взаємодії [3, с. 17]. Через використання інтерактивних технологій навчання у освітньому процесі можна виховати не лише учнів, які володітимуть різними навчальними компетентностями, але й володітимуть відповідною системою цінностей.

Інтерактивні методи навчання у формі групової / парної роботи (наприклад, «Карусель», «Пошук ідей» робота за технологією «Шість капелюхів» Е.де Боно) спрямовані на самостійне осмислення матеріалу, допомагають замислитися («Чи справді це так?»), спонукають школярів самостійно дослідити факти, проаналізувати алгоритм вирішення певного завдання, розуміти їхню суть, перевірити і себе і свого товариша, знайти помилку; спонукають учнів до

відстоювання власної думки, створюють ситуацію дискусії, сприяють висловленню учнями полярних думок та суджень, допомагаючи знайти єдино правильне рішення. Застування вправ «Аналіз ситуації», «Вирішення проблем», вчать школярів відстоювати свою думку, виявити помилку у судженнях, відповідях, вказати за неї і довести це спонукає завдання, де вчитель допускає помилки [1, с. 21].

Основою використання таких методів є практична робота, дидактична гра або інтриги, що зближує навчальну діяльність з основним видом діяльності молодших школярів – грою. Вона досить ефективно зосереджує довільну увагу школярів на засвоєнні нових знань, на формуванні умінь на навичок у процесі вирішення проблемно-пошукових завдань (вправ). Ігрова діяльність спонукає учнів до виконання більшої кількості вправ, сприяє набуттю більш міцних свідомих знань.

Інтерактивні методи навчання допомагають педагогу урізноманітнювати роботу на уроках, знімають напругу від звичної навчальної діяльності; вони є цінним засобом виховання розумової активності учнів, що активізує психічні процеси школярів, викликає в них «живий» інтерес до процесу пізнання. На таких уроках діти долають більші труднощі та «тренують» свої вміння й здібності [3, с. 18]. Формами використання інтерактивних методів, що пропонується реалізовувати методистами на уроках англійської мови в початкових класах є: Невідомий предмет, Телефон, Що у моїй коробочці?, Біжучий диктант, Знайди відмінності, Шість Думаючих Капелюхів, Проектна робота, Зашифровані картинки, Побудуйте історію, Спонтанні діалоги, Інтерв'ю, Виправте мене, Злови мишку та інші.

Прийом *Розгадай загадку* або *Невідомий об'єкти* (1-4 клас) на уроках у початковій школі учитель використовує досить часто тому, що він є вдалим способом для релаксації школярів 2-3 хвилини, а також передбачає запитання.

Приклад 1. Guess what is in the box?

Look at my face and you see somebody. Look at my back and you see nobody.

Answer: Mirror (is in a small black box).

Приклад 21. Answer the riddle:

Clean, but not water,
White, but not snow,
Sweet, but not ice-cream,
What is it?

Answer: Sugar (pupil answers orally)

Зіпсований телефон (1-2 клас) – вчитель поділяє дітей на дві команди, вони стають у дві ширенги. Школярам, які стоять перші, він шепоче у вухо слово (1-2 клас), коротке речення (2-4 клас). Учні передають по черзі це слово чи речення до останнього члена команди. Виграє та команда, у якої останній гравець називає правильну відповідь. Якщо обидві команди відповідають правильно, перемога зараховується обом командам.

Наповнені коробочки (1-2 клас) – вчитель поділяє дітей на дві команди, вони стають у дві ширенги. Одному члену з кожної команди він дає дві коробочки, в яких є однакові предмети (гумка, олівець, ручка, степлер). Лише перший учень бачить, як учитель розмістив предмети. Він повертається і промовляє розташування іншому і так по ширензі учнів аж до того, хто має коробочку. Останній школяр має розмістити предмети так, як їх розмістив учень. Гарне практикування прийменників (over, under, near, beside).

На наш погляд, саме методи активного навчання безпосередньо спрямовані на розвиток базових психічних функцій учнів початкової школи, набуваючи особливої значущості в навчальному процесі. Причина тому психофізіологічні особливості молодших школярів, а саме та обставина, що пізнавальна активність особистості у цей період характеризується підвищеною сенситивністю до самостійного та творчого розвитку у процесі навчання за використання цікавих, звичних, та, водночас, пошукових завдань, які містять елементи проблемності. Через це інтерактивні методи навчання є досить цінними у освітньому процесі початкової школи, оскільки у процесі їх використання знання здобуваються учнями самостійно: під час аналізу, систематизації інформації, за формування навичок учнів відділяти головне від другорядного, активізуючи навички критичного мислення школярів.

Отож проаналізовані нами психолого-педагогічні засади використання інтерактивних технологій у процесі навчання із формування інтелектуальних вмінь учнів є найбільш доцільним та ефективним, у першу чергу, крізь призму розвитку учня у цей період та його навчальних інтересів за відповідних методів та прийомів (проблемних, ігрових, використання розвивальних, творчих вправ, робота у групах/ парах).

Завдяки такій роботі молодші школярі виявляють стійкий та активність у процесі навчання, працюють креативно й нешаблонно, реалізуючи свій інтелектуальний та творчий потенціал.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубасенюк О. А. Особистісний та професійний розвиток майбутнього педагога у контексті креативного підходу. *Креативна педагогіка*. 2016. №11. С. 19–26.

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>

3. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2017. 96 с.

*Л. Горбонос,
здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти,
О. Вознюк,
доктор педагогічних наук, професор,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У сучасному суспільстві знання іноземної мови – це один із кроків до успіху. Нині володіння іноземною мовою є необхідністю, оскільки немає жодної людської сфери де б не використовувались іноземні мови. Знання іноземної мови допоможуть дитині розширити свій кругозір, дадуть можливість спілкуватися з мешканцями інших країн, вивчати і досліджувати чужі культури, подорожувати та ознайомлюватися з навколишнім світом, незалежно від країни. Перед нами постає питання: «Які ресурси використовувати під час вивчення іноземної мови?».

Ми розглянемо та проаналізуємо ресурси вальдорфської педагогіки, які можна використовувати під час навчання дітей дошкільного віку іноземної мови для ефективності її засвоєння.

Основоположником системи вальдорфської педагогіки був відомий німецький мислитель Рудольф Штейнер, який на початку 20 століття засудив тогочасну систему освіти, і назвав її причиною культурного і соціального занепаду суспільства [2, с. 1]. Він вважав, що на зміну «старої» системі освіти, має прийти «нова», яка зосередиться на індивідуальних здібностях дитини і буде розвивати її цілісно. Перший заклад з системою вальдорфської педагогіки був відкритим для дітей працівників «Вальдорфської Асторії», сама ж тютюнова фабрика і спонсорувала утримання цього закладу. Після відкриття закладу, до нього захотіли піти навчатись діти з різних верст населення. Таким чином, від самого початку заснування вальдорфські заклади не створювали відбір за соціальним чи матеріальним статусом.

Головною метою вальдорфської педагогіки є розвиток природних здібностей дитини, формування віри у власні сили, які у майбутньому допоможуть розвиватись у будь-якій сфері. Спеціалісти-вальдорфці вважають, що штучно створені посібники, заучування напам'ять

матеріалу негативно впливає на інтелектуальний розвиток дитини. Вони підкреслюють, що спеціально вони нічому дитину не навчають, дитина починає навчатись самостійно наслідуючи дорослого який є авторитетом для неї, та проводять власні дослідження для формування знань. Також, педагоги вальдорфської системи проти оцінювання дитини, оскільки дитина, що прагне оцінки дорослого, позбувається можливості діяти, спонукаючись лише любов'ю до справи.

Багато закладів з системою вальдорфської педагогіки розташовані на лоні природи. Кожен клас має своє окреме приміщення. У закладі є майстерні, сад, город, зали для занять з різними видами мистецтвами [1, с. 253]

Отже, постає питання щодо ресурсів вальдорфської педагогіки, які можна використовувати при вивченні іноземної мови з дитиною.

Т. Шкваріна виділила одну із головних особливостей навчання дітей дошкільного віку, які у процесі вивчення іноземної мови одразу опановують її як засіб спілкування, не вивчаючи структуру іноземної мови. При цьому зазвичай спочатку діти активно і радо вивчають іноземну мову, а через кілька занять інтерес зникає [3, с. 7-8].

У контексті навчання дітей дошкільного віку іноземної мови можна зазначити використання певних ресурсів вальдорфської педагогіки, що має значний вплив як на збагачення мовного досвіду вихованця, так і на формування мотиваційної сфери для вивчення мови. За таких умов вальдорфська педагогіка дотримується підходу, згідно з яким дитина вивчає світ навколо себе через власний досвід та його сприйняття. Тому, спершу навчання мови має бути засноване на вивченні звичайних речей та предметів з повсякденного життя, які можуть бути використані для введення нових слів, фраз. Наприклад, заняття англійської мови, проведене на фермі, краще сприятиме засвоєнню слів та фраз з теми «Farm animals», ніж проведене у групі з картинками.

Також, можна запозичити індивідуальний підхід, який передбачає, що педагоги працюють за принципом «не випередження» розвитку дитини, а надають їй можливості розвиватися у власному темпі. Тобто, одна дитина може за тиждень засвоїти новий матеріал, а інша за три тижні, але в результаті обидві дитини оволодіють матеріалом.

Ще один із важливих аспектів, який можна запозичити для ефективного вивчення іноземної мови, це «приклад дорослого». У вальдорфській педагогіці важливе місце займає «приклад дорослого», оскільки дитина дошкільного віку має природне бажання наслідувати авторитетну дорослу людину. Наприклад, якщо батьки виявлятимуть інтерес та братимуть участь на тематичних заняттях, то беручи

приклад дорослого у дитини буде природне бажання надалі вивчати мову.

Висновки. Відтак, використання ресурсів вальдорфської педагогіки може значно покращити процес вивчення іноземної мови. Індивідуальний підхід дозволяє враховувати потреби кожної дитини. Використання ресурсів навколишнього/природного середовища допомагає дітям краще розуміти та засвоювати новий матеріал на власному досвіді. Такий підхід до навчання мови може стати більш ефективним та захоплюючим для дітей дошкільного віку, що в результаті допоможе їм досягти більш високих результатів у вивченні іноземної мови. За таких умов використання ресурсів вальдорфської педагогіки може стати успішним елементом під час вивчення дітьми дошкільного віку іноземної мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Суми, 1999. 300 с.
2. Вальдорфська педагогіка URL: <http://library.gnpu.edu.ua/index.php/14-sample-data-articles/179-valdorfska-pedahohika>
3. Шкваріна Т. М. Методика навчання іноземної мови дошкільників: навч. посіб. Освіта України, 2007. 300 с

*О. Тушинська,
магістрантка,
О. Вознюк,
доктор педагогічних наук, професор,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

ЗАСОБИ КРАЄЗНАВСТВА ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Раннє навчання іноземної мови підвищує інтерес дітей до мовного розмаїття світу, виховує в них толерантність до людей інших культур, активізує мислення та мовленнєві навички дітей, а також сприяє формуванню екологічної свідомості. Тому метою навчання іноземної мови є розвиток комунікативної компетенції іноземною мовою, тобто здатності спілкуватися в реальному житті.

У наш час таке спілкування є можливим і важливим, оскільки багато людей подорожують світом, відвідують різні країни у справах і на відпочинку, мають можливість спілкуватись з людьми з різних країн з різними традиціями, звичаями і стилем життя. Діалог між двома культурами не може відбутися, якщо діти не можуть розповісти про землю, на якій народились і вирости, і про її визначні пам'ятки. Отже, необхідно вивчати рідний край, а це можна зробити за допомогою використання засобів краєзнавства на заняттях.

К.Ушинський був першим, хто звернув увагу на вивчення іноземних мов. Він вважав, що вивчення іноземної мови має продовжувати вивчення рідної мови і що вивчення іноземної мови має починатися не надто рано, а до того, як стане зрозуміло, що рідна мова пустила глибоке коріння в душі дитини [3].

За таких умов важливим є ціннісний підхід до національного виховання у навчанні іноземної мови, представлений у навчанні іноземної мови у роботі Л. Білас, яка зосереджує увагу на вихованні національної свідомості у процесі вивчення іноземної мови. [2, с. 21]

Процес навчання іноземної мови має враховувати індивідуальні особливості відповідно до віку та сприяти соціалізації дітей і розвитку їхнього особистісного потенціалу. Про це йдеться в таких документах, як Закон України «Про Дошкільну освіту» [6] та Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [1].

Науковці вважають, що краєзнавство – це вивчення та збереження

національної історико-культурної спадщини, розуміння співвітчизників Батьківщини, які своїми здобутками прославляли минуле та творили сьогодення. Адже можна більше дізнатися про історію свого краю від найдавніших часів до сьогодення [4, с. 9-13].

У цьому процесі вирішується одразу кілька виховних завдань: виховується патріотизм і любов до Батьківщини; реалізується естетичне та моральне виховання дітей; відбувається підготовка дітей до самостійного вибору та формування характеру особистості; формується громадська позиція особистості дитини.

Метою навчання іноземної мови є формування та розвиток особистості, здатності брати участь у спілкуванні та обмінюватись інформацією. Вивчення іноземної мови в дошкільному віці є корисним для всіх дітей, незалежно від їхніх стартових можливостей. При цьому цей процес виявляє декілька аспектів:

- сприяє розвитку мовних навичок і всебічному розвитку дітей, підвищує цінність дошкільної освіти як основи для подальшого життя;
- допомагає ознайомлювати дітей з іншими культурами, формує їхнє ставлення до них;
- позитивно впливає на розвиток психічних функцій дітей, таких як пам'ять, увага, мислення, сприйняття та уява;
- надає можливість для раннього оволодіння першою мовою та засвоєння другої мови [5, с. 297-300].

Вивчення іноземної мови в ранньому віці слід розглядати як засіб розвитку особистості дитини, враховуючи при цьому її мотивацію, інтереси та здібності.

Використання засобів краєзнавства у викладанні іноземної мови не лише розширює кругозір дітей та підвищує їхній пізнавальний інтерес, а й мотивує їх до вивчення власної культури.

При вивченні іноземної мови можна використовувати інтегровані заняття. Теж доцільно використовувати проектний підхід. Форма реалізації може бути різною: екскурсії містом; екскурсії до музеїв; презентації; тематичні бесіди; гра; конкурс малюнків. Вихователі також можуть використовувати ефективні сучасні методи: рольові ігри, пошукові та дослідницькі методи.

Загалом, бажання дітей спілкуватися і дізнаватися про знайомі речі підвищує ефективність педагогічної мовленнєвої діяльності на заняттях з іноземної мови. Якщо оволодіння іншомовним спілкуванням супроводжується вивченням регіону, району чи міста, в якому живеш, то мотивація до вивчення іноземної мови значно зростає.

Не можна зрозуміти і полюбити іншу культуру, не знаючи і не люблячи свою власну. Тільки той, хто відчуває красу, силу і багатство рідної землі, знає і дбайливо ставиться до звичаїв та традицій свого народу, може поважати культуру інших народів. Засоби краєзнавства допомагають розширити і поглибити знання і розуміння дітьми навколишнього світу та свою приналежність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Базовий компонент дошкільної освіти* / Науковий керівник: А.М. Богущ; К., 2012. 26 с.
2. Білас Л.М. *Виховання національної свідомості старшокласників у процесі вивчення іноземної мови*. Автореф. дис.канд. пед. наук. К., 2005. 21 с.
3. Ідеї К. Д. *Ушинського в контексті сучасної педагогічної освіти та науки: 1991-2010 рр. : до 185-річчя від дня народж.: біобібліогр. покажч.* Одеса, 2010. 124 с.
4. Куземко Л. В., Косенчук О. Г. Виховуємо соціально компетентного громадянина у грі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 6. С. 9-13.
5. Пасічник, О. С. . (2018). Дидактичне обґрунтування краєзнавчого компонента змісту навчання іноземних мов у початковій школі. *Проблеми сучасного підручника*, (20), 297–310.
6. *Про дошкільну освіту* : Закон України від 16.01.2020 № 474-IX. Законодавство України: база даних/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА РІЗНИХ ОСВІТНІХ ЕТАПАХ

---

*Л. Цирин,
студентка,
О. Давиденко,
кандидат. пед. наук, доцент,
Ніжсинський державний університет
імені Миколи Гоголя*

ПОДКАСТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ АУДІЮВАННІ

XXI століття – це початок рвучкого розвитку у сфері програмно-технічних засобів створення, збереження та обробки інформації у світі. Такий прорив інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери діяльності людини не оминув і галузь освіти. Інформаційно-комунікаційні технології пропонують ефективні методи та засоби навчання іноземної мови в цілому, є поєднанням новітніх методів навчання з традиційними, що підвищує ефективність вивчення англійської мови.

Подкасти – це той матеріал для аудіювання, який стає все більш і більш популярним серед людей не тільки для вивчення англійської мови, а й для розвитку аудіювання. «На сьогодні, перевага подкастів полягає в тому, що більшість автентичних аудіоматеріалів знаходяться у вільному доступі в Інтернеті і більше не потрібно шукати касети та аудіопрогравачі. А перевага у використанні таких матеріалів від носіїв мови – це те, що може оживити та урізноманітнити навчальний процес» [1: 132-133].

«Використання подкастів під час вивчення англійської мови досліджували Г. Дуденей, Н. Хоклі, Н. Муліна, Б. Шуневич, В. Черниш та ін. Вивчаючи подкастинг як один із засобів навчання англійської мови, дослідники зазначають, що подкасти (podcasts) – це цифрові медіа-файли, які розповсюджуються Інтернетом, і які за змістом нагадують радіошоу, звукову виставу, містять інтерв'ю, лекції чи випуск новин, що належить до усного жанру мовлення» [4: 177].

Науковець, Дж. Стенлі, який також вивчає тему подкастів, створив загальну класифікацію видів аудіоматеріалів. Згідно праць вченого є такі види: «автентичні подкасти – створені носіями мови, але не завжди мають освітній характер; навчальні подкасти (або освітні) –

створюються як частина процесу навчання; методичні (технічні) подкасти – містять методичні рекомендації, педагогічні прийоми і технології для застосування подкастів в процесі навчання» [2].

Звертаємо нашу увагу більше на освітні аудіоматеріали, тому що вони мають багато переваг в освітньому процесі. Подкасти: надають навчальний матеріал у новій формі або впроваджують додаткові ресурси інформації для учнів; представляють собою актуальний матеріал; легкодоступні; мобільні; більшість подкастів створені для людей, які вивчають англійську мову; розширюють лексичний запас; закріплюють граматику та розвиток умінь говоріння; формують та удосконалюють навички вимови та навички і розвиток вмінь розуміння іншомовного мовлення на слух.

Виходячи з вище сказаного, подкасти тісно пов'язані з рецептивним видом мовленнєвої діяльності (до якого відноситься аудіювання). У процесі аудіювання людина отримує, розуміє та сприймає думки та висловлювання інших людей. Зазначається, що аудіювання – це розуміння сприйнятого на слух усного мовлення. «З точки зору психофізіології аудіювання трактується як рецептивна розумова мнемічна діяльність, оскільки: по-перше, здійснюється сприйняття; по-друге, ця діяльність пов'язана з основними розумовими операціями – аналізом, синтезом, дедукцією, індукцією, порівнянням, абстрагуванням, конкретизацією; по-третє, відбувається виділення та засвоєння інформативних ознак мовних і мовленнєвих одиниць, реформування образу і впізнавання як результат зіставлення з еталоном, який зберігається в пам'яті» [5: 87].

Досліджуючи саме явище аудіювання, ще знаходимо таке поняття як «компетентність в аудіюванні». Воно передбачає за собою здатність людини слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування. Складниками компетентності в аудіюванні є вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності. «На формування компетентності в аудіюванні впливає рівень сформованості в учнів інтелектуальних умінь, як-то ймовірного прогнозування, критичного оцінювання почутої інформації, поєднання в процесі слухового сприймання мнемічної та логіко-сислової діяльності, класифікації й систематизації отриманої інформації тощо. Важливу роль при формуванні компетентності відіграють також навчальні вміння, зокрема використання електронних засобів навчання, та організаційні вміння, наприклад, самостійного учіння» [3: 19].

Виокремлюють також фактори успішного формування компетентності в аудіюванні: 1) умови прослуховування

аудіоматеріалів; 2) індивідуально-психологічні особливості слухача (рівня сформованості його мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності інтересу, мотивація, тощо); 3) обсяг аудіо (не більше 15 хвилин, оскільки слухач втрачає увагу та мотивацію; 4) мовні характеристики аудіо (вокабуляр, граматики та швидкість вимови). Таким чином, компетентність в аудіюванні відіграє свою роль у формуванні навички сприймання на слух.

Підводячи підсумки, можна сказати, що такі явища як подкасти, аудіювання та компетентність в аудіюванні пов'язані між собою. Оскільки, перед тим як почати вводити подкасти в навчальний процес, учителеві варто сформулювати або пересвідчитися, що учні добре сприймають на слух (сформована компетентність в аудіюванні) та навчити школярів працювати з такими джерелами інформації. Після плідної праці та багаторазової практики, учні зможуть не тільки розвинути навичку сприймання на слух, а й говоріння, що є важливим у сучасному суспільстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ana Amélia Carvalho, Cristina Almeida Aguiar, A taxonomy of podcasts and its application to higher education. P. 132-139.

2. Stanley G. Podcasting for ELT – URL: <http://www.teachingenglish.org.uk/think/resources/podcast.shtml>

3. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні // Вісник КНЛУ. Іноземні мови. 2012. №2. С. 19-30.

4. Кардашова Н. В. Англomовний подкаст як засіб формування компетентності в аудіюванні студентів мовних спеціальностей // Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. 2015. №24. С. 176-184.

5. Шимків І. В. Аудіювання як вид іншомовної мовленнєвої діяльності // Наукові записки. Серія: педагогіка. 2015. № 2. С. 85-90.

*Ю. Корнійчук,
студентка,
О. Кравець,
кандидат. пед. наук, доцент,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В Україні освіта отримує нові риси за рахунок комп'ютеризації навчального процесу, що спонукає до перегляду традиційних форм та методів викладання в початковій школі та виникнення нових форм проведення уроків. Відмінність від традиційних методик полягає в тому, що застосування інтерактивних форм навчання дозволяє здобувачу освіти стати головною фігурою навчального процесу і самостійно засвоювати знання. У цій ситуації вчитель виступає активним помічником, його головною функцією є не просто передача знань, а й організація та стимулювання навчального процесу [4].

Аспекти розвитку, впровадження і використання нових інформаційних технологій в навчанні розглядаються у працях таких науковців, як В. Биков, Л. Буркова, А. Верлань, Л. Даниленко, О.Дусавицький, В. Зінченко, О. Коваль, В. Кухаренко, В. Лозова, Дж.Майер, М. Махмутов, Ю. Машбиць, В. Монахов, В. Науменко, С.Пейперт, О. Пехота, А. Хуторської, Дж. Шнайдерм та ін.

Дослідження таких науковців, як Є. Белкіна, Б. Гершунського, О.Кравчук, М. Левшина, Е. Машбиця, О. Муковоза, В. Монахова, В.Новікова, І. Підласого, доводять, що підвищенню ефективності навчальної діяльності сприяє використання комп'ютерів. Вони використовуються для поліпшення якості комунікації в навчальному процесі та сприяють збільшенню ефективності вчителя, процесу засвоєння навчальної інформації та методів корекції учнівської діяльності.

Щоб сприяти розвитку пізнавальної активності здобувачів освіти, сучасні методисти пропонують використовувати мультимедійні технології, які дозволяють не лише підвищити активність молодших школярів, але й залучити їх увагу до навчання. Серед сучасних методистів, які пропонують використовувати мультимедійні технології в початковій школі, можемо виділити таких: відомий британський педагог Кен Робінсон, американський експерт у галузі

освіти та технологій Річард Кюльган, канадський педагог Кеті Мартін, австралійський педагог Енгельберт Хампердінк. З українських педагогів можемо виділити таких як Олена Харченко, Лариса Тарасенко, Олександр Кузьменко та ін. Вони пропонують використовувати мультимедійні технології в початковій школі, адже це сприяє підвищенню інтерактивності та зацікавленості здобувачів освіти у навчанні; розвитку їх мовлення та мислення, комунікативних навичок, креативності; підвищенню їх мотивації у навчанні. Як наслідок, відбувається створення глобальної освітньої мережі та підвищення доступності навчання.

Актуальність порушеної проблеми й зумовила вибір теми нашої публікації. **Мета статті** – проаналізувати аспекти використання мультимедійних технологій на уроках в початковій школі.

Мультимедіа - це комплекс апаратних та програмних засобів, які дозволяють працювати з різними типами інформації, такими як текст, звук, графіка, анімація та відео, використовуючи комп'ютер як засіб обробки. Ця технологія є одним з найбільш розвинених напрямків, особливо в галузі освіти, і може мати різні значення для різних користувачів.

Завдяки використанню комп'ютерних технологій можна досягти високого рівня наочності на уроці, за допомогою відеоматеріалів, анімаційних ефектів, інтерактивних моделей та інших засобів, які дозволяють продемонструвати явища, що неможливо побачити в реальному світі. Інформаційні технології сприяють індивідуалізації та диференціації навчання, не лише завдяки завданням на різних рівнях складності, але й за допомогою самостійної роботи здобувачів освіти.

Використання мультимедійних інформаційних технологій в освіті, можливість зберегти й опрацювати велику кількість різномірної інформації (звукової, графічної, текстової та відео) та компонувати її в зручному виді сприяють:

- розкриттю, збереженню та розвитку індивідуальних і творчих здібностей здобувачів освіти;
- формуванню в них пізнавальних можливостей, прагнення до самовдосконалення;
- забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, безперервності взаємозв'язку між гуманітарними, технічними науками та мистецтвом;
- постійному динамічному оновленню змісту, форм та методів навчання тощо [2, 44].

Метою використання мультимедійних технологій у навчанні є вирішення декількох педагогічних завдань: забезпечення здобувачів

освіти найбільш повною та точною інформацією про явища, об'єкти або предмети матеріального світу, які вони вивчають; забезпечення наочності з усіх каналів процесу сприйняття; створення умов, щоб матеріал, який може бути недоступним або малодоступним, став посилюючим та доступним для здобувачів освіти; передача навчальної інформації з високою інтенсивністю; полегшення праці вчителя у процесі навчання та формування інформаційно-цифрової компетентності у здобувачів освіти.

Зокрема, можна зробити таку класифікацію мультимедійних технологій, які використовуються на уроках української мови: мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, комп'ютерні програми для навчання (такі як електронні підручники, самовчителі, посібники, довідники, словники, тести та навчальні ігри), а також мультимедійні ресурси, доступні в Інтернеті.

Використання мультимедійних презентацій дозволяє учителю ефективно і зручно візуалізувати як статичну, так і динамічну інформацію під час уроків української мови. Це корисний інструмент для вивчення будь-якої теми, оскільки теоретичний матеріал можна представити творчо, створивши мультимедійну презентацію, яка допоможе полегшити процес сприйняття матеріалу. Сприйняття мови на слух пов'язане з формуванням слухових образів та понять, що значно полегшується через візуальні орієнтири.

До прикладу, на уроках української мови в початковій школі можна використовувати різні комп'ютерні програми, які допоможуть зробити процес навчання більш цікавим та зрозумілим для здобувачів освіти. Можемо виділити наступні програми:

1) Програми для навчання граматики та правопису: LangSoft, «Аліса вивчає українську мову», «Є-Мова»;

2) Програми для створення власних інтерактивних вправ: Hot Potatoes, Quizlet, Kahoot;

3) Програми для створення дитячих книжок та оповідань: Little Bird Tales, Book Creator;

4) Програми для створення мультимедійних презентацій: PowerPoint, Google Slides, Prezi, Emaze;

5) Електронні словники та довідники: Lingvo, Словник Української Мови.

Ці програми можуть бути корисними для підвищення зацікавленості здобувачів освіти до вивчення української мови та покращення їх знань та навичок.

Ми також проаналізували комп'ютерні програми та додатки, які можна використовувати і на уроках англійської мови в початкових

класах. Одна із таких програм – це Voki. Вона спеціалізується на створенні розмовних аватарів, які дозволяють надати персоналізований вираз в цифровому контексті. Зокрема, за допомогою програми Voki учитель може створити власне відео з використання аватару, що буде озвучено носієм мови. Це сприятиме кращому засвоєнню вимови та граматичних конструкцій. Ми можемо використовувати додаток Voki для технологій аудіювання або оповідання. Доцільно запропонувати привітання від цікавого героя на початку уроку, щоб створити позитивну атмосферу на уроці. Ми також можемо використовувати Voki-персонажа для оголошення нової теми уроку або створювати цікаві фізкультхвилинки для використання на уроці.

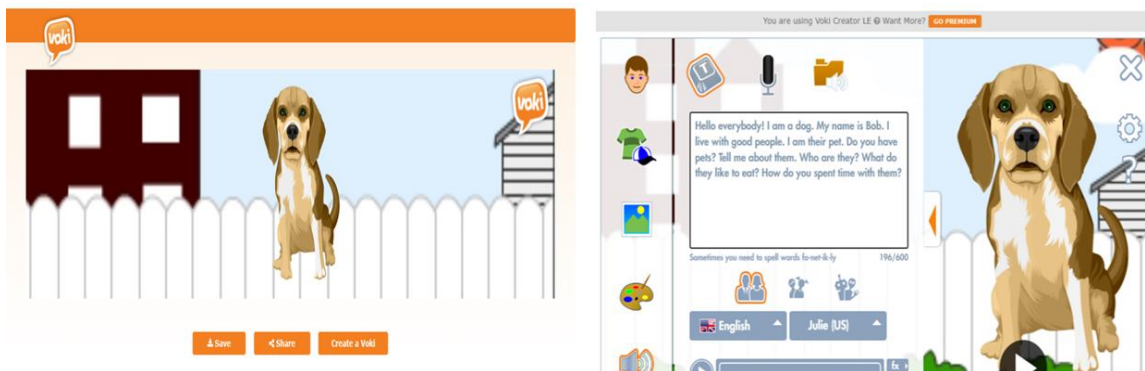
Як приклад, пропонуємо фрагмент уроку англійської мови в 1 класі з використанням програми Voki. Кумедний персонаж собачка повідомляє дітям завдання та спонукає їх до подальшого створення власної розповіді про свого домашнього улюбленця.

«Topic: My pet.

Practice part. Project work

T: We have got a video message from our friend Bob. Listen carefully and complete the task.

T: Create a story about your pet or a pet you would like to have. Use the following structures “I have got a ...”, “It is ...” “It has got a ...” . Draw it and tell us and Bob about it».

Програми WizerMe, HotPotatoes використовуються, щоб створювати завдання для перевірки знань здобувачів освіти з вивченої теми. Їх можна застосовувати як індивідуальний контроль або контроль для всього класу. Наприклад, це можна зробити в кінці уроку (HotPotatoes JQuiz) або в кінці вивченої теми (WizerMe Worksheets).

Програма MES English, зокрема, завдання Dice MES English, вчитель може обрати для закріплення нової теми у форматі

«запитання-відповідь», «поняття-асоціація», «картинка-визначення» тощо. Використовується як метод Кубування (Кубик Блума). Такі види завдань як Word Search MES English , Crossword MES English можна використовувати як індивідуальні додаткові завдання для здобувачів освіти або для роботи в групах чи парах. На початку уроку можна використовувати вправи для розминки. Такі завдання можна давати здобувачам освіти як домашнє завдання, яке замінить традиційні нудні вправи.

Отже, проаналізувавши дане питання, ми дійсно бачимо, що на сучасному етапі освітнього процесу в початковій школі, зокрема в умовах дистанційного навчання, це дійсно актуально. Враховуючи багатий вибір можливостей для навчання, які забезпечують мультимедійні технології, вважаємо доцільним використовувати їх на всіх етапах навчального процесу на уроках в початковій школі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Жалдак М. І. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посіб. / за ред. Ю. О. Жука. К.: Педагогічна думка, 2012.
2. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій. Початкова освіта. 2011. №38. С.44
3. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О.Л.Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А.М. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017.
4. Указ Президента України № 926/2010 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» <http://www.president.gov.ua/documents/12323.html>
5. Шахова К.К. Комп'ютер у початковій школі. Відкритий урок. 2003. № 9/10

*Ю. Синенко,
студентка,
О. Пономаренко,
кандидат пед. наук,
Ніжинський державний
університет імені Миколи Гоголя*

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ЗАСТОСУНКІВ

Поняття мотивації цікавило науковців та дослідників як у сфері психології, так і у питанні викладання іноземних мов [2, с. 3; 8]. Говорячи про психологічне бачення мотивації, варто зазначити, що більшість науковців сходяться до висновку, що дане поняття полягає в процесі виконання певної дії, яка фокусується на досягненні бажаних результатів [8]. Рушійною силою є мотив, який різниться від людини до людини [8]. Основними є чотири види мотивації, що включають зовнішню та внутрішню, позитивну та негативну [7]. Зовнішня мотивація – мотив, що спонукає людину до дії надходить із зовнішнього середовища [2, с. 11]. Внутрішня мотивація, навпаки, має особистісний характер, що полягає у природі мотиву, який є важливим саме для виконавця дії, та який не має ніякого зовнішнього впливу [2, с. 11]. Позитивна та негативна мотивації безпосередньо пов'язані з остаточними результатами, які є бажаними (такими як похвала, гарні оцінки, досягнення) та небажаними (покарання) [7].

Розглядаючи мотивацію до вивчення іноземних мов, варто зазначити, що основні праці з даного питання належать Гарднеру та Дернею, хоча вони обоє зазначали, що виокремити один загальний термін для даного концепту дуже складно через велику кількість факторів, які варіюються від людини до людини [3, с. 3]. Згідно з Гарднером (1985), мотивація це ступінь прагнення та дій, що спрямовані на оволодіння певною мовою, до якої є позитивне ставлення [1]. В свою чергу, на думку науковця, мотивація має два види:

1. Інтегративна – бажання людини асимілюватися у середовищі, де використовується та чи інша мова [3, с. 41].
2. Інструментальна – бажання використовувати мову як засіб досягнення певної другорядної мети [3с, 41].

Також, Гарднер розробив тестувальник, метою якого є

дослідження рівня мотивації учнів до вивчення мови [1].

Золтан Дерней, у свою чергу, виокремив власний термін поняття мотивація, який включає в себе питання, з допомогою яких можна чіткіше зрозуміти сутність даного поняття. До цих питань входять: чому виникає мотив діяти; як довго триває вплив мотиву; який рівень старань буде вкладено у виконання дії [3, с. 5]. Також, Дерней та Отто розробили структуру трьох стадій мотивації (2011):

1. Переддієва стадія – виникнення мотиву та оцінення очікуваних результатів [3, с. 5].
2. Стадія дії – індивід виконує завдання задля отримання очікуваного результату [3, с. 5].
3. Постдієва стадія – оцінення результатів діяльності індивіда [3: 5].

За Дернаєм (1994), мотивація має такі структурні рівні:

1. Мотиваційний – входять інструментальність та інтегративність [3, с. 51].
2. Учнівський – особистість та характеристики учня, які мають безпосередній вплив на продуктивність [3, с. 51].
3. Освітньо-ситуативний – включає в себе такі характеристики навчального процесу як матеріали, ставлення вчителя, календарно-тематичне планування, та ін. [3, с. 51].

У своїх працях, Дерней також наголошує на важливості впливу умов на мотивацію до вивчення іноземної мови [3, с. 77]. Таким чином, умови – це зовнішні фактори, які безпосередньо впливають на рівень мотивації учня [3, с. 77]. Існують інституційні та соціокультурні умови [3, с. 78]. До інституційних умов відносяться матеріали, що використовуються вчителем, та завдання, які виконують учні задля досягнення певного результату [3, с. 26]. До соціокультурних умов входять вчитель, який має бути професіоналом своєї справи щоб підтримувати мотивацію учнів до вивчення дисципліни [3, с. 26]. Також, важливу роль відіграє такий фактор як група однолітків, що має сильний вплив особливо на підлітків [3, с. 28]. Освітній заклад, також, може демотивувати учнів якщо умови та засоби навчання не відповідають вимогам [3, с. 28]. Сім'я та соціум мають безпосередній вплив на бачення учнями вивчення мови. Так, вимоги до дитини в сім'ї можуть не співпадати з реальними можливостям, а та чи інша мова може не задовольняти вимоги культури [3, с. 26].

Через різноманітність умов, що мають вплив на мотивацію до вивчення іноземних мов, було розроблено особистісний підхід до мотивування учнів, в який включалися всі перераховані вище фактори

[3: 86]. Також, у контексті даного підходу було розроблено систему Ідеального «Я» (2005):

1. Ідеальне мовне «Я» - уявлення про бажаний рівень знань у сфері іноземної мови, що вивчається [3, с. 86].
2. Необхідне мовне «Я» - перелік усіх умінь та навичок, які є необхідними для досягнення ідеального мовного «Я» [3, с. 86].
3. Досвід у вивченні іноземної мови - всі знання та вміння, які виникли в період вивчення мови [3, с. 86].

Отже, можна зробити висновок, що існує велика кількість різних чинників, які безпосередньо впливають на мотивацію до вивчення іноземної мови. Одним з таких факторів є вік учнів. Таким чином, підлітки, які навчаються у 8-11 класах, мають власний індивідуальний перелік особливостей, які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на мотивацію. Так, дослідження показують, що підлітки є більш гнучкими щодо навчання [4, с. 58]. Вони краще сприймають позитивну інформацію, мають кращі шанси розвинути власні інтелектуальні властивості саме в даному віці, а також мають гарну асоціативну пам'ять [4, с. 67]. Основними факторами які покращують мотивацію підлітків є розуміння вікових особливостей учнів, використання цікавих та сучасних матеріалів, установлення правил та норм, які виконуються як учнями, так і вчителем [5, с. 9].

Як уже зазначалося вище, якість матеріалів, що використовуються вчителем, має пряму дію на мотивацію до вивчення тих чи інших дисциплін [3, с. 26]. Говорячи про цифрові застосунки, дослідження відзначають їх позитивний вплив на результативність та прогрес вивчення іноземних мов [5, с. 9]. Їх використання допомагає учням розвивати навички комунікації, роботи в групах та використання цифрових технологій [5, с. 9]. Діджиталізація навчального середовища має на меті розвиток самостійності учнів, створення вміння комунікувати з іншими людьми, використовуючи іноземну мову поза межами класної кімнати, а також підвищує рівень зацікавленості дисципліною [5, с. 10].

Існують різні методи та способи вивчення граматики, які мають на меті підвищення рівня знань учнів та досягнення граматичної компетентності [6]. Як уже було зазначено вище, використання якісних та мотивуючих матеріалів може значно покращити продуктивність учнів, що у свою чергу приведе до позитивних остаточних результатів. Таким чином, у подальшому дослідженні фокус буде націлено саме на використанні цифрових застосунків для покращення мотивації до вивчення граматики.

Отже, мотивація є невід'ємною частиною життя людей, що включає в себе і навчальний процес. Саме тому важливо досліджувати різні методи та засоби її підвищення. Одним з таких методів є використання цифрових додатків у процесі вивчення іноземної мови, особливо граматики, оскільки вони покращують навички реальної комунікації, допомагають розвитку учнівської кооперації, а також підвищують інтерес до виконання завдань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bridge, Jamie R. Motivation and Technology for Quebec CEGEP ESL Classes. – Electronic Thesis and Dissertation Repository. 699 с.
2. Dornyei Z. Motivational strategies in the language classroom / Zoltan Dornyei. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2001. 153 с.
3. Dornyei Z. Teaching and Researching Motivation / Z. Dornyei, E. Ushioda. – Edinburgh: Parson Education Limited, 2011. 326 с. – (2).
4. Jensen F. The Teenage Brain / Frances Jensen. New York: HarperCollins Publishers Inc., 2015. 280 с.
5. Lewis G. Teenagers / Gordon Lewis., 2007. 113 с.
6. How To Teach Grammar To ESL Students Effectively. URL: <https://www.myenglishpages.com/blog/how-to-teach-grammar-esl-students/#what-is-grammar> (дата звернення 16/03/2023)
7. Positive Motivation Techniques To Conquer The Rest Of 2021. URL: <https://home.hellodriven.com/articles/positive-motivation-techniques-to-conquer-the-rest-of-2021/> (дата звернення 16/03/2023)
8. What is Motivation? A Psychologist Explains. URL: <https://positivepsychology.com/what-is-motivation/#motivation> (дата звернення 16/03/2023)

*А. Бабік,
студентка,
О. Бернацька,
кандидат. пед. наук, професор,
Український державний
університет імені Михайла Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ

Сьогодні відповідь на питання про те, чи потрібно володіти англійською, як мовою міжнародного спілкування, є однозначною. Нею написані політичні та наукові статті, проводяться міжнародні конференції та заходи. Знання іноземної мови в разі покращує та полегшує життя, допомагає вдало пристосуватися до нього, відкриває двері у світ. Володіючи нею, можна у будь-якій країні бути у «своїй тарілці», впевнено комунікувати з людьми, працевлаштовуватися в міжнародні компанії й організації, навчатися в престижних університетах та допомагати країні.

Відповідно до вимог сьогодення, основною компетентністю Нової української школи є вміння учня спілкуватися іноземними мовами. Учні початкової школи повинні не тільки вміти сприймати тексти у процесі читання, здійснювати спілкування у письмовій формі, але й розуміти на слух висловлювання співрозмовників та спілкуватися з ними. Саме тому формування навичок аудіювання молодших школярів є одним із пріоритетів навчання.[3: 362]

Проблема формування навичок аудіювання молодших школярів неодноразово ставала об'єктом досліджень сучасних мовознавців та науковців у галузі психології, педагогіки, методики навчання іноземних мов, а саме: В. Буренко, В.Редько І. Лисовець, Н. Проценко, М.Комогорова, О.Бернацька, О.Бігич, О. Голотюк, О.Квасова, О.Савченко, О.Скворчевська, О.Стом, С.Ю.Ніколаєва, О.Тарнапольський та інші. Дослідники зазначають, що аудіювання є основою спілкування, з нього починається оволодіння усною комунікацією. Аудіювання, поряд з говорінням, забезпечує можливість спілкування іноземною мовою. Оскільки мовне спілкування - процес двосторонній, то недооцінка аудіювання, тобто сприйняття і розуміння мови на слух, може вкрай негативно позначитися на мовній підготовці школярів. Так, як часто саме

несформовані навички аудіювання, є причиною порушення спілкування [4].

Як визначає Ніколаєва С. Ю., «аудіювання» – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що сприймається на слух і належить до усної форми мовлення. Відомо, що аудіювання – це найважчий вид мовленнєвої діяльності. Навчання аудіюванню потребує значних зусиль з боку вчителя та учнів, оскільки розвиток цієї навички займає більше часу, ніж навчання читанню [1, с. 147]. Аудіювання є комплексною мовленнєвою розумовою діяльністю. Воно базується на природній здатності, яка вдосконалюється у процесі індивідуального розвитку людини та дає їй можливість розуміти інформацію в акустичному коді, накопичувати її в пам'яті чи на письмі, відбирати та оцінювати її згідно з інтересами чи поставленими завданнями. Важливими факторами формування такої здатності є:

- перцептивні та мовленнєвотворні передумови;
- загальні інтелектуальні передумови;
- фактичні знання;
- знання та вміння в рідній мові;
- іншомовні знання та вміння;
- мотивація.

Ці фактори складають основу для розвитку специфічних навичок і вмінь, на ній базується навчання аудіювання згідно з вимогами Європейського освітнього стандарту з іноземної мови [1, с. 118].

Для дотримання цих факторів вчителю може допомогти такий ефективний засіб навчання, як гра. Гра – це діяльність, яка робить із звичайного навчання цікавий процес, а також сприяє засвоєнню школярами мовного матеріалу, формуванню вмінь і навичок іншомовного спілкування. Водночас це не тільки забава для дитини, але й можливість вивчати мову в розважальній формі.

Багато видатних педагогів звертали свою увагу на ефективність гри у процесі навчання, серед них: Жан П'єр Лефевр, Джеймс Пол Гі, Елен Фішер, Річард Мейроу та інші французькі педагоги та психологи. Результати їхніх досліджень показали, що гра дійсно є ефективним засобом навчання, який сприяє покращенню когнітивних та моторних навичок, підвищенню мотивації та зацікавленості у навчанні, а також зниженню рівня стресу та тривожності у дітей.

Ігри дозволяють учителеві створити ситуацію, яка буде наближена до життя і дітям необхідно буде застосовувати іноземну мову для спілкування. За допомогою гри добре опрацьовувати вимову, активізувати лексичний і граматичний матеріал, розвивати навички

аудіювання, усного мовлення, навички спілкування з однолітками. Гра допомагає учням перебороти незручність, скутість, зняти мовний бар'єр, втому.

При виборі і розробці ігор на уроці англійської мови слід враховувати темп і ефективність засвоєння змісту навчання кожним конкретним учнем класу, аби побудувати урок максимально ефективно завдяки використанню ігор. Організація і проведення ігор потребують великої майстерності всіх учасників навчально-виховного процесу. Педагогу потрібно виробити чітку стратегію керівництва уроком-грою. [2: 38].

Серед ігор, які допоможуть розвинути та сформувати навички аудіювання виділяють: «Пісня в смужку», «Роби це», «Сліпий», «Who understand the text best», «Listen to the text and try to remember as many words as you can».

- «Пісня в смужку» полягає в тому, що клас об'єднують у 2 – 3 команди. Кожна команда отримує набір смужок паперу, на яких написано по рядку пісні. Учні двічі прослуховують пісню. З набору смужок вони повинні скласти пісню і проспівати її. Виграє команда, яка швидше впоралася з завданням.
- «Роби це» полягає в тому, що на столі вчителя розкладені різні предмети. До дошки викликають 2 – 3 учнів. Учитель дає їм розпорядження, що стосуються предметів, які знаходяться на столі. Наприклад: Візьми синю ручку! Поклади червону ручку в пенал! Читай книгу! Дай мені книгу! Двоє учнів з класу підраховують бали.
- «Сліпий» полягає в тому, що усі учні, взявшись за руки, утворюють коло. Одному з учнів зав'язують очі, і він стає у центр кола. Він повільно лічить від 1 до 10, а учні в цей час рухаються по колу. Після того, як ведучий скаже 10, всі зупиняються. Ведучий із зав'язаними очима підходить до будь-якого з учнів і запитує його англійською мовою (різні питання, крім «як тебе звати»?) По голосу він має здогадатися, з ким розмовляє, і назвати ім'я цього учня.
- «Who understand the text best» полягає в тому, що учитель роздає учням картки, на яких написані речення, що або відповідають змістові тексту, або не відповідають йому. Завдання учнів – після прослуховування тексту відмітити плюсами ті речення, що відповідають змістові. Перемагають перші три учні, які швидше виконають завдання.
- «Listen to the text and try to remember as many words as you can» полягає в тому, що учитель читає невеликий уривок, в якому всі

слова добре знайомі учнями. Вони отримують завдання – назвати якомога більшу кількість слів з прочитаного уривка.

Але умови сьогодення висувають нові вимоги щодо форм та методів навчання іноземної мови молодших школярів, сприйняття мови на слух. *Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією та війною є доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, вчителів, учнів та їхніх батьків. Дистанційне навчання – є рятувальним кругом сучасних учнів, оскільки вони, навіть знаходячись за кордоном, можуть здобувати якісну освіту в Україні.* Дистанційний формат передбачає наявність всіх притаманних очному навчанню атрибутів, таких як групові дискусії, колективне обговорення пройденого матеріалу, живе спілкування тощо.

Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, комунікувати з учнями на відстані, надихати та мотивувати їх до навчання, допомагати батькам – це ті навички, якими тепер на додаток мають володіти наші вчителі. Різноманітні онлайн-платформи, ігри, відеоролики, інтерактивні завдання сьогодні допомагають вчителям організувати навчальний процес для учнів.

Формувати навичок аудіювання засобами онлайн-ігор є також доволі ефективним та цікавим процесом для молодших школярів. Оскільки, якщо в минулому діти ганяли з однолітками в футбол, стрибали через резиночки, ходили до друзів у гості, то сьогодні часи змінюються, і вони грають годинами в різні онлайн-ігри в телефоні. В мережі інтернет вже існує багато онлайн-сайтів та ігор, які сприяють формуванню іншомовної компетентності учнів, зокрема й навичок аудіювання. Серед них можна виділити:

- Інтерактивний онлайн-додаток «Quick Minds». У цьому додатку учні можуть пограти у ігри «Spinning», «Catching clouds», «Popping balloons» та інші, які спрямовані на формування та розвиток навичок аудіювання молодших школярів. Тут учні слухають слова та обирають їх значення, з'єднують пазли за змістом прослуханого та встановлюють послідовність слів в реченні.
- Онлайн-сайт “Islcollective”. На цьому сайті можна знати різні інтерактивні презентації та відео з онлайн-іграми. Для розвитку навичок аудіювання можна виділити такі ігри: «Weather ppt game», «Questions and answers» - a matching game (listening), «Listening activity: Healthy food habits» та інші.
- «Face Match» - це стимулятор, який допомагає учню відчутти себе справжнім детективом. В грі представлено шість персон.

Потрібно прослухавши опис, знайти ту людину, яка йому відповідає.

- "Post letter". Гравці можуть відчутти себе поштарями. В гравців є лист та декілька дверей з різними номерами, що знаходяться перед ними. Необхідно, послухавши диктора, визначити в квартиру з яким номером потрібно доставити лист. Гра вчить правильно вимовляти числівники іноземною мовою.

Отже, процес вивчення іноземної мови орієнтується на практичне володіння іноземною мовою, тому велике значення варто приділяти сприйманню та критичному розумінню іноземної мови на слух. Учні повинні розуміти інформацію як під час безпосереднього спілкування зі співрозмовником, так і опосередкованого (у звукозапису), повинні розуміти основний зміст короткого повідомлення, а також основний зміст прослуханих текстів різного характеру, які побудовані на засвоєному матеріалі. Формування цих навичок успішно відбувається завдяки організації онлайн та офлайн ігор, рухливих ігор, ігор із застосуванням римівок, загадок, скоромовок, музичного матеріалу, імітаційних ігор.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *Підручник*. Вид. 2-е, випр. і перероб. К.: Ленвіт, 2002. С. 328
2. Роман С. В. Психологічні особливості навчання іноземної у початковій школі. *Іноземні мови*, 2012. №1. С. 35–38.
3. Тараско А. Формування іншомовних усно-мовленнєвих навичок молодших школярів шляхом застосування комп'ютерних ігор на уроках іноземної мови. *Актуальні проблеми навчання та методики викладання*: зб. тез XI міжнар. наук.-практ. конф., м. Прага, 06-09 2022 р., 580 с.
4. Теоретичні основи навчання аудіювання. URL: https://vuzlit.com/566660/teoretichni_osnovi_navchannya_audiyuvannya

*А. Максименко,
студентка,
О. Бернацька,
кандидат. пед. наук, професор
кафедри педагогічної інноватики,
Український державний
університет імені Михайла Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ

Процес формування іншомовної граматичної компетентності в учнів початкових класів є доволі актуальним напрямом дослідження в методиці викладання іноземних мов для учнів початкових класів. Відповідно до визначення СЕСР, граматична компетентність (уже в сенсі «correction», а не «compétence») – це «здатність мовця/учня правильно відтворювати готові, попередньо сформовані вислови та, рівночасно, його здатність зосереджувати увагу на граматичних формах у процесі організації власних думок» [1: 139].

В умовах реформування сучасної системи освіти особлива увага приділяється формуванню граматичної компетенції учнів на уроках іноземної мови. Це пов'язано з тим, що набуття загальної комунікативної компетенції неможливе без достатнього рівня граматичної компетенції.

Згідно з документом Ради Європи, граматична компетентність визначається як «знання граматичних елементів мови та вміння використовувати їх у спілкуванні». Граматична компетентність передбачає здатність розуміти і висловлювати конкретні значення у вигляді фраз і речень, структурованих за правилами певної мови [2].

Розуміння граматичної компетенції вимагає наступних елементів:

1) Знання граматичних правил, які перетворюють лексичні одиниці на осмислені висловлювання.

2) Здатність і вміння оперувати граматичними засобами в різних комунікативних ситуаціях і використовувати граматичні явища належним чином у мовленнєвій діяльності іноземною мовою для досягнення комунікативних завдань.

3) Здатність і готовність розуміти і виразити певні смисли та формулювати їх у вигляді усних і письмових висловлювань, побудованих за певними мовними правилами [2].

Нинішня освітня реформа в Україні передбачає створення "Нової

української школи". Ця школа дозволяє учням навчатися через практичну діяльність. Нова українська школа має на меті переорієнтацію освітнього процесу, інноваційні підходи до навчання та зміну освітньої парадигми. Це відхід від традиційної системи освіти, відмова від "педагогіки знань", прийняття педагогічних інновацій та впровадження особистісно-орієнтованої парадигми, яка приходить на зміну комунікативності та прагматизму. Нові школи в Україні спрямовані на впровадження педагогіки, головною метою якої є розвиток різноманітних якостей особистості - знань, умінь, навичок, ставлень, ідей та здібностей. При цьому замість уміння вивчати іноземні мови, що є головною метою будь-якої іншомовної освіти, на перший план виходить уміння говорити, яке відіграє важливу роль у мультикультурній системі іншомовної освіти 21 століття.

У процесі формування граматичної компетентності важливим стає набуття учнями граматичних навичок, що складається з декількох послідовних етапів:

- 1) ознайомлення з граматичним явищем;
- 2) наслідування (виконання за зразком);
- 3) трансформація граматичного явища;
- 4) продуктивне використання граматичних форм.

Слід зазначити, що у зв'язку з розвитком інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів основною проблемою, з якою стикаються школярі при вивченні іноземної мови, є відсутність англомовного середовища. Автентичні навчальні матеріали за допомогою сучасних технологій допомагають заповнити цю прогалину, особливо завдяки використанню комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови. Використання сучасного автентичного інформаційного матеріалу відіграє важливу роль у розвитку граматичних навичок, словникового запасу, комунікативної соціокультурної компетенції та залучення до культурних цінностей країни, мова якої вивчається.

Використання Інтернет-ресурсів допомагає виконати такі задачі, як:

- можливість для учнів початкових класів познайомитися з іноземною мовою в «живому» контексті, тобто не тільки послухати носіїв іноземних мов, й побачити їхнє письмо та особливості граматики;
- аудіо- та відеоматеріали дозволяють зануритися в іншомовне середовище та імітувати граматику носіїв іноземної мови;
- розширення кругозору учнів в плані вивчення граматики;
- стимулювання подальшої самостійної роботи з граматики;

- оволодіння граматичними навичками міжкультурної комунікації.

Завдання педагога – активізувати пізнавальну діяльність молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови. Сучасні технології навчання, такі як кооперативне навчання, проектне навчання, використання нових інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів, допомагають реалізувати підхід до навчання, заснований на індивідуальності, а також індивідуалізувати та диференціювати навчання, враховуючи здібності та рівень підготовки учнів [3, с. 3].

На сьогоднішній день популярними є соціальні мережі та блоги. Діти з дошкільного віку мають улюблених блогерів, а молодші школярі можуть вести за допомогою батьків власну сторінку в соціальній мережі. Використання соціальних мереж вчителем дозволяє робити навчання іноземної мови безперервним, виводити його за межі аудиторних занять, що є додатковою стимуляцією учнів. Тому для формування іншомовної компетентності учнів цілком доцільно можна використовувати ці ресурси. Інтернет-ресурс YouTube допомагає учням слухати носіїв іноземної мови, спостерігати за мімікою, за постановою голосового апарату, звертати увагу на вимову слів.

Словникові он-лайн тренажери є також доволі цікавими засобами щоб вчити іншомовні слова, їх вимову та правопис. Для учнів початкових класів – це зручний спосіб їх запам'ятовування.

Навчальні он-лайн ігри – теж є відмінним способом для формування іншомовної компетентності учнів початкових класів. Вже з самого початку діти молодшого шкільного віку можуть розширювати свій словниковий запас у цікавій ігровій формі, що є основою для якісного усного та письмового спілкування. Як відомо, у початковій школі важливо сформувати базовий іншомовний словниковий запас, який є необхідним для подальшого розвитку навичок іншомовної комунікації в основній та старшій школі. На цьому етапі розвиток рецептивних і репродуктивних навичок ґрунтується на використанні дискурсивних моделей у конкретних сферах і ситуаціях відповідно до вікових особливостей та інтересів учнів [4, с. 119].

За допомогою Інтернет-ресурсів можна також розробити вікторини, он-лайн тести, опитування, допоміжними сервісами можуть виступити JeopardyLabs, Kahoot, BrainFlips, LearningApps.Org та WordLearner.

Онлайн-ресурси є ефективним інструментом для формування граматичної компетенції в іноземних мовах. Отже, Інтернет-ресурси - це великі бази даних, що складаються з веб-сторінок, документів і

будь-якого допоміжного програмного забезпечення, які надають корисну інформацію, як правило, інформативного або навчального характеру. Хоча Інтернет надає величезну кількість навчальної інформації в різних галузях, слід підкреслити, що не правильне використання онлайн-ресурсів учнями є причиною їх «зловживання». Правильне використання навчальних Інтернет-ресурсів може посилити і підвищити інтерес студентів до вивчення іноземної мови. Мотивація до навчання та бажання отримати сучасні професійні знання допомагають розвивати їхню граматичну компетенцію з іноземної мови.

Дослідниця А. Коломієць, вважає, що «використання Інтернет-сайтів на уроках іноземної мови завжди супроводжується позитивними емоціями, адже учні відчують себе активними учасниками навчального процесу, і, як наслідок, створюється комфортне середовище для сучасного навчання» [5, с. 103].

Аналогічних поглядів дотримується І. Карпа, стверджуючи, що «он-лайн ресурси активізують діяльність учня, вносять елемент демократичності та мобільності у заняття, дозволяють усім бажаючим опанувати іноземну мову, займатись самоосвітою і самовдосконаленням» [6, с. 63].

Інтернет-ресурси у формуванні іншомовної компетентності учнів початкових класів виконують такі функції:

- мотиваційну, адже Інтернет-ресурси є сучасним джерелом знань, що підвищує зацікавленість учнів до вивчення іноземних мов та впевненість в тому, що вивчення іноземних мов є посильним для кожного учня;

- інформаційну, адже Інтернет-ресурси забезпечують повністю школярів матеріалом, що включає правила граматики, щодо грамотного використання граматичних структур, прикладами типових помилок та способами їх уникнення;

- наочну, тому що, Інтернет-ресурси забезпечують учнів ілюстративним матеріалом;

- розвиваючу, адже Інтернет-ресурси допомагають учням у самостійному навчанні, розвивають допитливість та зацікавленість у вдосконаленні знань з граматики англійської мови;

- навчальну, тому що за допомогою Інтернет-ресурсів практикуються навички та

використовується велика кількість вправ, для автоматизації дій із граматичними структурами англійської мови [7, с. 174].

Таким чином, можна зробити висновок, що використання інтернет-ресурсів може бути ефективним засобом формування

іншомовної граматичної компетентності у молодших школярів. Дослідження показали, що використання інтернет-ресурсів сприяє активізації мовленнєвої діяльності учнів, розвитку навичок правильного вживання граматичних структур і поповненню словникового запасу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs [Enligne]. – URL : <https://rm.coe.int/cecr-volume-complementaire-avec-denouveauxdescripteurs/16807875d5>.

2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [електронний ресурс]. – URL: http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf

3. Найдьонова А. Використання технологій web 2.0 для розробки дидактичних матеріалів. URL: <https://ru.calameo.com/books/004373434e6abfe34ef80>

4. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл / О. В. Котенко, А. В. Соломаха. – Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 356 с.

5. Коломієць А. Використання інтернет-сайтів на заняттях з іноземної мови / А. Коломієць, Ю. Фальштинська // Наука і освіта. 2015. № 9. С. 102–107. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5951/1/Kolomiets.pdf>

6. Карпа І. Використання online-ресурсів при вивченні англійської мови студентами ВНЗ / І. Карпа // Молодь і ринок. 2013. № 2. С. 62–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2013_2_15

7. Костенко І. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови / І. Костенко // Таврійський вісник освіти. 2013. № 1. С. 170–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2013_1_31

R. Turchaninov,
Student,
O. Beshlei,
Ph.D. (Philology), Associate Professor,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

KNOCKING OUT LANGUAGE BARRIERS: USING BOXING TRAINING TO TEACH ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE TO PREADOLESCENTS

Introduction.

Language learning is a complex and demanding process that requires extensive cognitive effort. Considering the lack of physical activity in standard academic environments and the prolonged period of remote schooling due to the CoVid-19 pandemic, the process becomes even more challenging. This led to the idea of researching the impact of sports training on language learning.

A systematic review of the relationship of physical activity on the cognitive functioning of children conducted by I. Bidzan-Bluma and M. Lipowska demonstrated that participation in physical activity increases the ability to focus attention, develops a broader lexical network and vocabulary comprehension, and improves working memory. It also states that engagement in sports activities fosters motivation, self-control, and the ability to set goals [1]. As boxing is a competitive kind of sport requiring extensive physical and cognitive exertion, it seemed to be an appropriate sporting discipline to test its impact on language learning.

Research.

We developed a training program consisting of 16 sessions conducted throughout the period of 2 months. Sessions were conducted twice a week and lasted 1 hour each. The focus group included two 9-year-old primary school learners who studied English as a second language. Our training program aimed at improving their physical endurance, teaching basic boxing techniques, and developing basic lexical knowledge in the English language.

This led to the development of several principles:

1. English must be used as the main language during the training sessions. The usage of the Ukrainian language, which is native to the learners, had to be minimized to maintain second language acquisition.

2. Each exercise is explained using visual demonstrations along with the multiple repetitive usages of short phrases or single words in English.
3. Repetition is used as the leading approach for memorization and vocabulary reinforcement.

These principles helped us systemize the training process and ensure that both exercises and lexical material are memorized. Considering these requirements, we adapted the available exercises to reinforce language learning.

Here are some examples of the adapted exercises:

1. Throwing medicine balls in different variations: left hand, right hand, both hands, underhand throw, and overhead throw. Learners must pronounce the words «left» and «right» when throwing with a corresponding hand. When we use a type of throw that includes both hands, the learner must say «catch» or «got it».

2. Abdominal crunches. During each repetition, learners must count aloud in the English language («One, two, three...»).

3. Footwork techniques in the boxing stance: stepping forward, backward, and side-to-side. Learners must react to the instructor's commands like «step forward», «step back», «step to the left», «step to the right», «move», and others. The instructor must demonstrate the movements while giving the commands.

4. Boxing technique: teaching the learners to use the frontal stance. The instructor must show the stance and use phrases like «hands up», «head down», «tense your fists», «bend your legs», and others while visualizing their meaning.

5. Boxing technique: throwing punches while running on one spot. The instructor must demonstrate the activity and use the phrase «I am running». Then the learners must do the same.

The application of these exercises allows us to develop the learners both physically and lexically. It may be seen as the creation of an artificial language environment for non-formal language learning that could essentially improve learning outcomes when combined with academic learning.

Conclusions.

By the end of the training program, the learners were able to understand and differentiate all the commands. They completed the required activities while actively using foreign vocabulary. A prominent note is that they were eager to correct each other whenever one of them made a mistake.

Their physical condition was also notably improved. When we started working with the learners, they got noticeably tired by the 20th minute of

working out. We had to give them only 1-minute rounds when training boxing technique in pairs and 1,5-minute rounds when throwing 3 kg medicine balls. By the end of the program, the learners only showed signs of being tired by the 40-45th minutes of training. We could increase the length of the rounds up to 2 minutes for working in pairs. For the medicine balls, we increased the length to 2 minutes per round and the weight of the medicine balls to 5 kg.

The greatest challenge was to ensure the learners understood the instructor's explanations related to boxing technique. Regular exercises like crunches or push-ups were easy to demonstrate and explain. However, with boxing technique, there were certain periods when the instructor had to switch to the Ukrainian language in order to ensure complete comprehension.

Further research in this area requires gathering a larger focus group of preadolescent learners to improve the generalizability of the results and avoid potential statistical errors. Also, it is necessary to test the approach with other age groups like middle-school, high-school learners, and adults. This would help us get a deeper insight into the feasibility of the approach of teaching English as a second language via boxing training.

REFERENCES

1. Bidzan-Bluma, Ilona & Lipowska, Malgorzata. (2018). Physical Activity and Cognitive Functioning of Children: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 15. 10.3390/ijerph15040800.

*V. Stavskaya,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

DEVELOPMENT OF DIALOGICAL SPEECH IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES

Dialogical speech continues to develop in children of upper-kindergarten age, which allows the child to easily establish speech interaction with adults and peers and form dialogical skills. Such skills mean the ability of children to communicate with each other, enter into a conversation, maintain and complete it, observing the rules of speech etiquette, use speech expressions correctly; to speak coherently; shape your speech intonation. The State Standard for Preschool Education defines dialogical competence that children of upper-kindergarten age should master, which includes children's ability to use a coherent text, answer and ask questions, maintain and initiate a conversation, conduct a dialogue, and compose various stories.

The relevance of dialogical speech research lies in the need to improve the culture of speech communication of children of upper-kindergarten age, to teach the technology of conducting dialogue, as well as in the formation of an adequate attitude towards the interlocutor. The problem of the development of dialogical and coherent speech was and is being studied both by psychologists (L.S. Vygotsky, B.D. Elkonin, S.L. Rubinshtein, A.N. Leontiev, L.I. Leushyna, etc.), and scientists, linguists, methodologists, teachers (S.I. Tykheyeva, O.O. Filorina, K.D. Ushynskyi, A.M. Borodich, N.A. Orlanova, O.S. Ushakova, M. Bakhtin, N.Arutyunova, L. Yakubinsky, etc.).

At the present stage, the development of dialogical speech of preschool children is also being studied in many directions. For example, the structural and semantic features of the organization of dialogical speech were considered in the works of O. Vorobyova, E. Vokhrysheva, I.Svyatogor, N. Shvedova, etc.; the analysis of communicative and pragmatic, functional characteristics was carried out in the works of R.Bezugla, A. Belova, S. Gedz, T. Kolokoltseva, G. Kolshanskyi, V.Lagutin, I. Rudyk, O. Starykova, G. Startseva, N. Formanovska, L. Chayki and others; dialogical unity in the semantic and functional plan was

studied by V. Buzarov, I. Pinich and others.

The purpose of the article is to theoretically substantiate the pedagogical conditions for the development of dialogical speech of children of upper-kindergarten age by means of interactive technologies.

One of the conditions for the development of dialogical speech is the child's mastery of various aspects of speech, which contributes to independent expression using various syntactic constructions. O. Gvozdev notes that dialogical speech involves mastering the child's formed phonetic speech, the richness of the vocabulary, and the grammatical structure [2].

According to V. Demenyev, the main factors in the development of dialogical speech are: 1) sufficient informativeness of replicas; 2) the need for communication; 3) observance by participants of the dialogue of cause-and-effect relationships in language actions, in choosing a topic; 4) availability of general language knowledge [2].

According to A. Chulkova, dialogical language in child development helps to solve a number of tasks of a pedagogical and psychological nature, namely: remember all previous conversations with your partner, do not repeat yourself; remember everything that the interlocutor said during dialogical contact and everything that he said himself; quickly evaluate all messages; be able to say your word on time; be able to listen to the interlocutor; adhere to the optimal emotional tone, correct speech; listen to your speech to control it; to be able to get information from the situation [3].

Peer dialogue is of particular importance in the development of dialogical speech of preschoolers, as when talking with a peer, the child feels free and free. At the same time, he focuses on the individual characteristics of the partner, his emotional state, constructs his statement in such a way as to be heard, or interrupts the interlocutor, insists on his opinion, does not tolerate criticism in his address, shows aggression towards the interlocutor. Therefore, children need to be taught dialogue with their peers, educational motivation, direct instructions and strict regulations are inappropriate here.

In preschool education, the development of dialogical speech takes place in two forms: in free speech communication and in special classes. Dialogue primarily occurs during free speech communication, and is the basis for enriching children's vocabulary. During such speech, grammatical skills are developed, and coherent speech skills are acquired. In organized classes, this work is carried out using the method of conversation and the method of imitation. Such classes are held twice a week. Methods are implemented: techniques of prepared conversation, techniques of drama. It is appropriate to use conversations on various topics related to the child's

life in the family, kindergarten, and relationships with friends, while using various means of speech, formulas of speech etiquette. In this way, children will have the ability to use the norms and rules of the use of speech etiquette, necessary for the education of communication culture. When choosing methods and techniques for the development of dialogic speech of preschoolers, one should take into account the knowledge that the child has acquired within the scope of the topic to be discussed, the presence of ideas about the subject of communication. The development of dialogical speech skills also takes place in the process of regime moments, in the process of which the strength of knowledge, good memorization of both new and previously learned words is ensured.

Therefore, the development of dialogical speech in children of upper-kindergarten age is one of the most significant aspects of preschool education and upbringing. Therefore, how well a child possesses dialogical skills depends on the development of monological coherent speech, which ensures the overall level of the child's speech development. All work in this direction should be subordinated to the main goal - preparation for successful schooling, and success in this work can be achieved only with close contact between teachers and parents.

REFERENCES

1. Educational programs for general educational institutions. 1– 4 classes. Ukrainian language // To help the teacher of elementary school. 1st form: for general educational institutions in Ukraine. K.: Education, 2016. P. 3–4.
2. Palichata E. Ya. Method of teaching of Ukrainian oral dialogical speech of pupils of the basic school. Ternopil: TPUU, 2002. 271 p.
3. Pometun O. I. Contemporary lesson. Interactive Learning Technologies [Text] / O.I. Pometun, L.V. Pirozhenko / [ed. by O.I.Pometun]. K.: A.S.K., 2004. 192 p.
4. Savchenko O.Ya. Primary School's Didactics [Text] / [O. Ya. Savchenko]. K.: Abris, 1997. 415 p.

O. Yevpak,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF ARTISTIC AND SPEECH COMPETENCE IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF CHILDREN'S LITERATURE

The development of speech, the education of children's speech culture, the reorientation of linguistic education as a whole is determined by the provisions of modern concepts of modernization of education in Ukraine regarding ensuring the harmonious development of the personality. An important component of this complex and multifaceted process is the child's speech development, since the overall development of the child, the formation of his worldview, the ability to establish relationships with other people, and self-realization in society largely depends on the fluency of the word. In this regard, the role of research aimed at finding ways to optimize the speech development process of older preschool children is increasing [1].

In the system of modern preschool education, the problem of the development of speech activity of preschool children was investigated by the following scientists: teaching children story telling (O. Bilan, N.Vodolaga, N. Havrish, V. Zakharchenko, 8 T. Constant, L. Shadrina), creative storytelling (L. Voroshnina, N. Orlanova, O. Ushakova, A.Shibytska), the use of fiction in the development of monologic speech (A. Bogush, N. Malinovska, O. Monke, O. Ushakova, L. Fesenko), the development of coherent speech in the process of familiarization with nature (N. Vynogradova).

It is worth noting that the problem of artistic and speech activity is considered by scientists in different aspects: pedagogical (I. Zimnya, N.Karpinska, O. Usova, O. Flyorina), psychological (L. Vygotskyi, P.Halperin, D. Elkonin, O. Zaporozhets, S. Rubinshtein, etc.), linguistic didactic (A. Bogush, N. Gavrish, N. Malinovska, O. Tykheyeva, S.Chemortan, L. Scherba), philosophical (O. Monke).

However, the issue of the development of artistic and speech activity by means of children's literature has been imperfectly investigated and requires further scientific development.

The purpose of the article is the development of artistic and speech activity of children of upper-kindergarten age by means of children's

literature.

According to the content of the programs, the Basic Component of Preschool Education defines the final goal of the speech development of a graduate of a preschool education institution: the formation of his communicative competence, which is formed at the preschool stage. Artistic and speech activity is a productive and aesthetic activity (musical, visual, constructive), which is accompanied by figurative speech and in the process of which different genres of fiction are used. This type of activity is related to children's perception, understanding and reproduction of the content of artistic works in various types of games and theatrical performances [2].

Art and speech activity for comprehensive development of preschool children: develops speech, communication skills, orientation in moral values, feelings, elements of self-knowledge, reflection, tolerance; develops artistic taste, sense of humor; develops creative imagination, fantasy, thinking; helps the child to express his inner world; is a means of engaging a child in reading, drawing, music.

As A. Bogush notes, the task of speech development of children of upper-kindergarten age, according to the "Speech Component of Preschool Education", consists in the formation of various aspects of the child's speech, artistic and speech activity, in particular [4].

For a preschooler, children's literature is a powerful means of emotional development. S. Rusova emphasized this: "The child deeply experiences, feels all the events of the fairy tale, and her soul is enriched during this time with the treasures of love for other people and compassion for their fate...". Being aware of the content of the works, the child gets acquainted with universal human virtues – kindness, hard work, truthfulness, honesty, politeness, etc., learns to react emotionally to various life situations and actions of the characters. Listening to literary works, the child learns to rejoice, sympathize, and grieve. She not only learns about different emotional states of a person, but also trains to feel and convey her own feelings through speech. Works for children should be selected, taking into account age, interests and development. Yes, children of older preschool age are attracted not only by the format of the book, the illustrations in it, but more by the content of the text [3].

Scientists assign fairy tales, proverbs, sayings, riddles, and fables an important place in the development of artistic and speech competence of older preschool children. The classic of Ukrainian literature, I. Franko, called proverbs and sayings a rich and important treasure in the treasury of our language, and he called fables "old folk good." I. Franko wrote that fables make a child "listen to her secret language, feel close to her."

Thus, we can say that children's literature is an important means of forming a child's personality, developing artistic and speech competence, forming phonemic hearing and correct phonetic pronunciation.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, д.п.н.,проф.; авт.кол.: Богуш А.М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. 2012. 26 с.

2. Закон України “Про дошкільну освіту” [електронний ресурс] /режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

3. Коченгіна М.В. Використання художньої літератури для дітей у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу: науковометодичний посібник. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2012. 180 с.

4. Маліновська Н.В. Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку засобами казки // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти :[зб. наук. пр.]. 2011. Вип. 1 (44). С.198-201.

*К. Сорока,
студентка,
О. Гуманкова,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність проблеми. Євроінтеграційні процеси актуалізують проблему підвищення ефективності ранньої іншомовної освіти. Важливим є створення сприятливих умов для оптимізації процесу формування основ англomовної комунікативної компетентності учнів початкової школи. Відповідно, актуальності набуває проблема пошуку методів та технологій, які дозволять активізувати учнів у навчальному процесі, сформувавши у них стійкий пізнавальний інтерес до вивчення англійської мови.

Аналіз досліджень. Питання розвитку пізнавального інтересу учнів завжди було в центрі уваги педагогів, а саме: Н. Бібік, Б. Друзя, Л. Василенко, О. Киричука, О. Савченко, М. Савчин, Л. Сапунова та інших. Зазначені науковці підкреслюють провідну роль пізнавальних інтересів в процесі реалізації навчальної діяльності учнів, засвоєнні ними змісту освіти. Це повною мірою може бути віднесено і до засвоєння учнями змісту іншомовної освіти.

Метою статті є привернення уваги до можливості використання інтерактивних методів навчання як засобу розвитку пізнавальних інтересів учнів на уроках англійської мови в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. У Проєкті Ради Європи "Сучасні мови" передбачено підвищення ефективності навчання іноземних мов за рахунок використання передових методів і технологій, методів активізації пізнавальної діяльності учнів [2].

Особливо ефективним засобом підвищення інтересу учнів до вивчення англійської мови, а відтак, засобом їх активізації у процесі організації іншомовного навчання є використання інтерактивних методів та технологій. Проблему застосування інтерактивних технологій навчання досліджували М. Башмаков, Г. Бермус, Л.Калашніков, О. Комар, Т. Кравченко, О. Пометун та інші. Науковці всебічно обґрунтовували доцільність застосування таких методів та технологій в навчальному процесі.

Більшість дослідників вважають, що характерною рисою

інтерактивного навчання є те, що в освітній процес залучаються всі учні, кожен робить свій внесок, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. О. Пометун відмічає, що інтерактивне навчання це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють [4, с. 19].

Процес навчання, побудований на інтерактивних засадах набуває особистісної значущості для школярів, стає цікавим та захоплюючим, що дозволяє сформувати та підтримувати стійкі пізнавальні інтереси до засвоєння предметного змісту освіти в цілому та змісту конкретної навчальної дисципліни зокрема. Зазначене повною мірою може бути співвіднесено і з питанням вивчення іноземної мови.

Науковці розподіляють інтерактивні технології на чотири групи (залежить від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів):

- інтерактивні технології колективно-групового навчання – технології, що передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всього класу;

- інтерактивні технології кооперативного навчання – організація навчання у малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою або роботи учнів в парах, трійках;

- технології ситуативного моделювання – побудова навчального процесу за допомогою залучення учнів до гри, передусім ігрове моделювання явищ, що вивчаються;

- технології опрацювання дискусійних питань – широке публічне обговорення якогось суперечливого або проблемного питання [1, с. 10].

Під час організації вивчення англійської мови, з метою формування стійких пізнавальних інтересів учнів найбільш потужного потенціалу набувають саме інтерактивні технології кооперативного навчання, які дозволяють інтегрувати елементи проєктної роботи в іншомовний освітній процес.

Кооперативний метод групового навчання має такі ознаки: всі учасники групи об'єднані однією метою; у групі розподілено працю, функції та обов'язки кожного члена; між учасниками панує співпраця і дружня взаємодопомога; учні цінують і поважають працю всіх і кожного зокрема; обсяг роботи, виконаний групою, завжди об'ємніший за обсяг роботи, виконаної кожним її членом чи частиною групи [5, с. 13].

Участь учнів у виконанні групових проектів на уроках англійської мови не тільки оптимізує формування основ англомовної комунікативної компетентності, а й дозволяє підвищити пізнавальні інтереси дітей до змісту навчання. На уроках англійської мови доцільним є звернення до реалізації творчих, дослідницьких, практико-орієнтованих проектів, тематика яких не тільки є пов'язаною з програмним змістом навчання, а й відповідає віковим інтересам учнів, задовольняє їх потребу у реалізації своїх здібностей.

До методів кооперативно-групового навчання, які сприяють підвищенню інтересів учнів до процесу вивчення іноземної мови належать також інтерактивні технології: «акваріум», «синтез думок».

Метод кооперативного навчання може бути реалізовано і завдяки навчальній діяльності учнів в парах, трійках.

Ефективності в контексті нашого дослідження набувають такі види навчальної діяльності учнів в парах: діалоги з партнером, взаємоперевірка домашньої роботи, формат інтерв'ю, спільна розробка запитань або завдань по темі для інших учнів тощо. Робота в ротаційних трійках також сприяє активізації пізнавальних інтересів учнів оскільки передбачає обговорення матеріалу з метою його осмислення, засвоєння та закріплення із представниками різних груп, обмін інформацією та точками зору [3].

Активізують учнів у навчальному процесі, викликають інтерес й інтерактивні методи колективно-групового навчання.

Використання загальновідомих методів, таких як «мікрофон», «незакінчені речення», «мозковий штурм», «дерево рішень» викликає інтерес учнів, оскільки ці методи дозволяють висловлювати дітям власні погляди, надавати оцінки, приймати рішення, тобто, відчувати себе повноцінними партнерами у спілкуванні з вчителем та іншими учнями.

Важко переоцінити позитивний вплив інтерактивних методів, які включають ситуативне моделювання на процес іншомовного навчання. Учні з великим інтересом залучаються до програмування різноманітних життєвих ситуацій, реалізуючи себе у різних ролях та соціальних контекстах. Із захопленням інсценують реальні ситуації та приймають участь в іграх симуляціях та імітаціях.

Висновок. Використання інтерактивних методів та технологій навчання дозволяє оптимізувати формування основ англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи. Крім того стає засобом розвитку пізнавальних інтересів учнів оскільки дозволяє залучити дітей до активних форм пізнання, яке ґрунтується на співпраці та взаємодії з іншими учнями, партнерських засадах, де

використання іноземної мови набуває особистісної значущості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванішева С. Форми та методи інтерактивного навчання // Початкова школа. 2006. № 3. С. 9-11.

2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.

3. Пометун О. Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять // Шлях освіти. 2004. № 3. С.10-15.

4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

5. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / авт. упор. І. Дивакова. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 180 с.

*В. Новицька,
студентка,
О. Гуманкова,
кандидат пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність проблеми. У сучасному світі дитина знаходиться в центрі різноманітних інформаційних потоків, які включають інформацію, представлену у вигляді відео- та аудіо- продукції, сайтів в інтернеті, різноманітних інформаційних каналів, комп'ютерних ігор тощо. Світ медіа стає джерелом медійної реальності, яка має значний вплив на формування та розвиток світогляду, загальної культури та освіченості сучасних учнів початкової школи. Тому особливої актуальності набувають питання, пов'язані з використанням медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі сучасної школи, в тому числі і в процесі організації навчання англійської мови.

Аналіз досліджень. Проблему медіавпливу на особистість у сфері освіти розкрито в працях зарубіжних науковців: Ж. Гоне, Дж. Лалла, Л. Селлерса, Д. Бакінгема та інші. Використання медіаосвітніх технологій в навчальному процесі розглядали в наукових доробках: В. Безпалько І. Жилавська, Л. Іванова, Г. Козлакова, Н. Колеснікова, В. Краснопольський, В. Співаковський І. Хижняк, Н. Ротмістров, Г. Шетцер та інші. Питання впровадження медіаосвітніх технологій у процес організації навчання на початковому етапі студіювали: В. Волкова, В. Гутевич, М. Кітаєва, О. Линюк, С. Паламар, Г. Полякова та інші.

Зазначені науковці переконливо доводять позитивний вплив використання медіаосвітніх технологій в освіті на психологічний розвиток особистості учня та наголошують на необхідності залучення медіаосвітніх технологій до навчального процесу в цілому та на початковому етапі зокрема.

Метою статті є привернення уваги до важливості використання медіаосвітніх технологій як засобу оптимізації англійськомовного навчання учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Вперше поняття “Медіаосвіта” було вжито на конференції ЮНЕСКО, де було розглянуто сутність

власне цього терміну та визначено завдання та можливі напрями реалізації такої освіти. Медіаосвіта в педагогіці, як напрям пов'язана з друкованими, графічними, екранними та іншими видами медіа і розглядається, як можливість практичного застосування в педагогіці з метою передавання та отримування навчальної інформації через різні медіаосвітні технології [1, с. 273]. Про важливість використання медіаосвітніх технологій у навчанні наголошено у рішенні Європейського парламенту з питань медіаграмотності у 2008 році, в якому акцентується необхідність обов'язкового впровадження медіаосвіти як навчального компоненту та визначається необхідність забезпечення відповідної кваліфікації у педагога [2]. Розглядаючи поняття медіаосвітніх технологій слід зазначити, що термін «технологія» виступає сукупністю методів і прийомів перетворення даних для досягнення поставленої мети та відіграє важливу роль у методиці медіаосвіти [3].

Своєю чергою медіаосвітні технології це засоби традиційних та новітніх інформаційних технологій до яких належать писемні, друковані, медіатексти, аудіо, відео, програмне забезпечення, технічні засоби тощо, які включаються до навчального процесу [2].

Медіаосвітні технології умовно можна поділити на п'ять групи до яких відносяться: ранні (писемність), друковані (друкарство, фотографія), електричні (телефон, звукозапис), мас-медіа (кінематограф, телебачення), цифрові (комп'ютер, інтернет) [4]. Дослідниця С. Деньгаєва пропонує власну класифікацію медіаосвітніх технологій, прийнятну для використання саме у навчанні іноземної мови, яка складається з трьох великих груп технологій: імітаційно-компілятивних, навчально-ситуативних, самостійно-креативних [5].

Імітаційно-компілятивні медіаосвітні технології розглядаються, як імітаційні зразки та ігрові технології у навчально-пізнавальній діяльності. Такі технології враховують психолого-педагогічні умови розвитку дітей молодшого шкільного віку, оскільки в дітей є певний медійний досвід і більшість вільного часу вони проводять саме в інтернеті, тож мають певні медійні уподобання та інтереси [6, с. 70].

До навчально-ситуативних медіаосвітніх технологій належать завдання, які наближені до реального життя в яких потрібно застосовувати набуті знання у практиці.

Сутність самостійно-креативних медіаосвітніх технологій розкривається в розвитку творчої активності дітей і педагогів спрямованої на створення відносно нового продукту [6, с. 49].

На нашу думку, використання медіаосвітніх технологій усіх трьох груп у навчанні англійської мови в початковій школі створює

комфортні умови для формування та розвитку основ англомовної комунікативної компетентності учнів, розкриття їх творчого потенціалу.

За допомогою медіапроектора, інтерактивної дошки, телевізора, комп'ютера можна наочно демонструвати можливості програмних забезпечень, створюючи навчальний матеріал до відповідної теми уроку. Це дозволяє економити час та ресурси педагога. Завдяки використанню медіаосвітніх технологій забезпечується індивідуальний та диференційований підхід з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів початкової школи.

Використовуючи наступні комп'ютерні програми: "Power point", "Excel", "Word", "Hot Potatoes", "Movie Maker", "Kahoot", Web-сайти, педагог може створити варіативний навчальний матеріал, співвідносний з темою уроків, зокрема, розробляти завдання, дидактичні ігри на закріплення тем або створювати відео чи презентацію для ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями, що дає можливість унаочнити навчальний матеріал та поповнити їх словниковий запас. Для учнів початкової школи гра є все ще одним з основних видів діяльності, тому доцільності набуває використання різних комп'ютерних ігор та тренажерів для учнів. Такі ігри, як правило, створюються візуально привабливими, яскравими, доповнюються музичним супроводом, що дозволяє концентрувати та підтримувати увагу учнів. Можливість керування подіями, активна участь в грі дозволяє суб'єктивізувати навчальний матеріал, надати йому особистісної значущості в процесі організації іншомовного навчання учнів та, безсумнівно, сприяє формуванню іншомовних навичок учнів, дозволяє ефективно запам'ятовувати та використовувати іншомовний навчальний матеріал.

Навчальна гра "Triple Play Plus In English", "Toffl Test", збірник оповідань "Love English", онлайн програма "Kahoot" мають список вже готових тестів до відповідної теми уроку. Учні можуть проходити ігри як в класі на мультимедійній дошці, так і за посиланням, виконувати тести та завдання у якості домашньої роботи. Додатковою перевагою онлайн програми "Kahoot" є те, що вчитель може самостійно створити гру до теми уроку або завдання до англомовного тексту. В цікавій ігровій формі діти опановують навчальний матеріал, а вчитель отримує можливість визначити рівень знань дітей з теми та скорегувати напрями педагогічної роботи. Безперечним є той факт, що тематичні комп'ютерні ігри сприяють розвитку логічного мислення, кмітливості, тренують окомір, швидкість реакції учнів.

Застосування медіаосвітніх технологій у навчанні англійської мови в

початковій школі допомагає забезпечити якісне, ефективне та результативне навчання, розвинути критичне мислення, набуття учням мовних компетенцій, а головне сприяє підвищенню їх зацікавленості до вивчення іноземної мови. Слід зазначити, що медіаосвітні технології не тільки підвищують ефективність вивчення іноземної мови в початковій школі, а готують особистість до реального життя та сприяють розвитку вмінь застосувати набуті знання та навички у практичних життєвих ситуаціях.

Висновок. Використання медіаосвітніх технологій у навчанні англійської мови в початковій школі сприяє різнобічному розвитку особистості учнів, допомагає оптимально швидко засвоїти навчальний матеріал, розширює досвід його використання учнями та може бути розглянуто як засіб оптимізації формування основ іншомовної комунікативної компетентності на уроках англійської мови в початковій школі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. UNESCO. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization In Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999. – С. 273–274.

2. European Parliament resolution of 16 December 2008 on media literacy in a digital world (2008/2129(INI)) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0598+0+DOC+XML+V0//EN>

3. Шепелюк В. М. Застосування медіатехнологій як мотивація здібностей у студентів до навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.univerua.rv.ua/VNS1/Shepeluk_V.M.pdf

4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр Вільної Преси, 2014. — 431 с.

5. Деньгаєва С. В. Медіаосвітні технології як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови / С. В. Деньгаєва // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2015. Вип. 4. С. 26-30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2015_4_7

6. Іць С. В. Педагогічні медіатехнології у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови : [навчально-методичний посібник] / С. В. Іць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2013. 106 с.

*О. Раченко,
студентка Навчально-наукового
інституту педагогіки,
О. Гуманкова,
доцент кафедри англійської мови
з методиками викладання
у дошкільній та початковій освіті,
кандидат педагогічних наук,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ОПТИМІЗАЦІЯ МОТИВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність проблеми. Євроінтеграція є фактором актуалізації питання підвищення якості ранньої іншомовної освіти. Зазначене привертає увагу до проблеми оптимізації мотиваційного забезпечення навчально-ігрової діяльності дошкільників на заняттях англійської мови в закладах дошкільної освіти. Пошук ефективних технологій, методів, засобів навчання, які, з одного боку, сприятимуть формуванню основ англійської комунікативної компетентності у дітей, а з іншого, дозволять оптимізувати їх навчально-ігрову діяльність, зокрема шляхом підвищення її мотиваційного забезпечення є актуальним та потребує практичних шляхів вирішення.

Аналіз досліджень. Численні дослідження у галузі раннього навчання іноземної мови українських та зарубіжних науковців: Л. Биркун, Н. Клевченко, О. Коломіної, С. Роман, Т. Шкваріної, Е. Джонсона, А. Майера та інших довели безпосередню залежність ефективності навчання англійської мови на ранньому етапі від рівня мотиваційного забезпечення навчально-ігрової діяльності дітей, їх активності та ступеню залученості до різних видів ігрової діяльності, які пропонуються педагогами на заняттях англійської мови. Загальновідомим є той факт, що дошкільний вік є сенситивним періодом для вивчення іноземної мови. Діти цього віку відрізняються особливою чутливістю до мовленнєвих явищ. У них з'являється інтерес до пізнання свого мовного досвіду, закономірностей мови. Дошкільники легко і досконало запам'ятовують мовленнєвий матеріал, добре його озвучують, сприймають і засвоюють фонетичні та граматичні конструкції англійської мови, будучи зацікавленими та

мотиваційно залученими до різних видів навчально-ігрової діяльності.

Мета дослідження: Визначення шляхів оптимізації мотиваційного забезпечення навчально-ігрової діяльності дошкільників на заняттях англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний вік – це період інтенсивної та самостійної творчості, розвитку інтелектуальних та творчих потенцій, якому притаманний високий рівень допитливості та емоційності, що є важливою та об'єктивною умовою успішного навчання. Одним із найважливіших мотивів виступають пізнавальні інтереси дитини. Важливим засобом підтримання пізнавального інтересу є вміння вихователя пробудити в дитини бажання дізнаватися про нове, ще їм не відоме.

Успіх дитини у вивченні іноземної мови залежить від її мотивації, адже ефективність засвоєння знань залежить від зацікавленості та залученості дитини до навчального процесу.

В енциклопедії освіти термін «мотивація» (від лат. *moveo* – рухаю) означає «систему мотивів або стимулів, що спонукає людину досягти своєї мети на фізичному чи розумовому рівні [1, с. 607].

Навчальна мотивація – це система, до якої входять потреби, інтереси, цілі, принципи, установки, переживання, ідеали, що викликають в дитини бажання до старанного виконання навчальної діяльності [2, с. 3].

Мотиваційне забезпечення навчально-ігрової діяльності дітей означає таку побудову і організацію занять, коли створюються сприятливі умови для функціонування суспільно цінної, позитивної мотивації, забезпечується необхідна творча атмосфера для успішного перебігу навчальної діяльності, активного включення дітей у навчальний процес.

Ми вважаємо, що використання сучасних та інноваційних технологій навчання дозволить оптимізувати мотиваційне забезпечення навчально-ігрової діяльності дошкільників на заняттях англійської мови та підвищити ефективність формування основ англійської комунікативної компетентності як такої. На нашу думку, до таких технологій слід віднести технологію інтерактивного навчання, технологію диференційованого навчання, технологію драматизації. Звернемося до конкретних прикладів.

1. Технологія інтерактивного навчання.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що процес навчання відбувається в умовах активної взаємодії всіх дітей, їх співпраці та кооперації [3, с. 24].

Ми пропонуємо використовувати з дітьми дошкільного віку такі

технології інтерактивного навчання: кооперативне, колективно-групове навчання та ситуативне моделювання.

При цьому доцільно проводити ігри:

- Фронтальна гра «Spider Web». (Look. I have a ball of thread. You need to pass it to each other and answer the questions).
- Парна гра «Point and name in turns». (Divide into pairs. One of you points to the picture and the other names the object. Then you change roles).
- Групова гра «Do the puzzles and name the pictures». (Work in groups. Each group has puzzles on the table. You need to do the puzzles and name the things you have).
- Ситуативне моделювання (Kids, imagine that we are in the zoo. Tell what animals you can see).

2. Технологія диференційованого навчання.

Основна ідея технології диференційованого навчання – врахування індивідуально-типологічних особливостей дітей.

Індивідуально-типологічні особливості – ті особливості, які притаманні певній групі дітей. Ми пропонуємо використовувати на заняттях ігри для визначених груп дітей на основі врахування їх репрезентативних систем: кінетичної, аудіальної та візуальної [4].

Відповідно, на заняттях пропонувати ігрові вправи, що дозволяють активізувати дітей з різними домінуючими репрезентативними системами. Наведемо зразки таких ігрових вправ.

- Для кінестетиків – «Roll the ball, answer and ask», «Simon says», «Do the puzzles»;
- Для візуалів – «Look, listen and repeat», «Magic eyes», «Draw and describe»;
- Для аудіалів – «Listen to the song and point to the toy», «Musical cards».

3. Технологія драматизації.

Основною ідеєю технології є поєднання драматичної дії, художнього слова, пантоміми, з метою оптимізації формування та розвитку англomовних мовленнєвих вмінь дітей [5]. Ця технологія забезпечує активну залученість дошкільників у комунікативний контекст використання англійської мови. Ефективною для дітей дошкільного віку є драматизація:

- Віршів, чантів, римівок, пісень;
- Ситуативних мікро-діалогів;
- Невеликих розповідей, казок та їх фрагментів.

Висновок. Мотивація є рушійною силою у будь-якій діяльності, в

тому числі і навчально-ігровій. Практичним шляхом підвищення мотиваційного забезпечення навчально-ігрової діяльності дошкільників на заняттях англійської мови є використання сучасних технологій навчання та коректна їх інтеграція у методичний контекст таких занять.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний редактор В.Г. Кремінь. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Ладивір С.О. Пізнавальна активність старших дошкільнят: індивідуальні особливості // Дошкільне виховання. К., 2006. № 11. С. 3-6.
3. Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. К., 2004. 192 с.
4. Gardner R.C. Attitudes and Motivation in Second Language Learning / W.E. Lambert. Rowley: Newbury House, 2012. 451 p.
5. Sarah Philips Drama with Children / Oxford University Press, 1999. 160 p.

*Я. Семенович,
студентка,
О. Кравець,
кандидат. пед. наук, доцент,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

МЕТОД ПРОЕКТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасна освіта характеризується пошуком нових освітніх можливостей, що здебільшого пов'язано з відмовою від традиційного навчання і виховання, ідеєю цілісності освітнього процесу як системи, що базується на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованому підході та пріоритеті відносин "педагог – дитина". Соціально-економічні зміни посилюють процес оновлення шкільної політики та зміни взаємовідносин між учасниками педагогічного процесу. У зв'язку зі стійкою тенденцією до демократизації дошкільного освітнього процесу важливу роль у його структурі відіграє взаємодія між педагогами та дітьми, пошук найбільш ефективних форм і методів навчання, серед яких важливе місце посідає використання методу проектів.

Реформування системи навчання англійської мови у дошкільній освіті зумовлює необхідність використання проектного методу в процесі оволодіння дітьми англійською мовою. Метод проектів виник у 20-ті роки минулого століття у США і розвивався у межах гуманістичного напрямку у філософії та освіті, в педагогічних поглядах й експериментальній роботі Дж. Дьюї, В. Х. Кілпа-трика. Упровадженням методу проектів у навчальний процес активно займаються Г. Селевко, М. Кларін, Е. Полат, Д. Левітес, Л. Кондрашова, І. Зязюн, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. Фрейман, О. Пехота, О. Якубовська та інші.

Пошук ефективних стратегій навчання, розвиток пізнавального інтересу та виховання свідомого ставлення до набуття навичок володіння англійською мовою у дошкільників залишається надзвичайно важливим. Ефективність викладання іноземної мови залежить насамперед від уміння педагога чітко та гнучко структурувати навчальний процес на занятті та враховувати реальні навчальні та індивідуальні особливості кожної дитини.

Мета статті – розкрити особливості впровадження проектного методу навчання у процесі вивчення учнями англійської мови.

В останні роки метод проектів все частіше використовується у викладанні іноземних мов завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань та їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем у діяльності дітей.

Проекти - це особлива форма роботи, яка має добре організовану структуру від початку до кінця. Виконуючи серію все більш складних і взаємопов'язаних вправ і творчих завдань, які формують кінцевий результат навчальної діяльності – проект, діти отримують відчуття творчого досягнення. Після успішного завершення проекту і педагогам, і дітям є чим пишатися, що вони можуть показати батькам, одноліткам і колегам.

Навчання за методом проектів є чудовим прикладом експериментального навчання. Мовні моделі та мовні функції, представлені та відпрацьовані в проекті, тісно пов'язані з кінцевим проектом. Діти використовують відповідні мовні матеріали, необхідні для успішного виконання проектної діяльності. Робота над проектами дозволяє дошкільникам розвивати мовні, комунікативні та соціокультурні навички в невимушеній формі.

Розвиток пізнавальних навичок дошкільників у проектній діяльності, вміння самостійно конструювати знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення та формування навичок випереджального мислення забезпечують популярність методу проектів у викладанні іноземних мов. Педагоги повинні орієнтуватися на проекти, які розвивають індивідуальні творчі здібності, мотивують дітей до вивчення мови та закріплюють мову як основний механізм спілкування.

У педагогічній діяльності вже на протязі декількох років із досвіду педагогів можна стверджувати про такі позитиви цієї технології, як її значущий пізнавально-дослідницький характер, інтегрування знань та вмінь з різних освітніх галузей та соціально-побутової сфери, вдосконалення умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, стимулювання активної роботи дошкільників, спрямування на отримання запланованого кінцевого продукту.

Метод проектів дозволяє формувати навички самостійної роботи дітей з навчальним матеріалом; навички самоконтролю; вміння та навички креативного мислення, комунікативні, презентаційні, пошукові (дослідницькі) вміння, а також вміння працювати в команді. В процесі організації проектної діяльності дітей з англійської мови в ЗДО можна планувати такі різновиди діяльності:

- *Індивідуальна*: продукт, який отримуємо – результат роботи однієї людини. Надалі з таких особистих виробів можливо простим об'єднанням (наприклад, організувавши експозицію) отримати колективний продукт.
- *Колективна діяльність*: концерти або вистави зі спільною підготовкою та репетиціями, одна велика спільна поробка, комп'ютерний слайд – фільм за участю всіх бажаючих й т.ін.
- *Робота в малих групах*: поробки, колажі, макети й т.ін.

Для аналізу практичних результатів впровадження проектного методу можна використовувати таку типологію проектів, запропоновану Є.С.Полат, за шістьма основними ознаками:

За домінуючою діяльністю: дослідницькі, творчі, практико-орієнтовані, рольові, інформаційні проекти;

За предметно – змістовною галуззю: монопроекти, міжпредметні проекти;

За характером координації проекту: з відкритою явною координацією, з прихованою координацією;

За характером контактів між учасниками: в межах класу, внутрішкільні, регіональні, міжрегіональні, міжнародні;

За кількістю учасників проекту: особистісні, парні, групові;

За тривалістю виконання проекту: міні-проекти, короткострокові, тижневі та річні проекти.

Структурування є дуже важливим аспектом управління проектами. Воно включає етапи планування, аналізу, узагальнення інформації, презентації та практичного застосування результатів проекту. Виходячи з логіки створення успішної ситуації, недоцільно оцінювати лише мовний матеріал та помилки.

Які критерії оцінювання проекту слід використовувати:

- ✓ Самостійність роботи над проектом;
- ✓ Повнота розкриття теми;
- ✓ Мовна компетентність;
- ✓ Артистизм та виразність виступу;
- ✓ Використання засобів наочності.

Діти дошкільного віку виконують творчі, практико-орієнтовані, дослідницькі, інформаційні проекти як особистісні, так і групові з відкритою явною координацією всередині кімнати; міні-проекти, короткотривалі. Під час роботи над проектом слід надавати перевагу індивідуальній діяльності, колективній та іноді роботі в малих групах. Процес навчання англійської мови планується таким чином, що

вивчення теми закінчується виконанням проекту.

Щоб продемонструвати рівень засвоєння теми, діти можуть виконувати роботу над індивідуальними проектами, які потім можна об'єднати в колективні експозиції: «Мій друг», «Моя родина» (діти оформлюють родинне дерево та розповідають про членів родини простими фразами, «Мої іграшки» (діти створюють книжечку про власні іграшки та представляють її, зазначивши назву та колір іграшок), «Прикрасимо ялинку» (діти працюють в міні-групах та вирізують, приклеюють іграшки на свою паперову ялинку. Кожна команда по завершенню роботи розповідає вірш про Різдво та разом всі заспівали пісню), «Мій улюблений колір» (діти створюють за допомогою долоньки та кольорових олівців восьминіжка улюбленого кольору та представляють його.

Потім виходить колективна експозиція з додаванням фото дітей.) Після завершення теми «Тварини» доцільним буде створити зоопарк з дикими тваринами та пластилінової ферми з мешканцями – домашніми тваринами. Тему «Їжа» можна завершити роботою в малих групах та створити меню свого кафе або казкового ресторану в малюнках та представити його. Тема «День народження» є дуже цікавою та улюбленою темою дошкільників. Тому можливо оформлення вітальної листівки або виготовлення поробки–подарунка з паперу, створення колекції ігор та розваг, які є доречними на вечірці з приводу Дня народження.

Подамо один із прикладів проектів з дітьми дошкільного віку.

Творчий проект

Тема: “Meet my family”

Тривалість: 2 заняття.

Мета: розвиток творчих здібностей дітей.

Продукт: експозиція із творчих робіт дітей «Моє родинне дерево»

Хід проекту:

- Діти разом з педагогом знайомляться з граматичними прикладами, в яких наведено опис родини. Педагог проводить бесіду з дітьми, звертає їхню увагу на зміст реплік та їх співвіднесення з ілюстраціями.

- Діти складають своє родинне дерево і складають власну розповідь за зразком. Педагог надає необхідну допомогу.

- На наступному занятті дитина презентує свою роботу.

- Потім діти готують виставку власних робіт.

Висновок. Таким чином, можна зазначити, що метод проектів,

який використовую на заняттях з англійської мови є дуже ефективним в розвитку особистісних якостей та розумових здібностей дітей дошкільного віку. Він допомагає педагогу навчити дітей співпраці та толерантності, підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методи викладання іноземних мов [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
2. Базовий компонент дошкільної освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/doshkilnaosvita/30154/> .
3. В'юнник В. О. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування: від теорії до практики / В. О. В'юнник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua>
4. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: книга для вчителя/ Тетяна Шкваріна. К. : Шк. світ, 2009. 160с.
5. Навчання англійської мови дітей дошкільного віку [електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.psyh.kiev.ua>
6. Richards, Jack C., Rodgers, Theodore S. Approaches and Methods in Language Teaching (A description and analysis). Cambridge : Cambridge University Press, 1998. P.168.

*І. Марченко,
магістрантка,
О. Кравець,
кандидат. пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

ПОТЕНЦІАЛ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Відповідно до Концепції «Нова українська школа», одним із найбільш пріоритетних завдань, які ставить перед собою сучасна система освіти, є формування самостійно мислячої особистості, яка вміє висувати креативні рішення проблем, володіє навичками самостійного пошуку, здатна діяти рішуче і вміє бачити оригінальне вирішення ситуацій як у процесі навчання, так і у повсякденності [2].

Молодший шкільний вік вважається сенситивним періодом для розвитку креативності особистості, що детермінується особливостями вікового, психічного та пізнавального розвитку учнів. У цей період особистість характеризується неабияким інтересом до всього нового, позитивним ставленням до продукування та генерації нових ідей, задумів.

Із огляду на це, формування креативного мислення повинен здійснюватися із обов'язковим добором тих ефективних засобів, які мають відповідність віковим та індивідуальним особливостям учнів початкових класів, їх інтересам і смакам учнів. До числа цих засобів ми відносимо дидактичні ігри.

Загальновідомо, що гра – невимушена та найбільш природна діяльність для дитини. У ігровій діяльності молодший школяр повноцінно розвивається, соціалізується та інтегрується у колектив однолітків. У процесі гри у молодшого школяра виникає безліч задумів та сюжетів, які він втілює у мовленнєвій, літературній, художній творчості.

Дидактична гра складається з наступних елементів:

1. Дидактичне завдання.
2. Ігрове завдання.
3. Ігрові дії.
4. Правила гри [1, с.31-32].

Дидактичне завдання визначається метою навчально-виховного впливу. Дидактична гра є цінним засобом виховання розумової діяльності дітей, вона активізує психічні процеси, викликає пильний інтерес до навчання. Гра допомагає зробити будь-який навчальний матеріал захоплюючим, викликає глибоке задоволення в учнів, створює позитивний робочий настрій, полегшує процес навчання.

Для прикладу, у 1 класі виховною метою уроку є розвиток пам'яті, уваги, слухового сприйняття, фонетичного слуху, на уроках англійської мови доцільно використовувати ігри, які допомогли б досягти цієї мети. Для цього можна використовувати ігри, спрямовані на формування в учнів звуко-буквеного аналізу та синтезу звуків і складів. Такі ігри слід використовувати, ускладнюючи завдання з 1 по 4 клас на уроках англійської мови.

Під час вивчення іменника та словникової роботи над іменником і прикметником у 2-3 класі доцільно використовувати такі види дидактичних ігор:

ГРА: «Слова в мішечку»

Учитель пише на маленьких аркушах паперу знайомі учням слова рідною мовою та складає їх в мішечок. Учні по черзі підходять та, не підглядаючи, дістають по одній картці, читають слово та перекладають його. Перемагає той учень, який зібрав найбільшу кількість карток.

Цю гру можна використовувати на етапі закріплення та повторення матеріалу.

ГРА « Розсипані літери».

Мета: розвиток писемного мовлення

Вчитель пише слово й розрізає його на літери (або на склади). Завдання учнів – скласти слово. Гра використовується з метою закріплення будь-якої теми

ГРА: «Допоможи знайти річ»

Мета: закріпити у мовленні використання прийменників *at, in, under, on*.

Учитель ховає якусь річ та питає: “Where is.....(a pencil)?” Завдання учнів – знайти очима, або рухаючись по класу, цю річ і відповісти: «It is at the window (...on the stand)».

ГРА «Назва слова на цю літеру».

Мета: активізувати в пам'яті учнів знайомі їм слова, повторити літери алфавіту

Гра проводиться з м'ячем.

Учитель називає літеру англійського алфавіту та кидає м'яча якомусь учневі. Піймавши м'яча, учень має назвати будь-яке слово на певну тему.

Цю гру бажано проводити по командах. Яка команда назвала більше слів, та й перемогла [1, с. 56].

Отже, дидактична гра – засіб стимулювання інтересу, мотивації учнів початкової школи на уроках мовно-літературної галузі, які оптимізують словотворчість школярів, стимулюють до спільної участі у парній (командній) роботі. Тому потенціал дидактичних ігор для розвитку креативності учнів початкових класів важко переоцінити.

Запропоновані нами дидактичні ігри на уроках англійської мови: на називання предметів, на класифікацію предметів, на визначення ознак предмета, на заміну поданого слова іншим, дібрати синонім чи антонім логічного спрямування, розвивають спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мову, сенсорну орієнтацію, інтелект учнів, стимулюючи їх до вияву неповторності й оригінальності в думках та судженнях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Жорник О. Ігрова діяльність як засіб підвищення якості знань. *Рідна школа*. 2016. №2. С.31-32.
2. Коваль І.Б. Дидактична гра на уроках української мови та літератури. *Методичний посібник*. Вінниця: ММК, 2018, 71 с.
3. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

*Л. Висоцька,
магістрантка,
О. Кравець,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У сучасних умовах досить гостро постає проблема оптимізації розумового розвитку учнів початкових класів, які зможуть використовувати свій досвід, знання та цінності у різних життєвих ситуаціях. Відповідно до Концепції «Нова українська школа», цей процес найбільш доцільно реалізувати із орієнтацією на особливості вікового та пізнавального розвитку учнів, їх здібностей та можливостей, відповідно до інтересів і смаків, а також із використанням найбільш ефективних засобів, до числа яких належить проєктна діяльність [2].

Термін «проєкт» – латинського походження, що означає «викинутий вперед», «виступає», «впадає у вічі». «Проєкт – це спеціально організований дорослим комплекс дій, які виконуються дітьми спільно із дорослими; чинник розвитку творчої активності дитини у освітньому процесі [1, с. 41].

Дослідниця Н. Бібік визначає проєкт як сукупність навчально-пізнавальних прийомів, за допомогою яких школярі набувають знання та навички в процесі планування та самостійного виконання певних практичних завдань з обов'язковою презентацією результатів [1, с. 41].

Сучасний дослідник І. Коновальчук трактує проєктну діяльність як особливий вид розумової діяльності, характерними рисами якої є самостійний пошук необхідної інформації, її творче перетворення в матеріальний результат.

Кожен проєкт та його організація мають певну структуру, до якої відносять:

1. Задум проєкту.
2. Мету й цілепокладання.
3. Очікувані результати.
4. Послідовність структуризації проєкту.
5. Добір форм, методів та засобів організації діяльності.

6.Способи реалізації мети й завдань проєкту.

7.Економічний аспект проєкту [3, с. 134].

Робота над проєктом оптимізує розумову активність учнів, які спершу роблять аналіз проблеми, постановку мети, вибір засобів її досягнення, пошук і оброблення інформації, оцінювання досягнутих результатів, продукування висновків [3, с. 135].

Проєктна діяльність спонукає учнів у самостійний спосіб знаходити вирішення проблеми, а також представляти свої результати у формі співпраці (взаємодії) учасників освітнього процесу із метою вирішення поставлених перед ними завдань, які співвідносяться із дидактичною метою.

Робота над проєктом сприяє розвитку індивідуально-творчої діяльності педагога у розробці стратегії та технології освітнього процесу, особистісному розвитку вихованців, забезпечує якісні результати діяльності.

На думку методиста О. Тевкуна, теми проєктів у початковій школі добираються з врахуванням їх інтересів, можливостей, здібностей, вмінь і орієнтуються на зону найближчого розвитку та відповідають віковим можливостям дітей (наприклад: «Життєві роздуми», «Чому варто бути чемним?», «Подорож із краплинкою»). Самі назви проєктів повинні бути цікавими та неординарними, та водночас, зрозумілими для учнів початкової школи, аби викликати у них бажання брати активну участь у такій діяльності.

Також слід врахувати і те, що кожен етап проєкту: від планування, до очікуваних результатів, повинен обговорюватися дорослими спільно із дітьми, враховуючи думки й потреби дітей у тих чи інших видах діяльності (ігрової, музичної, проблемно-пошукової), проте, варто зробити акцент і на тому, щоб стимулювати позитивне ставлення школяра до участі у проєктах, вони повинні передбачати варіативність форм, методів і прийомів роботи, не перенасичуватися конкретними із них [4].

Створення ігрових ситуацій на уроках є не менш важливою умовою яка забезпечує формування в дітей інтелектуального досвіду. Це передбачає складання цікавих ігрових ситуацій разом з дітьми, відбір та розподіл ролей між учасниками, обговорення сюжету запропонованої ситуації, програвання і забезпечення рольового перевтілення, творче використання ролей дітьми, рефлексія своєї поведінки. Потрібно також намагатися задіяти якомога більше дитячих аналізаторів завдяки матеріалам, атрибутам. Проєкти повинні озброювати учнів не лише новими знаннями, а й спрямовуватися на формування в них компетентності, за якої школяр, керуючись

здобутими знаннями, сформованими цінностями й досвідом, зможе приймати виважені рішення в повсякденній життєдіяльності. Створення ігрових ситуацій відповідно до їх виховного та розвиваючого потенціалу, забезпечуватимуть спрямованість формування в школярів розумової активності. Для цього необхідно здійснювати аналіз ігрових ситуацій, обирати з них ті, які найбільше зацікавлять учнів та будуть доступними для них.

Наведемо приклад роботи вчителя на уроці англійської мови у третьому класі на тему «Food and Drinks». Учнім було запропоновано скласти проєкт «It's Delicious» у групах з використанням слів і словосполучень, що були вивчені по темі.

Таблиця 1

Words on topic "Food"	Grammar	Structures for dialogues
Apple sweet ice-cream cup tea milk juice glass coffee drink egg porridge meat soup potato tasty buy fruit vegetable carrot food grow different country animal without	Much many a lot of There is (was) There are (were)	Pass me the salt please I wonder I'm very busy Would you like to have another cup of ...? I'm hungry I'm thirsty You look terrible! What' the matter? I'm never going to

Спочатку учням було запропоновано скласти короткі діалоги у рамках навчальної програми. Потім клас поділяється на дві команди. Кожна команда працює над власним проєктом. Необхідно придумати власну страву для дитячої страви, написати всі її інгредієнти. Свій проєкт учні оформляють у вигляді малюнка чи аплікації.

Саме метод проєктів дозволяє змістити акцент із процесу пасивного накопичення дітьми суми знань на оволодіння ними різними способами діяльності в умовах доступності інформаційних ресурсів. Цьому сприяє особистісно – орієнтований підхід у освіті учнів початкових класів. Зважаючи на це, метод проєктів розвиває пізнавальний інтерес до проблеми розвитку розумових здібностей, формує навички ефективної співпраці між учнями та дорослими.

Ми вважаємо, що проєкт завжди повинен мати особистісно і соціально значимий результат, досягнення якого створює ситуацію успіху, відчуття творчої самореалізації учнів.

Виходячи з вище сказаного, проєктна діяльність містить у собі

проблемну ситуацію, а також такі 4 важливих «П»: проблему, проєктування, пошук, продукт, презентацію.

У контексті інтелектуального розвитку учнів початкової школи, проєктна діяльність сприймається як: «варіант інтегрованого методу навчання, як засіб організації педагогічного процесу, заснованого на взаємодії з дорослими, як поетапну практичну діяльність із досягненням поставленої мети.

Тому вважаємо, що саме проєкт є найефективнішим у питанні розвитку розумових здібностей учнів початкової школи, оскільки має повну відповідність інтересам, потребам, здібностям школярів, задовольняє їх потребу у грі, активних рухових діях, розвиває комунікативні навички із метою успішної взаємодії із однолітками й дорослими; є засобом активізації пізнавального розвитку школярів з одночасним формуванням їх інтегративних особистісних якостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. Київ : «К.І.С.», 2019. С.45–50.

2. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

3. Коновальчук І. І. Проєктні технології здійснення інноваційної освітньої діяльності. Проблеми освіти: зб. наук. праць / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. Київ, 2017. Вип. 87. С. 133–139. (Фахове видання. Наказ МОН від 24.10.2017 № 1413).

4. Тевкун В.В. Вимога часу – бути компетентним Електронний ресурс. Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/vimoga-chasu-buti-kompetentnim--.html>

*А. Савчук,
студентка,
О. Максимова,
кандидат пед. наук, доцент,
Житомирський державний
університет ім. І.Я. Франка*

ПОТЕНЦІАЛ STREAM-ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства основною метою навчання дітей дошкільного віку іноземних мов є формування здатності до міжкультурного спілкування та взаємодії. Іншими словами, метою вивчення англійської мови у дошкільному віці є повноцінне та різнобічне формування мовної особистості, здатної успішно здійснювати іншомовне спілкування з носіями іншої культури за допомогою мови за використання інноваційних технологій освіти на засадах міжпредметної інтеграції.

У зв'язку із цим дедалі більшого поширення у процесі навчання англійській мові дітей старшого дошкільного віку набуває інтегрований підхід у освіті за використання STREAM-технологій, що передбачає поєднання на занятті відомостей із різних галузей знань, таких як: природничі науки (science), технологія (technology), читання та письмо (reading), інженерія (engineering), мистецтво (arts), математика (mathematics).

STREAM-технології доцільно використовувати у процесі вивчення лексики на різноманітну тематику, супроводжуючи грою, піснею, танцями, малюванням, драматизацією тощо відповідно до віку, інтересів та пізнавального розвитку дітей дошкільного віку.

Отже, метою цієї публікації є розкрити роль STREAM-освіти у процесі навчання англійській мові дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Саме у старшому дошкільному віці навчання дітей іноземній мові на засадах інтеграції є особливо актуальним. На цьому віковому етапі дошкільник сприймає навколишній світ цілісно, не поділяючи його на навчальні предмети чи галузі знань. Отже, процес навчання дошкільного віку іноземної доцільно реалізувати саме на засадах інтеграції із різними галузями знань та видами діяльності, що можна реалізувати через використання потенціалу STREAM-освіти.

До переваг STREAM-освіти як засобу навчання англійській мові

дітей старшого дошкільного віку, відносимо наступні:

1. Технологія забезпечує мотивацію до вивчення предмета та іноземної мови, оскільки засвоєння змісту навчального предмета є обов'язковим.

2. Об'єктом оцінювання є володіння дітьми граматичним чи лексичним матеріалом іноземною мовою, а також їх здатність використовувати свої знання для вирішення пізнавальних завдань.

3. Технологія сприяє створенню ситуації успіху, оскільки учні набувають нових знань у процесі аудіювання, читання, говоріння та письма іноземною мовою.

4. Тематика спілкування іноземною мовою може виходити за межі звичних тем програм з іноземної мови, оскільки визначається програмою конкретного навчального предмета.

До принципів формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку засобами STREAM-освіти відносимо:

- зміст навчального предмета (content): засвоєння знань, а також оволодіння навичками та вміннями визначається програмою конкретного навчального предмета;

- комунікація (communication): іноземна мова використовується для вивчення конкретного предмета, в процесі чого відбувається навчання спілкування іноземною мовою;

- розвиток пізнавальних процесів (cognition): розвиток мислення відбувається у процесі формування абстрактних та конкретних понять, класифікації, порівняння, узагальнення тощо;

- культура (culture): навчання іноземній мові дітей дошкільного віку передбачає залучення до культури інших країн і тим більш повне усвідомлення своєї національної та культурної ідентичності [2].

Розглянемо конкретні приклади використання інтегрованого навчання під час навчання дітей дошкільного віку англійській мові.

Відповідно до чинних програм навчання, виховання та розвитку дітей дошкільного віку (« Базовий компонент дошкільної освіти», освітня галузь «Пізнавальний розвиток») передбачено формування у дітей дошкільного віку первинних уявлень про властивості та відносини об'єктів навколишнього світу (форма, колір, розмір, кількості, частини та цілому і т. д. і еталонні форми: куля, куб, коло, квадрат, прямокутник, трикутник [2]. Інтеграція математичної та мовної галузі в цьому випадку дозволяє вирішити цілу низку завдань, адже спрямовується не лише на вивчення дітьми іноземної мови у найбільш оптимальний спосіб, але й спрямовується на розвиток їх сенсорної культури , а також на повторення математичного матеріалу.

Наведемо приклади використання математичного матеріалу на уроках англійської мови у старшій групі (тема «Геометричні фігури»)

Дітям показують основні геометричні фігури: triangle, circle, square, rectangle – можуть бути вирізані з картону. Дітям пропонують набір фігур різного розміру та кольорів, які вони повинні скласти у форму будиночка. Використовуючи їх, діти спочатку працюють під керівництвом вчителя, а потім самостійно. Наприклад: A square, a triangle, a circle. Look! It is a house. Поступово завдання ускладнюється через додавання більшої кількості фігур (Рис. 2).

Рис.1., Рис.1. 2. Завдання до теми «House»

Дітям пропонують відповідне завдання: Take three circles: a small circle, a big circle, a very big circle. Take one big triangle and one small triangle. Look, it is a snowman!

Інтеграцію математичних концепцій у процес навчання дітей дошкільного віку англійській мові можна представити в такий спосіб: Take a bear. Put it in box. How many toys є в box? - One. How many toys are there on the floor? – Five [3].

Так, розкладаючи іграшки на полицю, в ящик і т.д., діти освоюють додавання та віднімання, опановують навички самообслуговування та елементарної побутової праці, при цьому спілкуючись іноземною мовою. Наведемо ще один приклад.

На обід усім роздають яблука, пірижки тощо. Усі яблука на підносі у Маринки. How many apples has he got? – Ten. Give one apple to Max. How many apples has Max got? – One.

Концепція інтеграції природознавчої галузі та англійської мови може реалізуватися через приклади відповідних завдань.

Діти бачать перед собою зображення фруктів: яблука, груші, персика. Дошкільники повинні продовжити послідовність і назвати предмети: an apple, a pear, a peach, an apple, etc. Завдання можуть бути

складнішими, якщо поєднати кольори, розміри та предмети. Діти отримують завдання домальовувати або розкласти вирізані фігурки, продовжуючи послідовність і називаючи їх. Або ж, коли дітям демонструють картинки та відповідна розповідь про того чи іншого птаха. Далі діти обирають птаха, що відповідає цьому опису: It is small. It is brown and grey. - A sparrow. It is big. It is black. - A crow [4].

Дослідницька діяльність на заняттях англійської мови у старшій групі може реалізуватися у процесі ігрової діяльності (« What is it?»). За умовами гри дітям зав'язують очі та пропонують понюхати різні предмети та вгадати: наприклад, I smell lemon with my nose. Потім так само із зав'язаними очима спробувати і вгадати предмет (фрукт чи овоч) за смаком або іншими характеристиками : наприклад, I taste apple with my tongue. Потім пропонують помацати, послухати, понюхати.

Таким чином, можна дійти **висновку**, що освітня інтеграція за використання STREAM-технологій у навчанні іноземній мові за використання відомостей із різних галузей знань (математичної, художньої, конструювальної, природничої та ін.) дозволяє дітям отримувати знання, що відповідають реальній дійсності.

Варіативна та ігрова діяльність є основою формування знань, умінь та навичок дошкільників на заняттях із англійської мови. Процес інтеграції сприяє підвищенню якості навчання, покращує мотивацію та пізнавальну активність у процесі оволодіння дітьми дошкільного віку іншомовною компетентністю (діалогічним та монологічним мовленням). У звичній, цікавій, різноманітній та, водночас, невимушеній діяльності на заняттях із англійської мови відбувається збагачення лексичної та граматичної іншомовної компетентності дітей, чіткості, логічності, зв'язності та доречності їхнього мовлення у діалогах, розповідях, бесідах.

Міжпредметна інтеграція на заняттях у ЗДО забезпечує розвиток гнучкості, логічності мислення, активності, самостійності й творчості дітей на заняттях та, як наслідок, гармонійного мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку на заняттях англійської мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція, 2021). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Darn S. CLIL: A lesson framework [Електронний ресурс]. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/artide/dil-a-lesson-framework> (дата звернення: 27.11.2019).

3. Dyson L. My Little Island [Электронный ресурс]. URL: <https://www.pearsonelt.ru/angliiskii-jazyk/katalog/english-for-kids/my-little-island/> (дата звернения: 30.01.2020).
4. Herrera M., Hojel B. Big Fun [Электронный ресурс]. URL: <https://www.pearsonelt.ru/angliiskii-jazyk/katalog/english-for-kids/big-fun/> (дата звернения: 30.01.2020).

*Ю. Левківська,
студентка,
О. Зимовець,
викладач,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Відповідно до Концепції «Нова українська школа», пріоритетні завдання освіти й виховання в Україні повинні бути спрямовані на гуманізацію та демократизацію всього навчального процесу в школі із метою формування ініціативної особистості, здатної критично мислити, а також організовувати свою діяльність у найбільш ефективний та творчий спосіб. Основним чинником реалізації цих завдань є пізнавальний інтерес школярів [1].

Формування стійкого пізнавального інтересу – необхідна умова успішного шкільного навчання іноземної мови, основною метою якого є формування в учнів комунікативної компетентності, а саме, оволодіння учнями мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Тому найголовнішим завданням педагога є активізація пізнавального інтересу учнів з використанням ефективних та сучасних технологій. До їх числа належать цифрові технології навчання (освітні платформи, мобільні додатки, хмарні сервіси та ін.). Вони оптимізують процес сприйняття учнями нової інформації, сприяють її запам'ятовуванню, вдосконаленню навичок пошуково-дослідницької діяльності учнів початкової школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічні аспекти формування пізнавального інтересу у молодшому шкільному віці висвітлені у працях А. Бойка, М. Комара, М. Матюшкіна та ін. Методичні аспекти формування пізнавального інтересу молодшого школяра із використанням цифрових технологій окреслені у дослідженнях В. Андрієвської, Я. Василенко, Л. Стадник, О. Савченко тощо.

Метою статті є аналіз потенціалу цифрових технологій як засобу формування пізнавального інтересу учнів початкових класів у процесі

вивчення іноземної мови.

Виклад основного змісту дослідження. Пізнавальний інтерес учнів початкової школи є рушійною силою засвоєння ними знань, засіб формування умінь та навичок, основа тяжіння учнів до процесу творчої діяльності, який не може ефективно формуватися без використання ефективних засобів оптимізації цього процесу, які мають відповідність віку, особливостям психічного та пізнавального розвитку учнів початкової школи. До їх числа належать цифрові технології.

На думку О. Савченко, цифрові технології (електронні носії: телефон, планшет, ПК, хмарні, мережеві, локальні сервіси, пошта, відеозв'язок тощо) мають досить цінний потенціал у процесі ефективного формування спеціалістів, їхньої професійної та цифрової компетентності. Цифрові технології є умовою підвищення інтересу та мотивації до процесу навчання, основою формування навичок самостійності фахівця, його здатності здійснювати пошук інформації у найбільш ефективний спосіб, а також оволодіння такими операціями у процесі роботи із ПК, як збирання, зберігання, опрацювання, подання і використання інформації, що забезпечують цілісне бачення світу, його моделювання, передбачення результатів рішень, які приймаються учнями [2, с. 17].

Цифрові технології в сучасному світі – це не лише технічний засіб навчання, а й середовище існування, яке відкриває нові можливості для навчання в будь-який зручний час, в будь-якому місці, можливість проектування індивідуальних освітніх траєкторій, можливість переходу від простого споживання електронних ресурсів до їх створення. Цифрове середовище вимагає від педагогічних працівників іншої ментальності, іншого сприйняття картини світу, зовсім інших підходів і форм роботи зі здобувачами освіти. Педагогічний працівник стає не лише носієм знань, якими він ділиться з учнями, а й провідником у цифровому світі. Саме тому йому важливо володіти цифровою компетентністю на достатньо високому рівні [3].

Також варто зазначити, що використання інтерактивних цифрових технологій досить позитивно впливає на забезпечення процесу спілкування та скооперованої діяльності учнів у парній / груповій / командній роботі. Школярі беруть активну участь у організації веб-квестів, віртуально «взаємодіють» із улюбленими казковими героями (Фіксиками, Пізнайком та ін.), отримують завдання від них, та, вирішуючи їх, виявляють розумову активність, нешаблонність думок, креативність [2, с. 18].

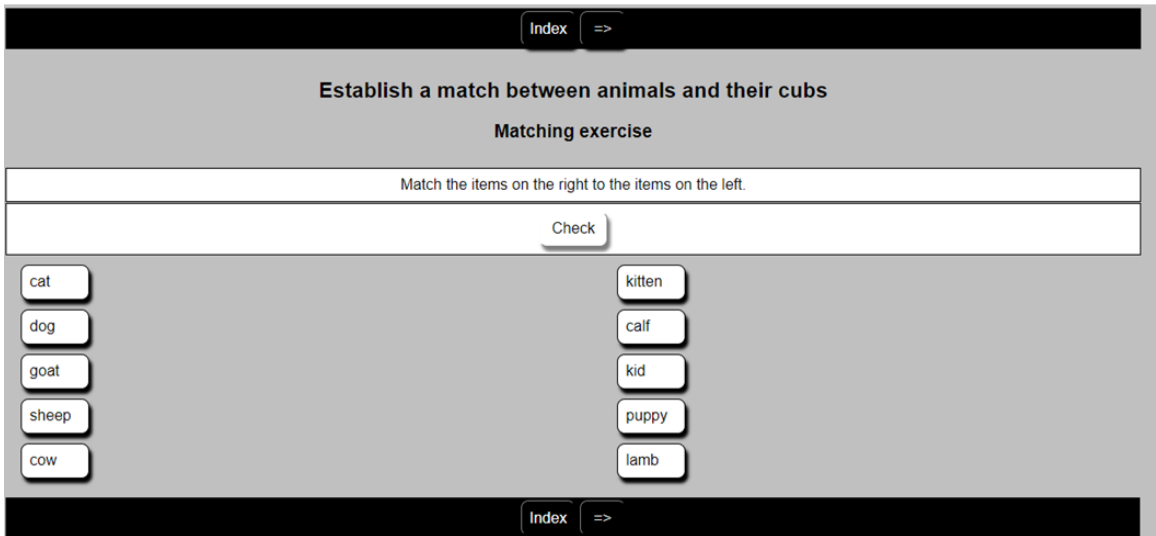

Рис.1. Скриншот коміксу про школу, розроблений на сайті Storyboard [8]

Окрім використання готових цифрових ресурсів, які є у вільному доступі в мережі Інтернет, вчитель може створити власні дидактичні матеріали за допомогою різноманітних комп'ютерних програм та онлайн-ресурсів. Наведемо приклади матеріалів для навчання англійської мови, розроблених нами за допомогою різних цифрових ресурсів та спрямованих на розвиток пізнавального інтересу учнів початкової школи (Рис. 1-8).

Рис. 2. Скриншот інтерактивного завдання на встановлення відповідності з теми «Animals and their babies», створеного в програмі Hot Potatoes [4]

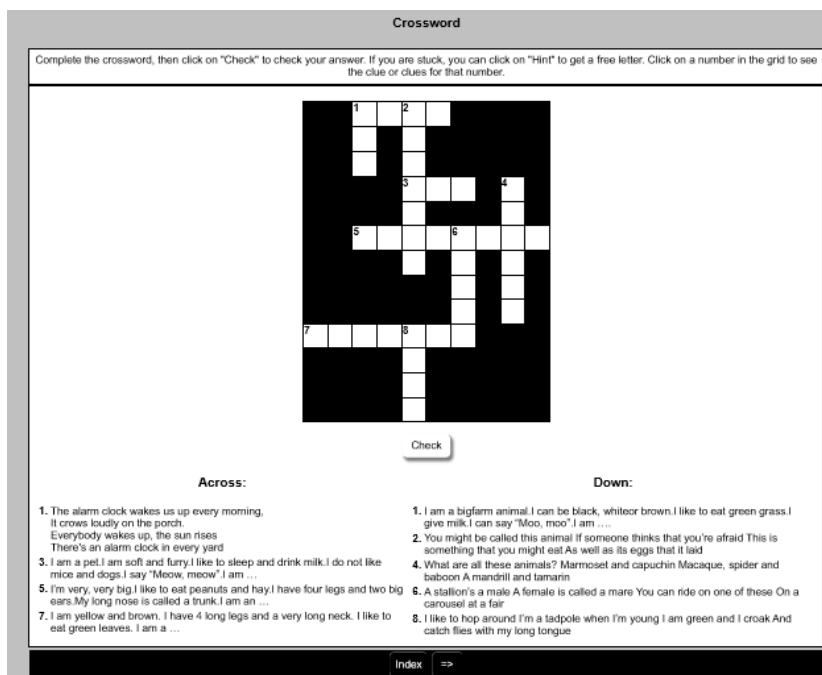

Рис. 3. Скріншот інтерактивного кросворду з теми «Animals», створеного в програмі Hot Potatoes [4]

Рис. 4. Скріншот персонажа, створеного для знайомства з дітьми з використанням додатка Voki [7]

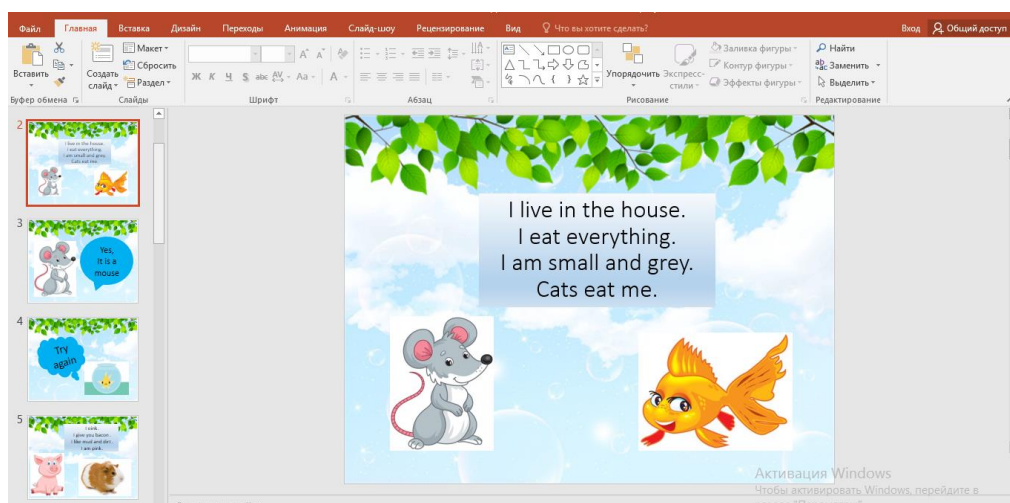

Рис. 5. Скріншот інтерактивного тесту з теми «Animals», створеного в програмі Power Point

Рис. 6. Скріншот вікторини з теми «Ukraine», розробленої з використанням онлайн ресурсу Kahoot![5]

Рис. 7. Скріншот кросворду з теми «Fruit» та діаграми з теми «Food», створених у програмі Microsoft Word

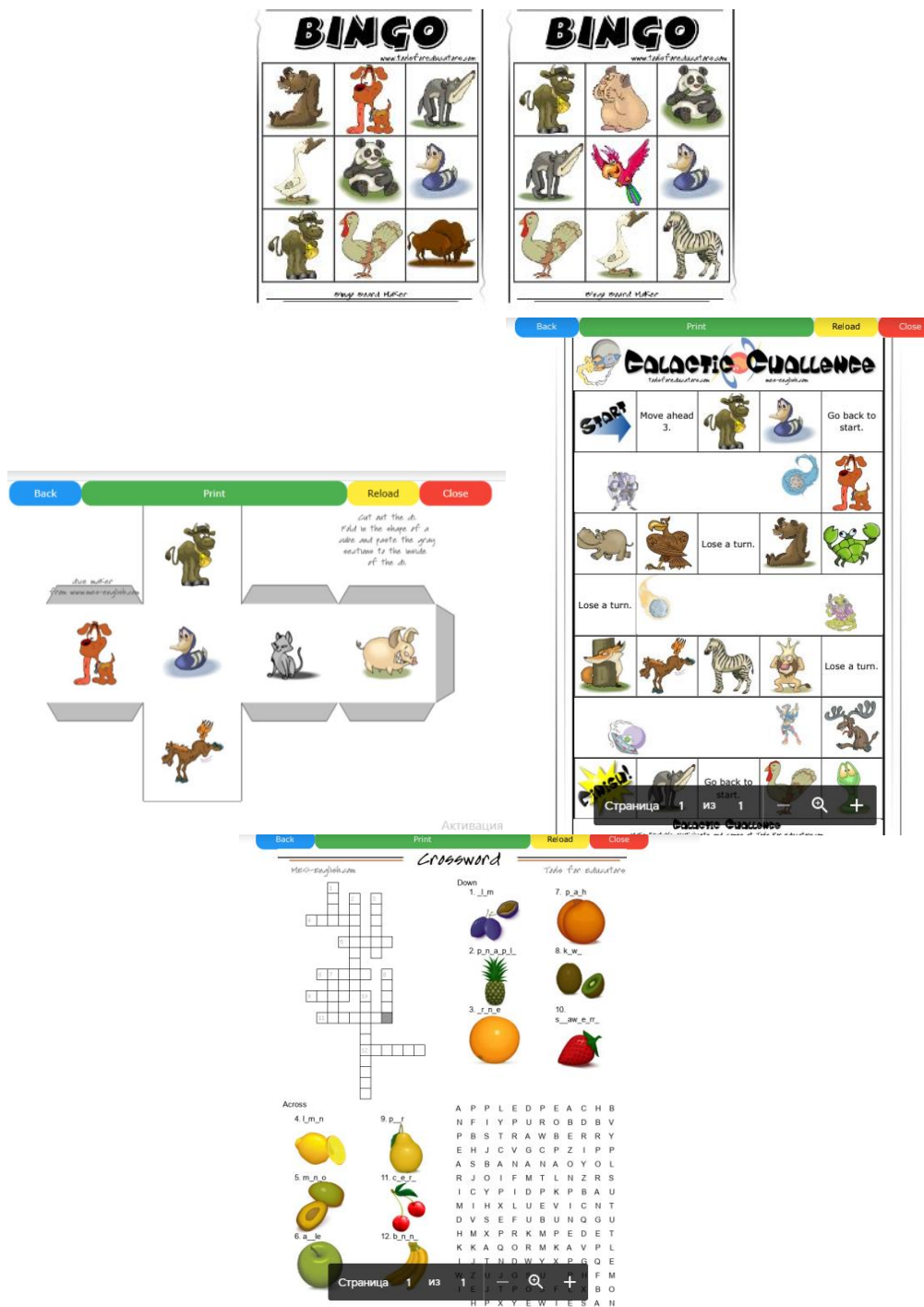

Рис.8. Скриншот кубика, настільної гри та лото з теми «Animals», кросворду з теми «Fruit», розроблених з використанням програми Tools for Educators [6]

Висновки та перспективи дослідження. Отже, цифрові технології – це той ефективний засіб, який має повну відповідність особливостям розвитку пізнавального інтересу особистості у період молодшого шкільного віку, співвідносячись із особливостями мислення та сприймання учнів початкової школи, передбачаючи

використання цікавих та звичних для учнів форм і методів роботи на уроках іноземної мови. Більш того, формування іншомовної комунікативної компетентності за допомогою цифрових технологій відповідає найважливішим методичним принципам навчання іноземних мов.

Застосування цифрових технологій в освітньому процесі навчання іноземної мови сприяє не лише формуванню предметних компетентностей учнів, а також спрямовується на вияв стійкої зацікавленості школярами начальним процесом, стимулюючи школярів до самостійного вияву творчості, пізнавальної активності, до удосконалення своїх здібностей, умінь і навичок. Перспективою подальших досліджень ми вбачаємо створення системи вправ з використанням цифрових технологій, спрямованих на формування пізнавального інтересу молодших школярів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

2. Савченко О. Компетентісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи. Педагогічні науки. 2017. № 8, 329 с.

3. Впровадження цифрових технологій для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках англійської мови у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (з досвіду роботи) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/vprovadzhennya-cifrovih-tehnologiy-dlya-aktivizaci-piznavalno-diyalnosti-zdobuvachiv-osviti-na-urokah-angliysko-movi-u-zakladah-profesiyno-tehnichno-osviti-274126.html>

4. HotPotatoes [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://hotpot.uvic.ca/>

5. Kahoot! [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://kahoot.com/schools-u/>

6. Tools for Educators [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.toolsforeducators.com/>

7. Voki [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.voki.com/site/pickup?scid=19242329&chsm=5898045a5edf265ea4d8ecf3a504835c>

8. Storyboard [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.storyboardthat.com/ru>

*А. Борисенко,
студент,
О. Зимовець,
викладач,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

**ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД
ЧАС ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ НА ЗАНЯТТЯХ З
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ
«АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»**

На даний час відбувається стрімкий розвиток світу, і для кожної людини також важливо стрімко розвиватися. Будь-які зміни у суспільстві впливають на підростаюче покоління. Тому заклади освіти мають завдання не лише засвоєння учнями знань, а й розвиток особистості учнів та їх мислення. Формування критичного мислення на даний час є досить актуальним. Багато літератури, науково-практичних конференцій та семінарів присвячено цій темі.

Формування критичного мислення є одним з найважливіших завдань Нової української школи [4]. З новою реформою є більше можливостей творчо та оригінально подавати матеріал дітям для успішного засвоєння навчального матеріалу та з метою підвищення індивідуальної зацікавленості дитини у навчанні. Але формування елементів критичного мислення можливо у будь-якому віці. Діти у закладі дошкільної освіти також мають свій певний досвід та можуть думати нестандартно. Вони вже самі можуть приймати рішення та робити висновки. Педагогові та батькам лишається допомагати дитині у формуванні критичного мислення ще з ранніх років. Це є також складовою частиною загальної підготовки дитини до школи.

Поняття «критичне мислення» визначається як сукупність мисленнєвих операцій: вміння порівнювати, аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію, мати власний вибір та приймати рішення, обговорювати це [2]. Формування критичного мислення важливо розпочати ще у дошкільному навчальному закладі, оскільки критичне мислення не можна розвинути за 1-2 заняття. Для цього потрібна тяжка, щоденна робота вчителя, дитини та батьків. Можна виділити декілька чинників, які допоможуть у цьому: час, очікування ідей, віра у можливість дітей, більше спілкування, цінування думки дітей та активна позиція кожного (педагога, дитини та батьків).

Для отримання прогресу потрібно завжди частково змінювати

елементи навчально-виховного процесу. Потрібно пам'ятати, що всі діти є допитливими та дуже хочуть якнайшвидше та найдетальніше пізнати цей світ. Тому учні можуть пропонувати багато оригінальних ідей, і важливо чути ці ідеї. Вчитель – це помічник, і це є дуже важливою умовою під час використання технологій для розвитку критичного мислення. Завдяки цьому діти самі будуть шукати інформацію, працювати з нею та мати свої ідеї.

Існує багато різних технологій, які сприяють розвитку критичного мислення дітей, наприклад, «Мозковий штурм», «Асоціативний куц», «Взаємні запитання», сенкан, дискусія, фантастичні гіпотези (що було б, якби), створення казок [1]. Розглянемо переваги використання технології «Асоціативний куц» для формування критичного мислення дошкільників під час вивчення іноземної мови.

«Асоціативний куц» – це інтерактивна технологія. Вона полягає у тому, що педагог називає слово (певне слово – це вже і є тема), а дитина називає все, що виникає в пам'яті стосовно цієї теми. Ця технологія дуже корисна під час вивчення іноземної мови, зокрема, при вивченні лексичного матеріалу. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку це оптимальний варіант, тому що інші технології потребують більш складних вмінь і навичок. Дітям дошкільного та молодшого шкільного віку ще надзвичайно складно створювати розповіді, відповідати швидко на запитання, створювати вірші чи казки нерідною мовою, а створення асоціативного куца є цікавим і результативним.

У процесі застосування цієї технології вчитель може використовувати наочність, наприклад, картки або мнемотаблиці. Візуальні образи закарбовуються у пам'яті, і під час створення асоціацій діти швидше та легше пригадують слова. Викладач в центрі дошки прикріплює картинку (тему). Діти називаються свої асоціації. Важливо враховувати, що будь-яка асоціація дитини є правильною. Тому тут ні в якому разі не повинно бути обмежень, наприклад, точних 5 слів, які міг би зазначити собі вчитель і рахувати їх правильною відповіддю. Вчитель враховує всі відповіді дітей та наприкінці заняття обов'язково закріплює і повторює слова, які назвали діти, іноземною мовою.

Звичайно, для дітей дошкільного віку може бути складно відразу вимовити слова правильно чи не переплутати значення схожих за звучанням слів. У такому випадку після проговорених найстійкіших асоціацій можна за допомогою карток активізувати другорядні асоціації із зазначеної теми. Наприклад, при обговоренні теми «Тварини» вчитель може прикріпити картинку миші. Асоціації

можуть бути такі: сірий колір, кіт, мультфільм, сир, тобто все, що спаде на думку дитині. Діти можуть пропонувати багато оригінальних варіантів, і вихователь має заохочувати дітей і підтримувати їх ідеї.

Отже, критичне мислення є складним і багаторівневим явищем, тому його формування має відбуватися не з першого класу, а ще з дитячого садочка під час підготовки дитини до школи. Це має проявлятися у тому, щоб надавати дитині слово, а самому говорити менше. Педагог – це помічник, це той, хто стимулює дітей та може вислухати їх судження [3].

Існує багато цікавих технологій, які здатні допомогти дитині сформувати елементи критичного мислення під час вивчення іноземної мови, але одна із найпоширеніших – це «Асоціативний куц». Це дуже легка у застосуванні технологія, яка швидко зацікавлює дітей і створює в них відчуття успіху. Кожна дитина є унікальною, і її асоціації з певним словом-темою можуть бути найрізноманітнішими. Важливо враховувати всі відповіді дітей. Вони всі є правильними, тому що на речі можна дивитися з різних кутів, а від здатності бачити оточуючий світ у всій своїй багатогранності залежить як мислення, так і загальний розвиток особистості, до чого і прагнуть педагоги та батьки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Булаківська А. Формування критичного мислення в початковій школі. Інноваційний лицей I-School.[Електронний ресурс] URL: <https://i-school.kiev.ua/formuvannya-kritichnogo-mislennya-v-pochatkovij-shkoli/>.

2. Дмитрієва Т. В. Технології розвитку критичного мислення. Асоціативний куц. [Електронний ресурс] / Тетяна Володимирівна Дмитрієва // vseosvita. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/tehnologii-rozvitku-kriticnogo-mislenna-asociativnij-kus-506322.html>.

3. Паламар О. Розвиток критичного мислення у початкових класах. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/dosvid-roboti-z-temi-rozvitok-kritichnogo-mislennya-u-pochatkovih-klasah-173904.html>

4. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

*В. Гевондян,
студентка,
О. Зимовець,
викладач,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ДЛЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мотивація навчальної діяльності учнів початкової школи є надзвичайно важливою, оскільки саме в початковій школі закладаються основи для подальшого навчання. Саме тому необхідно не «втратити» цей момент.

Мотив (франц. *motif*, лат. *motus* – рух) – це спонукальна причина дій і вчинків людини, їх причина [1]. Отже, мотивація – це свого роду спонукування людини до певної діяльності, частіше всього зумовлене задоволенням власних потреб та бажань. Навіть якщо учень розуміє мотиви певної справи, це ще далеко не означає, що це спонукне його до реальних дій. Навчальна мотивація ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність дитини, її готовність до засвоєння знань [2].

Кожен вчитель хоче, щоб його учні добре навчалися. Він зацікавлений у тому, щоб діти хотіли працювати в класі й поза його межами, щоб з інтересом ставились до навчально-пізнавального процесу та не втрачали цієї зацікавленості. Як зазначав Д. Дідро, «Людина, що не знає нічого, може навчитися, справа тільки в тому, щоб запалити в ній бажання вчитися» [3].

Слід зауважити, що мотивація може бути позитивною і негативною, а також внутрішньою і зовнішньою [4]. Завдання вчителя полягає в тому, щоб уникнути негативної мотивації, наприклад, коли батьки можуть покарати за погану оцінку. Варто створити у дитини таку мотивацію, щоб вона вчилася не через страх покарання, а для того, щоб задовільнити власну потребу у пізнанні. Також важливо формувати внутрішню мотивацію, яка не залежить від зовнішніх чинників, таких як хороша оцінка, особистість вчителя чи зовнішньо привабливий клас, в якому навчається дитина. В той же час зовнішня мотивація також відіграє велику роль у бажанні дитини навчатись. Наявність цікавих завдань на уроці, наочності, сучасних засобів та нестандартних прийомів сприяє підвищенню як зовнішньої, так

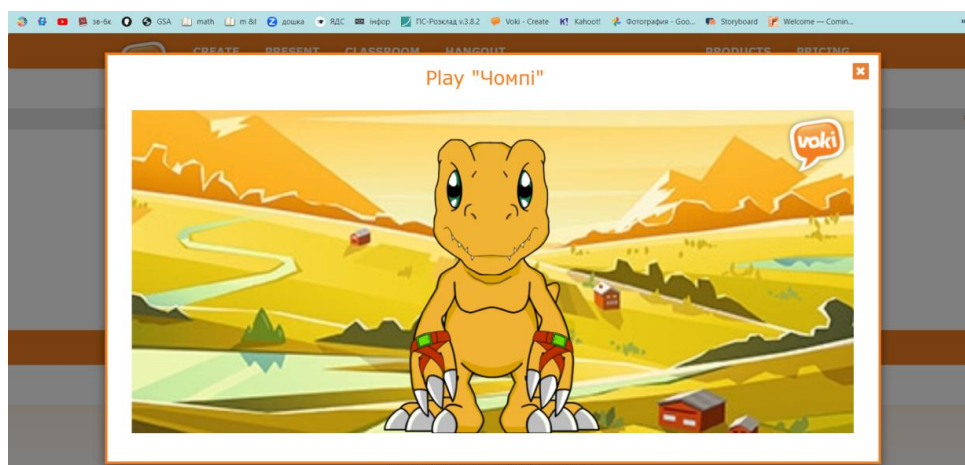
внутрішньої мотивації учнів. Одним із таких сучасних засобів підвищення мотивації учнів до навчання є, на нашу думку, інформаційно-комунікаційні технології.

Використання різноманітних електронних завдань та комп'ютерних програм підвищує мотивацію учнів до вивчення іноземної мови завдяки тому, що ІКТ дозволяють:

- відійти від традиційних форм навчання;
- підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності;
- оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил;
- подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції учнів при навчанні англійській мові [5].

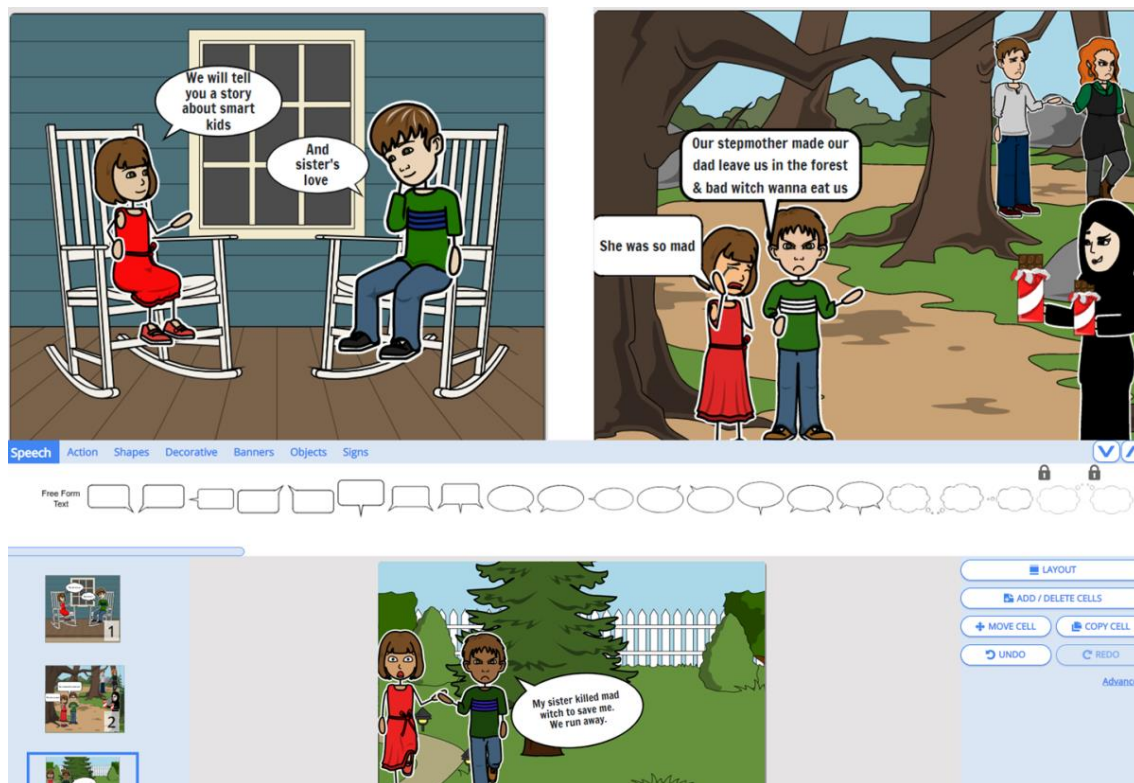
Для викладання англійської мови вчитель може використовувати як готові електронні дидактичні матеріали, завантажені з Інтернету, так і авторські електронні завдання, створені за допомогою різноманітного програмного забезпечення. Для створення власних матеріалів вчитель може застосовувати традиційні програми пакету Microsoft Office (Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Excel), а також онлайн-програми. Розглянемо декілька таких програм та наведемо приклади дидактичних матеріалів, створених нами для навчання англійської мови учнів початкових класів за допомогою цих ресурсів.

1. **Voki** [6] – це онлайн ресурс для створення анімованого персонажа, який може розмовляти різними голосами. Зміст промови можна задати текстом, записати власний голос або завантажити підготовлений аудіо-файл з комп'ютера. Свій голос можна модифікувати і тоді вже голос ніхто не впізнає.

Мал.1 Скріншот із програми Voki «Казка про динозавра, який мріяв стати сміливим» (казка від першого лиця).

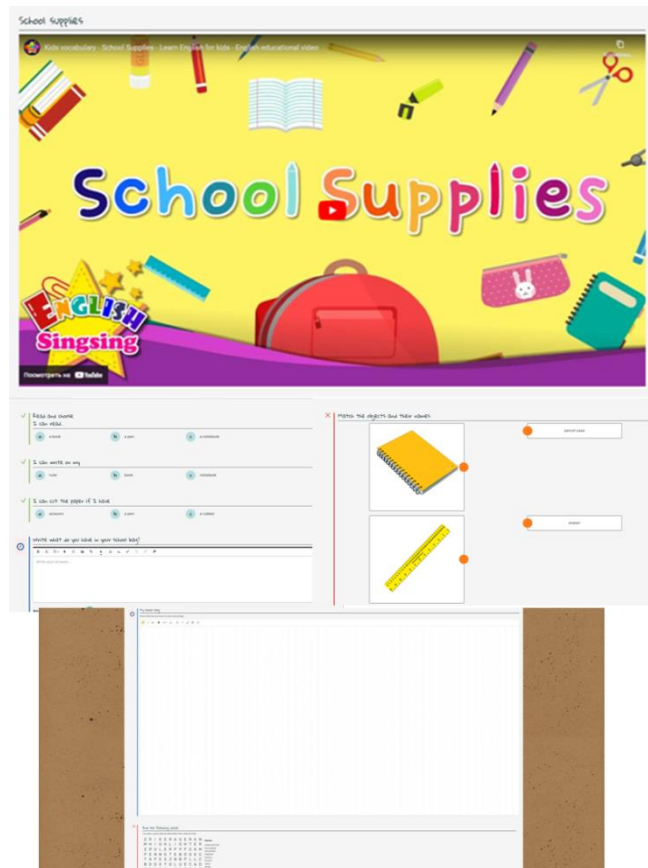
2. **Storyboard** [7] — це онлайн програма для створення власного коміксу з доступними різноманітними персонажами.

Мал. 2. Скріншот створення коміксу на основі казки «Гензель і Гретель» з програми Storyboard

3. **Wizer.me** [8] – це програма для створення інтерактивних аркушів. Вони можуть використовуватися вчителем як для роботи на уроці, так і для перевірки знань, умінь і навиків учнів. Вони є дуже легкими у використанні та мають нестандартний формат.

4. Важливо, що до них можна додати не лише картинки, а й відео (як-от відео пояснення теми/завдання), а далі додати самі завдання.

Мал.3 Скріншот інтерактивного аркушу з програми wizer.me за темою “School Supplies”

Таким чином, у сучасному світі вчитель не може працювати застарілими методами, йому потрібно постійно вдосконалюватись, збагачувати свій вчительський арсенал та вчитися впродовж всього життя. Інформаційно-комунікаційні технології є потужним засобом підвищення мотивації учнів початкових класів до вивчення іноземної мови. Адже для створення та підтримання мотивації учнів вчителю потрібно постійно змінювати види діяльності та способи подання інформації. Використання цих або схожих програм урізноманітнить навчальний процес і зацікавить дітей у навчанні. Аналізу інших онлайн-інструментів для навчання іноземної мови учнів початкової школи будуть присвячені наші подальші публікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%CC%E2%F2%E8%E2>
2. Канюк С.С . Психологія мотивації: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2002 – С. 238-248.

3. Мотивація навчальної діяльності учнів початкових класів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-atestaciyu-motivaciya-navchalno-diyalnosti-uchniv-pochatkovih-klasiv-337360.html>
4. Мотивація навчальної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pidru4niki.com/17450602/psihologiya/motivatsiya-navchalnoyi-diyalnosti>
5. Хорошун Я. В. Використання ІКТ на уроках англійської мови як підвищення мотивації до вивчення цього предмету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nmc-pto.zp.ua/wp-content/uploads/2021/03/Vykorystannia-IKT-na-urokakh-anhliyskoi-movy-iaak-pidvyshchennia.pdf>
6. Voki [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://1-www.voki.com/>
7. Storyboard [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.storyboardthat.com/>
8. Wizer me [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://app.wizer.me/>

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОГО, ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ДИСКУРСУ

---

*L. Dzhygyrei,
Master Student,
O. Voznyuk,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

PECULIARITIES OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF CHILDREN OF OLDER PRESCHOOL AGE BY MEANS OF LITERARY LOCAL HISTORY

The urgency of the problem. The events taking place in society and the state, the war, determine the need for the formation of high ethical, moral and psychological qualities in preschool children, among which the leading place is occupied by a civic position, responsibility for the future of the Motherland and readiness to protect it. National-patriotic education is a complex, long-term process that should be carried out from the youngest age of a child and continue throughout a person's life. That is why today there is a need to increase the role of patriotic education within preschool educational institutions.

In the period of senior preschool age, the child actively develops cultural-value orientation, the spiritual and ethical basis of the child's personality, the development of adaptation mechanisms in society, the process of national-patriotic formation and identification actively begins.

The purpose of the article is the analysis of the peculiarities of national-patriotic education of older preschool age children by means of literary local history.

Results and discussion. In modern Ukraine, the issue of patriotism, love and devotion to the country occupies one of the main positions and ensures the continued existence of the nation.

National-patriotic education is a direction of education that involves a purposeful, systematic influence on the child's consciousness and feelings with the aim of forming in him love for the Motherland, traditions, customs and language of his land [1, p. 97].

Therefore, one of the main directions of patriotic education of preschool children is local studies – that is, the study of historical, geographical, cultural features of the native region [1, p. 3]. Thus, the Basic component of preschool education in Ukraine, following the historical

approach to patriotic education of preschool children, emphasizes its folk studies, Ukrainian studies, and local studies.

The feeling of respect and love for the Motherland takes its basis from love and respect for one's native land, one's village or city, street, one's home, where a person was born and grew up, where one spent one's childhood. Therefore, local history has limitless educational potential, because it combines search and research, educational and cognitive and socially useful activities of children.

Patriotic education of preschool children based on local history material is based on the following principles:

- formation of one's own attitude to events, facts and phenomena in the life of the native region, creation of favorable conditions for active involvement of children in social reality;

- introduction of an activity approach to involve children in the history, culture, and nature of their hometown. That is, the child is given the opportunity to independently choose the activity in which they would like to reflect their feelings, ideas about what they saw and heard (creative play, inventing stories, sculpting, making crafts, applique, drawing, participating in nature conservation, landscaping, etc.);

- involving children to participate in city events and holidays. It is important that children have the opportunity to join the atmosphere of general joy and high spirits. Get to know the bearers of socio-cultural traditions in folk crafts, dances, songs;

- creation of a subject-developmental environment in a group of preschool institutions, which would contribute to the patriotic education of preschoolers based on folk culture based on local history material (folklore, mini-museum of folk life, etc.) [3, p. 386].

It is well known that writing a story for preschoolers to introduce them to their hometown, especially its history and places of interest, is a responsible and somewhat difficult task. Therefore, when composing a story about familiarizing children with their native land, the educator must remember the following:

- the story must be accompanied by visual materials: slides, photographs, reproductions, drawings, etc.;

- the teacher needs to ask questions to the children during the story, in order to activate their attention, to awaken the desire to learn something on their own. Stimulate children's thinking with problematic questions: "Can you imagine why people decided to build a city on this particular place?" "Where does this name come from? What can it mean?";

- during the story, do not mention specific historical dates, due to the fact that they significantly complicate the perception of the material. It is

advisable to use the following expressions: "It was a long time ago when your grandparents were as small as you" or "It was a very, very, very long time ago when your mothers, fathers, grandmothers and grandfathers were not yet in the world";

– the use of special terminology is not recommended. It is necessary to use vocabulary accessible to children and to explain the meaning of unfamiliar words, not to overload the story with complex grammatical constructions [4, p. 227-228].

Purposeful work on the formation of a patriotic worldview should combine love for relatives and close people with the formation of an appropriate attitude towards familiar elements of social life. To achieve such a result, the teacher, introducing children to the events and facts of life in the country, illustrates them with examples from the lives or activities of people familiar and close to the children, relies on the child's own experience [4, p. 229].

An important area of work in the process of patriotic education is the formation of children's ideas about the people of their native country and city. For this, it is necessary to tell children about those people who made our country famous - writers, composers, inventors, scientists, artists, travelers, philosophers, doctors.

Didactic games play an important role in familiarizing preschool children with local history. It is the games in the process of familiarizing preschoolers with local history that perform three functions: formation of the child's knowledge about nature; diagnosis of children's existing knowledge and consolidation of acquired knowledge. Folk songs: "Oh, winter has already passed", "Bless the mother" are an integral part of the ethnographic ecological education complex. Games: "Geese", "Poppy" are always joyfully perceived by preschoolers [5, p. 325].

Excursions are an important form of work to acquaint preschoolers with the nature of their native land. The special value of excursions in nature as a specific form of conducting classes is that on excursions, children get to know the phenomena of nature in their direct, natural relationships, with plants and animals in their habitat. This contributes to the formation of realistic ideas about nature, as well as the formation of a materialistic worldview.

Conclusions. Preschool age is an important period in a child's life, which is characterized by the fact that this period is extremely sensitive. After all, a child is very sensitive to emotional influences, and therefore extremely prone to imitation. Therefore, the preschool period is recognized as the most favorable for gradually formulating in a child love and respect for relatives and close people, native region and home.

REFERENCES

1. Ignatenko P. R., Popluzhny V. L., Kosareva N. I., Krytska L. V. Education of a citizen: Psychological-pedagogical and ethnological aspects: Educational and methodological manual. Kyiv: Institute of Teaching Content and Methods. 1997. 45 p
2. On preschool education: Law of Ukraine dated 11.07.2001 No. 2628-III. Date of update: 01.01.2021
3. Savchenko L.L. Socio-political, socio-economic and cultural conditions for training future educators for patriotic education of preschoolers (1985-2012). Bulletin N. 140. Series: "Pedagogical Sciences". P. 386-391.
4. Savchenko L.L. Preparation of the future teacher for patriotic education of preschoolers through the prism of the views of V.O. Sukhomlynskyi. Scientific notes of Mykola Gogol Nizhyn State University. Nizhin: NSU named after M. Gogol, 2015. N. 4. P. 227-231.
5. Chovrii M.Ya., Suhatska L.M. Patriotic education of older preschool children by means of Ukrainian musical folklore. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work". 2016. Issue 1(38). pp. 323-326.

L. Ryabokon,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

METHODS OF THE FORMATION OF NATIONAL VALUES AND IDEALS IN PRIMARY SCHOOL LEARNERS

In the Law of Ukraine "On Education", the purpose of education is defined as the comprehensive development of a person as an individual and the highest value of society, his talents, intellectual, creative and physical abilities, the formation of values and competencies necessary for successful self-realization, the education of responsible citizens who are capable of conscious social choice and directing their activities for the benefit of other people and society, enriching on this basis the intellectual, economic, creative, cultural potential of the Ukrainian people, raising the educational level of citizens in order to ensure the sustainable development of Ukraine and its European choice.

Actually, the idea of the New Ukrainian School envisages among the fundamental pillars of the education of the future, and therefore of the future of Ukraine, education based on values. Therefore, it is values that are the foundation of education and a condition for the formation of a person and society, which in their professional and everyday activities weigh moral and ethical and public interests.

In the works of Ukrainian psychologists M. Boryshevskiy, D.Vikonskaya, O. Kulchytskyi, Yu. Lypa, V. Moskalts, Yu. Rymarenko, I.Sikorskyi, B. Tsymbalyuk, D. Chyzhevskiy, M. Shlemkevych, V. Yaniv, Yarema and others the national idea, spirituality, democratic principles of education and upbringing, humanistic values are deeply reflected.

S. Anisimov, I. Bekh, M. Boryshevskiy, O. Vishnevskiy, V. Lutai, O.Sukhomlynska substantiated the general philosophical and psychological-pedagogical provisions about the essence and significance of values in the educational process; about national values as sociocultural and spiritual norms of the ethnos - L. Alimova, M. Yevtukh, V. Kuz, Yu.Rymarenko, Z. Sergiychuk, D. Thorzhevskiy, S. Shevchenko. Many teachers of today worked on the problem of formation of national values, among them: V. Dovbyshenko, P. Drobyazko, R. Zakharchenko, P.Ignatenko, V. Kayukov, V. Kuz, I. Martynyuk, Yu. Rudenko, Z.Sergiychuk, M. Stelmakhovich, B. Stuparyk, E. Syavavko and others, who laid the historical and cultural heritage of the people in the basis of the

content of national education.

All this requires from the modern school new scientific and practical approaches to the problem of the formation national values in students, which involve improving the content, forms and methods of the educational system, first of all, through the involvement of schoolchildren and their parents in Ukrainian folk customs, rites, traditions, studying the history of the native city, the country, the study of the nature of our region and the peculiarities of the life of our people.

According to this, the purpose of the article is to describe effective ways and conditions for the formation of national values of primary school learners.

At primary school age, it is important to form a child's ability to recognize himself as a member of the family; family, children's group; as a student, city or village resident; to cultivate in her love for her native home, region, street, her country, its nature, native language, way of life, traditions.

In primary school, social and civic competences are key, interdisciplinary and integrated through all educational fields and aimed at the socialization of the individual, the acquisition of civic qualities, and compliance with social norms and rules.

National values are a system of positive formations of significance that manifests themselves in the field of subject-object relations, are perceived by the ethno-political community as a complex supra-ethnic combination of ideas, concepts, ideals, stereotypes of thinking and behavior, are assimilated by them in spiritual and practical activities due to the need and the will to their protection and multiplication, which, in turn, determines the formation of a spiritual community and mutual perception of ethnic subjects, even if there is no direct connection between them [1, C. 44–45.].

The values of the Ukrainian people include: material monuments; Ukrainian language; Ukrainian musical art; the Ukrainian national idea, national self-awareness, national dignity, national character, historical memory, patriotism, the Constitution of Ukraine, state and national symbols, the national anthem, national culture (traditions, customs, rites, folklore, art, etiquette, everyday life), religion, health of citizens [3].

In the formation of national values of primary school learners, the means of ethnology (oral folk art, music, rituals, surrounding nature, domestic life, national symbols, etc.) can play a significant role, which involve schoolchildren in humane relations with people, contribute to awakening in them a sense of national dignity and of national pride, form a national self-consciousness that expresses the spiritual and moral principles of the people, its humanistic ideals. However, although the content of the

curriculum for primary school is being improved today, it is filled with valuable ethnographic tools, for example: the musical art program includes Ukrainian folk songs, dances and games, which were not previously included in the programs, in the approximate musical repertoire, the fine arts program is supplemented with new ones topics, such as "Ukrainian holiday", "The image of the native land in art" and others, teachers do not apply them to the full extent during their lessons, do not realize their uniqueness, depth and effectiveness, giving preference to general didactic ones. Teachers formally conduct national holidays, which the program requires them to do, without deeply immersing themselves in the rich Ukrainian culture, so children do not develop national values, but only fragmentary knowledge about their people appears. For the effective formation of national education of elementary school students, there are: students' perception of knowledge about Ukrainian culture; the teacher's use of the emotional-aesthetic background in ethnology lessons and in extracurricular time; creation of situations of emotional experience by students of pedagogical attitudes towards mastering national values, awareness of knowledge about national Ukrainian culture, orientation of the child towards positive results of activities related to the assimilation of certain national values in the family and at school.

Since imaginative thinking dominates in children at a younger age, the following forms of activity are most characteristic: situational role-playing game, plot-role-playing game, play-dramatization, staging, game-conversation, game-travel, excursion, game exercise, collective creative panel , conversation, thematic notebook, morning, holiday, oral journal, group work, album design, imaginary journey, contests, games, politeness school, demonstration, story, modeling, quiz, excursion, exhibition of drawings, operation-raid, exhibition-fair, call for messages, charity event, minutes with art, observation hour, pampering hour, sports competitions, Cossack parties, theater performance, puppet theater, keeping the chronicle of the class team, fun starts, relay races, caring for plants and animals [5].

It is suggested to practice conducting educational hours in the form of: meetings with volunteers, participants in hostilities, master classes with the participation of children and parents on making souvenirs for soldiers of the Ukrainian Army.

So, it is appropriate to implement educational projects: "Native land, where we live, we call Ukraine", "Me and my family", "My little homeland"; to conduct thematic educational hours, conversations on the following topics: "Glorious Ukrainians", "There is no translation for the Cossack race"; to hold contests of drawings and charms, to organize the writing of letters and drawings to ATO soldiers.

REFERENCES

1. Газіна І. О. Національні цінності, їх зміст, специфіка та місце в системі виховання дитини шкільного віку// Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр. Рівне, 2011. Вип. 1. С. 44–45.
2. Лебідь І. В. Національні цінності у виховному процесі загальноосвітньої школи (теоретико-методологічний аспект): дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук / І. В. Лебідь. Умань, 2002. 224 с.
3. Моделі розвитку сучасної української школи: матеріали. Всеукр. наук.- практич. конф. / редкол.: Н. М. Бібік, д-р пед. наук, проф., чл.-кор. АПН України [та ін.]. К.: СПД Богданова А. М., 2007. 240 с.
4. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. / Мосіяшенко В. А. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 176 с.
5. Оксенюк О. П. До проблеми національних цінностей / О.П. Оксенюк // Нова пед. думка. 2009. № 2. С. 88-90.
6. Словник педагогічних термінів [уклад. Савенковою Л.О. та ін.]. К.: Либідь, 2008. 19 с. 7. Філіповський В. В. Сучасна українська молодь: прогрес чи деградація / Філіповський В. В. // Рідна школа. 2009. – №10. – С. 15-16.

*N. Kovalchuk,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FORMATION OF NATURE-APPROPRIATE BEHAVIOUR IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF PROJECT ACTIVITIES

The relevance of the formation of nature-appropriate behavior in the younger generation is obvious due to the aggravation of mankind's ecological problems. As a member of the world community, Ukraine has ratified a number of international agreements related to the balanced development of society and environmental protection. At the same time, laws and programs have been adopted in our country ("On environmental protection" (1991), "On energy saving" (1994), "On the Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period until 2030" (2019), local solid waste management programs, etc.), which regulate decision-making, behaviour in relation to nature and consumption of natural resources. The need for the formation of environmentally appropriate behavior in children of upper-kindergarten age is determined by the tasks of the Concept of Environmental Education of Ukraine, the National Doctrine of Education Development in the 21st Century. These tasks are specified in state educational standards. In particular, the Basic component of preschool education provides for the educational line "A child in the natural environment", which contains ideas about the nature of the planet Earth and the universe accessible to a preschool child and concerns the development of his emotional, valuable and responsible ecological attitude to the natural environment. The specified types of attitudes are manifested in a balanced attitude towards plants and animals, willingness to engage in practical activities related to nature, to observe the rules of nature use [1].

The theoretical and methodological foundations of the problem of the formation of knowledge of preschool children about natural objects were developed by foreign and Ukrainian scientists. The need to ecologize the process of familiarizing preschoolers with nature, forming in them a valuable attitude to natural objects and nature-appropriate behaviour led to the development of research by H. Belenka, N. Horopakha, N. Lysenko, V. Marshytska, T. Naumenko, S. Nikolayeva, Z. Plokhyy, N. Ryzhova and others. The scientific and methodological justification of the process of

familiarizing preschoolers with nature can be found in the works of teachers and researchers of the 20th century - E. Vodovozova, A. Simonovych, L. Shleger, V. Sukhomlynskyi, and others. A significant role in the formation of the theory and practice of ecological education was played by the views of S. Veretenikova, M. Luchych, M. Markovska, who considered observation as the main method of familiarization with nature. Modern pedagogues and psychologists attach increasing importance to the problem of environmental education of preschool children.

Their emotional attitude to the environment and feelings, which would indicate an interest in nature, are of great importance for the ecological education of preschool children.

Taking into account it, the purpose of the article is the process of the formation of nature-appropriate behaviour in children of upper-kindergarten age.

The terms "ecological behaviour" and "ecologically appropriate behaviour" appear quite often in scientific sources. According to N.Pustovit, ecological behaviour is a system of deeds and actions in relation to the environment, which reflects the level of ecological culture of the individual, namely: knowledge of the laws of nature; non-opposition of man and nature; perception of natural objects as full-fledged subjects and partners of human interaction; balancing non-pragmatic and pragmatic motivation in interaction with nature. That is, ecologically appropriate behaviour involves active actions and actions aimed at preserving the environment, namely: preservation of various forms of life, reduction of consumption of natural resources in everyday consumption, ecologically safe lifestyle; promoting the improvement of the environment through the regulation of consumption of goods and services [2].

Based on the analysis of the material presented above, we consider the nature-appropriate behaviour of children of upper-kindergarten age as the actions and deeds of a child in the natural environment, which are based on knowledge of the interdependence between 12 natural objects, related to the satisfaction of his life needs (consumption, contemplation and caressing, cognition, transformation) without harming living and non-living objects of nature and aimed at their preservation and reproduction. The task of the formation of nature-appropriate behaviour of preschoolers is covered in the Basic Component of Preschool Education, in particular in the educational line "Child in the natural environment". According to this document, children should know the rules of polite behavior in nature, understand that the state of the natural environment and human activity are interconnected and that the natural environment changes as a result of human activity. In addition, it is advisable to introduce children to the

professions, tools and content of the activities of people working in the field of nature: they cultivate the land - grow bread, vegetables and fruits, take care of animals, study and make weather forecasts, decorate landscapes, protect nature. Based on this knowledge, the authors of the Basic Component of Preschool Education claim, preschoolers develop a positive attitude toward representatives of these professions and a desire to act for the benefit of nature [4].

The process of the formation of nature-appropriate behaviour in children of upper-kindergarten age requires skillful guidance from the teacher, his use of both traditional and non-traditional pedagogical technologies. The basis of non-traditional or the latest technologies of environmental education are modern methods of forming ecological ideas, including: the method of forming mindsets (forming a system of ecological ideas based on scientific information, works of art, philosophical theories, etc.); the method of ecological labialization (purposeful disorganization of certain aspects of personal worldview, resulting in psychological discomfort caused by the inconsistency of the individual strategy of perception of nature and ecological activity with the ingrained norms of coexistence of society and the environment); the method of ecological associations (awakening of associations between different images: a forest - a multi-story house); the method of artistic representation of natural objects (updating the artistic components of the representation of the natural world by means of art); the method of ecological empathy (sympathy for natural objects, appeal to the emotional sphere of the individual); method of ecological reflection (analysis of human behavior from the point of view of natural objects); game method (allows you to learn about the natural world and the rules of interaction with it in the process of playing roles and rules of the game) [3].

Therefore, the process of the formation of nature-appropriate behaviour involves the generalization and systematization of preschoolers' knowledge about nature, the education of emotional and valuable attitudes towards its objects and attitudes towards human actions in the natural environment, as well as practice in actions aimed at observing the rules of nature use. Carrying out the process of ecological education, the teacher can use classic and modern forms of interaction with preschoolers.

REFERENCES

1. Формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ : монографія / Г. Беленька, С. Васильєва, Н.Гавриш, В. Маршицька, С. Нечай, О. Остряньська, О. Полякова,

В.Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. О. Рейпольської. Харків. : «Друкарня Мадрид», 2015. 330 с.

2. Формування екологічно доцільної поведінки школярів: [наук.-метод. посібник] / Н. А. Пустовіт, О. О. Колонькова, О. Л. Пруцакова. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 140 с.

3. Формування емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля у старших дошкільників : навчальний посібник / В.О. Реус, Н.В. Притулик. Чернігів, 2016. 64 с.

4. Концепція екологічної освіти України. URL: <http://www.shkola.ostriv.in.ua/publication/code-148b3b2021c2c/list-b407a47b26>.

5. Костюк О. Дослідницько-пошукова діяльність у формуванні пізнавального інтересу дошкільників до природи. Педагогічний пошук. №3 (83). 2014. С.21.

6. Кот Н. До питання про технології екологічного виховання дошкільників: загальний підхід. Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія. Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012. Вип. 23. С. 96– 100.

Yu. Lozenko,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF IDEAS ABOUT NUMBER IN THE PROCESS OF CREATING MATHEMATICAL PROJECTS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE

The State Standard of Preschool Education of Ukraine emphasizes the need to create favourable conditions for the development of children in accordance with their age and individual characteristics and tendencies. Number is a complex mental activity, in the process of which unity is established between numbers and each element of the set and the number of these elements is determined [3].

Preschool age is the most sensitive period for the formation of initial mathematical concepts in general and learning numbers in particular, due to the features of psychophysiological development, which determine the high plasticity of the nervous system, increased copying and special susceptibility. The memory of a preschool child is selective; he remembers more easily what interests him. Accordingly, for effective teaching of counting and counting activity, it is necessary to make this activity as convenient and exciting as possible. Great opportunities for this are provided by project activities using didactic games. It gives children the opportunity to experiment, synthesize acquired knowledge, develop creative abilities and communication skills, and also contributes to further successful adaptation to the situation of schooling. The game is the leading type of activity in preschool age, allowing to make the process of learning exciting and, therefore, successful [2].

The problem of the formation and improvement of number education of preschool children was relevant for many foreign and domestic scientists. So, for example, I.G. Pestalozzi, Ya.A. Comensky, believed that it is necessary to start learning the basics of arithmetic in the third year of life. K.D. Ushynskiy, taking into account the peculiarities of preschool children, suggested teaching numbers using visual objects. Psychologist V. Preiner also emphasized the importance of visual methods and suggested to use the number of objects that exceed the limit, placing them in a row, to stimulate the learning of numbers. M. Montessori considered it possible to use money exchange as an interesting form of numbering for a child to teach

numbers in her mathematical system [4].

A.M. Leshyna examined the patterns of development of ideas about number and identified the main stages of development of counting activity and ideas about number. An interesting approach to teaching numbers was considered by N.A. Zaitsev, proposing to teach children with the help of a number tape right up to the first hundred. The famous educator-innovator B.P. Nikitin attached great importance to the timely development of preschool children and suggested using intellectual games for this. E.I. Tykheyeva proposed to teach preschoolers only in play and everyday life. F.N. Blecher also suggested teaching numbers to preschoolers with the help of didactic games and actively using natural materials for this [6].

The analysis of literary sources shows that in pedagogical practice, the means of project activity are not sufficiently used for the formation of numbers and teaching of numbers to preschool children. The analyzed literature does not contain all aspects of the research direction.

So, **the purpose of the article** is to investigate the method of the formation about number and teaching numbers to children of upper-kindergarten age in the process of creating mathematical projects.

At this age, there is further formation of ideas about the number of sets, ways of forming numbers, quantitative assessment of values by measurement. Under the guidance of the teacher, the child learns the techniques of counting objects, sounds, movements by touch within 10; determines the number of conventional measures when measuring long objects; learns to form numbers by increasing or decreasing by one; to compare sets in terms of the number of items, provided that there are quantitative differences between them from one to three elements. Children continue to count the number of objects according to the named number or sample; are trained in generalizing by the number of items of a number of specific sets that differ in spatial and qualitative features based on perception by different analyzers. In the older group, children can count objects at a distance, about themselves. Children are also reminded of the techniques of counting sounds and objects by touch: they independently reproduce a certain number of movements according to the sample and the specified number.

Thus, quantitative representations of children of upper-kindergarten age are more generalized than in the previous group. Children are able to list objects and generalize them by number, regardless of their external features. They have accumulated practical experience in the counting activity of individual subjects, groups, as well as the use of conventional measures. An idea of the relationship between the numbers of the natural

series has been formed. In various types of activities, numbers, comparisons, measurements, elementary operations on numbers become available to children. In the preparatory group for children:

- the accuracy and speed of counting, the reproduction of the number of objects larger and smaller by one than the given number are worked out;
- there is preparation for assimilation of numbers by measuring and using numbers in various types of children's activities;
- skills to compare numbers, awareness of their relativity are improved;
- ideas about the regularities of the formation of numbers of the natural series, their quantitative composition from units, addition of numbers up to 5 from two smaller ones are clarified [2].

Children continue to practice counting and counting objects within the first ten, consolidating counting and counting skills, it is important to continue training children in counting groups consisting of homogeneous objects. In order to practice numeracy skills, it is necessary to actively use the possibilities of game activities, teaching children the numeracy of groups of objects, highlighting the relationships "whole - part" and identifying the corresponding dependencies. Before entering school, children must learn to count and arrange objects from left to right, acting with the right hand. But the main thing they should learn is that you can count in any direction without missing a single item and not counting any item twice.

So, children of upper-kindergarten age continue studying quantitative relationships, the consolidation of counting activities, the definition of larger and smaller numbers and it is combined with training in numbers with the participation of various analyzers: in the number of sounds, movements, in the number of objects by feeling.

REFERENCES

1. Ардобицька К. Використання навчальних ігор на уроках математики. Дошкільне виховання. 1997. № 1. 29 с.
2. Баглаєва Н. І. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят. Дошкільне виховання. 1999. № 7. С. 3–4.
3. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) URL : <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
4. Іщенко Л. В. Педагогічні технології супроводження процесу формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку: навч. посібн. для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» / укладач Л. В. Іщенко. Вид. 2-ге, перер. та доп. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 149 с.

5. Павленко Л. Г. Роль дидактичних ігор у розвитку логіко-математичних здібностей дошкільників. Таврійський вісник освіти. 2013. № 2 (42).

6. Тарнавська Н. П. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку в таблицях, алгоритмах, фрагментах занять : навч.-метод. посіб. част. I. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка. 2013. 76 с.

H. Domalevska,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF HEALTH SAFETY COMPETENCE IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF PROJECT ACTIVITIES

The transition to a new type of humanistically innovative education in Ukraine requires changes in emphasis in the education of modern youth. Currently, an important task of the education system is to teach the younger generation a responsible attitude to health as the highest social and individual value. Over the past half century, the requirements for people's health have increased significantly, and the meaning of the very concept of health has changed. A one-sided (mainly medical-biological) approach to its definition has been replaced by a holistic approach. Health, which reflects the quality of the body's adaptation to the conditions of the external environment, is a process of interaction between a person and the living environment.

The preschool education institution should ensure that children learn a set of specific knowledge about a healthy lifestyle, in particular, about simple and effective measures to combat the body's infections; the importance of hygiene, cleanliness, proper nutrition for human health. It is the formation of health care competence in preschool children on the basis of twelve life skills during the four years of their stay in all preschool age groups.

The structure of the technology takes into account the relevance of life skills to certain areas of health. Accordingly, the material is divided into three sections: "Life Skills Contributing to Physical Health", "Life Skills Contributing to Social Health", "Life Skills Contributing to Mental and Spiritual Health" [2].

The formation of health safety skills takes place in a certain sequence according to the following algorithm: motivation of health safety activities – the formation of a system of available knowledge – practicing skills in a developing health safety environment.

The implementation of health safety technologies involves:

- 1) organization of the educational environment in ZDO according to the requirements of a person-oriented approach;
- 2) monitoring the health level of children;
- 3) implementation of diagnostic, corrective and rehabilitation measures with children depending on the health group;
- 4) creation of comfortable conditions for all children, including those with special needs, to stay in the ZDO;
- 5) selection of optimal technologies of education and training taking into account the age, gender, individual characteristics of the child's development;
- 6) optimization of social and hygienic living conditions of children and teachers [3].

The analysis of the latest researches and publications, in which the solution of the outlined problem was initiated, proves that scientists pay considerable attention to determining the conditions for the formation of health safety competence in the younger generation. Thus, the pedagogical conditions for the formation of health safety competence in secondary school students are analyzed by O. Aksyonov, T. Babko, T. Boychenko, A. Karabasheva, and others. In the higher school system, the mentioned problem is solved by N. Belikova, D. Voronin, O. Dvornikova, O. Doroshenko, N. Panchuk and others. The essence of the concept of "pedagogical conditions" is investigated by O. Boitsun, N. Bugaets, V. Manko, R. Seryozhnikova, and others.

The motivation of preschoolers' health safety competence is the careful attitude of children to their own health, getting used to a healthy lifestyle, motivation to enrich the experience of children's health safety behaviour. The organizational principles were: watching cartoons, observing the health-preserving actions of adults and children, reading children's books (early age), viewing posters, pictures, games, conversations, free minutes, mini-classes (younger group); problem-game tasks, game exercises, simulation of health-saving situations and their analysis, success situations, imagination games, photo exhibitions, inventing calls (added in the middle group); viewing of presentations, observation, analysis of situations, problem task, production of an individual map-scheme "I want...", creation of fantasy tales, virtual trips, valeological chain, "attraction of ideas", performance-show (added in the senior group). Arming children with the necessary knowledge about preserving and strengthening their own health, a healthy lifestyle, awareness of the need to follow it, forming life skills in children that contribute to physical, social, mental, and spiritual health.

The main content of the formation of health safety competence is classes, didactic games, artistic activities; observations, conversations, stories, reading works of art in accordance with the life skill that is being formed; enrichment of children's vocabulary with words-names of signs of health and factors of health preservation; learning songs and poems by theme, board games, dramatization games, staging, theatrical games, mobile games and exercises, sand therapy, music therapy; excursions; thematic creative stories of children, guessing riddles, composing a dialogue in order to evaluate situations from the standpoint of a healthy lifestyle, logical tasks, research activities, constructive and building games, collective construction, mobile exercises, didactic exercises, composing fairy tales, drawing with feet and toes, creating an album of children's drawings, "Krainsy dobra"; children's stories from their own life experiences, thematic projects, trainings, interactive learning methods, creation of the "Country of Good Deeds", collective collage "Planet of Health", graphic exercises.

Also, a positive example was health safety activities for adults, mobile games and exercises, role-playing story games, health paths, physical culture holidays and entertainment, improvisation of movements; travel games, staged games, moving improvisation exercises, competitions, psychogymnastics exercises, practical tasks and exercises, assignments, storytelling therapy, laughter therapy, creating a "Mood Screen", designing posters "What's so good, what's so bad", receiving reincarnation, modeling situations, "Week of Joy", ATM of pleasant words, contests for families, care for the inhabitants of the corner of nature; exercises for relaxation, inclusion of new elements in well-known games [4].

Conclusions. The introduction of technologies for the formation of health safety competence into the educational process provides a positive impact on the development of motivation for a healthy lifestyle, the formation of knowledge, skills and health-preserving skills, and the practical application of life skills that contribute to physical, social, mental and spiritual health.

REFERENCES

1. Андрющенко Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язберезувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. д-ра. пед. наук: 13.00.08 / Андрющенко Тетяна Костянтинівна; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань. 2015. С. 263–272.

2. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) URL : <http://osvita.kr-admin.gov.ua>

3. Кисла О.Ф. Формування здоров`язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку засобами здоровязбережувальних технологій / О.Ф. Кисла, А.П. Кошель // Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. №9 (Ч2). С. 103-106

4. Ісаєєв Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання / Г.Ісаєєв // Підручник для Директора. К.: Плеяди. №9-10. 2005. С.4-10

I. Vasilkova,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF MOBILE GAMES

Preschool age is an important stage in the formation and development of a child's personality. In the specified age period, it is important to develop not only mental, but also physical processes in a child. Modern children spend a lot of time in front of gadgets and TV, and very little time in mobile games. Therefore, in preschool education institutions, an important role is assigned to physical education, which includes various means and forms of work. Active games are important for the comprehensive development of a child. They develop physical qualities that promote endurance, stability, strength, flexibility and precision of children's movements. Thanks to this, the general state of health, digestion improves, the nervous system develops and strengthens. Since the nervous system in children has high plasticity, it makes it possible to quickly and easily form new connections, and this, in turn, allows the formation of various motor skills at an early age.

The purpose of the article is to investigate the problem of the effectiveness of mobile games for the development of physical qualities in children of upper-kindergarten age.

In preschool age, the leading activity is a play. Preschool children learn to interact with the world around them through games. The games reflect the lives of animals, people, etc. During the game, preschoolers use counters, poems or songs. If mobile games are played with musical accompaniment, this develops aesthetic feelings, a sense of beauty, and the ability to notice the beauty around you. Movement games are diverse in their content and organization. Some games have a plot, roles, rules that are closely related to the plot, and the game actions in them take place according to the requirements, role and rules. In other games, there are no roles, only the motor task is important, which is governed by rules that determine the sequence, speed and dexterity of their execution. The value of mobile games is that they encourage children to think, be active, teach them to succeed and learn how to lose. Participation in such games

contributes to the fact that preschoolers learn to be persistent, they develop motivational activities. In addition to the development of mental processes, the general state of the body and its processes also improves in children. Changes occur in children of upper-kindergarten age, which are noticeable at the general physical level and in the expression of motor qualities. Changes occur in both physical and mental development. Therefore, it is important to develop them together, and not separately from each other [1].

Physical qualities form the basis of physical development in children. It is important to learn the movements as a whole, because it is important for children to see the result immediately, because when learning the movements separately, they quickly lose interest. Physical qualities are best developed in mobile games in which children take an active part [3]. The following domestic scientists dealt with the problem of studying the development of physical qualities in children of upper-kindergarten age by means of mobile games: Barsukovska G.P., Vilchkovsky E.S., Zagorodnya L.P., Ivashchenko V.P., Lyashenko G.I, Ponimanska T. I., Titarenko S.A.

E. Vilchkovsky notes that education in preschool education institutions should be aimed at hardening the body and its physical development, and this, in turn, contributes to the development and improvement of basic motor skills and abilities. In his writings, he indicates that there are certain age periods in which the development of certain qualities is most successful [2]. In preschool age, during the development of children's motor qualities, special attention should be paid to the development of speed and dexterity. In addition, the concept of motor qualities refers to the development of morphological and functional features of the body in children of upper-kindergarten age.

According to Ukrainian scientists, quantitative indicators of body weight, height, chest circumference and indicators of the level of functional capabilities are the main indicators that determine the level of development of the body of older preschoolers. In the period of 5-6 years, on average, height in children increases by 3 cm, and body weight by 2-4 kg. At the same time, this indicator is different for boys and girls. Domestic and foreign scientists in their writings emphasize the importance of using exercises that require speed, strength, endurance and flexibility. A set of such exercises is much more effective when used together than individually. Intensive work of a large number of muscles during exercise helps to control the correct functioning of the entire body system and has a training and developing effect on them. Thanks to the variety of movements in children, the function of the cardiovascular and respiratory systems improves, the musculoskeletal system is strengthened, and the activity of the nervous system is regulated. Based on the theoretical

analysis, we developed and implemented an author's program for the development of physical qualities in older preschool children. This program includes 6 classes, 3 classes per week, the duration of one class is 25 minutes. The author's program developed by us includes the following conditions: compliance of the material with the age characteristics of young children; variability of types of work in class; activation of children's cognitive interest in work; the selection and application of game methods, techniques that ensure the development of physical qualities in older preschool children, as well as innovative forms of working with children were used, namely: combined classes that include plot-role and moving games aimed at development physical qualities. These are games such as "Who's the first to the ball", "Cat and mice", "Wolves and sheep", "Third extra", "Don't call", "Free place", "Catch, throw, don't let it fall", "Wolf and hares", "Frogs and cranes", "Fishermen", "Sparrows", "Race of balls".

Therefore, analyzing the obtained results, we can conclude that the development of physical qualities in children of upper-kindergarten age should take place taking into account the individual capabilities and development of children. Thanks to the pedagogical influence in the child's body, the ability to endurance, speed, strength, flexibility, dexterity is formed, and this in turn leads to the harmonious development of the personality. Thanks to participation in mobile games, children gain the ability to independently decide how to act in certain situations, show initiative and organizational skills, as well as activity.

REFERENCES

1. Богініч О.Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / Вісник Прикарпатського Університету. Педагогіка. – випуск XVII – XVIII. Івано-Франківськ, 2008. 298 с.
2. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей 5-7 років у закладах освіти: навч.- метод. посібник / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко. Запоріжжя: Диво, 2006. 228 с.
3. Вольчинський А.Я. Фізичне виховання дошкільників засобами гри / А.Я. Вольчинський, О.О. Малімон, Я.А. Смаль // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. ВНУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. № 3 (15). – С. 52–55.
4. Пивовар А.А. Організаційно-методичні основи розвитку фізичних і пізнавальних здібностей дітей старшого дошкільного віку в процесі занять фізичними вправами: Навч.-метод. посіб. / А.А.

Пивовар; Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди. ПереяславХмельницький, 2005. 111 с.

5. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) URL : <http://osvita.kr-admin.gov.ua>

A. Pidkaura,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

WAYS OF FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF ETHNOLOGY

An important condition for the formation of the foundations of a moral in content and active in form position in preschool childhood is a developed consciousness and self-awareness, in particular such structural components as the desire for recognition, an accessible age-based measure of realistic self-esteem, gender differentiation and identification, a basic idea of life perspective and temporal and spatial organization of life, awareness of one's rights and responsibilities, formation of the rudiments of conscience as an internal ethical agency.

Today, such scientists as: A. Bogush, V. Vorozhbit-Gorbatyuk, I. Baranovska, N. Borysenko, L. Vasina, I. Gazina, L. Hrytsyk, N. Lysenko, T. Mykhasyuk, V. Miroshnichenko, N. Mozgalova, S. Nagnybida, N. Pobirchenko, N. Rogalska, O. Stayenko, M. Stelmakhovich, Yu. Tuzhenkova, L. Khomych and many others.

To raise a conscious citizen and patriot means to form a complex of certain knowledge, personal qualities and character traits in a child, which is the basis of a specific way of thinking and a motivating force in everyday actions, deeds, and behavior. That is, in modern conditions of education and upbringing in kindergartens, in the work of educators, in work with parents, such work methods should be introduced that would contribute to the improvement of the national consciousness of preschoolers.

The purpose of the article is to study the peculiarities of the usage of ethnographic tools in the education of children of upper-kindergarten age.

The national component of education should most clearly be embodied in the content of educational disciplines, their methodological support, the atmosphere of educational institutions, their connection with the ethnic environment. In order for children to become a people, creators of their own destiny, it is necessary that during their studies, upbringing in the family, preschool school, secondary school, they firmly assimilated the spirituality and culture of their native people, deeply imbibed their national spirit, way of thinking and being. After all, a nation is primarily a

collection of various spiritual signs and natural (biological, mental), historically determined signs of "body, soul, mind", that is, psychology, character, intelligence of a certain cultural and historical community of people. It is clear that all these qualities must be brought up in children based on the means, methods, methods, and traditions developed by the people throughout the entire historical and cultural development, that is, on the basis of Ukrainian ethnology [1; 2].

In our opinion, the wide implementation of activities using ethnology tools into the educational process of preschool institutions will allow preschoolers to understand the wealth of national heritage, as well as in stressful and stressful conditions for children today, to relieve stress in a certain way, since participation in a national holiday or ritual is one of the effective types of psychological relaxation. In kindergartens, it is advisable to hold various holidays that reflect the content of folk customs, traditions and ceremonies. At the same time, in our opinion, the most vivid will be the holidays connected with the calendar ritual, since they vividly and richly embody all the elements of both labor and cultural and moral aspects. Examples of such events can be holidays of the winter calendar: Christmas holidays, St. Nicholas Day holiday, Christmas Eve, Generous Evening, Lightning Day, "Goat Driving", etc.; spring cycle: Epiphany, Easter, Green holidays; summer calendar: the feast of Ivan Kupala and obzhynki; of the autumn cycle: the meeting of autumn, the Intercession, etc. Such holidays are based on the active use of rites, accompanied by ritual folk songs (carols, sedrivkas, fresyankas, hayvkas, obzhinkov songs, etc.), in which, during the staged actions, the hosts are wished a good harvest, health, prosperity, etc. During such holidays, children's worldview expands, their ideas about folk customs and traditions are improved, as well as about the rites that Ukrainians - our ancestors - performed in the past, according to the folk calendar: sowing or harvesting.

Thus, the educational process in the preschool is carried out on the basis of folk customs and traditions. The use of ethnographic tools during national holidays, moral and ethical discussions, extramural trips, distance walks and excursions is necessary in order to fully instill in preschoolers a love for Ukrainian folk customs, traditions and rites.

REFERENCES

5. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А.М.Богуш, дійсний член НАПН України, д.п.н.,проф.; авт.кол.: Богуш А.М., Бєленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. 2012. 26 с.
6. Закон України "Про дошкільну освіту" [електронний ресурс] /режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

7. Концепція національно-патріотичного виховання молоді [електронний ресурс] 2009. № 3754/981/538/49

8. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти/ А.М. Богуш. – 4-те вид. доопрац. і допов. Х. : Ранок, 2013. 192с. (серія «Сучасна дошкільна освіта»)

9. Ладивір С. О. Виховання гуманних почуттів у дітей / С.О.Ладивір, О. П. Долинна, В. В. Котирло, С. Є. Кулачківська, С.П.Тищенко, О. О. Вовчик-Блакитна, Ю. О. Приходько [за наук. ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк]. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 168 с. (Серія «Дитина замовляє розвиток»)

10. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Метод. посібн./ Н.Гавриш, О. Брежнева, І. Кіндрат, О. Рейпольська; за заг. ред. О.Брежневої. К.: ВД «Слово», 2015. 176с.

*K. Yevpak,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

STORY-ROLE PLAY AS A MEANS OF THE FORMATION OF COMMUNICATION SKILLS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE

In the conditions of a modern preschool, the successful development of personality depends on how well the child masters basic communication skills. Despite the encouragement of children of upper-kindergarten age to exchange cues and build a dialogue with their peers during communication, as scientists note, the slow development of children's communicative competence in preschool education institutions is currently being observed. Real communicative aspects of communication are qualitatively mastered in the process of story-role play, since game actions are perceived by the child as real [1].

The analysis of scientific sources made it possible to ascertain the interest of researchers, first of all, in the structure of the plot role-playing game (D. Elkonin), the essence of the concept of "communicative competence" (L. Mamchur, M. Eisenbart), the essence of the concept of "plot role-playing game" (H. Lavrentyeva, O. Usova). Despite the interest of scientists in the study of story-role play as a means of forming the communicative competence of older preschool children, its potential in pedagogy is still not sufficiently disclosed, which determined the purpose of this article.

The purpose of the article is to implement a story role-playing game as an effective means of the formation of communicative competence in children of upper-kindergarten age.

Each period of a child's life is characterized by a certain leading type of activity. So, for preschool children, the leading type of activity is a story role-playing game. H. Lavrentieva states: "A role-playing game is an activity in which children take on the labour or social functions of adults and, in specially created game, imaginary conditions, reproduce or model the lives of adults and the relationships between them". The peculiarity of the organization of play activities is that the child cannot be forced to play. Otherwise, it will not be a game, but forced labour [4].

Play activities are an environment where children can actively develop

and show their creativity. Plot-role play is a type of creative game that involves playing out a certain plot in roles. Involvement of children in the story game contributes to socialization and development of the communicative side of the children's personality. The usage of a story role-playing game involves preliminary preparation of children, creation of an appropriate environment and role playing.

In modern preschool pedagogy, the structure of the story role-playing game proposed by D. Elkonin is used, which contains the following components: the roles that children assume during the game; game actions, with the help of which the chosen roles are realized; playful usage of items; real relationships between children, with the help of which the development of the game is regulated; plot; content [3].

Competence of the organization and the completeness of the development of the story role-playing game depend on the observance of the structure. According to D. Elkonin, the development of a story role-playing game is conventionally oriented towards four stages. In the first and second stages, the main content of the game is actions with objects, in the third and fourth - reflection of social relations and, most importantly, identification of attitudes towards other people, which the chosen role implies. Organizing children's interaction in games and leading this process is the main condition for the formation of communicative competence. The formation of communicative competence in children of upper-kindergarten age depends on the ability to maximally mobilize his knowledge, abilities, and skills in the process of communication when solving certain problems.

The social nature of communication is expressed in the fact that it always takes place in the environment of people between whom communicative actions occur. Taking into account that these actions are personally determined and are carried out by the subject in accordance with personal motivation, modeling the relationships of adults in the game, children at the same time learn the skills of communication, interaction, cooperation, learn to act in relation to each other in different positions [5].

So, story role-playing is the leading activity of a preschooler and constitutes a condition for normal mental and personal development. It is in it that the interrelationship of monological and dialogical speech takes place, the encouragement to active communication. At the same time, in the process of communicating with peers, the child learns to speak and know how to listen and understand others, learn new knowledge, provide feedback in communication, unconsciously mastering the elements of communicative competence.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) URL : <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
2. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до семи років. К. : В Д «Слово», 2004. 376 с.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» від 05.11.2020, № 474-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 30. С. 207.
4. Максимова О. Формування комунікативної компетентності дитини дошкільного віку як запорука її успішної адаптації до навчання в школі. Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка ; Ін-т педагогіки НАПН України. Вип. 20(1–2016). Ч. 2. 2016. С. 229–234.
5. Формування освітніх компетенцій дитини: проблеми, розвиток, супровід : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-метод. семінару для науковців, практ. працівників та студентів (27 бер. 2014 р.) / гол. ред. І. П. Рогальська-Яблонська та ін. Умань : АЛМІ, 2014. 116 с.

N. Bila,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE POTENTIAL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRIMARY SCHOOL

Modern primary school learners are a generation living in an informational, dynamic world in accordance with the requirements of the times. Schoolchildren increasingly prefer information and communication technologies not only in the process of organizing their leisure time, but also skillfully use them in the process of independent acquisition of knowledge.

The visual nature of information and communication technologies correlates with the interests and features of the cognitive development of younger schoolchildren, and is convenient to use. They implement the learning content much more effectively than traditional learning technologies, help support the interest of elementary school students in the learning process, and help reveal the creative potential of schoolchildren.

Let's outline examples of the usage of information and communication technologies in the educational process of primary school:

1. *Educational platforms "Zoom", "Mozaik", "Vseosvita".* The role of these resources in the context of distance learning is difficult to overestimate, because students' processing of information and various tasks greatly facilitate the study of subjects in primary school. For example, after preparing a report or presentation, a junior high school student acquires a research mindset, gravitates toward critical judgments. Regardless of possible mistakes in the design of the task, the student acquires quite valuable skills and abilities, because he searches and selects information himself, learns to generalize, classify, agree and deny in the process of searching and completing the task, which contribute to the student's ability to generate ideas that did not exist before [1, p. 10].

2. *The "Diary" application,* which stores intermediate learning results, contains an interactive board with a schedule of classes, control tasks. Using the application has the following functions:

- Notification of the date of submission and results of control works.
- News feed with current events taking place in the educational process,

activities, current changes.

- Operational access to knowledge bases and simulators.
- Active use of listening in lessons.
- Control of students' knowledge through online testing, which helps not only to quickly check the correctness of answers, but also to save databases of all students in the class [2, p. 8]

The advantages of using information and communication technologies in the educational process of primary school are as follows:

- ✓ make the educational learning process interesting and diverse regardless of the student's location, give an opportunity to engage in self-education;
- ✓ provide a playful and relaxed form of working with information, which stimulates the interest and motivation of schoolchildren to learn new knowledge much more effectively than classical organizational forms of education;
- ✓ ensure prompt exchange of important information between the participants of the educational process;
- ✓ implement the principle of individualization of the educational process - students have the opportunity to choose the content of their studies taking into account their interests;
- ✓ provide flexibility, immediate access to information;
- ✓ ensure the formation of independence skills of elementary school students in the process of acquiring and assimilating knowledge;
- ✓ digital devices can be used at any time and in any place: ZZSO, houses, minibuses, etc.;
- ✓ students can maintain contact with the teacher, as well as interact with each other;
- ✓ teachers and students can exchange information using e-mail, social networks ("Facebook", "Messenger", etc.), it is possible to work together using a wireless network or Bluetooth [3, p. 12].

Therefore, informatization of the educational process of the primary school in modern conditions due to ease of using expands and supplements the traditional educational environment with interesting new forms, methods, techniques and means that are interesting, understandable and, at the same time, effective for the formation of knowledge, abilities and skills of primary school learners.

The advantages of using information and communication technologies in the educational process of primary school include: accessibility, quick access, the opportunity to learn from anywhere in the world, the opportunity to get an education at a time convenient for the user.

Considering the peculiarities of thinking and perception of primary

school learners, groups of information and communication technologies stimulate the interest and cognitive activity of pupils, encourage students to work independently, creatively, moving away from stereotyped judgments. The information that was acquired by a pupil through the operations of independent search, analysis, grouping, systematization, selection of the main from the minor, contributes to the development of critical thinking of primary school learners.

REFERENCES

1. Використання комп'ютерів у навчання молодших школярів і його вплив на формування їхньої психіки. URL: <http://topref.ru/referat/121227.html>
2. Гончаренко Л. М., Костенко О. І. Використання ІКТ для підвищення якості навчання : методика та технологія URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/27861/
3. Дубасенюк О. А. Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти. Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін : зб. наук.-метод праць. Житомир: ЖДУ, 2004. С. 3-14.

*K. Kravchenia,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

WAYS TO IMPROVE THE PERFORMING SKILLS OF A PIANIST IN THE PROCESS OF INTERPRETING WORKS IN THE MUSICAL GENRE

The aim of this thesis is to explore various ways to enhance the performing skills of a pianist in interpreting works in the musical genre. The study focuses on identifying the factors that affect the performance quality of a pianist, such as technical skills, musical expression, and interpretation. To achieve this, the research employs a qualitative approach, including interviews with pianists, analysis of existing literature, and case studies. The findings suggest that improving technical skills, practicing with a purpose, and exploring different styles and interpretation methods can significantly improve a pianist's performance quality. Additionally, the study highlights the importance of collaboration with other musicians and receiving feedback to refine a pianist's performance.

Renowned pianists such as Jamie Cullum, Michael Nyman, Peter Bence, and our very own Ukrainian Evgeny Khmara have all explored methods to improve their playing skills and enhance their personal "skill".

Among Ukrainian talents is a virtuoso pianist, composer, and artist whose music is capable of awakening deep feelings in people. His music enchants and inspires, providing a sense of ease and upliftment. His music is light and fairytale-like, kind and atmospheric, occasionally dramatic and impressive, yet each time it plays on the strings of a grateful listener's heart. He is the one who popularizes virtuoso playing and explores methods to improve personal playing skills.

According to him, anyone can achieve the level of a virtuoso, not just a gifted individual. This can be achieved through persistent hard work, the use of different techniques, and emulating great performers.

In the structure of piano instrumental and performing training, independent musical and creative work of students is one of the types of professional work activity and improvement, an important component of the creative formation of the future specialist. Students' independent work on a musical piece has the purpose of developing technical skills and abilities, formation of artistic and aesthetic perceptions of musical images,

creative abilities for self-realization, and creating a vivid individual interpretation.

In order to master any technique and improve performance, it is necessary to know its basic principles. The process of performance interpretation of a musical work is targeted to its constant replenishment with new expressive nuances. This, the history of performance readings of many works clearly testifies including Chopin's "Prelude" to be used as an example of the practical application of the study method performance interpretation of the texture of a piano piece.

Great pianists of different eras used various methods and techniques to improve their playing skills at a professional level. Here are some of them:

- ✓ Regular training and practice. Virtuosos devoted a lot of time to training and practice, paying special attention to technique, phrasing, expression, and other aspects of the composition.

- ✓ Studying music and analyzing compositions. Great pianists carefully studied the notes and analyzed compositions to understand their structure, harmony, and musical expression.

- ✓ Using the technique of "slow play". This method involves playing a composition at a very slow pace to fully understand each note and nuance of the musical phrase.

- ✓ Working with a metronome. Many pianists used a metronome to improve their technique, rhythm, and playing speed.

- ✓ Communicating and exchanging experiences with other musicians. Virtuosos often communicated and shared their experiences with other musicians to get new ideas and inspiration.

- ✓ Conduct rehearsals and concerts. Regular rehearsals and concerts allowed pianists to improve their playing, perfect their technique, and receive feedback from the audience.

Overall, these methods helped great pianists achieve a high level of mastery and become legends in the history of music.

This thesis investigates ways to enhance the performing skills of a pianist in interpreting works in the musical genre. The study aims to identify the key elements that contribute to a successful interpretation and performance. The research employs a mixed-methods approach, including surveys, interviews, and performance analysis. The findings suggest that technical proficiency, musicality, emotional expression, and a deep understanding of the composer's intentions are essential for a pianist's successful performance. The study also explores the use of visualization techniques, mental rehearsal, and mindfulness practices to enhance a pianist's performance quality. The research concludes that a comprehensive

approach that addresses technical, musical, and emotional aspects of performance can lead to a more successful and fulfilling career as a pianist.

As a pianist, you need to have a strong sense of rhythm to keep the tempo steady and to support the performers on stage. To improve your rhythm, practice playing along with a metronome. Start slow and gradually increase the tempo until you can comfortably play at the desired speed.

Swing rhythm is a type of rhythm used in jazz and swing music that creates a relaxed, swinging feel. Syncopation is the use of accents on beats that are not normally accented. Rubato is a technique that involves stretching and compressing the tempo for expressive effect. Practice these techniques to incorporate them into your playing and improve your interpretation of musical theatre pieces.

Finally, the most important way to improve your performance skills as a pianist is to practice, practice, practice. Dedicate time each day to practice playing musical theatre pieces and focus on the techniques outlined above. Remember to start slowly and gradually increase the tempo as you improve.

The purpose of this thesis is to explore various ways to improve the performing skills of a pianist in interpreting works in the musical genre. The study investigates the role of motivation, practice strategies, and performance anxiety in a pianist's career. The research employs a quantitative approach, including surveys and statistical analysis of performance data. The findings suggest that effective practice strategies, such as deliberate practice and goal-setting, can significantly improve a pianist's performance quality. Additionally, the study highlights the importance of motivation, self-efficacy, and self-regulation in overcoming performance anxiety and achieving optimal performance. I hope that my research will be useful to the next generations and that in the future, we will have virtuosos and real piano professionals.

REFERENCES

1. Людмила Гордійчук, Наталія Цейко. Специфіка самостійної роботи студентів у класі фортепіано. Луцьк, 2022, с. 3.
2. Гордійчук Л. В., Цейко Н. О. Специфіка самостійної роботи студентів у класі фортепіано : методичні рекомендації для студентів спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Луцьк : Терен, 2022.
3. Касьяненко Л.О. Робота піаніста над фактурою (друге доповнене видання). ПНПУ ім. К. Д. Ушинського Одеса. 2019.

T. Korzun,
Student,

V. Kulak,
Lecturer,

Zhytomyr Ivan Franko State University

TECHNOLOGIES OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT IN THE SCHOOL

In recent years, issues of the quality of education, management of this quality, as well as issues related to its proper assessment have become very relevant in the domestic society in general, and in the field of education in particular. As Marko Bobrovsky aptly expressed in his author's course "Education Quality Management at School" (created by order of the State Education Quality Service of Ukraine within the framework of the "Education Quality Assurance System" initiative, which is implemented within the framework of the "Support of Governmental Reforms in Ukraine" (SURGe) project): "policy of the quality of education becomes at the beginning of the 21st century the personification of our educational policy."

The theses material was prepared based on the results of research by the European Academy of Natural Sciences, which summarize the fundamental concepts of outstanding scientists, real "teachers of quality": E. Deming, J. Juran, F. Crosby, K. Ishikawa, A. Feigenbaum, T. Taguti, T. Safe deposit box [6] They had a significant impact on the economies of their own countries and contributed to the realization of the TQM era. Their theories, unlike the socio-economic doctrines of the past, have been tested by efficiency criteria and have a generalizing nature.

Therefore, the quality of education is the degree of satisfaction with the needs of consumers and other interested parties - this approach is gaining relevance in modern market conditions. This definition of the concept of "quality" was actually borrowed from the production sphere and extended to the sphere of education. The formation of the educational services market and the emergence of competition between educational institutions have led to the need for a clear focus on consumers of educational services. The concept of education quality as the degree of satisfaction of the needs of consumers and other interested parties is in many respects similar to the definition of quality contained in the international standards ISO series 9000 version 2008 (MS ISO series 9000: 2008), which define quality as the degree to which a set of own characteristics of the object satisfies the needs [5].

Based on this interpretation of quality, the most meaningful, in our opinion, is the approach proposed by the Ministry of Education and Science of Ukraine, according to which, in particular, the quality of higher education is interpreted as a set of characteristics of the educational process that determine the consistent and practically effective formation of competence and professional awareness. This is a certain level of knowledge and skills, mental, physical and moral development achieved by graduates of an educational institution in accordance with the planned goals of education and upbringing.

The purpose of the article – is the study of education quality management technologies, which aims to identify and combine everything most valuable in the experience of various educational institutions of the world. The tasks that need to be achieved due to their implementation combine the effectiveness of implementation, humanism, and a decisive role in achieving the successful development and competitiveness of the educational paradigm, as well as the undeniable need for motivational factors and the continuity of the learning process at the basic levels [3]:

at the methodological and applied level - the improvement of a person, his desire to achieve more in the plane of physical, professional, and spiritual development;

at the archeological level – the implementation of an integrative-technological approach in the development of the concept of humanitarian-technological development of the individual, implementation of achievement monitoring as a means of optimizing the learning process and personal-professional development [1]

within developmental psychology, tasks are transformed into:

- reflexive and ecological approach to the management of the quality of education;

- reflexive and innovative technologies and reflexive mechanisms for the development of the activity, creative potential, and pedagogical skills;

- models of system quality assurance of the educational process.

- strategies (methods, tools, tools, organizational forms of interaction) of creating programs for the personal and professional development of teachers and heads of educational institutions.

The task of achieving a new quality of education is being solved, based on the strategy of educational norm-makers of the new era, in which distance learning and long interruptions in the educational process prevail due to complications associated with martial law. Therefore, we are primarily talking about qualitative changes in the education system and the creation of developments capable of replenishing the educational space with new opportunities, namely [5]:

- development of models of independent systems for evaluating the quality of education;
- assessment of meta-subject achievements within the framework of national exams and studies of the quality of education;
- monitoring of educational achievements at different levels of education systems;
- implementation of innovative directions for the use of ICT in the evaluation of educational achievements;
- diagnosis of educational achievements: methods of action, level, competence;
- participation in international comparative studies of the quality of education TIMSS, PIRLS, PISA;
- analysis and interpretation of the results of international exams and research on the quality of education;
- assessment of educational achievements of children with health disabilities;
- development in educational organizations of self-government bodies;
- introduction of a system of remuneration for teaching and administrative staff of educational institutions, taking into account the number and effectiveness of their activities;
- creation of a system of independent public and professional accreditation of training programs;
- creation of a system of public ratings of educational organizations and programs for continuing professional education.

The state of the education system can be assessed according to three main criteria:

compliance of the achieved educational results with the set goals (performance criterion);

"price" of achieving results (criterion of effectiveness);

compliance of the achieved results and their "price" with social expectations (criterion of relevance according to Lebedev).

The totality of the manufacturability of these three criteria allows us to characterize the quality of education.[4] Achieving a new quality of education thanks to innovative technologies involves creating conditions for:

the educational results corresponded to the goals of preparing the participants of the educational process for life in changing conditions of existence, taking into account the preservation of stress resistance and ensuring maximum psychological comfort;

provide the relevant majority of educational service customers with real opportunities to achieve these results;

emotional costs and time spent to achieve such results should not be a factor that prevents the consumption of educational services from receiving services of appropriate quality.

Summarizing, we can draw the following important conclusions:

Based on the considered main approaches to ensuring the quality of education as a priority area of state policy, reflected in the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period until 2021, namely: the development of a systemic approach to state quality management based on international standards and principles; development and implementation of integrated state management systems; participation in international comparative studies of the quality of education (TIMSS, PISA, PIRLS, etc.); the active application of a set of quality management methods and tools determined that the use of effective education quality management technologies in ZZSO is connected with the very word "consumer", namely - the consumer of educational services; it is of Latin origin, the basis of this term is the expression "to be related to something"; the user (customer of educational services) builds a long-term relationship with the provider (SSP), and therefore acquires a compelling motive to receive this particular service.

Quality supported by technologies is not just pleasing to the user (customer, consumer), it is not just the satisfaction of his request - the concept of integrated quality management is aimed at achieving the best through continuous improvement.

The lack of a theoretical and methodological solution to the problem of state management of the quality of education in conditions of uncertainty (martial law, mostly distance education, long interruptions in the educational process) causes unresolved problems in the practical development of this issue. The prospects for further research in this area should include a generalized justification of the use of technologies in the state administration process with the aim of improving the quality of education.

REFERENCES

1. Вікторів В. Г. Управління якістю освіти: (соціально-філософський аналіз): Монографія / В. Г. Вікторів; Ін-т вищ. освіти. Д.: Пороги, 2005. 286 с. Бібліогр.: с. 265-278.
2. Єльнікова Г.В. Основи адаптивного управління: Курс лекцій. К.: ЦППО АПН України, 2002. 133 с.
3. Лукіна Т. О. Технологія організації та проведення моніторингових досліджень якості шкільної освіти / Анотовані

результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2008 рік. К. Педагогічна думка, 2009. 424 с. С. 119 -121

4. Сучасні тенденції розвитку професійно-технічної освіти: пріоритети та завдання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_c0/pg_gbcdso.htm

5. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія/ за заг. редакцією Л.Л. Сушенцевої, Л.М. Петренко, Н.В. Житник. Павлоград: ІМА-прес, 2018. 276 с.

6. Jenkins, A., Healey, M. (2021). Institutional strategies to link teaching and research. Higher Education Academy: UK.

*K. Voznyuk,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF WILLPOWER AND ACTIVITY OF A PIANIST

The formation and development of willpower and activity are essential for any pianist who seeks to succeed in their craft. Willpower is the mental energy and strength that allows a person to overcome obstacles and persevere in pursuit of their goals. Activity, on the other hand, refers to the physical and mental efforts that a person puts into their work or activity.

The formation and development of willpower and activity are essential for any pianist

Willpower is the ability to control one's impulses and make decisions that are aligned with one's goals. It is a crucial aspect of piano playing as it requires concentration, focus, and discipline to learn and perform a piece of music. Willpower can be developed through consistent practice, setting achievable goals, and being mindful of one's actions and behaviors.

Activity, on the other hand, is the energy and effort put into piano playing. It involves physical movements, mental engagement, and emotional expression. Developing activity can be achieved through regular practice, proper technique, and mental and physical preparation before a performance.

Here are some tips on how to develop willpower and activity as a pianist.

Set specific and achievable goals: Having clear goals helps to focus your efforts and gives you a sense of purpose and direction. When setting goals, it's important to make them specific and achievable so that you can track your progress and stay motivated.

Here are some tips for setting specific and achievable goals.

Define your goal clearly: Be specific about what you want to achieve, the more specific you are, the easier it is to develop a plan of action.

Make your goal measurable: Use specific metrics to track your progress. For example, if your goal is to lose weight, set a specific target weight and track your progress by weighing yourself regularly.

Set realistic deadlines: Be realistic about the timeline for achieving

your goal. Setting unrealistic deadlines can lead to frustration and discouragement.

Break your goal down into smaller steps: Break your larger goal down into smaller, achievable steps. This can help you stay motivated and make progress more quickly.

Celebrate your progress: Celebrate your successes along the way. This can help you stay motivated and focused on achieving your goal.

Remember that setting specific and achievable goals is an ongoing process. As you make progress and learn more about what works for you, you may need to adjust your goals and strategies to ensure that you stay on track.

Motivation is crucial when it comes to learning to play the piano. Here are some strategies to help form and maintain motivation: **Set clear goals:** Set specific and achievable goals for what you want to achieve in your piano playing. These goals can be short-term (such as learning a specific song) or long-term (such as playing at a recital). Make sure your goals are realistic and measurable so that you can track your progress.

Find inspiration: Find inspiration in the music that you love. Listen to recordings of your favorite pianists, attend concerts, and watch videos of piano performances online. This can help you stay motivated and excited about your piano playing.

Establish a routine: Set aside regular time each day or week to practice. Make it a part of your daily routine so that it becomes a habit. This will help you stay disciplined and consistent in your practice.

Find a teacher: Consider taking lessons with a piano teacher who can guide you through the learning process and provide feedback and encouragement. A good teacher can help you stay motivated and inspired.

Join a community: Join a local piano club or online forum where you can connect with other pianists and share your progress. Being part of a community can help you stay motivated and accountable.

Reward yourself: Reward yourself for your progress and achievements. This can be something small, like treating yourself to a favorite snack, or something larger, like attending a concert or purchasing a new piano book.

Remember, motivation can fluctuate over time. If you find yourself struggling to stay motivated, try switching up your routine, setting new goals, or finding new sources of inspiration. Don't give up – with consistent effort and dedication, you can achieve your piano-playing goals.

The musical needs of a person can vary widely depending on their individual preferences, experiences, and goals. Here are some common musical needs that people may have:

Emotional expression: Many people turn to music as a way to express

their emotions and feelings. Whether through listening to music or creating it themselves, music can provide an outlet for emotions such as joy, sadness, anger, or love.

Relaxation and stress relief: Music can be a powerful tool for relaxation and stress relief. Listening to calming music or playing an instrument can help to lower stress levels and promote a sense of calm.

Social connection: Music can be a great way to connect with others, playing music with others, attending concerts or festivals, or simply discussing music with friends can all provide opportunities for social connection and bonding.

Creative expression: Many people find joy and fulfillment in creating their own music, whether through composing, improvising, or performing, music can provide a creative outlet for self-expression.

Skill development: For those who are learning to play an instrument or improve their musical skills, the need for musical development and progress can be a strong motivator. Learning new techniques, mastering new pieces, and improving one's musical abilities can all provide a sense of accomplishment and satisfaction.

Ultimately, the musical needs of a person are unique to that individual. Some people may prioritize emotional expression and relaxation, while others may focus more on social connection or skill development. Understanding your own musical needs can help you to find music that resonates with you and provides the benefits and experiences that you seek.

REFERENCES

1. Бузони Ф. О пианистическом мастерстве // Исполнительское искусство зарубежных стран. Вып.1, Госмузиздат, 1962. 175 с.
2. Гизекинг В. Статьи о пианистическом искусстве // Исполнительское искусство зарубежных стран. Вып.7, «Музыка», 1975. 249 с.
3. Кияновська Л. О. Психологічний портрет композитора як джерело пізнання його індивідуального стилю //Українська музика: Науковий часопис. Ч. 3 (13). Видавець: Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка. Львів, 2014. – 151 с.
4. Фейнберг С. Е. Мастерство пианиста.«Музыка», 1978. 206 с.
5. Чжен Лиша. Педагогическая деятельность С. Е. Фейнберга в Московской консерватории // Музыкальная академия: научнотеоретический и критико-публицистический журнал. №3., «Композитор», 2013. 182 с.

*M. Vyshnivska,
Master Student,
O. Voznyuk,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

DEVELOPING SPEECH CULTURE IN PRESCHOOL CHILDREN THROUGH FAIRY TALES

In today's world, speech culture is an important component of a child's successful development. In the preschool age, a child is in the process of forming its speech culture, so special attention should be paid to proper language use and the development of linguistic skills. One of the effective means of forming speech culture is the use of fairy tales.

Fairy tales are an important tool for educating and teaching children. They contribute to the development of imagination, fantasy, thinking, emotional sphere, moral and ethical values.

A range of issues related to determining the content of work, tasks, forms, methods, and techniques for familiarizing preschool children with fairy tales have been discussed in the works of A. Bogush, O. Bondarchuk, O. Dubynska, N. Havrysh, N. Karpinska, O. Voznyuk et al. Analyzing the works of these scholars, key directions for working with fairy tales for preschool children can be identified [1-2; 7].

Firstly, it is important to determine the content of the fairy tale, which should correspond to the age characteristics of the children and be easily perceived by them. The fairy tale should be rich in various emotions and evoke interest in further reading.

Secondly, the form and methods of working with the fairy tale should enable a child to participate in the process of its perception and understanding. Such methods may include the use of role-playing games, illustrations, audio recordings, and videos.

Thirdly, it is important to provide active interaction with the fairy tale content after reading, which promotes knowledge retention and skill development in children [7]. Such activities can include creating illustrations for the fairy tale, writing their own versions of the continuation or changing the plot, discussing the moral and philosophical content [3].

Fairy tales provide children with the opportunity to learn language, become familiar with its structure and relationships, and enrich their vocabulary. Additionally, they teach children proper word usage, formulation of thoughts, and expressions.

Fairy tales also help children develop the ability to listen and perceive information attentively. They teach children to communicate, express their

thoughts and feelings, and develop communication and socialization skills. They may have different moral and ethical messages, allowing children to understand which actions and behavioral models are acceptable and which are not. Moral and ethical messages in fairy tales can have different shades, from positive and morally-ethically correct to negative and undesirable [4].

Fairy tales can teach children such values as honesty, fairness, friendship, loyalty, cooperation, and respect for elders. Additionally, fairy tales can teach children important skills such as patience, bravery, self-control, and determination.

The perception of a fairy tale has a significant impact on the emotional development of children. The process of child's familiarizing with a fairy tale creates real psychological conditions for the formation of a child's social adaptation. Fairy tales promote the development of interpersonal relationships, social skills and behavior, as well as the moral qualities of a child's personality that determine its inner world. At the same time, fairy tales remain one of the most accessible means of a child's development.

Using fairy tales as a tool for the development of a preschooler's personality, we identify the following objectives:

1. Developing the ability to reflect the appearance of various fairy tale characters.
2. Mastering the ability to evaluate the individual characteristics of fairy tale characters through analysis of their actions and deeds.
3. Adopting socially approved forms of behavior through the reproduction of figurative and role-playing fairy tale situations [5].

If younger children can share their impressions of what they have heard and seen without the help of a teacher, then older preschoolers independently analyze the actions of the characters, comparing their behavior with moral standards.

In the process of using the principle of activity development, dramatization of individual fairy tale plots and productive methods (drawing, molding, applique on fairy tale themes, listening to music works precisely selected for fairy tale plots, which allows children to discover fairy tales and their characters) are used as the main methods. Initiating creativity in expressing bright emotional characteristics stimulates the ability to independently create artistic images. Various forms of work with fairy tales (including gaming technologies) allow forming an interest in literary art and developing personal qualities of the child [6].

Conclusions. Therefore, fairy tales are a powerful tool for developing children's language skills, enriching their vocabulary, and forming correct grammar. In addition, fairy tales are an excellent means of developing children's imagination, fantasy, and creative thinking. While working with

fairy tales, children learn to analyze, compare, find different options for the development of the plot, and express their own thoughts. Working with fairy tales helps children develop social skills such as cooperation, empathy, respect for others, and also forms a positive attitude towards cultural and historical traditions of the people.

So, the use of fairy tales in working with children is an important element of language [7], thinking, and social skills development. Fairy tales provide children with the opportunity to learn, explore the world, and shape their own personality through unforgettable adventures and emotions they experience together with the heroes of the fairy tales.

REFERENCES

1. Богущ А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. 2-е видання. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
2. Бондарчук О. І. Виховний потенціал народних казок. Вісник післядипломної освіти. 2010. Вип. 2(15). С. 17-23
3. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / За заг. ред. О. В. Низьковської. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.
4. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. а наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021 226 с
5. Дубинська О. Казкотерапія як засіб розвитку творчих здібностей дошкільників / О. Дубинська // Психолог дошкілля. 2014. № 10. С. 12-13
6. Лавренова М. В. Казка як ефективний засіб збагачення морального досвіду дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Актуальні проблеми сучасної дошкільної освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. (26 жовтня 2017 р., Мукачево). С. 75-77.
7. Вознюк О.В. Місце казки у дошкільному вихованні та початковій освіті // Інноваційний досвід педагогів дошкільної та початкової освіти Житомирщини: збірник науково-методичних праць / за заг.ред.В.Є.Литнєва, Н.Є. Колесник. Житомир: ФОП Левковець, 2012. С. 30-38.

*D. Kuleniuk,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FUTURE OF CORPORATE DESIGN: TRENDS AND PREDICTIONS

For many years, corporate design has been in a constant state of development. It is important to keep up with the latest trends and anticipate future changes, which is essential for any business. This involves extensive analysis for market realization, improving brand identity, and more. Corporate design refers to the visual and graphic elements that a company uses to create a consistent and recognizable brand image. This includes logos, typography, color schemes, and other visual elements that are used in the company's marketing materials, website, products, and packaging.

The corporate identity refers to the overall aesthetic foundation and tone of a company's brand. It encompasses not only visual design elements but also language, messaging, and other intangible aspects of a company's identity. A clearly defined corporate identity is necessary to create a cohesive and recognizable brand that resonates with customers. As N. Kolesnyk and M. Kovalchuk state, "In general, corporate identity is a set of techniques (graphic, color, acoustic, video) that ensure the unity of all products of the company and advertising campaigns; improve memorability and perception for customers, partners, independent observers, not only of the company's products, but also of its entire activity; and also allow to contrast its products and activities with those of competitors" [1, p. 67].

The goal of the article is to provide an understanding of current and new trends in corporate design and make predictions for the future in this direction. It is necessary to determine which design contributes to the development of the company in order to stand out in the crowded market and ensure the success of corporate design in the future. It is important for each company to be able to tell the story of its brand and build emotional connections with its customers through the creation of corporate design.

Of course, here are some new trends and the future of corporate design:

1. Minimalism. Minimalism in corporate design is a trend that emphasizes simplicity and aesthetics. Simple forms, lines, and colors are used in minimalist design, which are both elegant and functional. This approach is necessary for a modern and sophisticated image and makes the brand recognizable. The main focus in minimalist corporate design is on

reducing unnecessary elements. Overall, the design should be easily understandable and memorable.

2. Bold colors in corporate design are a trend that involves the use of bright, attractive colors to create a strong and memorable brand identity. Traditionally, designers try to use more restrained, neutral colors such as black, white, and gray to create a sense of professionalism and seriousness in their projects. However, in recent years, many brands have started using bold, vibrant colors to stand out in the crowded market.

3. Sustainable design. In corporate design, sustainable design has become a key factor as more and more companies adopt eco-friendly methods. This trend is reflected in the use of recycled materials, natural colors, and textures in corporate design.

4. Animated graphics have become an increasingly popular element in corporate design in recent years. Animated graphics can add an engaging and dynamic element to a brand's visual identity, which can help it stand out from its competitors and capture the attention of its target audience. By keeping the brand identity in mind, keeping animations simple, using them strategically, considering accessibility, and testing and refining the animations, brands can create effective and engaging animated graphics that support their overall marketing goals.

5. Personalization in corporate design is a trend that involves adapting branding and design elements to the individual preferences and needs of the target audience. This approach aims to create a more attractive and authentic experience for customers, which can lead to increased brand loyalty and customer retention. Another way to achieve personalization in corporate design is through the use of user-generated content (UGC). UGC allows customers to create and share their own content related to the brand, such as reviews, photos, and videos. This content can be used by companies to create personalized marketing campaigns and design elements that are specific to each individual customer. However, it is important to note that personalization of corporate design should be carried out in compliance with customer privacy laws and data protection regulations. Companies must ensure they are transparent about their data collection and usage policies. The corporate design of cloud storage in a company is an important aspect of creating a consistent and professional brand image for the company. The user interface of the cloud storage system should be designed to reflect the overall brand image and values of the company. This includes the use of brand colors, fonts, and imagery. "A "cloud" is a centre, server, or network that stores data and applications that connect users over the Internet. It should be noted that thousands of people with access rights can have access to the "cloud" at the same time," [4,

p. 2669] says N. Kolesnyk. Overall, personalization in corporate design is a powerful trend that can help companies create a more attractive and authentic brand for their customers.

6. Printing. Typography will continue to play an important role in corporate design, where the use of special fonts and creative methods of decorating printed text will become more and more common.

7. Brand storytelling. Companies will increasingly incorporate the story of their brand creation into their design. This applies to graphic imagery on a specific theme, colors, and font that match the character of the image.

8. Social media. Companies will continue to pay more attention to social media design, creating content aimed at engaging with a wide and diverse audience. That is, social media allows companies to demonstrate their corporate values, mission, and culture. In this way, brands increase their visibility and reach new potential customers. This provides a unique opportunity to build relationships with customers, understand their needs and desires, and maintain feedback. "The top priority for large manufacturers was to stand out from the general mass of competitors. It was necessary to establish direct communication with potential customers, that is, to establish feedback," [2, p. 227], emphasize N. Kolesnyk and M. Kovalchuk. Undoubtedly, social media is a powerful tool that can interact with existing and new clients and enhance the reputation of their brand.

9. Voice User Interface. Today, voice technology continues to evolve. It is clear that brands will integrate the design of the voice user interface into their corporate design, allowing users to interact with their products and services through voice commands.

10. Artificial intelligence will play a significant role in corporate design in the coming years. AI-based tools can help designers create graphics, offer references, automate design processes, and improve user interaction.

In summary, it can be said that the future of corporate design is exciting and full of opportunities. As businesses continue to evolve and adapt to new technologies and changing consumer needs, corporate design will play a crucial role in shaping brand identity and creating an unforgettable experience for customers. We can expect a greater focus on minimalism, simplicity, and sustainability in corporate design, as well as an increased emphasis on incorporating augmented reality and other interactive elements into branding and marketing strategies. Moreover, personalization and customization will become even more important, as companies strive to create a more human-centric approach to design. Overall, as technology continues to advance, we can also expect more innovative and creative use

of data visualization and other digital tools to create more attractive and dynamic branding. The future of corporate design is bright, and companies that stay ahead of the curve and embrace new trends will have excellent opportunities for success in the coming years. This will involve collaboration between designers, developers, and other stakeholders to create innovative solutions that meet the needs of customers and contribute to the success of the business.

REFERENCES

1. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. Графічний дизайн та комп'ютерна графіка: монографія. Житомир: ТОВ «505», 2020. 440 с.
2. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. Психолого-педагогічні особливості кольору в дизайні: монографія. Житомир: ТОВ «505», 2020. 284 с.
3. David E. Carter. The big book of corporate identity design. New York : HBI : 2001. 284 p.
4. Kolesnyk N. Information and Media Literacy and "Cloud" Technologies in Training of Higher Education Applicants: the Sustainable Development Paradigm / Nataliia Kolesnyk, Snizhana Kubrak, Tetiana Yavorska, Svitlana Vitvytska // Universal Journal of Educational Research. – 2020. – Vol. 8. – No. 6. – P. 2668-2677. URL: <https://www.hrpub.org/download/20200530/UJER51-19515696.pdf> (Дата звернення: 24.03.2023).
5. Kolesnyk N., Piddubna O., Polishchuk O., Shostachuk T., Breslavska H. Digital art in designing an artistic image. Ad alta: journal of interdisciplinary research. 2022. Vol. 12, № 2. P. 128-133. URL: http://eprints.zu.edu.ua/36188/7/A_23.pdf (Дата звернення: 24.03.2023).

*M. Nosok,
Student,*

*O. Kravets,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE GENRE OF VAUDEVILLE AND ITS FEATURES IN N. UVAROVA'S PLAY "TROUBLE FROM A TENDER HEART"

The concept of genre is the most complex for both theoretical theater studies and theater practice. Modern theater is characterized by the so-called "genre diffusions", as a result of which the boundaries between clearly defined genres with their typical features are violated. That is why the problem of the genre remains relevant at every stage of the development of both the theory of drama and the practice of staging plays.

The purpose of the article: to investigate N. Uvarova's play in the aspect of embodying the typical features of vaudeville as a theatrical genre. The set goal requires solving the following tasks:

- analyze the concept of genre in theatrical art;
- identify the main genre features of vaudeville;
- to compare the works of V. Sollohub and N. Uvarova in terms of their implementation of the main genre features of vaudeville.

Vaudeville is a short comic play with an interesting intrigue, bright characters, fast tempo, with music and verses. Vaudeville shows human flaws and weaknesses with a light smile. However, in the final, honesty and justice always wins. This "light" genre originated in France, and later spread to many European countries [link to source]. "Trouble from a tender heart" is one of the most famous vaudevilles, written by Count Volodymyr Sollohub, which has a bright and long stage fate, up to the present day.

Volodymyr Oleksandrovysh Sollohub (1813-1882) – writer, author of "secular" novels, essays, as well as vaudevilles – one of the most popular theatrical genres of the public in the first half of the 19th century.

Volodymyr Sollohub was born into an aristocratic family. He began his literary activity at the age of fifteen as an author of novels. Later, he began to write dramatic works, he also tried his hand at historical dramas, comedies-proverbs, and operas. In the end, he chose his own style, turning to the traditions of noble comedy and noble vaudeville, the basis of which is intrigue.

Vaudeville "Trouble from a tender heart" was recognized as the best vaudeville by V. Sollohub. The play was staged in 1850 and was a great success. The author raises the eternal themes of love and money, the relationship between a man and a woman, a mother and a daughter, a father

and a son. That is why the play is understandable even to a modern viewer, because even in our days there are enough "dark" young ladies who are greedy for other people's wealth. However, there are also honest people who value, first of all, the moral qualities of a person, and only then the state of the bank account. The topicality of the confrontation between selflessness and greed, cunning and nobility, hypocrisy and openness is presented with vaudeville ease, so it is easily perceived by the audience.

Vaudeville tells the story of a rich guy who fell in love with almost every girl he met and still chose the one who loved him not for money, but for spiritual values. A tender heart and two million are the reason for the whirlwind of events that are rapidly developing in the house of Daria Semenivna Boyarkina. The only son of the millionaire Zolotnikov, having a sensitive heart, did not feel that he fell in love with three girls and confessed to them. But it is impossible to marry three, you have to choose one... Is there one among them who really loves him sincerely and selflessly? Will he find his happiness? Or maybe just trouble from a tender heart? The author made the most of the main techniques of vaudeville: puns, confusion, recognition, unexpected meetings, accidental eavesdropping, deliberate distortion of French words, comic names.

A Ukrainian paraphrase of V. Sollohub's vaudeville, made by N. Uvarova, has been performed on the Ukrainian stage for many years.

Natalya Uvarova is a screenwriter and playwright from Melitopol, Zaporizhzhia region. She graduated from the Moscow State University with a degree in "Director of Mass Spectacles" and KNUTKT named after Ivan Karpenko-Kary with a specialty in "Film Dramaturgy". Since 2016, he has been the art director of the international film and media festival for young people "Kinomarshrut" (Zhovkva) and the coordinator of partnership issues of the all-Ukrainian festival of screenwriting skills "Kinoskript". One of the organizers of the festival for the whole family "Dniprofest" (Kyiv).

The play "Trouble from a Tender Heart" at the First Festival of the Ukrainian Amateur Theater Theater Day Fest - Theater Day received a special award for a masterful adaptation of a classic work.

The plot of the original is preserved in the play: a father brings his son with the aim of finding a good match for him. An old acquaintance of the father undertakes to help in such a delicate matter. It is not easy to do. A young man sees the chosen one in every girl and bursts with feelings. Will our hero fall prey to a self-interested beauty or will he still consider a real "diamond" among many fakes? The intrigue will last until the end of the play.

The comic play of the characters fascinatingly develops the line of the "love triangle": with whom will Alex, the main character, the heir to a

million fortune, an exquisite young handsome man with a tender loving heart, stay? Who will he choose as his wife: naive Mary, adventurous Katie or dowry Stacey? How funny it is, the hero offered his hand and heart to all three girls.

However, the performance ends with a "happy ending", as the invariable finale of the vaudeville genre is the triumph of goodness and justice. Alex marries Stacey, the niece of Mrs. Dimon, the mistress of the house where the plot vicissitudes of the play take place and love passions are ignited. For this modest, educated girl who combined intelligence, beauty, femininity and honesty, money is not the measure of happiness, and she was the only one who did not turn her back on Alex when his father spread false rumors about his bankruptcy. The status of the rich, material well-being cannot be a measure of human happiness.

Keeping the main idea of V. Sollohub's work, N. Uvarova reduced the number of actors; refused the poetic text (which, in our opinion, impoverished the emotional palette of the work).

Natalya Uvarova used the means to "modernize" the content of the play. In particular, the references to "father" and "mother" were replaced by the modern words "father" and "mother".

Having lived your role in the play, you think about many things, you truly understand the value of love, relationships and life in general. This short story is set so simply and mundanely that there is no "yesterday" in it. Everything lives in it and everything is "today".

So, in the course of the work, the concept of the genre of dramatic works and their types was analyzed. We come to the conclusion that the concept of genre is quite complex, especially for practical application.

Using the example of N. Uvarova's play, we come across such genre definitions as: comedy, vaudeville, paraphrase, processing, adaptation. Understanding the content of these concepts allows the actor to use a wide range of techniques to reveal the content of the work.

REFERENCES

1. Біда від ніжного серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrdrama.at.ua/load/natalja_uvarova_adaptacija_vodevilju_bida_vid_nizhnogo_sercja/3-1-0-64
2. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-27311>
3. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/vodevilj>
4. Український водевіль. К., 1965.

D. Pohosian,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FEATURES OF CREATING A CALENDAR DESIGN LAYOUT WITH THE HELP OF COMPUTER PROGRAMS

The modern rhythm of life and the growth of information requires the skills of its harmonious structuring. A calendar (translated from the Latin *calendar*) copes with this task perfectly. It is a periodic reference publication with a sequential list of days, weeks, and months of a given year, as well as other information of a different nature. Also, it can serve as an excellent attribute for advertising, a symbol of a unified corporate style, and a decorative decoration for both business and home environments.

The purpose of this exploration is to consider programs intended for the layout of design layouts of calendar products. Also, the classification of calendars according to structural features, the outline of factors that ensure the expressiveness of the visual content of the calendar, and technical nuances in the process of preparing the finished layout for printing.

Today, creating your own calendar layout design is not a problem. Not only a professional designer can cope with this task, but also a person who does not have the skills to work with graphic editors. At the moment, there are many programs for creating calendars. Conventionally, they can be divided into programs for beginners and professional designers. The first category includes *TKexe Kalender*, *Calendar*, *EZ Photo Calendar Creator*, *Simply Calendars*, *CoffeeCup Web Calendar*, and *Microsoft Office Publisher* [5]. They include a set of templates and various tools with which you can create a unique and high-quality design layout of a simple calendar. The free ones are *TKexe Kalender*, *Calendar*, *Simply Calendars*, *CoffeeCup*, and *Web Calendar*. *EZ Photo Calendar Creator* and *Microsoft Office Publisher* are distributed for a fee. The second category includes *QuarkXPress*, *Adobe InDesign*, and *Scribus* [4]. They make it possible to create a complex design layout not only of a calendar but also of any other printed products. Of these, only *Scribus* is free, while *QuarkXPress* and *Adobe InDesign* are distributed on a paid basis. Also, there are sites where you can create a design-layout calendar in an extremely short period of time. For example, platforms such as *Canva*, *VistaCreate* and *Renderforest* offer a large number of free and paid images of fonts, templates, and illustrations. In the future, you can edit or change them according to your

own wishes, interests, or goals.

When developing a design layout of a calendar, it is necessary, first of all, to pay attention to its construction. The following five main types of calendars are usually distinguished as printing products:

1. Wall calendar. They are the most common and are mainly used in offices, hospitals, universities, or at home. These include flip and quarterly calendars. The most common formats for flips are: A2 (420x594), A3 (297x420), A4 (210x297), 300x300 and 210x210. For quarter ones: 300x210, 297x840 (on three springs), and 297x470 (on one spring). There are also midi and maxi options on one spring in sizes 150x430 and 300x430.

2. Poster calendar. They are particularly popular because they are inexpensive. Also, due to their size, they allow you to decorate the interior. Common formats are: A0 (841x1189), A1 (594x841), A2 (420x594) and A3 (297x420).

3. Wallet calendar. They are small in size (100x70 mm or less) and easily fit in a purse or handbag.

4. Desk calendar. They are conveniently placed on the table, bedside tables, or chests of drawers and provide the user with maximum information. Common sizes are 210x100x80 and 150x160x80.

5. Detachable calendar. They are reversible and non-reversible. They are usually printed on paper size 80x140 mm.

In order to create a successful and expressive design layout of the calendar, in the process of its layout using computer programs, special attention should be paid to the choice of the general style and color solution based on information about the user or customer. Also, it is necessary to choose only those images or illustrations that can attract attention and interest. Quick and easy readability of the calendar grid should be ensured, and unnecessary details should be avoided when combining it with other compositional elements [2, 44-45].

When saving the final version of the original design layout of the calendar and preparing the layout for printing, it is necessary to observe the following technical nuances [1]:

1. The resolution of both the entire document and the images used to create it must be equal to 300 dpi (which means the number of dots per inch). This allows for high-quality printing of any polygraphic products. The resolution of 75 dpi, in turn, is most often used for placing images on web pages.

2. All used fonts must be converted into curves using a special key combination (ctrl+shift+o). This is to prevent the font from being replaced on another computer or converted to "characters".

3. When developing a design layout, it is necessary to add at least 2 mm of background on each side. This is done in order to avoid a white background on products. Also, place all important elements at a distance of at least 2 mm from the edge of the printed product.

4. A color space such as CMYK is considered the most acceptable for saving design layouts of printing products. It is a subtractive color model that uses such colors as: cyan, magenta, yellow and black. Subtractive is the subtraction of the three primary RGB colors from white. This means that the CMYK model takes into account the amount of reflected color, not absorbed. RGB, in turn, is an additive model in which each color is represented as a combination of red, green and blue. The amount of emitted light is taken into account here. It is impossible to display the RGB model on printed products because the paper does not glow [3, 305-307].

5. The final version of the layout must be saved in the following formats: pdf, eps, or tiff. This will allow you to quickly and correctly open the layout and prepare it for printing.

So, today, with the help of computer programs, even a person who does not have design skills can create an original design layout of printed products in general and a calendar in particular. However, not everyone can do it efficiently and correctly. Only by using compositional and technical rules can you achieve expressiveness and memorability of your own project.

REFERENCES

1. Дизайн без проблем. Як розробити ідеальний макет для поліграфічної продукції. URL : <https://kremdruk.com.ua/ru-dizajn-bez-problem-kak-razrobotat-idealnyj-maket-dlja-poligraficheskoy-produkcii/> (дата звернення: 23.03.2023).

2. Єжова О., Болдирева О., Басова Ю. Сучасний дизайн календарної продукції. Актуальні проблеми сучасного дизайну : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 22 квіт. 2021. Київ, 2021. С. 42-45.

3. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. Графічний дизайн та комп'ютерна графіка: монографія. Житомир : ТОВ «505», 2020. 440 с.

4. Комп'ютерна верстка. Електронний посібник для дистанційного навчання. URL : <https://sites.google.com/view/distance-informatics-10/модуль-графічний-дизайн/дизайн-у-поліграфії/урок-29>.

5. Програми для створення календарів. URL: <https://uk.soringpcrepair.com/software-for-creating-calendars/>.

*A. Korotkikh-Biloshytska,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

ART THERAPY AS A MEANS OF SPEECH COMPETENCE FORMATION

Therapy and art have a lot in common: each person has the opportunity to create something according to their own interests or needs and, in fact, the process of creation brings them pleasure. In the creative process, the possibilities of expressing thoughts, expressing emotions and feelings are realized.

Art therapy is one of the ways of self-expression and self-disclosure of the individual, the way to inner harmony. As an independent scientific field, art therapy began to form at the junction of art and science of the last century.

At the current stage of scientific development, art therapy ("art therapy" literally means treatment with fine art) is a direction of psychotherapy that is constantly being modernized and expanding its scope of application. For example, the means, techniques and methods of art therapy are used in the pedagogical activities of general or special educational institutions, medicine and social work.

The goal of art therapy is the harmonization of the internal state of the individual, the restoration of a person's ability to find an optimal state, which contributes to the normalization of the lifestyle, the acquisition of balance. B. Karvasarsky in the "Psychotherapeutic Encyclopedia" defines art therapy as "the use of art as a therapeutic factor." It is art therapy that is a simple and effective method of psychological help based on creativity and play, which has a wide age range of application (from children to the elderly). [1]

The main task of art therapy is to find and work out the problem encoded on the unconscious level of the human psyche, through the mediation of images, symbols, metaphors and other information; to project the identified problem on a conscious level and to process the experiences and emotional state that have arisen or are related to it; release old or repressed emotions.

It is worth paying special attention to the means of art therapy. By creating images and silhouettes during art therapy, the personality

demonstrates its own vision of the surrounding world, its role in it and its own influence on the course of routine things. Actually, any creative process is a therapeutic activity aimed at helping a person to change the emotional background, relieve tension and reduce the level of stress.

In the products of creative activity, both publicly available information and deep personal experiences are reflected. Long before the emergence of the verbal method of communication, people communicated through drawings, which highlighted feelings and emotions. In the process of ontogenesis, a person briefly repeats the history of phylogenetic development: without learning to write, and sometimes to speak, a child can draw.

Art therapy classes give the child the opportunity to reproduce the process of species development through his own personal development, i.e. they give the opportunity to realize physical, emotional and cognitive experience in a safe and comfortable interpretation for himself within the limits of the age characteristics of the individual, as well as with a projection on constructive functioning in society in the future. Thanks to the means of art therapy and, in particular, manifestations of artistic abilities, a person of any age category learns to recognize his own problems, observe them from the outside, thereby finding possible solutions.

Extensive theoretical and practical experience has been accumulated in the field of using various types of creativity for therapeutic, corrective and developmental purposes (Burkovskiy, Haykin, 1979; Kopytin, 1999; Kaloshina, 2002; Kokorenko, 2005; Lebedeva, 2000; Nazloyan, 2001; Purnis, 2008).

Currently, art therapy, in a broad sense, is understood as the use of all types of arts with a therapeutic, corrective and developmental purpose (Valdes Odrisola, 2005; Kiselyova, 2014). Private forms of art therapy are described in the works of such scientists:

- bibliotherapy – the therapeutic effect of reading (Drescher, 2002; Miller, 1971; Hovhanesyan, 2002);
- vocal therapy – treatment with singing (Shusharjan, 1998);
- drama therapy, as a therapeutic factor uses the means of theatrical art and role play (Kipnis, 2002);
- isotherapy - picture therapy (Burkovsky, Haikin, 1979; Burno, 1999; Zorin, 2006; Haikin, 1992);
- image therapy – therapeutic effect through an image, theatricalization (Hovorov, 2001);
- music therapy – therapeutic effect through the perception of music (Brusilovsky, 1973; 1979; Hrynyova, 1981; Dogel, 1988;

Solovyova, Vdovina, 2008; Chemeneva, 2008));

- expressive therapy (Rogers, 1997; MacNiff, 2003; Rogers, 1993) and others [2].

Oleksandr Kopytin, Doctor of Medical Sciences, Professor of the Department of Psychology of the Academy of Postgraduate Education, considers art therapy to be radical in nature, because it is connected with the disclosure of a person's internal resources and provides an opportunity for:

- development of spontaneity and improvement of cognitive skills of the individual (attention, thinking and memory);
- consideration of one's life experience from different angles;
- development of communication skills through visual, sound and movement means;
- self-expression with satisfaction for oneself and others;
- mastering new social skills, in particular, in group work;
- revealing hidden personal qualities and their impact on society;
- increasing self-esteem and, as a result, strengthening personal identity;
- development of the necessary decision-making skills;
- distraction and splashing of accumulated negativity;
- realization of own creative possibilities.

At foreign language lessons, elementary school students can demonstrate their speaking skills through art therapy. In particular, for adjustment and self-help before speaking, children can reproduce the main idea on paper using non-aggressive colors. To reduce stress during public speaking, children can draw information that is difficult to describe in a foreign language without help.

Also, for better assimilation of new vocabulary and making new associations, the teacher can use various sounds as one of the means of art therapy. It is important that the melody is pleasant for students, otherwise the effect can be the opposite. For example, when familiarizing, learning and reproducing the names of various animals, it is appropriate to turn on their characteristic sounds. During familiarization, the teacher needs to speak new words to the sound accompaniment, during learning - students repeat the words according to the teacher to the sounds, during reproduction - students say words associated with a certain sound. It is also worth using calm melodies during diagnostic work. This calms the children and allows them to adjust to work without stress.

It is worth noting that singing as a form of art therapy helps to overcome the fear of speaking in a foreign language and sets up a friendly atmosphere in the classroom. It is appropriate to use vocals when learning

new grammatical structures. Students have the opportunity to hear how a native speaker pronounces and try to reproduce it to music, as well as better remember new material with the help of rhyme. It is important for the teacher to join in the singing and monitor that all students are involved.

An integral part of the art therapy process manifests itself as a personality aimed at self-development and manifestation of one's own capabilities. So, art therapy fulfills the need of a modernized society for an ecological approach to the failure of its individual participants, partial self-realization, and a tolerant attitude to existing problems.

REFERENCES

1. Осипова А. А. Общая психокоррекция. М. : Сфера , 2002. 510 с.
2. Dissanayake E. Art for life's sake // Art Therapy. 1992. Т. 9, №. 4. P. 169–175.
3. Junge M. B. A history of art therapy in the United States / M.B. Junge, P. P. Asawa. American Art Therapy Association, 1994.
4. Malchiodi C. A. Understanding children's drawings. Guilford Press, 1998.
5. Vick R. M. A brief history of art therapy // Handbook of art therapy. 2003. P. 5–15.

K. Stremenko,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

MOTIVES OF EDUCATIONAL ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS

Successful learning is one of the main factors in the development of a child's personality. The more educated a person is, the easier it is for him to overcome the problems and tasks that stand in his way and find his place in society. However, problems with academic performance can often be observed among schoolchildren. The reasons for this are the physiological and age characteristics of the child, his abilities and intellectual capabilities. However, along with these factors, there is also a low interest in learning and insufficient motivation, because it is the motives of learning that are the dominant need that prompts the child to be active and act. In order to make the learning process interesting, to successfully develop curricula and programs, and to obtain high results, teachers should understand the motivations for the educational activities of modern schoolchildren, and they should start doing this from the primary grades, because it is in the primary school age that interest in learning is laid.

This question was covered both theoretically and experimentally in the works of many domestic and foreign researchers. Motivation and motives occupy the main position in the studies of the following scientists: B.G.Ananiev, S.L.Rubinstein, O.M.Leontiev, V.A.Semichenko, P.M.Jacobson, J.Nutten, H.Heckhausen, M.I.Alekseeva, Sh.A.Amonashvili, M.V. Matyukhina, M.T. Drygus, A.K. Dusavytskyi, N.P. Zubalii, A.K. Markova, N.V. Prophet, O.V.Skrypchenko, N.O.Yudina

The object of the research is the process of formation of educational motivation of junior high school students.

The subject of the research is the motives of educational activity and methods of their diagnosis.

The purpose of the research is to theoretically analyze the motivation of schoolchildren, choose the most optimal methods and experimentally investigate the motives of their educational activities.

In my work, I used the following research methods: information collection methods (surveys and questionnaires) and statistical methods (information processing methods). The research was conducted on the basis

of comprehensive school I-III grades No. 8 in Zhytomyr. 19 students of the second grade were covered.

In order to better understanding the motives of educational activity, one should first understand what a motive is. If we turn to dictionaries, then in them the concept of "motive" means: 1) an incentive to an activity related to the satisfaction of the subject's needs; 2) subject-oriented activity of a certain force; 3) the perceived reason that underlies the choice of actions and actions of the individual [3]. Having analyzed how the concept of "motive" is presented in various psychological and pedagogical sources, you can understand that the definition is not unambiguous, therefore, but we consider the motive as a dominant need, the thing due to which a person starts his activity and activity.

There are several classifications of types of motives, but in each of them, learning motives occupy a special place, because it is these motives that stimulate mental activity and optimize cognitive activity. And it is the motives of learning, or rather the level of their formation, that ensure the effectiveness of educational activities.

Let's consider the classification of learning motives according to A.K. Markova She divided the motives of schoolchildren into two main groups: **1) cognitive motives; 2) social motives.**

Each of these types of educational activity motives are divided into subgroups. Cognitive motives are: broad cognitive motives; educational and cognitive motives; motives of self-education [2].

Studying is the leading activity in primary school age, and in this period school motivation begins to form, which generally forms the basis of children's further education. During educational activities, both positive and negative sides of motives are formed in students.

Among *the positive motives*, we can highlight: 1. General positive attitude towards school. 2. The breadth of their interests. 3. Curiosity.

The negative features include: 1. Insufficient effectiveness of motives. 2. Instability. 3. Low awareness. 4. Weak generalization. [3]

External and internal motives are manifested in preschool age. External ones are manifested in the focus on praise and receiving a positive assessment, in the desire to take a leading place among peers. Instead, internal ones are related to interest in the learning process itself and the desire to gain knowledge (learn how to solve examples, make an application, conduct research).

In primary school, the motives and interests of primary school pupils change somewhat. At first, students are interested in the very stay at school (school equipment, atmosphere, teacher and classmates), followed by interest in the first results of work (first self-completed task, first

assessment, praise), after that interest in the process of educational activity itself (in certain subjects), and the last interest appears in how to better obtain knowledge (in the forms and methods of activity and information search). But not always everything goes according to this plan, some students stop at the second or third step due to insufficient motivation [1].

According to our research we have tested 19 pupils of the 2nd form, the age of the pupils is 7 and 8 years old.

The method of diagnosing the motives of pupils is the "Questionnaire for assessing the level of school motivation by N.G. Luskanova". This technique is aimed at identifying the level of adaptation of a child to school, the time of its implementation is about 10-15 minutes. It is important in this method that children know the numbers from 1 to 10 well. This questionnaire consists of 10 questions, each question contains 3 answer options, the answers are evaluated from 0 to 3 points.

After analyzing the students' answers, we received general information about the level of motivation for the educational activities of the pupils. The results of the testing are 47.37% of pupils have an average level of motivation for educational activities. It means that the pupils of the class have good and positive attitude towards school, they are interested in it, but most of them still prefer extracurricular activities. They like to communicate with each other, play more, to show more interest in school life. Only two pupils of them have low school motivation. Thus, teachers must pay more attention to them, find an individual approach, find out about pupils' desires and interests, discover their strengths and weaknesses. The other pupils have cognitive motive and interest in learning, and the main task of the teacher is to support it and develop it.

In conclusion. The motives of educational activity for each pupil are different and individual. They are manifested in pupils' external behaviour, in communication with a teacher and classmates, in pupils' successes and failures. Having come to school, pupils are waiting for new acquaintances, new impressions, they are interested in educational process. The teacher should support pupils' desire and form positive motivation for the educational process, take into account all the individual characteristics of a child, pupils' needs, select methods of work which are the most optimal and effective.

REFERENCES

1. Загальна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
2. Діагностика шкільної мотивації учнів початкових класів [Електронний ресурс] <http://osnova.com.ua/news>

3. Мотиви навчальної діяльності молодших школярів [Електронний ресурс] http://eprints.zu.edu.ua/3970/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%86.%D0%AE

4. Основи психології: Підручник / За заг. Ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1996. 632 с.

5. Словник психологічних термінів. [Електронний ресурс]- <https://nuph.edu.ua/slovník-psihologicnih-terminiv/>

Yu. Shydlovska,
Student,
O. Kravets,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

MODERN UKRAINIAN SONG AS A TREND OF TODAY: MISSION POSSIBLE

Relevance. Ukraine is famous for its songs, their extraordinary polyphony, and the velvety voices of its singers. Perhaps because of this, it is called the Nightingale country. The Ukrainian people wrote their history through their songs, conveyed their moods, experiences, and feelings through their songs. Since ancient times, they have been flowing, spreading around the world, stirring up flaming feelings and inspired impulses, reflecting the path of the Ukrainian people, their history, traditions, and mentality. We have heard about this many times since we were little kids in kindergarten, then at school and university. And it is really hard to argue with this. But it is also a well-known fact that after gaining independence our music, unfortunately, went underground. It was replaced by low-quality Russian "pop" whose mission was to impose the cult of Russia on Ukrainians [2].

However, after more than 20 years, Ukrainian music has finally blossomed and resurrected. The events on the Maidan and the war in eastern Ukraine, which shook the Ukrainian nation, were important preconditions for this. Now, young performers and bands are actively creating hits in their native language, which give rise to a new era of modern Ukrainian music. Therefore, the relevance of the issue is undeniable.

The purpose of the article is to examine the stages of formation of Ukrainian song from the time of independence to the present.

Objectives: to reveal the peculiarities of the musical revolution in Ukraine in the 90s of the twentieth century; to analyze the ways of reviving Ukrainian song in the early 2000s; to characterize the ways of popularizing Ukrainian song in current projects that deserve attention.

The methodological basis is formed by the general scientific principles of systematization and generalization of the issues of this problem and a holistic analysis of musical compositions in modern genres of popular music. The material for the study is based on recordings of Ukrainian pop performers from the 90s of the twentieth century to the

beginning of the twenty-first century.

A comprehensive analysis of the texts and concepts of specific compositions allowed us to conduct a study on the problem of understanding the relevance of pop music today as one of the ways to revive the best traditions of Ukrainian song.

Scientific novelty: the stylistic features of Ukrainian pop music in modern socio-cultural conditions have been further developed.

We will briefly describe the stages of formation of Ukrainian popular music, its difficult times, and find out why the Russian product was able to flood our country en masse, as well as how the law on quotas affected the restoration of Ukrainian song.

Ukrainian pop music had started its existence two years before Ukraine gained its independence. From September 17 to September 24, 1989, the first festival of Ukrainian music "Chervona Ruta - 89" took place in Chernivtsi. It was a kind of musical and cultural breakthrough, as young performers showed a different, progressive and informal music, in contrast to the Cossack image of Ukrainian culture that existed during the Soviet era. On the stage of Chervona Ruta, performers who are still legendary today made their mark: the bands Braty Gadyukiny, VV, Komu Dzhem, singer Maria Burmaka, and many others.

According to Taras Kurchyk, singer, Honored Artist of Ukraine, co-organizer and general producer of the Ukrainian Song Project, and winner of the first Chervona Ruta Award: "... "Chervona Ruta" was a kind of impetus for the independence of our country and the foundation for the birth of modern Ukrainian music. For example, the band Okean Elzy, which was formed in Lviv in 1994, became a cult band. It was recognized as the best rock band and the best concert band in the post-Soviet countries and Eastern Europe."Okean Elzy, led by Svyatoslav Vakarchuk, still gathers full stadiums in many cities of Ukraine and tours all over the world" [7].

But even though there was a noticeable surge in Ukrainian-language music in the 1990s, the popularity of Ukrainian songs began to decline, which provoked massive Russian-language content. Along with Ukrainian songs, radio stations in the country were actively rotating a large percentage of Russian hits. According to the same Taras Kurchyk, Russian music was an airborne force that was specially launched in 1990-2000 to suppress the rapid revival of Ukrainian music [7]

Writer and journalist Ostap Drozdov believes that in 1990-2000, special conditions were created to displace Ukrainian music with Russian language content. As a result, our popular music went underground! for many years. "I lived in Russian-language content for 25 years of my conscious life in

my country. No one asked me about it, they just created such conditions. Wherever I went or what I turned on, раница 2 из 6 there was Russian-language content everywhere," Drozdov says [5].

Gradually, it came to the point where in 2015 Ukrainian songs accounted for less than 5% of the airtime on radio stations. The public movement "Space of Freedom" monitored the country's top 8 radio stations and found that 40.4% of the daytime airtime was then occupied by Russian music, another 50-50% was foreign-language songs, and only 4.8% was Ukrainian. That is why Ukraine began to remedy the critical situation, and language quotas became the main tool in this regard [6].

In 2016, the Verkhovna Rada adopted the Law on Language Quotas. It establishes a 35% quota for Ukrainian-language songs on the air of Ukrainian television and radio organizations [1].

With the introduction of quotas on Ukrainian television and radio, many opponents of this idea have appeared. They say that this is a way to impose restrictions. And against the backdrop of "Russian speakers" whose rights are allegedly always being "infringed" in Ukraine, the topic has become even more relevant. However, it should be emphasized here that language quotas are part of a large-scale state policy to strengthen Ukrainian identity and popularize Ukrainian culture.

At the moment, in the context of the war with Russia, this is especially necessary. Moreover, language quotas are not a unique idea in Ukraine, as such norms on radio and television are already commonplace in France, Belgium, and the Baltic states, which are also actively opposing the "Russian world."

The introduction of quotas has demonstrated that Ukrainian music can be fashionable, modern, trendy, and top the world and music charts. For example, the song "Plakala" by the Ukrainian band KAZKA entered the top 10 hits of the global service Shazam. In general, over the years of the law's operation, the share of Ukrainian language broadcasting on television has reached 92%, and on radio - 60% [4].

It should be noted that the introduction of mandatory quotas by the state has made the music market more open and allowed new artists to finally earn a living from their work. Now young singers who sing in Russian are less interesting to music editors. Today, Ukrainian radio stations are looking for artists who not only create high-quality Ukrainian-language music, but also can compete on a global level with their songs.

However, respected experts argue that new artists need a decent platform to distribute their music content. In fact, in 2016, the Ukrainian Song Project TV project was created in Lviv for this purpose. Its organizers note that, in addition to promotion, it is a good platform for "promoting"

new Ukrainian-language bands and singers. After all, "Ukrainian Song" provides an opportunity to perform on the huge 49-meter-long stage of the Lviv Arena with ultra-modern light and sound, bright special effects, and a thousand-strong audience alongside already well-known Ukrainian artists [8].

It is interesting to note that the Foxtrot electronics and home appliances chain has announced the launch of its own creative offline project, FOXMUSIC.UA. It aims to strengthen the positioning of contemporary Ukrainian song and discover the names of young, little-known authors and performers. The reason for the realization of this idea was the incredible number of new original songs that have been waiting for their release since peacetime or were created with the beginning of the hot phase of the war [3].

Drawing considerable attention not only to the visual but also to the musical design of the stores, the marketers decided to update the approach to the in-store radio playlist, which was formed exclusively from Ukrainian hits, in order to provide part of the airtime for the rotation of songs by young authors. They believe that FOXMUSIC.UA is a great platform for a new stage in the career of performers and the popularization of new Ukrainian songs among listeners. We cannot but agree with this progressive decision.

The project partner was the VR Studio, an arrangement and recording studio located in Irpin. Established in 2010, the studio withstood the Russian aggression in March last year and continues its creative activities today. As part of its cooperation with the Foxtrot network, the studio team is responsible for the selection of music content, project design, and communication with authors and performers.

FOXMUSIC.UA is a modern and stylish music project designed to support our youth in difficult times for the country, to introduce Ukrainians to new authors and performers who deserve recognition. All compositions are worthy Ukrainian content that will be played on a regular basis in all Foxtrot stores [3].

Conclusions. Thus, Ukrainian music has come a long way: it fought for the right to exist, experienced times of total censorship and bans, but still managed to preserve its unique sound and emerge with renewed vigor, sounding a kind of protest. That's why, despite all the obstacles, it continues to develop, delighting us with new modern tracks and progressive artists. Instead, we have to choose and support the popularization of Ukrainian songs in every way possible, thereby affirming our national identity.

REFERENCES

1. Law on the State Language: language quotas on radio and TV will be increased to 90%: URL: <https://prm.ua/zakon-pro-derzhavnu-movu-movni-kvoti-na-radio-i-tv-bude-zbilsheno-do-90/>.
2. Materials of the International scientific-practical conference "Music in dialogue with the modernity: studios of educational, art history, culturological".Kyiv: KNUKiM, 2022. 310 c.
3. Foxtrot announces the launch of its own creative offline project: URL: <https://ua-retail.com/2022/09/merezha-fokstrot-anonsuye-zapusk-vlasnog-tvorchogo-oflajn-proyektu-foxmusic-ua/>
4. Broadcasting in Ukrainian covered all regions:URL:https://1b.ua/society/2019/04/15/424557_dolya_ukrainskogo_veshchaniya_radio_tv.html
5. Ostap Drozdov "NovelExplosionNo.1": URL:<https://naurok.com.ua/ostap-drozdov-roman-vibuh-1-303805.html>
6. The space of freedom: URL : <https://prostirsvobody.org> (accessed March 07, 2023).
7. Taras Kurchyk: URL: <http://umka.com/ukr/singer/taras-kurchyk.html>
8. A large-scale project to popularize contemporary Ukrainian-language music "Ukrainian Song" has been launched in Lviv: URL: <https://wz.lviv.ua/news/182877-u-lvovi-startuvav-masshtabnyi-proekt-populiaryzatsii-suchasnoi-ukrainomovnoi-muzyky-ukrainskapisnia>

*O. Zabrodka,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES BY MEANS OF BEAD WEAVING TECHNOLOGY

The problem of the formation of a creative personality, the development of creative abilities, and creative thinking is very relevant and is based on the achievements and psychology of pedagogy.

The main goal of the new school is to give the child an opportunity to manifest their independent creative abilities.

Prominent psychologists and teachers dealt with the problem of forming students' creative activity, namely: L.Artemov, A.Bogush, Y.Komenskyi, G.Lyublinska, V.Sukhomlynskyi, A.Makarenko, and others.

S.O.Sysoeva made a significant contribution to the theory of creativity. The scientist differentiates personality traits and abilities from creativity and singles out the qualities that motivate the personality that define it. needs in creative activity.

V.N. Sots adheres to the opinion that professional and pedagogical activity cannot be normative, since every situation of interaction between a teacher and a student in the pedagogical process is unique and requires improvised behavior [3].

The purpose of the article is to theoretically investigate and analyze the problem of the development of creative abilities of younger schoolchildren in extracurricular activities by means of bead-weaving technology.

In the context of the implementation of the "New Ukrainian School" Concept, extracurricular education is an integral part of the education system of Ukraine and plays a significant role in the upbringing and creating conditions for the child's self-realization, and development of his talents and preferences [1].

Creativity is an integral part of a teacher's pedagogical culture.

The preparation of primary school teachers for the development of creative abilities of younger schoolchildren is based on methodical recognition of the priorities of the student's personality development, needs, motivations, goals, abilities, and individual psychological characteristics.

Bead weaving is one of the types of Ukrainian folk art, which is a unique means of aesthetic education and creative personality development [4].

Beading is a practical technique. The child performs certain actions – in this case, he weaves some products, and this activity leads to the development (of him) of certain abilities and qualities. At the same time, young masters develop not only the ability to be creative, and creative thinking but also many personal qualities that are extremely necessary for a child at school.

In beadwork classes, the child does not just make some crafts but primarily solves specific household tasks. The ability to creatively solve emerging tasks, the ability to find solutions at the junction of various fields of activity, independence, accuracy, perseverance, and the ability to focus on the task – because all these qualities are necessary for achieving success in any field of activity.

An important achievement of beadwork classes is that they: contribute to the development of creativity, imagination, artistic taste, and aesthetic feelings; introduce the features of artistic language; develop the senses, especially visual perception, based on the development of thinking, the ability to observe, analyze, remember; develop mental, constructive abilities - children learn to work with the scheme, supplementing or changing it; contribute to vocabulary enrichment.

Pedagogically effective in the artistic and technical creativity of elementary school students is the creation of various compositions using the "beading" technique.

The technique of "beading" belongs to a type of decorative and applied art and has specific features and distinctive features [2].

It is very important for the teacher to understand the tasks he sets before the students, his ability to convey to schoolchildren the basic principles of working with beads, and the teaching method should be based on clear didactic principles: activity and awareness, systematicity and consistency, the strength of knowledge acquisition, accessibility and strength in learning.

A system of tasks with three levels of difficulty is provided. At the first level, the work has a reproductive character - according to the model. On the second, it is replaced by reproductive and creative activity; this is, as a rule, work on memory with the introduction of elements of creativity. Gradually, the activity moves to the third level - creative, into creative and aesthetic work (work according to one's own idea).

The process of creating compositions in the "beading" technique involves a step-by-step implementation:

1. Selection of the plot.
2. Drawing up a sketch of the composition.
3. Color solution of work.
4. Selection of material by type (beads, beads, glass) and size.
5. Weaving (stringing) of individual elements.
6. Preparation of the basis for the composition.
7. Compositional solution of work (composition and fixing of elements on the base) [2].

Primary school teachers introduce students to compositional skills as the basis of the creative process. Students gain knowledge about the universal laws and rules of composition construction, and about the variety of compositions and performance techniques (national motifs, artistic taste, professionalism) in terms of form, name, ornamentation, and color. Students master the main means of composition (construction of a product): rhythm, symmetry, asymmetry, and balance.

Much attention is paid to the aesthetic education of young schoolchildren, the development of their imagination, artistic taste, and creative imagination, and the education of kindness, mutual help, and mutual respect. A specific feature of optional classes is that they combine theoretical and practical aspects of artistic and technical activity.

REFERENCES

1. Комісаренко І. Навчальна художньо-естетичного напрямку програма з позашкільної освіти гуртка «Бісероплетіння» / Ірина Михайлівна Комісаренко: РМК, 2019. 13 с.
2. Корольова Л. Бісероплетіння у процесі художньо-технічної діяльності молодших школярів. 2016
3. Галатюк Ю. Творча функція навчання. Шлях освіти. 2000. № 3. С. 56–65.
4. Белегай О. Навчальна програма гуртка бісероплетіння (схвалена науково-методичною радою ОПППО). 2014

*Yu. Korniychuk,
Student*

*V. Kulak,
Lecturer,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE AS ONE OF THE KEY COMPETENCES OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS

In our modern world, where technologies are constantly changing and developing, and computer systems are becoming easier to use and provide storage of large volumes of information, the problem of introducing information and communication technologies into the system of modern education is especially important.

Unfortunately, we live in times of pandemic and martial law, where the role of using information and communication technologies is quite high. In today's conditions, the formation of digital competence in younger schoolchildren will ensure, on the one hand, accessibility in education, and on the other, it will become a motivating factor for them in education. After all, as Tkachuk I.O. points out, today's students, representatives of the digital generation, no longer want to passively wait for the teacher to slowly, logically and consistently convey his knowledge to them. The new generation of children wants interactivity and multitasking, quick access to information, they like visual pictures, short videos. Children strive to learn together with others, share experiences, and implement joint projects. They appreciate things that can be immediately tried in practice and perceive dry theory, detached from modern life, much worse. Therefore, the primary school teacher's task is to organize the educational process in such a way that students are not afraid, but want to ask questions, develop their creativity and imagination, independence, and maintain cognitive activity [4].

In accordance with the requirements of the State Standard of Primary Education, one of the key competencies of junior high school students is information and communication competence, which involves mastering the basis of digital literacy for development and communication, the ability to safely and ethically use the means of information and communication competence in education and other life situations.

The purpose of the informative educational field is the formation of information and communication competence and other key competences, the ability to solve problems using digital devices, information and

communication technologies and critical thinking for development, creative self-expression, personal and public well-being, skills of safe and ethical activity in information society [2].

Aspects of the formation of digital competence of younger schoolchildren were studied by such scientists as E. Buslaeva, O.Kuzminska, V. Pleshakov, G.Soldatova, O.Spirina, D.Ricken, D.Bukantate, D.Belshaw and others. However, the peculiarities of the modern educational process determine the need for clarification of the studied phenomenon. The relevance of this issue determined the choice of the topic of our publication .

The purpose of the article is to analyze the peculiarities of the formation of digital competence in younger schoolchildren.

Competence is the ability to solve problems not only with the help of having ready-made information, but also with the intensive participation of the mind, experience and creative abilities of students. Based on this, we will define information and digital competence as a set of knowledge, abilities and skills that are necessary for the use of information and communication technologies and digital media for the purpose of effective, critical and creative education of students.

In the modern educational process, information and digital competence involves: critical application of information and communication technologies (ICT) for creating, searching, processing, and exchanging information; information and media literacy, digital skills characterizing the ability of students to use modern information technologies in practice; safety skills for working with Internet resources.

The formation of the digital competence of education seekers is one of the main directions of the education process in today's conditions, dictated by the needs of modern society, in which the main driver of progress is the individual development of the personality. We believe that the acquisition of digital competence will allow students to be successful in the modern information space in the future, operate and manage information, make decisions quickly, adapt to the needs of the labor market (form basic life competencies).

According to D.Belshaw, there is no single strategy for digital behavior, no single digital literacy (digital competence). All these norms vary depending on cultural circumstances, on social contexts and even on the age of the user. Researchers distinguish eight elements of digital competence: cultural (how to behave), cognitive (how to communicate), confidential (how to behave), creative (how to create), critical (how to evaluate), civil (how to participate) [5].

Today's children start using mobile gadgets and computers at a fairly

early age, usually just to play games. Yes, we consider it expedient to form in them the concept of the correct concept of using computers and mobile gadgets for the purpose of education. Using IR tools is a combination of fun and learning for children. Taking into account the age characteristics of younger schoolchildren, familiarization with ICT should begin precisely from primary school, gradually forming an informationally experienced personality in the future. After all, it is at this age that the development of such psychological processes as thinking, imagination, memory, etc. takes place.

Having analyzed the relevant literature and the experience of teachers, we can note that the formation of digital competence of education seekers is facilitated by the use of modern information technologies by the teacher in primary school: various educational platforms: Moodle, LearningApps, GoogleMeet, GoogleClass and others; programs for creating your own interactive exercises: Hot Potatoes, Quizlet, Kahoot, MesEnglish; programs for creating multimedia presentations: PowerPoint, Google Slides, Prezi, Emaze, Voki and many other interesting, useful programs and applications. This, in turn, contributes to a more active and conscious assimilation of educational material from educational subjects by students; creates a positive emotional attitude of students to the activity; activates the formation of logical, creative thinking; stimulates the interest of younger students in educational activities.

Therefore, in the era of global informatization, it is quite important to have information and digital literacy, knowledge, abilities and skills and successfully apply them in practice for one's needs and the needs of society. So, we believe that one of the most important tasks before the teacher of junior grades is the formation of digital competence, as one of the key competences needed by the young generation in the modern information and digital environment.

REFERENCES

1. Василь Кремень. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах, 2006.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти. Електронний ресурс // режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
3. Концепція Нової української школи. . Електронний ресурс // режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Інтернет-ресурс: <https://vseosvita.ua/library/rozvitok-cifrovoi-kompetentnosti-molodshih-skolariv-v-umovah-nus-401239.html>
5. Belshaw D. The essential elements of digital literacies. 105 p.
URL: <https://www.frysklab.nl/wp-content/uploads/2016/10/The-Essential-Elements-of-Digital-Literacies-v1.0.pdf>

O. Hurska,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

**FOLK-ROCK AS A COMPONENT OF MODERN UKRAINIAN
MUSICAL SPACE (ON THE EXAMPLE OF "GENEROUS" BY
MYKOLA LEONTOVYCH)**

Topic. In the development of a culture of the XX-early XXI centuries. Rock music occupies a special place. It is not a culture that mechanically borrows certain attributes from independent musical cultures but is only related to them. Its origins belong to the song and dance magical rituals of the deep past, as well as to the musical art of the classical tradition, in particular, folklore [5].

Like any fairly integrated branch of modern musical culture, rock music requires a certain style of performance and perception. For this, it should be perceived not as negative compared to other areas of musical culture and not as absolutely positive, as the fans evaluate it. Its continuity from the rites of antiquity to the present indicates the deep-rooted psychological needs of man in ecstatic release. Rock music as a cultural and historical phenomenon can be called a form of modern existence and manifestation of the most ancient qualities and properties of the human psyche [4].

The relevance of the article is enhanced by the insufficient study of the specified phenomenon. It is indisputably proven that there is a direct connection between changes in society and the emergence and development of new musical currents and cultures based on them.

Currently, folk rock is defined as a complex, dynamic, multidimensional phenomenon of a social nature, rooted in mass culture, dependent on it and influencing it. However, currently, there is no clear understanding of the specified term, so the relevance of the topic is undeniable.

The goal is to find out the peculiarities of the functioning of folk-rock in the modern art space of Ukraine and to emphasize certain factors that testify to its revival, as well as to outline the cultural direction of the synthesis of rock music and the best examples of Ukrainian folk songs using the example of the world-famous carol "Schedryk" Mykola Leontovich.

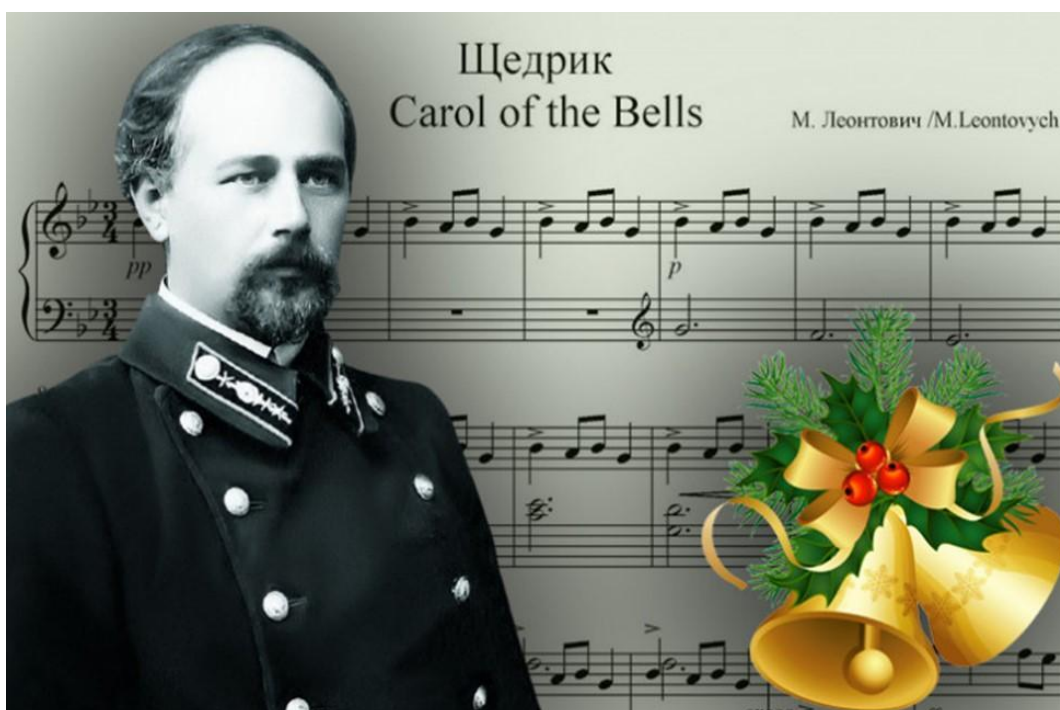

However, "Shchedryk" could have remained a local work, if not for the world tours of the Ukrainian Republican Chapel of Oleksandr Koshyts. In 1922, Shchedryk went overseas and performed in Ukrainian at New York's Carnegie Hall. The audience was delighted! Wherever the Ukrainian choir performed, an unforgettable trace of this fabulous Christmas composition remained.

Fifteen years later, an employee of the American radio station NBC, an American of Ukrainian origin, Peter Wilhousky, writes the English version of the text of the song – Carol of the Bells (see Fig. 1).

The melody "Schedryka" has traveled all over the world, but not everyone knows that the roots of this melody are Ukrainian. It is worth noting that "Shchedryk" Leontovych polished for many years: the first version was written in 1901-1902, the second - in 1906-1908, the third - in 1914, the fourth - in 1916, the fifth - in 1919. (see Fig. 2).

Figure 2

As Tina Peresunko, a researcher of the popularity of "Schedryka" in the USA, notes: "... it is unlikely that a mass listener would guess or even think about who is the author of this popular song in the USA. This is certainly not to be expected, because even when we hear some well-known melodies in the public space, we do not always know and think about their authors" [3].

However, in 1936, when the work Carol of the Bells was first published in the Carl Fischer music publishing house, it was clearly stated: the author

of the text is Peter Vilhovskiy; the author of the music is Mykola Leontovych. In the same filing, the composition Carol of the Bells was registered in the American catalog of copyrights in 1937, so in the following decades, all American choirs and performers of the famous composition had to refer to the author of the music, Mykola Leontovych.

For more than 100 years, the melody "Shchedryka" has been heard all over the world. Our Ukrainian Christmas carol became record popular. It is used in animated and feature films of various genres, sung by both unknown musicians and star performers. Representatives of radically different musical trends change "Shchedryk" to their own taste, and every time we have an original, unforgettable version.

2022 was declared the year of Mykola Leontovych in Ukraine, because then the world community celebrated the 145th anniversary of the birth of the author of the world-famous carol. Mass cultural and artistic projects, contests, commemorative events, etc. were held (mainly online).

Musicians did not and still do not stand aside from this significant event in cultural life: the performers of "Shchedryk" to a greater or lesser extent use the inherent features of this carol in their work, including in the instrumentation and manner of performance, preserving its colorfulness. It:

- NK (Nastya Kamenskikh), who presented a new cover version of "Shchedryk" to Ukrainians. The light jazz and new sound of the composition performed by the pop singer creates a festive mood [6].

- BB (Vopli Vidopliassova). Oleg Skrypka's voice acts magically and you no longer notice how you sing along with him [7].

- Rock-H. The musicians of the Rock-H group recorded their rock version of "Shchedryka". The composition was performed accompanied by an orchestra [8].

- ZAPAL, a Ukrainian cover band, presented the world-famous composition "Shchedryk". The melody is distinguished by its original sound due to cymbals [9].

- Mormon Tabernacle Choir. "The Generous" was truly magnificently performed by the Mormon Tabernacle Choir from Salt Lake City, Utah, winners of the Grammy and Emmy Awards [10].

- Pentatonix. The cover version of "Shchedryk" was released in 2012 by the American group Pentatonix, three-time winners of the Grammy award [11].

However, it is in combination with rock music that this composition is characterized by a more expressive character and energy, as well as the use of electronic instruments characteristic of the year. Such is the cover version of the Greek rock band Orion's Reign, which is distinguished by originality and interesting compositions and is very liked by fans of Heavy

Metal [12].

Thus, folk rock is an alternative element of modern musical culture, it should be used, in particular, as a tool of social construction; a method of influencing mass consciousness, and an interesting innovative approach, as well as during the second (master's) level of higher education students undergoing educational concert-pedagogical practice). This will provide an opportunity to apply certain creative approaches in practice in the educational process.

Conclusions. The modern musical culture of Ukraine develops in close connection with folklore. This is a level of interaction that is not related to the desire to borrow certain elements, but rather to discover new meanings in what is connected with national roots and acts as a source of ethnic identity. Manifestations of folklore can be found in the academic music of Ukraine, for which this practice has become a kind of unchanging tradition. There are also numerous examples of the synthesis of folk music elements with modern techniques in non-academic music, and these combinations can not only fit into already known styles, such as ethno-rock, and folk-rock but also folktronica, which is one of the promising trends. All this makes it possible to talk about the revival of folklore in the musical space of Ukrainians and its potential for the development of future art.

The material covered in the article does not cover all aspects of the outlined issues. In our opinion, the issue of the manifestation of the regional content of the folk song in modern synthesized forms of musical art, using the example of the combination with youth currents and subcultures, requires further consideration.

REFERENCES

1. Овсянніков В.Г. Український поп-рок у контексті розвитку популярної музичної культури кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2019. 196 с.
2. Тормахова В. Особливості інтерпретації в популярній музиці : Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. 2017. № 1. С. 32–36.
3. Електронні ресурси: Інтерв'ю із Тіною Пересунько : URL : <https://sobor.com.ua/news/shlyakhami-shedrika>
4. Музичні стилі: Рок-музика : URL : <https://sites.google.com/site/muzicarts/7325/sucasni-muzichni-zanri/rok-muzika>
5. Цюряк І., Борисенко Н. Популяризація жанру народної пісні у

сучасному напрямку симфо-рок : URL : <http://eprints.zu.edu.ua/35896/1/20-32-PB-181-184.pdf>

6. NK - <https://www.youtube.com/watch?v=FPUF8-p86y4>

7. BB - https://www.youtube.com/watch?v=kh89By_lhE0

8. Rock-H - https://www.youtube.com/watch?v=UU_3E4s8ILA

9. ZAPAL - <https://www.youtube.com/watch?v=2dsUnpnJvv0>

10. Mormon Tabernacle Choir https://www.youtube.com/watch?v=k-W2Bkz_Rno

11. Pentatonix - https://www.youtube.com/watch?v=WSUFzC6_fp8

12. Orion's Reign <https://music.youtube.com/watch?v=jzsSpsJimPw&list=PLUslguL7dlvH>

*A. Suprunenko,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

MANGA AND THE NEED TO STUDY IT AS A CULTURAL PHENOMENON IN JAPAN

Probably every person interested in Japanese culture knows what manga is. After watching anime series, reading manga is the second favorite pastime for all its fans. Unfortunately, however, not everyone knows what manga is, and many people miss the opportunity to get acquainted with it. In Japan, manga is much more popular than books, newspapers, and even magazines. It is easier to find than other types of anime products.

The purpose of this paper is to theorize the history of manga, its genres, and its distribution.

The object is Japanese comics - manga.

The subject is manga as one of the cultural phenomena of Japan.

Whatever one may say, manga is essentially Japanese comics. Nevertheless, it can be very diverse, so it is difficult to memorize all its types and features. Some people compare manga to American comics, which are already familiar to our eyes and are popular among young people and freely sold on the shelves of any bookstore. But this is a mistake. Even an inexperienced person can easily make a number of comparisons and find at least three major differences. The most important and most noticeable of these differences is that all manga is completely black and white. This is because the mangaka (the person who draws the manga) pays great attention to small details so that they don't get lost in the big picture. It takes a lot of work and time. Sometimes the authors color a few special pages to depict key moments or an interesting plot twist. Manga is published in weekly and monthly magazines, which are usually entirely devoted to anime and manga. If a manga is popular, it is reprinted in the form of large volumes – tankobons [1].

In Japan, manga is read not only by young children but also by teenagers and adults. The range of possible genres is very wide. Experts believe that there are about thirty genres in Japanese manga. Among them, two styles stand out the most: for boys (shonen manga) and for girls (shoujo manga). In books for boys, the drawings are full of comic scenes

and are also based on the themes of strong male friendship, and any kind of rivalry in life, sports, or martial arts. The main characteristic of this genre is the rapid development of the plot and pronounced dynamism. Manga for girls is mainly dedicated to romantic relationships and adventures centered on a shy girl and the question of her formation as a personality, much attention is paid to the development of character images. A characteristic feature of the visuals is often a great deal of conventionality in the drawing - either grotesque and humorous or sophisticated and romantic. Very handsome, noble, and brave young men are almost an obligatory element of this genre [2].

Also very popular is the manga for older people, such as seinen manga for men and josei manga for women. Thus, manga for adult men almost always contains elements of psychology, satire, and humor, and pays more attention to character development. The works of this genre are often realistic and dark, and the plot is not tied to a romantic story, but a love line may be present. Manga for women most often describes the everyday life of a woman. Basically, as a rule, part of the story is devoted to events from the main character's school life (it is at this time that she meets other characters, and the plot is tied up).

For young children, there is also a genre of manga called "tse" (kodomo manga), which is aimed at children under the age of 12. A characteristic feature of this genre is the lack of ideological content. Manga of this genre teaches children how to behave, how to be good and considerate people, how to help others, and how to stay in the right place in life. Often this genre is very close to European or American animation and is very different from other types of manga not only in terms of drawing but also in terms of structure. Kodomo is usually drawn without any cruelty and rudeness and often has an entertaining and educational character.

The heroes of manga are often ordinary people who find themselves in situations typical of ordinary people. Overcoming difficulties by comic book characters inspires optimism and gives hope for the best to the average manga reader. Characters are depicted in a specific style: with large eyes, graceful mouths, long hair, and rich facial expressions [3].

The popular manga also has so-called "fanfiction" that uses the idea of the plot and characters from the original work. These are "continuations" of the plot, parodies, "alternative worlds," and many other similar texts. In short, "fanfiction" is the plot of an original work, reworked or continued by fans (the way they would like to see it). In general, writing and especially publishing such works without the author's consent is not legal, as it violates the copyright. However, unlike their American counterparts, Japanese authors in most cases do not sue their followers (as realize that

their fans' versions can bring even more popularity to the original work).

Modern manga appeared in Japan not so long ago, in the late 1950s, and became an independent form of literature, divided into many genres. Back then, these were akahon books printed on cheap paper. The artist Osamu Tezuka drew the manga "New Treasure Island" and published it in this form. In his work, he used many techniques similar to those of cinema, which were liked by readers and became part of the manga tradition [4].

As manga grew in popularity, a market for its distribution appeared. Rental stores hired artists to draw stories for them. These books could not be bought, they could only be borrowed for a while for a small amount of money. With the spread of television in the 1960s, the first weekly manga magazines appeared. Until the mid-1960s, the manga was more of a children's pastime-many adults considered it frivolous and destructive reading and even burned manga. Later, the situation changed, and in the 1970s a new generation of manga authors emerged, drawing not only for children but also for adults. Everyone in Japan fell in love with manga. Reading manga became such a serious cultural experience that people wanted to share their emotions with others.

In 2009, the first manga by Nakazawa Keiji, *Hadashi no Gen* (はだしのゲン), a story about the horrors of war and atomic bombing experienced by a manga boy from Hiroshima, was translated and published in Ukraine. This manga comic was published in various magazines, including the weekly *Shonen Jump* from 1973 to 1987, and later Shueisha published 10 complete volumes. And the well-known and beloved Madhouse studio created two anime adaptations [5].

Conclusion. So we can summarize and say that time goes on and everything changes. And no matter how deeply the roots of manga go into the Japanese tradition, this art form acquired its modern look only in the 50s of the XX century, and in the 60s it became an independent form of literature, divided into many genres.

The rapid leap of mankind in technological progress gave artists the opportunity to create something new and allowed them to tell amazing stories to the whole world. Each unusual work that came out then created a new genre that became a breakthrough.

Manga has always thrived and felt completely free in Japan and eventually spread beyond its borders. Now it is a whole industry that has become a symbol of this country along with samurai, sakura, and anime. In its homeland, everyone from young to old reads manga. This demand has given rise to a huge variety of genres: you can find everything from giant fighting robots and action movies to romance and everyday life in the manga. Sports, comedy, drama, martial arts, horror, science fiction,

samurai, and fantasy are just some of the genres represented in the manga.

REFERENCES

1. What is Manga? A Guide to Japanese Comic Books. URL: <https://www.21draw.com/what-is-manga-a-guide-to-japanese-comic-books/>

2. Манга на українській мові. URL: <https://book-ye.com.ua/catalog/manga/>

3. Манга – що це таке простими словами. URL: <https://termin.in.ua/manha/>

4. Манга: історія та сучасність. URL: <https://vseosvita.ua/library/man-ga-istoriia-ta-suchasnist-prezentatsiia-605894.html>

5. Коваль Н. Манга українською: що вже перекладено і що незабаром перекладуть. URL: <https://chytomo.com/manga-ukrainskoiu-shcho-vzhe-perekladeno-i-shcho-nezabarom-perekladut/>

V. Loskucheriavyi,
Student,

V. Kulak,
Lecturer,

Zhytomyr Ivan Franko State University

IMPACT OF DIGITAL COMPUTER TECHNOLOGIES ON ART AND DESIGN

In the 21st century, about half of the world's population turns to art. Each person, using it for their own purposes, seeks to stand out, attract attention, or become an example to follow. However, not everyone understands art and enlists the help of specialists: designers, illustrators, artists, etc.

The purpose of this exploration is to explore the impact of digital computing technology on art and design.

Art or art is created that reflects the expression of human ideas and feelings through the use of art forms and means. It includes various types of art: graphics, painting, photography, sculpture, dance, theater, etc. This term is also appropriate to use to describe subcultural trends. For example, "street art" is art created on the streets, which is a good manifestation of self-expression. Of course, if it is not illegal. In some countries, such as the United States, Great Britain, France, and Australia, authorities may grant permission to create street art and even commission it as part of public art projects [1].

Art has become so widespread that it is simply impossible to imagine everyday life without original and creative logos: "Sharikava", "Instagram", "Deviantart", "Windows", "Photoshop". Probably, life would be quite mundane and colorless. All images, textures, letters, and logos are the work of talented artists. Art is widely used both in offices (in the form of a brand book) and on the streets (in the form of a frieze light of a market or coffee shop), with the aim of attracting the attention of the consumer. Thus, the more the product design attracts attention and is remembered, the faster it is recognized on the market and among competitors. For example, consumers are more often interested in the question "who is the author or developer of this product?".

Nowadays, digital art has become extremely popular. It is creativity that uses computer technology and software to create various types of art. For example, it can be 2D art (drawing, graphics, and design) and 3D art (modeling, sculpting, and animation). Digital creativity uses a huge number of tools and techniques, such as raster and vector graphic editors (Adobe

Photoshop, Adobe Illustrator, Paint Tool Sai, Krita, etc.), computer programs for 3D modeling and animation (ZBrush, Blender, Adobe After Effects), as well as programs for photo processing (Adobe Lightroom, Adobe Photoshop, Snapseed). It is extremely convenient because it opens up a wider range of possibilities for creativity to the artist than traditional techniques. Digital art is much more efficient and faster in creating works and also provides greater opportunities for experimentation with form, color, and texture. This art is rapidly gaining popularity in the era of digital technologies and is used in many fields: web design, the film industry, the game industry, advertising, etc [2].

An illustration is an accompaniment of verbal material with visual images that help to enjoy the atmosphere of the world presented by the author of the book [3]. Previously, in order to create an illustration for a book or a cover, it was necessary to go through an extremely long and tedious step-by-step process, in which the artist used a sharp stick to draw an image or a small fragment on a metal plate, and only then paint was applied to the surface and an impression was made under the press on paper. A similar method of creating an illustration was called "Lino engraving", or rather, engraving on linoleum. This process is no less troublesome, but the result is always beautiful. To create such an illustration, you need to carve a picture on a piece of linoleum with special cutters and draw the image in a mirror image. At the end of the process, paint is applied to the surface and an impression is also made under the press. Thus, these two methods made it possible to make a series of images for later use, because the form remained and could be used for an extremely long time. Interestingly, even with the development of technology, these imaging methods are still quite popular and in good demand. Such images are called "ex-libris" and if, for example, they are used when creating an illustration for a book on a mythological theme, then the book will have a certain charm and indeed some magic, and all because the combination of black and white colors has a very harmonious sound [4].

At the current stage of technology development, illustration is no longer extremely "problematic" to create, because it can be drawn by graphic editors, and in case of any mistake, a certain element can be corrected in a matter of minutes. Thanks to raster and vector graphics programs, you can simulate a large number of tools (pencils, pastels, watercolors, oil paints, or felt-tip pens), apply filters (blur, stylization, texture, imitation, etc.) and textures (paper, wood, grunge, retro wallpaper, etc.). Also, you can use different overlay modes (normal, darken, multiply, screen, overlap, difference, subtract, divide, etc.), as well as perform various manipulations with vector and raster objects (resize, rotate, warp,

distort, etc.) [5, c. 5].

With the development of technology and digital art, a huge number of companies in the game industry begin to actively collaborate with digital artists and designers. Working on certain projects, artists perform very responsible and titanic work. One of the many companies that have attracted an unrealistic number of digital artists to its project is CD Project Red and its online game GWENT: The Witcher Card Game, based on the fantasy works of the Polish writer Andrzej Sapkowski - The Witcher. Many talented and creative artists worked on the design of these maps and characters, which is what the game itself says. Ukrainian artists were also involved in this project and created many images for various maps, including the Hero map, which used the image of a Ukrainian Cossack [6].

An extremely effective and original solution is the combination of digital art with cards, which are extremely popular among people of all ages and nationalities. They are rectangular pieces of material made of ultra-strong plastic, specially prepared cardboard, or thin paper. According to their purpose, cards can be divided into playing cards, fortune-telling cards, cards for tricks or magic tricks, cards for solitaire, and specific cards [7]. So, for example, tarot cards are considered one of the most common and difficult tools for divination. They contain a system of certain symbols, archetypes, and images that have a rather complex and multifaceted interpretation. All types of tarot cards are called "schools" because they are considered not just varieties, but separate divination systems. They can be divided into four main schools: Crowley, Papius, Veith, and Marseilles. The main distinguishing features of these decks are the images and numbering of the arcana. Tarot cards are particularly popular because of people's belief in various prophecies. It is under this condition that the received information will have an impact on the psyche, and the illustration of a specific card and the entire deck as a whole will emphasize and complement the informational content. That is why the main task of an illustrator of tarot cards is to create the most original, understandable, and unusual illustrations [8].

So, digital art is gaining demand every day and follows modern needs. Artists and designers, in turn, have to follow fashion and current trends, which are started almost every day. Also, analyze the preferences of the modern generation in social networks for an accurate understanding of popular things. Thus, a designer or illustrator must always be up to date in order not to remain "outside the game" and to be competitive.

REFERENCES

1. Meaning of art in English. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/art>
2. 15 Top Best Digital Art Software in 2023. URL: <https://justcreative.com/best-software-for-digital-artists>
3. Історія виникнення книжкової ілюстрації. URL: <https://zski.com.ua/shkilna-biblioteka/uroky-rekomendatsiji/istoriya-vynyknennya-knyzhkovoji-ilyustratsiji>
4. Ліногравюра: що це і як можна застосувати. URL: https://pidloga.ua/ua/news/stati/linogravyura_cho_eto_i_kak_mozhno_primenit_osobnosti_linoleuma/
5. Мальцева А. О., Кугай Т. А., Павленко А. Ф., Басанець О. П., Бистрякова В. Н. Вплив цифрових технологій на розвиток ілюстрацій в графічному дизайні. *Технології та дизайн* : наук. журнал. 2017. № 2(23). С.1-9.
6. GWENT: The Witcher Card Game. URL: https://witcher.fandom.com/wiki/Gwent:_The_Witcher_Card_Game
7. Гральні карти. Види гральних карт і класифікація карт за основними факторами. URL: <https://www.nashpoker.net/ua/articles/id-9/>
8. Карти таро: що це таке, як вибрати ідеальну колоду. URL: <https://liza.ua/uk/lifestyle/self-development/karty-taro-dlya-novichkov-cho-eto-takoe-kakuyu-kolodu-vybrat/>

Ye. Panchenko,
Student,
V. Kulak,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF SUBJECT-PRACTICAL COMPETENCE OF CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE

Preschool age is considered a sensitive period for the development of many competencies, in particular subject-practical ones, in the process of which the skills to interact with other children and adults during the performance of practical tasks, to coordinate one's own actions with partners, are developed. A preschooler has the opportunity to creatively express himself in various ways and means, with the help of which the child acquires new skills (construction from various materials, visual modeling, design, technical creativity). But in order to understand under what conditions the most effective formation of subject-practical competence takes place, it is necessary to determine all the factors that influence its development.

Having analyzed the basic component of preschool education, in particular the educational direction "The child in the sensory-cognitive space", we can see that the subject-practical, technological competence is defined as the ability of the child to implement creative ideas for the transformation of environmental objects using various materials based on awareness of means and subject-practical actions, with the help of an adult or independently in the process of performing constructive, technical-creative tasks, modeling tasks [1, p. 9].

The process of forming subject-practical competence begins in early childhood, and with each year of life, the child has more opportunities. Senior preschool age opens up much more opportunities for the child than previous age periods. It is the formation of subject-practical, technological competence in the older group that is the basis for the further successful development of the child at the following age stages. The process of forming subject-practical competence is integrated with other types of children's activities. This stimulates the independence and activity of the child and satisfies his basic needs, gives the opportunity to use the information received, to apply the acquired methods and means of activity in new conditions, provides a connection with personal experience, as well as the interaction of children and adults [3, p. 4].

Among the main tasks related to the problem of forming the subject-

practical competence of children of upper-kindergarten age, we decided to highlight the following:

- 1) determine in which activities the specified competence is developed;
- 2) outline the forms and methods of forming subject-practical competence;
- 3) characterize the position and actions of the educator in working with preschoolers;
- 4) find out the importance of a subject-oriented development environment for the development of subject-practical competence.

The formation of subject-practical competence occurs both during classes and project activities, as well as in everyday life in the process of independent and playful activities of preschoolers.

An important condition for the formation of subject-practical competence is the involvement of children in work. Labour activity is a broad concept that summarizes various types of work, which consist of a number of labor processes. The labour process is a unique unit of labor activity, in the structure of which all components of labor activity are clearly presented: the purpose of work, material and labor equipment (tools); a set of human labor actions for the transformation of materials with the help of tools; the achieved result of work that satisfies human needs as the realization of a goal; work motives [5, p. 1-2].

Therefore, we can claim that subject-practical competence is based not only on various types of work of preschoolers (self-care, household work, work in nature, artistic work). No less important are constructive, artistic and creative and other activities. It is important that the development of the specified competence should not be one-sided, but versatile.

The result of the formation of subject-practical competence is creative self-expression through the formed subject-practical and technological actions in independent and joint activity with peers [4, p. 2].

It should be remembered that the formation of subject-practical competence is possible only on the condition that the child will solve specific practical tasks and actively interact with other participants in this process. To achieve positive results, the teacher must create favourable conditions.

We believe that an important aspect of the formation of this competence is increased motivation, because children should understand why they perform certain tasks and see the meaning in it. Also, the teacher must create conditions for children's independence, so that preschoolers can not only repeat after the teacher, but also creatively approach solving tasks, choose ways and means to achieve their goals, based on their own interests and needs.

The teacher must take the correct position when interacting with the child. The teacher must set clear requirements for children, but at the same time give the child the right to choose (for example, allow him to choose a partner for joint work or the means he will use when creating his product), believe in his capabilities. The teacher should push the preschooler to perform certain actions, guide him in the right direction if something is not working out for him, but not do everything instead of the child. He should also educate children in patience, the ability to complete the work that has been started.

It is possible to form subject-practical and technological competence with the help of technical creativity, constructive activity, handmade, design activity, etc. These tasks can be performed both individually and in team interaction [2, p. 17].

But these are not all techniques that can be used in working with preschoolers. When using project activities, children learn to make decisions on their own, create new things and improve existing ones, as well as work in a team and come to a joint decision.

Preschoolers find it difficult to interact with a large number of people at once. Therefore, it is necessary to start working in small groups (in pairs, between pairs, in threes, fours). This strategy allows all children to participate in a specific activity. This practice is especially useful for children who are very shy and have difficulty establishing contacts with others. While working in small groups, children learn not only to express their opinion, but also to listen to others and find a compromise. The use of all these methods will not be effective enough without special means and a rich educational environment. Such corners should be created in the educational environment where children can satisfy their needs in creating something new. Among the means that children can use in their activities can be various types of constructors, sets of building materials, various models and layouts of technical processes, natural phenomena, as well as waste material.

Thus, the formation of the subject-practical activity of children of upper-kindergarten age takes place in the process of constructive, labor, artistic-productive, subject-game, subject-practical activity, in classes and in everyday life with the use of appropriate forms, methods, techniques and means of learning and education. Therefore, it is necessary to use all the specified conditions only in a complex and focus on children's interests and needs.

REFERENCES

1. Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г. та ін. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. 2021. С. 9.
2. Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г. та ін. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти. 2021. С. 17.
3. Безсонова О. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. *Дошкільне виховання*. 2021. № 7. С. 4.
4. Гогола І.О., Семенович Я.О., Сорочинська О.А. Формування предметно-практичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобами художньої праці. 2022. С. 1-4. <http://eprints.zu.edu.ua>

K. Hubelyuk,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE MAIN GUIDELINES FOR THE EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN UKRAINE

The education of primary school learners differs in different countries. Each area has its own opinion about better learning and behaviour. However, the main needs of children aged 6-11 years are lively communication with peers, motivation to study, friendship, healthy evaluation of the teacher and others for achievements, emotional state, preferably in a positive movement, self-respect and learning new things that are interesting for this age material that will motivate students.

The study of this theory is devoted to the work of such scientists as L. Novikova, N. Selivanova, V. Sukhomlynskyi, O. Ukhtomskyi, H. Selevko, O. Gazman, I. Ermakov and others.

So, the purpose of our article is to characterize the education of primary school learners as fully developed individuals with their own thoughts and goals, who have achieved success in all areas of life.

Primary school age is the most important in a child's life, because it is at this time that the student's attitude towards himself as an individual is formed. The opinion of those around you, classmates, teachers, about you as a person who has his own problems, goals, achievements is laid. Age-related character traits are: emotionality, inexperience, tendency to improve negative situations, lack of knowledge in one or another field, mistrust of others, tendency to violent expression of one's emotions. That is why it is necessary to guide children to improve their behavior so that all the negative aspects of students contribute to only positive ones in the future. The following moral values will flow into such as: responsibility, shyness, achievement of justice [1].

First of all, the teacher will face such a task as identifying all the pluses and minuses of the pupils and teaching them to distinguish. That is, students must correctly recognize their character qualities and divide them into merits and demerits.

Taking part in school life, in Olympiads, students acquire new knowledge and develop communication skills with their peers. It is this type of work that prepares students for motivated learning, because during

this they not only study the school program, but also the school of life.

At this stage, the child acquires such qualities as kindness, helping friends, compassion. She learns to work in a team, to find a common language, to achieve one set goal. Participates and is responsible for the organization of a whole team, not just for himself. These are the main advantages of moral behavior, which will help in later life to understand how important it is to have close friends and honest colleagues.

Primary age is the most effective in building the child's moral qualities. That is why in the primary classes the emphasis is placed on the following subjects: I am in the world, physical education, the basics of health, I explore the world, labor training, natural science. Students absorb knowledge from the above subjects and realize their importance in the world.

The most important innovation in the school program is the generation of the child's theoretical thinking, which is aimed at the individual. Such formation provides an opportunity to discover such qualities as: mercy, humanity, honesty, patience [3].

The development of pupil's moral qualities is based on education and attitude towards others. In this context, the child must distinguish the model of communication with older people, peers and friends. Every primary school learner at this stage should understand the attitude to the world, to people, as well as to himself.

The education of primary school learners is formed on the basis of the studied curriculum, during lessons, during communication with others. That is, the teacher himself should communicate with students as much as possible and teach such methods of contact as "student-teacher", "student-student". The teacher must develop such a communicative method as "democratic communication", that is, all children choose the direction they like. However, when introducing such a technique, it should be emphasized that the moral qualities acquired during the study of certain materials or situations should be included in one's communication behavior. After the children have started implementing this method, it is necessary to monitor how exactly their attitude towards each other has changed or not [2].

The main task of the teacher is to create such situations in school life that would help primary school students to expand their moral qualities. The most important task for children is to learn communication skills, which in later life will provide broad ways to overcome any obstacles.

Therefore, the main points of education of primary school learners are first of all consideration of each as an individual, individual and collective work within school life. The teacher must develop a team spirit in the students, that is when the children's moral qualities will be strengthened,

which in later life will allow them to communicate correctly in society.

REFERENCES

1. Басюк Н. Орієнтири вчителя у моральному вихованні молодших школярів / Рідна школа. 2007. №3. С.21-22.

2. Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід: монографія / О.В.Вознюк, О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.

3. Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Наказ МОН молодь спорт №1243 від 31.10.11 року. Режим доступу: <http://document.ua/pro-osnovni-orientiri-vihovannja-uchniv-1-11-klasiv-zagalnoo-doc76601.html>, http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/

O.Pryshchepa,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

**THE POTENTIAL OF INTEGRATED LESSONS IN FORMING
THE COGNITIVE INTERESTS OF PRIMARY SCHOOL
LEARNERS IN THE PROCESS OF LEARNING THE UKRAINIAN
LANGUAGE AND LITERARY READING**

According to the "New Ukrainian School" Concept, integration processes occupy an important place in the educational process of SEN, aimed at the formation of a complete and harmoniously developed personality, the development of their cognitive interests, creative abilities and potential opportunities [2]. Accordingly, integrated learning in language and literature classes is one of the most effective models for activating students' intellectual activity, as well as one of the developmental techniques in the learning process.

In addition, integrated learning creates the most favorable conditions for the formation of students' interests in language lessons and literary reading, first of all, due to the full correspondence to the age, the peculiarities of the development of the cognitive sphere of younger schoolchildren through an interesting and diverse combination of information from different fields of knowledge (lessons of the Ukrainian language and music or fine arts, reading and ethnography lessons, Ukrainian language and natural history lessons), as well as through the use of problem-searching methods of work that stimulate initiative and creative activity of students.

According to O. Savchenko, such lessons fully correspond to the age characteristics of a child of primary school age, and can also be conducted in the form of a game, where the child learns and communicates, explains to his favorite heroes, thanks to which he learns. For example, in language lessons, it would be appropriate to use the game method (didactic, creative) after listening to the sounds of musical instruments, for example, the game: "Choose adjectives for the names of musical instruments", or the creative game "What do we know about the cello", under the terms of which schoolchildren can choose 5 adjectives for the word "cello", as well as words that are close and opposite in meaning (synonyms and antonyms),

which contributes to the formation of not only the student's creative abilities, but also his composure, organization [4, p.5].

In the lessons of the Ukrainian language, on the basis of integration, it is also advisable to use the methods of associative perception: "Microphone", "Brainstorming", "Associative bush", "Tree of knowledge", "Color-mood" and others. The "brainstorming" method is also quite effective in developing the creative thinking of schoolchildren in lessons (for example, the task of choosing nouns, numerals, inserting missing letters or words), after that they make drawings or find short historical information (facts) on these topics, presenting their results in teamwork. Such work should involve discussion, performance of tasks in groups, promotes the development of ingenuity, flexibility of thinking.

Lessons on the Ukrainian language and literary reading based on the principles of integration differ from the usual combined lessons and the goal is to focus on the development of students' creative abilities, interests, and inclinations. Such lessons contribute to the child's ability to make decisions and make choices; teach to work qualitatively; show initiative; to be able to cooperate with others; to learn to work with a fairly large volume of various information, to deal with its processing independently, to search, analyze and store and reproduce it in one's own memory. For example, in the lesson of the Ukrainian language or literary reading, after reading a poetic work, students can perform a musical interpretation of it, or perform illustrations or crafts based on the theme of the lesson, stage a fairy tale or story (for example, based on the works of V. Sukhomlynskyi or N. Zabyla) .

The usage of problematic tasks in extracurricular work on the language of reading based on the principles of integration with musical arts involves understanding and realizing the beauty of both verbal and musical arts (for example, through the questions of the literary and artistic quiz: 1. How sad and calm music of A. Vivaldi will help to convey colors of autumn in V. Korchevsky's poem "Early Autumn"? 2. How does the mood of the song "Autumn Viburnum Bush" by the outstanding Ukrainian singer correlate with the word "patriot"? etc. [3, p.50].

Learners' awareness and their own artistic interpretation of the most relevant problems (good and evil, nature and the attitude of man to the environment) contributes not only to the formation of the basic literary competences of students, but also optimizes their worldview orientations, contributes to the formation of aesthetic ideals and values.

Therefore, the main goal and task of integrated education in the process of studying the linguistic and literary field in primary school is extremely relevant, as it provides for the achievement of the goal of quality education, provides for stimulating the interest and cognitive activity of

schoolchildren, encourages them to independently search for and acquire knowledge, ensures the student's creative self-affirmation, optimizes their intellectual development through game, creative, problem-solving tasks, exercises that provide valuable information from various fields of knowledge (sciences). Such interesting and relaxed activity on the basis of integration contributes to the formation of not only educational knowledge, abilities and skills of students, but also moral, civic-patriotic, artistic, aesthetic values, stimulates the creation of an atmosphere of cooperation, active interaction of students in group (pair/team) work. Because of this, it is difficult to overestimate the role of educational integration in language and literature lessons in primary school.

REFERENCES

1. Інтегровані уроки мови й літератури: проблемний підхід. Тернопіль: Мандрівець, 2018. 224 с.
2. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Пономарьова К. Реалізація компетентного підходу в навчанні молодших школярів з української мови. *Початкова школа*. 2019. № 12. С. 49–52.
4. Савченко О. Ключові компетентності - інноваційний результат шкільної освіти. *Рідна шк.* 2020 . № 9. С. 4–8.

K. Malynovska,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

ORGANIZATION OF INTERACTION BETWEEN THE PRIMARY SCHOOL TEACHER AND PARENTS IN CONDITIONS OF A MIXED FORM OF EDUCATION

Each child is unique, endowed with natural talents and abilities, therefore the task of the New School is to help discover and develop the abilities of each child based on the partnership between the teacher, student and parents. One of the main components of NUS is partnership pedagogy, which is based on cooperation and interaction between the teacher, parents and the student.

For successful work with primary school learners, the teacher's interaction with the family is an important aspect. Pedagogical interpretation explains the word interaction as a special form of communication between the participants of the educational process. This connection can be implemented through constant, two-way communication, as well as the involvement of parents in educational activities. Such a relationship enriches its participants emotionally and intellectually and coordinates the learning process.

Today, the problem of the interaction of the primary school teacher with parents in the conditions of a mixed form of education is quite relevant. Since in connection with the crisis phenomena in Ukraine, namely the epidemiological situation (COVID19) that arose in 2020, and the war with Russia; the distance learning format and mixed learning began to be mastered at a rapid pace. With the beginning of the Russian invasion, blended learning became the main option for access to knowledge. In the 2022/2023 academic year, the organization of the educational process in many schools and institutions of higher education is carried out precisely according to the mixed form of education. According to the Minister of Education and Science Serhiy Shkarlet, it was chosen by about 4,000 schools in 17 regions of Ukraine [1].

In these conditions, the role of parents has grown rapidly, as it is difficult to demand absolute discipline and concentration from children, especially younger ones. Teachers have successfully begun to master digital resources and learning platforms that were not used before at a rapid pace. Parents, in turn, provide children with electronic resources for a

normal, productive educational process.

In accordance with the order No. 466 "On the approval of the Regulation on distance learning" of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 25, 2013, distance learning means the process of acquiring knowledge, skills and abilities, which is based on the use of modern psychological and pedagogical and information-communication technologies on the basis of specialized software and assumes social distance between all participants in the learning process [5].

As evidenced by practice and a number of studies, blended learning technology enables education to adapt to the conditions of crisis phenomena, and to fully meet global trends due to its efficiency, flexibility, adaptability, modularity, variability of content and a personalized approach. A large number of works by foreign and domestic scientists are devoted to blended learning: Bonka J. and Graham C. R. [11], Cherednichenko G.A. and Shapran L. Yu. [8], Stryuka A. M. [7], Twigg S. [10] and others. However, the issue of the effectiveness of blended learning in the context of crisis phenomena remains insufficiently researched.

The term "blended learning" began to be used in 2006 after J. Bonk and C. R. Graham published the Handbook of Blended Learning. By this term, the authors understand "a combination of the traditional face-to-face form of teacher-student interaction with the use of technologies available thanks to electronic educational resources" [11].

In Ukrainian scientific literature, blended learning is defined as follows: as a method that combines formal means of learning (work in classrooms, mastering theoretical material) with informal (Internet conferences, e-mail discussions, etc.) [8]; as a process of acquiring knowledge, abilities and skills in the conditions of integrated classroom and extracurricular activities of subjects of the educational process based on distance learning technologies [7].

In crisis conditions in Ukraine, this type of support is at the stage of active development, and its effectiveness is being studied by specialists in various scientific fields. Such scientists as S. Kampov, K. Pavelkiv and others paid attention to the study of the interaction of educational organizations with students' families. The problem of the effectiveness of the use of electronic resources of interaction is also the subject of scientific research. For example, in the methodical recommendations regarding the organization of distance learning at school, automated learning and knowledge control platforms are proposed [3, p. 4]. Social networks in distance education were considered by N. Sasco [6, p. 326]. In S. Litvynova's article, mobile distance learning systems are described [2, p. 56].

A number of problems, such as computer literacy, emotional readiness for this type of interaction, technical equipment, technical capabilities of Internet resources, have become more acute in the conditions of mixed learning.

O. Shtikhalyuk considers remote support as professional actions of teachers and psychologists, which are aimed at creating conditions for the successful implementation of educational activities without personal contact of the teacher with the parents of students [9, p. 309]. The system of remote assistance to parents is aimed at optimizing the influence of the family on the child by improving the pedagogical culture of parents. The task for the teacher is also to identify the need for psychological and pedagogical support of parents during the implementation of new forms of education.

Analyzing scientific sources, it is possible to single out the most common types of means of communication between the teacher and parents in the conditions of a mixed form of education. Among them: printed resources, means of mobile communication, Internet resources.

Printed resources: memo – an informational resource aimed at step-by-step instructions for solving a certain pedagogical problem of parents or their children; booklet – a short informational resource with the disclosure of certain information; a stand is a printed information resource, representing a shield or structure with text and (or) graphic information of various contents.

One of the most convenient and relevant options for interaction between the school and the family during distance learning is the means of mobile communication. Their advantage is accessibility for parents and teachers, free use and clear interface. With the help of the phone, you can quickly communicate at a distance without spending a lot of time, exchange information.

Internet resources: (the most common and multifaceted tool of mutual communication). This is a type of resource using the Internet. Online resources assume direct and simultaneous presence in the network of interaction participants (for example, a teacher and a student's parents). Such resources include: (Skype, Zoom, Viber, Telegram, etc.); chats - communication in messengers, when correspondence is conducted in real time; social networks – the possibility of transmitting and receiving information with the simultaneous presence of interaction participants in the network; forum – thematic communication (unlike chat, a large amount of information can be posted on the forum); a webinar is an online event where speakers conduct thematic training events [9, c. 170].

Offline resources (from the English off-line, "disconnected from the

network") do not require being online, they can be used at a convenient time. Such resources include: e-mail – one of the most common ways of exchanging information by correspondence; blog (vlog) – regularly adding records or video content for informational and educational purposes; website - an electronic page with information from a private person (personal website of a teacher or psychologist) or an organization [10, c. 310]. The forum and social networks are also actively used offline.

Today, there are a large number of e-learning platforms, which are divided into two categories: closed and open (free distribution). The most widely used platforms in Ukraine are: Google Classroom, Microsoft Teams, ZOOM and Moodle.

During the active introduction of a mixed form of education, the moral-psychological and educational burden on parents increased, related to the organization of everyday life, the daily routine and the schedule of all family members. Therefore, when choosing communication tools, the main aspect is to take into account such criteria as general accessibility, comprehensibility, compliance with the intended purpose of use. The safety of this or that resource is also important. For example, to hold parent meetings, conferences, it would be appropriate to use: Zoom, Google Meet, Skype, Cisco Webex Meetings, Moodle GoToMeeting. If it is necessary to conduct a survey, then such platforms as: Kahoot, Poll Everywhere, Google Forms will come in handy.

EDpuzzle, ClassMaker... Currently, informatization of education is extremely necessary for our state. Therefore, we consider the development of this problem relevant and very important. Pedagogical experience and the conducted researches of scientists make it possible to assert that the interaction of the teacher and parents must be organized during distance education in order to explain to parents the need for their participation in the educational process; while using a different set of mobile communication tools that are more accessible to parents, free to use and have a clear interface. In my opinion, a mixed form of education has become a modern requirement. Therefore, the task of the teacher is to convey to parents the demand for the formation of an e-environment, and to learn how to organize effective interaction between subjects in such an environment. Blended learning is the world's best practice in the world's most innovative schools, because it allows you to develop individual learning trajectories and develop in the direction of live communication.

Therefore, remote interaction with the family, means of increasing the effectiveness of such interaction, technologies, the organization of psychological and pedagogical consultations, as well as the development of measures to ensure various forms of communication with parents are the

subject of further scientific research.

REFERENCES

1. Більшість шкіл поки не планує працювати офлайн. osvita.ua, 2022. URL: <https://osvita.ua/school/87133/>
2. Литвинова С. Організація дистанційної форми навчання в закладах загальної середньої освіти у період пандемії COVID-19. *New pedagogical thought*. 2020. No 103.3. С. 55–61.
3. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. МОН України No 22.1/12-Г-372 від 18.06.2020. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-dystantsiy-na-osvita-razvoroty.pdf
4. Павелків К. М. Можливості Інтернету в організації взаємодії сім'ї і школи. *Іноватика у вихованні*. 2016. Вип. 4. С. 192–200.
5. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
6. Саско Н.В. Як формувати толерантне ставлення вчителя при роботі у форматі дистанційного навчання. *Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи* : матеріали науково-практичної інтернет-конференції молодих науковців та студентів. Випуск 7. Бердянськ, Вінниця, Житомир, Івано-Франківськ, Ізмаїл, Кам'янець-Подільський, Київ, Кропивницький, Мукачеве, Полтава, Ужгород, Умань, Херсон, 2020. С. 326–328.
7. Стрюк А. М. Система «Агапа» як засіб навчання системного програмування бакалаврів програмної інженерії: дис. канд. пед. наук: 13.00.10. Київ, 2012. 312 с.
8. Чередніченко Г. А., Шапран Л. Ю. Модель змішаного навчання і її використання у викладанні іноземних мов. Третя міжнародна науково-практична конференція «MoodleMoot Ukraine 2015. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle». К.: КНУБА, 2015. 68 с.
9. Штихалюк О. П., Юхно І. А., Бабич Я. С., Нечаєва О. С. Взаємодія суб'єктів освітнього процесу при використанні дистанційної форми навчання в початковій школі. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*. 2016. Вип. 2. С. 309–319.
10. Twigg C. A. Improving Learning and Reducing Costs: New Models for Online Learning. *EDUCAUSE Review*, 2003. Vol. 38 (5). P. 29–38.
11. Curtis J. Bonk, Charles R. *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Design*. Pfeiffer, 2006.

*S. Vasylyuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE USAGE OF DIDACTIC GAMES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

It is useful to use didactic games in the Ukrainian language lessons in modern conditions, especially in primary grades. First of all, they increase the effectiveness of students' understanding of educational material, enrich their educational activities, and add something interesting to the learning process.

The selection of didactic material, various types of work ensure children's understanding of language, thought and content, form a sense of the beauty of words, increase creative abilities, accuracy, expressiveness, show the meaning of images, strengthen the observance of the rules of using language units of different levels.

At the same time, didactic game opportunities that appear in modern school practice are not used in the process of primary education.

The effectiveness of children's education in the Ukrainian language lessons largely depends on the clear and flexible organization of the educational process in the lesson, the teacher's consideration of the psychological characteristics of children of a certain age [2].

As soon as a child comes to school after kindergarten, he gets a new occupation - learning. But the game remains a valuable tool not only for entertainment, but also for life-creating knowledge.

Game development is a powerful method of educational influence on children. The game is a traditional and recognized method of teaching students. The value of this method lies in the fact that the activities of learning, development and upbringing are closely related in game activities.

A didactic game is a game aimed at improving children's knowledge, active interest in new things, cognitive abilities and skills.

A didactic game, as an independent game activity, exists in the presence of didactic tasks for students to understand, their interest in the game, a combination of rules and game actions, which, in turn, is formed by game experience.

The creative attitude of the teacher is a prerequisite for the development of views on the constant and gradual complication of the subject, the

expansion of various games. If the students' interest in the game decreases, the teacher begins to jointly develop new types of game activities, complicate the rules, include various analytics and techniques in the cognitive activity and the active participation of all game participants.

Ukrainian language lessons that use different types of work that enrich creative findings and introduce creative methods will be really effective.

Thanks to lessons in which educational texts are presented in a playful way, children develop the ability to quickly assemble, think independently and increase concentration. Children, engrossed in the game, will not notice that they are learning. When the teacher uses parts of the game in the lesson, a friendly atmosphere, a pleasant feeling and a desire to learn are created in the classroom.

At first if the student is only interested in the game, he will quickly become interested in what is connected with it, will begin to study, understand and remember this text.

The game allows you to easily attract attention and keep the interest of pupils for a long time in those important and difficult questions, properties and events, which in normal situations it is not always possible to focus attention.

Didactic games are needed at the level of learning the Ukrainian language for familiarizing children with new material and integration, repetition of previously learned ideas and concepts, full and deep integration of content, formation of graphic abilities and skills, development of thinking [1].

It is known that the usage of didactic games in the lessons of the Ukrainian language in primary school has a great pedagogical potential, as it allows you to create an atmosphere of psychological comfort - game methods and techniques are widely used when teaching children the Ukrainian language.

In teaching the Ukrainian language in primary school, it is advisable to use such didactic games, the organization of which does not require a lot of time to prepare the equipment [3].

So, the didactic game, as one of the forms of game activity, aims at the formation and improvement of knowledge, abilities and skills, which should be aimed at the formation and improvement not only of linguistic aspects, but also of speech techniques (skills of speaking, listening, reading and writing).

REFERENCES

1. Підгурська В. Ю., Мукасеєва М. О. Використання дидактичних ігор на уроках української мови в 1-2 класах. *Перспективи розвитку*

України у контексті військових реалій. 2022. С. 123–129.

2. Пічкурєнко Н. М. Особливості застосування дидактичних ігор на уроках української мови та літературного читання. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*. Збірник матеріалів II-ї П65 Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 21 жовтня 2021 року. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. С. 129–132.

3. Чемоніна Л. В. Роль дидактичних ігор на уроках української мови в початковій школі. *Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej «Pedagogika. Nowoczesne badania podstawowe i stosowane»*. (29.04.2017 –30.04.2017). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond tradingtour», 2017. С. 39–43.

*N. Mazur,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

FORMATION OF MEDIA LITERACY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH PROJECT ACTIVITIES

According to the "New Ukrainian School" concept, one of the key competencies that primary school students should possess is information skills, which ensure the formation of the student's work skills with a large number of sources (information) through the prism of its systematic updating. Information competence is the basis of the general culture of primary school students and their media literacy of the individual [1].

Media literacy of an individual is considered as a component of the individual's information culture, the purpose of which is to provide informational needs through the creation, collection, storage, processing, presentation and the use of information in order to form a holistic picture of the schoolchildren's world. This process also involves modeling, predicting the results of decisions made by a person.

Junior school age is a very favorable period for the formation of media literacy through the prism of relevant knowledge, stable positive motives, operational skills and abilities, etc.

This period is sensitive for the formation of students' ineffective literacy and due to the fact that, under the conditions of an appropriate level of media competence, which involves correct and appropriate use of information and its processing, the foundations of critical thinking are formed in schoolchildren through the ability to separate the main from the secondary in the search process (analysis, systematization and generalization in Internet sources: in particular, work with resources and relationships: "YouTube", "Mosaic", "Vseosvita", "Na uroko", etc.) [3].

Media literacy is the basis of forming students' skills to rationally and, at the same time, effectively plan their activities and time, working with large amounts of information, to be purposeful, responsible, attentive.

Because of this, the process of forming the appropriate level of media literacy of elementary school students should be implemented by using effective means, in accordance with the age and individual characteristics of students, their skills and interests.

The basis of the project method is the idea that the educational and cognitive activity of schoolchildren is oriented towards the result that is obtained under the conditions of solving one or another practically or theoretically significant problem for the use of such forms and methods of work as: game, problem-searching, cognitive, research, creative.

The key idea of this process is the student's achievement of media competence as an indicator of the ability to use media sources and media tools in the most optimal way to achieve effective results in the learning process [2, p.36].

Project activity, in our opinion, is a valuable and effective factor in stimulating the interests of students and their creativity in various lessons in elementary school: Ukrainian language, literary reading, mathematics, English, etc.; acts as a factor of internal motivation of students to learn new information and facts, to use various digital resources in the process of preparing for the defense of the project.

Preparation for the project contributes to the formation of students' skills to work in a team (in a group/pair), is a factor in the formation of the creative potential of schoolchildren, their unconventional thinking.

REFERENCES

1. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Роменець В. А. Психологія творчості: Навч. посібник. 3-тє вид. К.: Либідь, 2004. 288 с.
3. Що таке медіа грамотність і як її опанувати? Режим доступу: <https://happy monday.ua/mediagramotnist>

*N. Khalimonchuk,
Master Student,
O. Voznyuk,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE PECULIARITIES OF FORMING THE SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES IN THE PRESCHOOLERS THROUGH THE LINGUISTIC MEANS OF FAIRY TALES

Spiritual and moral upbringing of a preschool child is closely intertwined with emotional development. The emotional attitude of the child to the surrounding world becomes an intermediate indicator of the formation of its spiritual sphere and moral qualities. The problem of the formation of spiritual and moral qualities in a personality has always been one of the most urgent, nowadays it is of special importance. The analysis of psychological and pedagogical literature shows that a lot of attention has been paid to the education of spirituality and morality in the works of scientists. These studies began quite a long time ago, which indicates that this problem has always been considered important in the education of every citizen.

Spiritual and moral upbringing of children has always been relevant for our people. Nowadays, in the conditions of the instability of society, which is accompanied by the loss of traditional landmarks, the degradation of spiritual and moral qualities, the growth of cruelty, envy and aggression, the specified direction of upbringing is becoming increasingly important. Spiritual and moral education itself, according to O. Sukhomlynsky, is a key factor in the transmission of cultural values [4, p. 4].

In general, the formation of the foundations of the spiritual and moral qualities in young children is an extremely important and difficult task for parents, educators and everyone who works with the children. This process is especially important in early childhood, when children have not yet formed their own system of values and behavioral skills. The further development of the child as a harmonious personality will depend on what foundations will be laid at this age.

As evidenced by the analysis of scientific literature, the main features of the formation of spiritual and moral qualities in young children are as follows:

1. The formation of spiritual and moral qualities starts from the first days of a child's life. Right from the birth of a child, it is important to create

favorable conditions for its development and upbringing.

2. Upbringing of spiritual and moral qualities should be systematic and consistent. Parents and educators should be engaged in raising children on a permanent basis, creating conditions for them to develop positive qualities and values.

3. For the formation of spiritual and moral qualities in young children, the methods should be used that correspond to their age characteristics. For example, young children perceive information best through a game, a fairy tale, interaction with other children and adults, through touching various objects, etc.

4. It is important to set an example of good actions and behavior. Young children learn by imitation, so it is important that the adults around the child demonstrate positive examples of behavior and actions.

5. Formation of spiritual and moral qualities in young children should take place in an atmosphere of love, respect and tolerance. A child should feel that it is loved, valued and respected.

Therefore, the teacher must create conditions for involving the child in active activities, develop the ability to select the best spiritual and moral qualities of the past and present, which are often reflected in the fairy tale. A fairy tale is a folklore narrative work about fictitious and often fantastic events.

A fairy tale is of great importance not only for the spiritual and moral education of young children, but also for their logical and mathematical development, and can be used as an effective tool in classes in preschool institutions. The educational functions of the fairy tale here are related to the child's scientific and philosophical mastering of reality, when the educational resource of the fairy tale is really colossal, and its justification and wide application allows actualizing a new paradigm of preschool education [1-2].

Conclusions. Therefore, a literary fairy tale is an author's, artistic, prose or poetic work, based either on folklore sources, or completely original; the work is mostly fantastic, magical, depicting the incredible adventures of fictional or traditional fairy-tale heroes and, in some cases, aimed at children; a work in which an incredible miracle plays the role of a plot-creating factor, serves as the initial basis for character characterization [3].

The role of fairy tales in the spiritual and moral upbringing of children in preschool institutions can be highlighted by the following aspects:

1. Development of moral consciousness. Fairy tales help develop children's moral consciousness, teach them to understand what is right and wrong in behavior. With the help of fairy tales, children can learn to be

kind, honest, patient and responsible.

2. Formation of speaking skills. Fairy tales help develop children's speech, teach them to use language constructions correctly, expand their vocabulary and expressiveness of speech.

3. Development of imagination and creativity. Fairy tales often offer fascinating and unusual stories that help develop children's imagination and creativity. They can teach children to see the world from different perspectives and introduce them to the world of fantasy

REFERENCES

1. Вознюк О.В. Казково-метафоричний ресурс формування наукового світогляду дітей. *Наукові записки Малої академії наук України. Сбірник Наукових праць. Серія: Педагогічні науки.* Вип. 3. К., 2013. С. 128-142.

2. Вознюк О.В. Феномен казки у розвитку дитини: від В.О.Сухомлинського до сьогодення. *Філософія для дітей. В.О.Сухомлинський у діалозі з сучасністю : Педагогічні читання : Зб. наук.-методич. праць / За заг. ред. О.В.Сухомлинської, О.В. Савченко.* Житомир: ФО-П Левковець Н.М., 2017. С. 19-24.

3. Врочинська Л. І. Народна казка як засіб виховання гуманної поведінки у старших дошкільників. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.* Вип. 29. Рівне: РДГУ, 2004. С. 142-144

4. Сухомлинський В.О. *Вибрані твори.* У 5 т. Київ : Рад. Школа, 1977. Т.3. 668 с.

*I. Blonska,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

FORMATION OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS' CREATIVE SKILLS USING GAME TECHNOLOGIES IN COMPUTER SCIENCE LESSONS

Statement of the problem. One of the main tasks of the educational process at school is the formation of the student's independent, thinking personality and the development of his abilities, in particular, creative ones. The problem of forming the creative abilities of an individual is one of the most urgent and at the same time complex and understudied. Creativity is an activity, the result of which is the creation of new, original and more perfect material and spiritual values. All people are endowed with certain creative abilities that allow them to express themselves in various fields of science, technology and art.

Modern education is aimed at the development of students' creative abilities because every child has certain abilities that must be discovered and conditions for their development must be created. Modern society feels the need for creative individuals who think out of the box, show creative initiative, sensitivity to problems, and find extraordinary ways to solve them. They have a higher level of adaptation and socialization and to a greater extent meet the requirements of the modern world, which is constantly changing. Talent becomes a guarantee of economic prosperity and a means of national prestige.

When forming the creative abilities of younger schoolchildren, an individual approach to each child should be implemented, which will help ensure a high level of development of their creative potential. After all, every child is unique. Each child has certain inclinations, abilities, interests, and therefore the approach to each child should be individual.

Great potential for children's creative development is provided by educational and game activities. During the game, children develop and consolidate the properties, skills, and abilities they need so that they could perform creative functions in the future. Playing position is a powerful means of educational influence on children. The child's communication with the class, mutual understanding between the teacher and the student begins in the games. In the process of playing children develop the habit of concentrating, working thoughtfully, attention, memory, and the desire to

learn.

Analysis of recent research and publications. Psychological aspects of forming younger schoolchildren' creative abilities by means of game technologies in computer science lessons are highlighted in the works of the following scientists: V. Andreev, H. Ball, D. Bogoyavlenska, G. Kostyuk, O. Kulchytska, M. Leites, O. Luk, Ya. Ponomarev, M. Kholodna and others.

Methodical aspects of forming younger schoolchildren' creative abilities by means of game technologies are outlined in the studies of P. Blonskyi, O. Dukhnovych, Ya. Komenskyi, S. Rusova, V. Sukhomlynskyi, K. Ushinskyi, and others.

The purpose of the article is to substantiate and develop pedagogical conditions for the formation of creative abilities of younger schoolchildren by means of game technologies in computer science classes.

The main outline of the material of the article. At the present state of the development of society, significant changes in all spheres of human activity cause the necessity of forming creative personality with a high level of intellectual development and creative capabilities that are able to create and develop innovations in any field.

The solution to this important task is laid, first of all, on the education system, which requires fundamentally different approaches to education, upbringing and preparation for students' independent life, as well as constant renewal of forms and methods of education with the purpose of more and more effective influence on the development of the child's creative personality.

Some scientists believe that a person's creative potential depends on inherited qualities and they cannot be compensated by any educational influences. Others emphasize that there are social and pedagogical factors in the formation of creativity and individual giftedness.

I. O. Sysoieva emphasizes that the development of students' creative features involves goal orientation, scientifically based design of the content of education, its didactic support, forms of control and methods of stimulating schoolchildren' creative educational activity.

V. Shadrikov notes that "abilities are revealed, first of all, when there is freedom of activity, freedom in choosing the ideality itself, freedom in the forms of its implementation, and in the possibility of creativity."

V. Druzhynin believes that the creative and intellectual capabilities of a person are fully realized only when he is the subject of choice, that is when the person decides what task he will solve. Therefore, the imposition of tasks leads to the fact that a person, motivated by the motivation of social approval, "turns on" only "intellectual skills".

V. Sukhomlinsky emphasizes that "there is no child without thinking and feeling, and therefore the school's task is to instill in students their own vision of the world, to teach them to think and feel. This is the first step to creativity, and it gives birth to a desire for mental work, a desire to grasp the incomprehensible."

All known studies of the mentioned problem testify to the importance of the development of a person's creative abilities. One of the ways to solve this problem is the introduction of innovative educational technologies into the educational process, which are aimed at the development of students' creative abilities and comprehensive personal development.

The analysis of psychological and pedagogical literature shows that children of primary school age have characteristics that significantly affect the formation of their creative abilities. This age is a favorable period for the formation of an individual's creative potential.

Thus, the formation of creativity is a very important psychological and pedagogical aspect, when education, training and development are manifested in their integrity. The sense of discovery is the driving force that inspires the student to create. The joy that accompanies the child gives rise to success in overcoming difficulties. It is known that even a small victory over oneself makes a person stronger.

For the successful development of cognitive, intellectual, and creative abilities of primary school students, the main principle of work of primary school teachers should be the use of modern achievements of age psychology and innovative learning technologies.

Educational games occupy a leading place during the study of informatics in elementary school. The educational game ensures students' desire for novelty and the creation of a new activity product, provides a source of personal activity, promotes self-realization of students in the process of mastering valuable things. Educational games and programs can be good assistants for the teacher in the learning process. The games used by the teacher in computer science classes are divided into computer games, didactic games, and relaxation games. Didactic games are the most effective for forming students' internal motivation in studying computer science.

Conclusions. Forming students' creativity is very important not only because the task of modern education is the formation of a creative personality, but also because a person who knows how to think creatively can always find the way out in unusual circumstances, such a person adapts to life more easily. In our study, game activity was chosen as a means of forming creative abilities. The game itself is a creative process, therefore,

when applying such a method, creative abilities are formed and general abilities develop as well.

The analysis of psychological and pedagogical literature makes it possible to assert that the problem of creative abilities is one of the most important and controversial in psychological and pedagogical research. Domestic researchers studied various aspects and problems of creative abilities: their nature, components, methods of formation, criteria and indicators of their development.

It has been established that there is a direct connection between the use of game technologies in computer science lessons in elementary school and the level of younger schoolchildren' creativity. Based on our research, we have developed a methodical system of educational games that can be used in computer science classes. The examples of the educational games within this methodical system will be given in our future publications.

REFERENCES

1. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Львів : Світ, 2019. 136 с.

2. Моляко В. О. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень : підручник. Житомир : Рута, 2006. 320 с.

3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для педагогічних факультетів / Міжнародний фонд "Відродження". К.: Абрис, 1997.- 416с.

4. Данько Н. Розвиток творчих здібностей молодших школярів. Початкова школа. 2013. № 4. С. 1–2.

5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навч. посіб.] К. : Академвидав, 2004. 352 с.

L. Vysotska,
Student,
O. Humankova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

PROJECT ACTIVITY AS A FACTOR OF MENTAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Relevance of the problem. In modern conditions, the problem of optimizing the mental development of primary school students, who will be able to use their experience, knowledge and values in various life situations, is quite acute. According to the "New Ukrainian School" Concept, this process is most expedient to implement with an orientation to the peculiarities of the age and cognitive development of students, their abilities and opportunities, according to interests and tastes, as well as using the most effective methods and means of learning [2]. Therefore, the search for forms and types of activities that will stimulate the development of students in the specified aspect is becoming more relevant.

Research analysis: The problem of mental development of elementary school students in the process of organizing their education was studied by: I. Beh, N. Bibik, S. Goncharenko, V. Lozova, S. Martynenko, O. Savchenko and others. The mentioned scientists emphasize the direct dependence of students' mental development on the types of educational tasks and technologies that are used directly in the educational process at the initial stage.

The purpose of our article is to draw attention to the possibilities of using project activities as a means of mental development of primary school students in the process of organizing their education.

Outline of the main material: The problem of using students' project activities in the educational process was studied by: G. Vashchenko, G. Golub, I. Ermakov, M. Morozova, E. Polat, O. Pometun and others.

From the point of view of scientists, a "project", in the context of the organization of students' educational work in lessons, is a set of actions specially organized by adults, which are performed by children together with adults; a factor in the development of a child's creative activity in the educational process [1].

Researcher N. Bibik defines the project as a set of educational and cognitive techniques, with the help of which schoolchildren acquire knowledge and skills in the process of planning and independently

performing certain practical tasks with a mandatory presentation of the results [1, p. 41].

Modern researcher I. Konovalchuk interprets design activity as a special type of mental activity, the characteristic features of which are the independent search for the necessary information, its creative transformation into a material result.

Each project, according to the scientist's research, and its organization have a certain structure, which includes: 1. The idea of the project. 2. Purpose and goal setting. 3. Expected results. 4. Sequence of project structuring. 5. Selection of forms, methods and means of organizing activities. 6. Ways of implementing the goal and tasks of the project. 7. Economic aspect of the project [3].

Work on the project allows to optimize the mental activity of students who analyze the problem, set the goal, choose the means of achieving it, search and process information, evaluate the achieved results, produce conclusions [3, p. 135].

Project activity encourages students to independently find a solution to the problem, coordinate their actions, cooperate with other students and participants in the educational process in order to solve the tasks set before them, which are correlated with the realization of the didactic goal.

Planning and integration of the project into the educational context contributes to the development of the individual creative activity of the teacher in the development of the strategy and technology of the educational process, allows to optimize the mental and personal development of students and ensure high results of their educational activities.

According to the methodologist O. Tevkun, the topics of projects in primary school should be chosen taking into account the interests of students, their possibilities, abilities, and skills and should be focused on the zone of their immediate development. For example, the topics of projects can be: "Life reflections", "Why should be polite?", "Travel with a droplet", etc. The names of the projects themselves should be interesting and unusual, and at the same time, understandable for elementary school students, in order to arouse in them the desire to actively participate in such activities.

It should also be taken into account that each stage of the project: from planning to expected results, must be discussed by adults together with children, taking into account their opinions and needs in certain types of activities (play, music, problem-solving). However, it is worth emphasizing that in order to stimulate a positive attitude of schoolchildren towards participation in projects, they should provide for the variability of forms,

methods and techniques of work, not to be oversaturated with specific ones [4].

Participating in project activities should arm students not only with new knowledge, but also be directed towards the formation of competence in them, in which the student, guided by the acquired knowledge, formed values and experience, will be able to make balanced decisions in everyday life.

The creation of game situations in accordance with their educational and developmental potential will ensure the focus of project activities on the development of mental activity among schoolchildren. Scientists recommend analyzing game situations, choosing from them those that will most interest students and will be accessible to them.

It is the project activity that allows you to shift the focus from the process of passive accumulation of knowledge by children to mastering it in various ways of activity in the conditions of availability of information resources. This is facilitated by a personally oriented approach in the education of primary school students.

We believe that the project should always have a personally and socially significant result, the achievement of which creates a situation of success, a sense of creative self-realization of students.

Based on the above, the project activity contains a problem situation, as well as the following 4 important "Ps": design, search, product and presentation.

In the context of the mental development of primary school students, project activity should be considered as a method of learning, as a means of organizing the pedagogical process, based on the active step-by-step practical activity of students to achieve the set goal.

Conclusion: We believe that the project activity is a factor in the activation of students' mental activity, provided that it is organized pedagogically and expediently, corresponds to the interests, needs, and abilities of schoolchildren, and satisfies their need for play.

REFERENCES

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. Київ : «К.І.С.», 2019. С.45–50.

2. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

3. Коновальчук І.І. Проектні технології здійснення інноваційної

освітньої діяльності. Проблеми освіти: зб. наук. праць / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. Київ, 2017. Вип. 87. С. 133–139.

4. Тевкун В.В. Вимога часу – бути компетентним Електронний ресурс. Режим доступу: <http://klasnaosinka.com.ua/ru/article/vimoga-chasu-buti-kompetentnim--.html>

H. Holyachenko,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

SENSORY DEVELOPMENT OF CHILDREN OF EARLY AGE BY MEANS OF DIDACTIC GAMES AND EXERCISES

One of the main tasks in current pedagogy is the need not just to teach a child something, but to help him learn to do something independently, without the help of an adult. Accordingly, one of the main requirements of modern preschool education is the creation of conditions for timely full-fledged physical, mental and spiritual development of each child. The application of the main provisions of the UN International Convention on the Rights of the Child, the Constitution of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Education", "On Preschool Education", "On the Protection of Childhood", and other normative acts related to childhood directly affect the development of the sensory sphere and mental activity of a young child. The regulatory documents state that preschool education is an independent system, a mandatory component of education in Ukraine, which harmoniously combines family and social education, and therefore the content of education and training of a modern preschooler should be culture-creating, and educational technologies should be personal-oriented and developmental [1].

In the context of modern education, the implementation of psychological and pedagogical influence through the inner world of a young child, including by means of didactic games, is conceptually important. The first steps to the inner world of a 2-3-year-old child are positive emotional experiences that, under the condition of a purposeful and well-thought-out educational process, will turn into a higher product of the cultural and emotional development of the individual - a feeling that is a stable attitude to certain phenomena of reality. The development of the emotional and sensory sphere is an important component of the general mental development of children aged 2-3 years. Emotions retain their significant importance in later periods of life, however, at the early stages of ontogenesis, they become the basis for the formation of a child's integral behavior.

Scientists (L. Wenger, O. Zaporozhets, M. Montessori, E. Tykheyeva) emphasize that it is kindergarten age that is the most favorable to improve the activity of the sense organs, which provide full-fledged and versatile

ideas about the environment. Leading specialists are one of the central ones' moments of the development of perception determine assimilation and usage of sensor standards (V. Avanesova, L. Wenger, N. Vetlugina, L. Zhurova, O. Zaporozhets, V. Zinchenko, G. Kislyuk, E. Korzakova, L. Penyevska, M. Poddyakov, A. Ruzka, N. Sakulina). As O. Usova noted, sensory education is important for the all-round development of a child, 9/10 all their mental baggage is the result of the activity of the senses.

In children of kindergarten age, the content of emotions is enriched, feelings are rationalized, they become more stable and deeper, and higher feelings are formed. The specificity of emotions during the early period of childhood is determined by changes in the child's activities, the complication of his relations with the surrounding world. Emotional well-being is extremely important to ensure a full-fledged life and normal mental development. The emergence of emotions during this period is related to some events in the child's life, people or phenomena that surround him. Learning the world, a young child experiences everything he encounters: pleasure, indignation, joy, sorrow, admiration. Without special training, a young child does not know how to independently express his emotional experiences, express his feelings, because it is during childhood that he develops the ability to freely control his emotions and actions. Emotions transformed as a result of the educational process are emotions that have been transformed into feelings (that is, those that have acquired stability, strength, meaningful orientation). Mental activity, in turn, is expressed in the child's ability to reflect, compare, make certain generalizations, calculate, classify, organize statements, put forward elementary hypotheses based on his own sensory experience [3].

In order to correctly and effectively organize work, in particular, with sensory education, it is necessary to know the basics of children's sensory development. As experts note, a child's sensory development is the development of his sensations and perceptions, the formation of ideas about the external properties of objects: shape, color, size, position in space, etc. A child is born with ready-made sense organs: it has eyes, ears, its skin has sensitivity that allows it to perceive objects, etc. However, these are only prerequisites for its perception of the surrounding world. In order for sensory development to take place in full, it is necessary to promote effective sensory education. Sensory development is necessary for a person to master any practical activity. Logical thinking is formed from sensory development. The role of sensory education in the development of young children is invaluable, because mental development depends on the results of the activity of the senses. In the history of preschool pedagogy, there is no pedagogical system that ignores the role of sensory education. Studies in

the field of pedagogy and psychology have proven that developed senses are a prerequisite for intelligence and personality development [4].

Thus, the relevance of the research lies in the fact that sensory development, on the one hand, is the foundation of a child's sensory and general mental development, on the other hand, it has an independent importance, since full perception is necessary for the successful education of a child in preschool and for many types of work. To date, pedagogical practice requires recommendations regarding methods and means of sensory-cognitive development of young children.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук ; авт. кол.: Богуш А.М., Бєленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. – К., 2012. – 26 с.

2. Боднар В. І., Ільченко А. М. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтесорі: навчальний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2009. 354 с.

3. Кривоніс Л. М. Сенсорний розвиток: з досвіду роботи. 5–6 (7) років Харків: Ранок, 2012. 256 с.

4. Пілюгіна Е. Г. Сенсорні здібності малюка. Розвиток сприйняття кольору, форми та розміру в дітей від народження до трьох років / пер. з рос. мови Е. Г. Пілюгіна. Харків: Ранок, 2007. С.1–3.

*A. Lyapunova,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF NON- TRADITIONAL TECHNIQUES OF VISUAL ACTIVITY

The importance of the issue of the development of creative abilities in children of upper-kindergarten age by means of non-traditional techniques of visual activity is due to the need for a deeper study of the creative side of the personality formation of preschoolers. Due to the child's ability to be creative, it is necessary to look for interesting ways of organizing children's activities.

Preschool age is an important period in the life of every person. At this age, the development of the child's personality continues. She actively gets to know the diverse and unfamiliar world around her, develops communication skills, thinking, imagination, and most importantly, learns to think creatively. The first manifestations of creativity are realized in a child and its comprehensive development occurs when it has a variety of children's activities [2].

According to Article 7 of the Law of Ukraine "On Preschool Education", the Basic Component of Preschool Education, one of the tasks of preschool education is the formation of a child's personality, as well as the development of his creative abilities. Creativity is the oldest category of human existence. It accompanies us throughout life: it guides and uplifts, inspires and gives wings. Stimulating the formation of creative processes has now become not only the priority direction of everyone's self-development, but also the true direction of the progress of society in general [1].

Visual activity plays an important role in the comprehensive development of the personality. In the process of activity, preschoolers acquire the ability to form artistic and figurative associative thinking and imagination about objects, the opportunity to express their emotional state using available means.

For a preschool child, drawing is the process of creating bright, amazing or non-existent images; expressing your feelings. Drawing develops the motility of the hands, and also contributes to the rapid

assimilation of different colors and their shades; develops attention and imagination; logical thinking improves and memory is trained. But children are especially interested in non-traditional drawing techniques.

Non-traditional drawing techniques are an opportunity to create an original work of art that does not depend on a model and helps children to reveal their individuality and uniqueness. With the help of non-traditional drawing techniques, children express their potential, their own ideas, rely on their life experience, even if they do not yet have sufficient traditional drawing skills. Therefore, teachers consider non-traditional techniques of visual activity as the development of purposeful creative abilities [3].

The use of non-traditional drawing techniques in practice was described by L. Shulga, S. Chepurna, L. Polyakov, V. Ragozina, and O. Polovina. Non-traditional drawing techniques, according to V. Nikanorova and M. Ponomarenko, make it possible to create favorable conditions for the development of creative abilities of each child, to realize his need to reflect his life impressions, even if he does not have sufficient visual skills. The analysis of scientific works proves that the problem of developing creative abilities by means of non-traditional drawing is complex and not sufficiently thoroughly studied, and therefore has not been fully reflected in psycho-pedagogical theory and practice.

The purpose of the research is to theoretically substantiate and experimentally verify the effectiveness of non-traditional techniques of visual activity for the development of creative abilities in children of upper-kindergarten age.

Research by L. Vygotsky, O. Zaporozhets, O. Leontiev, and others, show that children's creative activity appears in older preschool age, as the opportunity arises to go from thought to situation, and not the other way around, as was the case before. However, characterizing the features of the creative activity of older preschool children, teachers and psychologists emphasize its specificity. Yes, many of the components of creativity at this age are just beginning to develop, although subjectively the child is constantly discovering something new. M. Poddyakov noted that creativity in childhood should be understood as a mechanism for the development of various child activities, accumulation of experience, and personal growth [4]. L. Vygotsky noted that in the development of children's creativity, including visual arts, it is necessary to observe the principle of freedom, which is generally an indispensable condition for any creativity. This means that children's creative activities can be neither mandatory nor forced and can arise only from children's interests [2]. Creativity is a practical or theoretical activity of a person in which new results arise. However, any activity requires a person to possess characteristic qualities

that determine his suitability for it and ensure a certain level of success in its implementation. It can be concluded that most researchers characterize creativity as a set of individual characteristics of a person, which determine the possibility of successful implementation of a specific type of creative activity and which determine the level of its effectiveness [5].

So, children's creativity, according to researchers, is the process of creating a subjective new product for the child, in which he invested his knowledge, emotional attitude to the image, applying the visual and expressive tools he learned in classes under the guidance of a teacher or found on his own.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в : А. М. Богущ, Г. В. Беленька, Г. В. Богініч та ін. Київ : Видавництво, 2012. 21 с
2. Базова програма «Я у Світі» (психолого-методичний супровід) / О. Л. Дроботій, М. Л. Кривоніс. Харків : Ранок, 2011. 224 с.
3. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 200 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
5. Дитина: освітня програма виховання для дітей від двох до семи років / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 303 с.

*K. Ostapchuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

MORAL AND ETHICAL EDUCATION OF PRESCHOOLERS

The future of Ukraine directly depends on the preservation and reproduction of traditional moral values, ideals of goodness and love. The need for this is dictated by the presence of a powerful information field, the spread of images of violence, fear, and immorality through mass media.

Moral and ethical education is the basis of socialization of a preschooler, i.e. the ability to establish communication, join the company of peers, negotiate with them, express one's wishes, take into account the interests of others. These simplest social qualities are the first step on the way to the development of universal moral qualities.

The problem of moral and ethical education has always been relevant. How to behave at home, in the family, on the street, with peers? And these are not useless, but vital and urgent questions. But there is no time allocated for answers to these questions in educational programs. Therefore, teachers themselves must find time and determine the content of classes on moral and ethical education. In view of this, it is relevant and timely to introduce a program of moral and ethical education of preschool children.

Kindergarten is called to take an active part in the process of spiritual revival of the nation, to ensure that all links of the educational process are filled with content that would help teachers to cultivate honest and strong characters, to form consciences and civic virtues – diligence, modesty, care for each other, respect for elders – and would encourage them to grow useful to their people.

Tasks of moral and ethical education:

- familiarize with basic spiritual and moral values based on examples of Ukrainian culture, concepts of virtues, good and evil;
- familiarize with the rules of ethics of communication and relations between people;
- contribute to the formation of preschoolers' psychological readiness to study at school, to overcome adaptation difficulties, to master the skills of organizing a healthy moral atmosphere in the children's team, family, and among the close environment;

- teach children to analyze their actions, deeds, motives and correlate them with universal human values;
- promote understanding of the great importance of observing moral rules;
- conduct educational and educational conversations to increase the child's readiness to solve various life situations that the child may get into;
- teach to distinguish between positive and negative actions, to evaluate them;
- help children learn and perceive moral and ethical values and apply them in their behavior;
- to bring up moral traits in children – love for people, the Motherland, respect for parents and elders, hard work, the ability to overcome difficulties, the tendency to selflessly do good;
- to educate spiritually – moral feelings;
- to bring up in children a persistent need for constant regulation of their behavior according to consciously learned moral and ethical norms;
- prevent the emergence of negative emotions: envy, jealousy, evil spirits;
- to develop children's emotional, volitional and cognitive spheres for the best reflection of their thoughts;
- support children in self-improvement through the development of their spiritual and moral values;
- encourage children to work on themselves (through play activities, artistic creativity);
- to develop empathy and the desire to be needed by people, the ability to rejoice at the successes of others, to sympathize with failures;
- to develop moral consciousness, the ability to understand the moral values of the Ukrainian people [1].

Educators prefer the following forms and methods:

- classes;
- conversations on moral and ethical topics;
- stories;
- excursions with the reading of the works of V. Sukhomlynskyi;
- reading and staging works of fiction, fairy tales, legends, poems, songs;
- didactic games;
- story role-playing games;
- solving problem situations;
- themed evenings, holidays and entertainment [2].

So, in the work of forming the moral and ethical sphere of children, the educator transforms social requirements and norms for the individual into

their daily behavior, internal positions and beliefs, and gives these norms a personal meaning. The teacher uses various situations given in the works for analysis and introspection, identification of pedagogical errors, formation of own pedagogical experience, professional ethics. From the point of view of ethical norms, artistic miniatures help the teacher to understand the nature of moral and ethical values, to motivate him to display moral qualities and the formation of appropriate views and concepts in children.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук ; авт. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. К., 2012. 26 с.
2. Виховання гуманних почуттів у дітей / С. Ладивір, О. Долинна, В. Котирло, С. Кулачківська, О. Вовчик-Блакитна, Ю. Приходько / Серія «Дитина замовляє розвиток», за наук. ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк. Тернопіль, 2010. 168 с.

Yu. Shelihatska,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE DEVELOPMENT OF THE SKILLS TO REPRESENT A TEXT IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE IN THE PROCESS OF FAMILIARITY WITH ARTISTIC LITERATURE

The ability to retell the texts of works of fiction is of great importance for the development of the speech of a preschool child, as it is very important for the further education of children at school, because memorizing information and correctly reproducing it contributes to the development of all mental processes, in particular, memory, attention, perception etc. [1, p. 10]. We believe that the specified skill is necessary for a child to receive education in general. Retelling a text is a complex activity that requires long-term work of memory, thinking, and imagination. In order to remember and retell the text, a preschool child must first of all learn to listen carefully to the text, understand its content, remember the sequence of plot elements, and clearly reproduce the text in the process of retelling. For the development of the skills of monologue speech, which is a retelling, it is of great importance to familiarize the child with fiction available for his age. The teacher's task is to choose works of fiction that will be interesting and accessible to children, and will have artistic and aesthetic value.

The relevance of the problem of the formation and development of the ability to retell the text in the process of familiarizing preschoolers with fiction is reflected in numerous psychological and pedagogical studies, as well as in educational programs. Great importance was attached to the retelling of works by the outstanding Ukrainian teacher K. Ushinskyi, who believed that retelling is a mandatory stage in mastering speech activity. Researchers I. Voloshchuk, O. Konenko, M. Stelmakhovich supported this opinion and attached great importance to the correct selection of works of art that would interest the child in literature and learning, which would contribute, in particular, to the successful learning of the child's recitation. The issues of recitation training for preschoolers are discussed in the works of A. Leushina, A. Borodach, E. Tikheieva, R. Gabova and others. The authors note that the ability to retell and familiarization with examples of fiction help children acquire new knowledge and contribute to mental, aesthetic development, and moral education [3, p. 52]. Also, during

learning to retell works of fiction, important qualities of speech of preschoolers are formed: correctness, logic, expressiveness [4, p. 108].

At the same time, it should be noted the significant difficulties in revealing children's ability to retell texts, which is caused by a number of reasons: quick fatigue, inability to highlight the main thing in the text and separate it from the secondary, incomplete understanding of the meaning of all words, poor vocabulary, inability to think logically and consistently, etc. In addition, in practice, educators are not always sure which works should be taken for learning retellings. All that has been said once again confirms the relevance of the chosen research topic.

The purpose of the article is to determine and analyze the development of the ability to retell the text in children of upper-kindergarten age in the process of familiarization with fiction.

Presenting main material. The relevance of our research is also determined by the specifics of age: in older children, the ability to quickly understand and perceive the work increases and this is manifested in the following aspects: the ability to sympathize with the heroes of the work; understanding the behavior of the heroes; the ability to reproduce the chain of events of a literary work; conscious attitude to the author's word [1, p. 8].

It should be noted that for an in-depth analysis of the problems of the development of the ability to retell a text in children of older preschool age in the process of familiarization with fiction, it is necessary to define such key concepts as "retelling" and "fiction".

Retelling is a conscious reproduction of a literary text in oral speech. In our work, we use such types of retelling. Full (whole) retelling – one child retells the entire text. It is appropriate to use this type if the text is short. Retelling by parts (teams) – it is better if the children choose their own team, agree on who will retell which part. Collective retelling – children take turns to reproduce the text of the work in sequence. The volume of speech is determined by the teacher – it can be a sentence or an episode. Role-playing – the teacher assumes the role of the author, helps the children to assign roles, choose attributes, costume elements, discusses with them the character of the characters, advises them to choose the right intonation, and the children reproduce the text, acting out their roles. Such work can be started already from the younger preschool age. Creative retelling – this method of retelling is widely used in older preschool age, when children already have some experience in reproducing texts. Selective retelling - when children do not retell the entire text, but the most linguistically interesting fragments, determined by the teacher or chosen by the children at will [5, p. 101].

Fiction is a part of texts in the general system of culture. The source of fiction in the preschool is the works of Ukrainian classic writers (E. Hrebinka, T. Shevchenko, Mark Vovchko, L. Hlibov, Panas Myrny, I. Franko, P. Grabovskyi, M. Kotsyubynskyi, Lesia Ukrainka), modern writers. Children are also introduced to folklore genres: small folklore genres (lullabies, nursery rhymes, nursery rhymes, jokes, fables, invocations, proverbs, counters, proverbs, proverbs, riddles, teasing, mirky tales), fairy tales.

Given the topicality of the topic, we conducted a study based on ZDO No. 49 of Zhytomyr, which included ascertaining and formative stages. In the process of the formative stage, a system of classes was held with children of older preschool age - pupils of the "Pearls" group. Classes were conducted according to the following structure. 1. The teacher invites children to listen to stories, pays attention to the careful perception of the text. To do this, he explains the meaning of words that may be incomprehensible to children (names of specific actions, figurative words and expressions). The teacher reads the text. 2. A conversation based on the content of the story with the obligatory use of visualization. 3. Re-reading with children's focus on memorizing the text for its subsequent retelling. 4. A short conversation in which we draw the attention of preschoolers to the character of the heroes, their facial expressions, gestures. 5. Drawing up a retelling plan and children actually retelling the text.

When preparing children for retelling, we pay attention to the formation of the ability to retell the text in the correct logical sequence, understand the content, that is, the actions of the characters, the words and expressions of the work, define and express personal attitudes towards the heroes, define and name the character traits of the heroes.

The pedagogical experiment consisted of the following stages: ascertaining, formative, analysis of results. The sample consisted of 15 children. At the first stage, with the help of a conversation, it was found out to what extent preschoolers know how to retell the text, determine the character of the characters, how to convey the content. And they also determined how the child analyzes the actions of the heroes, how he draws certain conclusions, how accurately he can retell the text. Such a control section revealed: 20% of respondents showed a high level of development of the ability to retell the text, an average level - 50%, a low level - 20% of children. The next stage of pedagogical research was the involvement of older preschool children of the "Pearls" group in interesting work, in particular, a system of classes was held, where didactic games and exercises were held, where children practiced improving their ability to retell texts, prepared stories, for example, "Who needs water ", "Droplets

walk in a circle", "Footprints".

After that, a control section was repeated to check the level of children's ability to retell the text. He found the following: a high level of development of the ability to retell the text was found by 50% of respondents, an average level by 40%, a low level by 10%.

Therefore, the conducted study testifies to the effectiveness of the proposed method. The children showed interest in the work, so they easily learned the content of the work and were able to retell it, independently characterized the characters, which indicates the effectiveness of the work. Our observations revealed that children feel more confident in classes and learn the content of the work better, have become very active and show initiative. In the process of retelling works, children learn the sequence of presentation, which will help them in other types of activities, for example, in learning to perform certain actions. The conducted research does not cover all aspects of the problem. So, for example, we plan to develop a comprehensive program for the development of speech of children of different age groups in the process of familiarization with works of fiction.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Текст]. *Наук. кер. та заг. ред. Богуш А.М.* Київ: МЦФР, 2012. 230 с.
2. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. *Підручник для ВНЗ.* Київ: Вид. дім "Слово", 2008. 408 с.
3. Гурович Л.М. Дитина і книга: Книга для вихователя дитячого садка. *Під ред. Логінової В.І.* Київ: Просвіта, 1992. 64 с.
4. Поніманська Т. І. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної освіти ХХ ст. / Т. І. Поніманська. *Дошкільна педагогіка : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]* / Т. І. Поніманська. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. С. 99–107.
5. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років. Нова ред. *Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В., Кононко О.Л.* Київ: Академвидав, 2019. 488 с.

H. Kontsedailo,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE POTENTIAL OF THE APPLICATION OF GAME TECHNOLOGIES FOR THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS AS COMPONENT SOFT SKILLS OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS

Communication skills as a component of Soft Skills are a key element for success in any sphere of life. The importance of these skills cannot be overstated, as they not only help in communicating with other people, but also contribute to success in all aspects of life – work, personal life, relationships with friends and family. Therefore, the formation of communication skills of primary school learners is a topical topic in pedagogical science.

One of the effective methods of forming students' communication skills is the usage of game learning technologies that help not only to make the learning process more interesting for learners, but also to achieve quick and high-quality formation of the skills necessary for schoolchildren.

Game learning technologies are the usage of game elements and methods in the learning process in order to ensure more effective learning. The usage of game technologies allows creating an educational situation that ensures interaction and active participation of learners, and also provides motivation for learning. Game technologies can include visual elements, sound effects, storylines, tasks, and challenges that require solving specific problems or tasks [1].

One of the main advantages of using game technologies is that they allow students to develop and learn in a relaxed and pleasant environment, actively collaborate and exchange information, which helps to form communication skills and increase the overall level of communication efficiency.

These teaching methods contribute to the development of emotional intelligence, which is an integral part of the communicative competence and soft skills of learners as a whole. Learners have the opportunity to learn to distinguish between different emotions, master the ability to manage their emotions, show them and develop empathy.

During the period of adaptation of primary school learners to school, the educational process and the new team, the usage of game technology

can reduce the level of stress in children and facilitate the integration of a learner into a new environment for him.

Another advantage of using educational games is their interactive nature. Games allow learners to interact with the material and receive an immediate result of their actions, which allows for more effective assimilation of knowledge and skills. In addition, through games, learners can explore different situations and learn to solve problems, which helps to develop their creativity and critical thinking.

In addition, game technologies enable learners to effectively work on the development of speech culture skills and the ability to constructively cooperate with other people. The game context allows learners to experiment with language and ways of interacting with other people, as well as to improve speaking skills according to common goals and objectives [3].

Research shows that the usage of game technologies helps to increase the motivation to study and improve the psychological well-being of learners. Learners are more interested and enthusiastic about the educational process and the formation of their own personality as an active member of the team [2].

Gaming technology can also help learners develop social skills that are essential for effective communication. The game can be used to develop skills of communication, listening, empathy, active cooperation and tolerance. Learners participating in the game learn to work in a team, share roles, resolve conflicts and solve problems together, which helps develop their social skills.

In addition, it is important to remember that the development of communication skills in children is a multifaceted process that requires an individual approach and attention to the needs of each child. Therefore, it is no less important that game technologies can help teachers teach the material more effectively and provide an individual approach to each learner. Educational games can be developed taking into account different learning styles and individual needs of learners. Teachers can use games to assess the level of mastery of the material by each learner and adapt the educational process to the needs of each learner individually. And it is in the process of playing that each learner has the opportunity to show himself as an individual personality and as an active member of society [1].

Therefore, the usage of game technologies for the formation of communication skills as a component of Soft Skills of primary school learners has significant potential. Given the fact that communication skills are an important component of Soft Skills, teachers should actively use these technologies in their work. It can help increase motivation to study,

improve the quality of the educational process, develop social and communicative competence of learners, and ensure an individualized approach to each learner. At the same time, it is necessary to take into account the age characteristics of children and use games with various tasks that will promote the development of various aspects of communication.

REFERENCES

1. Дячук П. Б., Перфільєва Л. О., Ломака О. Б. // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2022. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2022.270394> (дата звернення: 23.03.2023).

2. Сірополко І. В. Застосування ігрових технологій у навчальному процесі як засіб підвищення мотивації навчання молодших школярів // Педагогіка формування творчої особистості учня. 2018. № 24. С. 70-75.

3. Чернявська Н. Роль ігрових технологій у розвитку комунікативних навичок учнів початкової школи // Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 12 Т. 2. С. 19-22.

S. Mysko,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

EDUCATIONAL JOURNEYS OF THE DESCENDANTS OF NOBLE FAMILIES OF THE COMMON THINGS (XVI-XVIII CENTURIES) IN POLISH-SPEAKING LITERATURE

The era of the Polish-Lithuanian Commonwealth, with all its significance for the history of our country, seems to be shrouded in a mysterious misty veil: it seems that from the time of the burning of Kyiv (XII century) until the liquidation of Zaporizhzhya Sich (second half of the XVIII century) in Ukrainian history there was a deaf intermission. Meanwhile, this is a period of great cultural achievements: temples and castles were built, the infrastructure of cities was developed, the institution of political activity was improved, and elections were held. In particular, educational trips were very popular among the powerful conglomerate.

In the second half of the 17th century, an educational trip, a grand tour, constituted the last stage of the education of European elites. Traveling abroad was also important for young nobles and aristocrats from the Polish-Lithuanian Commonwealth, and the grand tour became part of the educational canon of that period, an important element of the education of young elites throughout Europe. It was also considered the key to a future career and successful participation in court and public life.

For the young nobility and tycoons from the lands of the Polish-Lithuanian Commonwealth, the educational trip was, at the same time, a fashion (which was ridiculed by the authors of epigrams) and a necessity of life. Such trips were called "educational" due to the fact that: a young nobleman could study at one of the European universities and at the same time visit the centers of social life of that time; a young nobleman could communicate with scientists during his travels, thereby supplementing his knowledge; a young nobleman could travel around Europe and gain a certain amount of knowledge based on personal experience (not all magnates preferred to educate their sons in universities: in the 1780s, one of the hetmans recommended that his sons, who were going on an educational trip around Europe, conversations with noble people who had great wealth and positions, considering this way of gaining experience as the basis of further life).

In general, a significant number of Polish researchers dealt with the

issues of upbringing and education of the descendants of the most famous families of the Polish-Lithuanian Commonwealth. Their works are devoted to certain aspects of the topic of foreign trips of elite youth. A certain array of works describes their general conditions, tasks, and purpose. This is how Malgozhata Eva Kovalchuk highlights the role of mothers-authors of instructions for sons going on a trip. The researcher notes that the documents drafted by women differ from the guidelines authored by men primarily by greater attention to the behavioral aspect: avoiding unwanted acquaintances and friendships, familiarity with staff [1].

General reconstruction of the picture of the educational journey of a young nobleman in the second half of the 17th century. Anna Markevich does in her scientific publications. She describes various sources, thanks to which contemporaries have an idea about the journey and the traveler. In particular, these are the so-called "Albums", which are a valuable source of information. Actually, the function of the album has been practically unchanged for hundreds of years: sociable young travelers made notes in these "tablets" that they took with them on their travels. New friends, teachers, other young nobles, famous scientists, celebrities from all over Europe wrote down their wishes and impressions of acquaintance here. In turn, appropriate dedications and poems were added to the albums of new acquaintances. On the beautifully designed pages were numerous moral maxims, records crowned with coats of arms, sometimes also funny genre skits and drawings of various contents. Today, on the album pages, you can find valuable information about many travelers from the lands of the Polish-Lithuanian Commonwealth.

Another important source of information about travel is the "Instructions" that parents gave to their offspring and accompanying persons (servants, governors, other family members) upon departure. Parental instructions and everyday practice in Europe sometimes differed greatly. That is why the lordship often neglected them. And the establishment of active contacts between common youth abroad was a constant process [2].

Another vector of research is the peregrination of individual noble descendants. We were interested, first of all, in the tours of the Volyn nobles - the sons of Prince Vaclav Rzewski (Stanislaus, Ferdinand, Joseph and Severin) [3]. The father sent his sons separately: the eldest in 1755–1757, while the youngest Severyn was in Europe in the period 1759–1761. Both voyages were led by the French priest Louis-Antoine Caraccioli. Parental instructions (we consider - requirements) related to the moral and religious side of travel and were also clear and concise: complete obedience, prohibition of gambling, drinking and unacceptable social

contacts. The prince envisioned a fairly small educational program: study of history, law, philosophy and geography, improvement of languages (German, French, Italian). Prince Vaclav did not forget the "pleasant" sciences: music, dancing, singing, chivalric exercises, drawing.

Artur Goshchynsky fruitfully dealt with the fate of Jan Stanislaw Sapieha [4]. In particular, in his research, the scientist powerfully presented the education that Jan-Stanislaw Sapega received (he studied with the best professors of the Sorbonne, Würzburg, Frankfurt am Main. The scientist notes that he studied in some educational institutions together with his brother Krzysztof Stefan, but more the Polish historian draws attention specifically to Jan Stanislaw, obviously because of the more significant role and achievements of the oldest.

In our theses, we are not able to present the entire array of works on the chosen topic. (We will not stay within the framework of a scientific historical presentation and note that, despite his excellent education and status, shortly before leaving for the world, the prince became so superstitious that he organized real witch hunts in his possessions. This activity had tragic consequences, but it is not is the topic of our study).

In general, the array of works on the topic of educational travels of young noblemen, descendants of the tycoons of the Polish-Lithuanian Commonwealth allows us to conclude: the educational slogan for the young elite of the Polish-Lithuanian Commonwealth was short: "Learn, your graces."

REFERENCES

1. Kowalczyk M.E. Matki jako autorki instrukcji dla synów wyjeżdżających w podróż edukacyjną w czasach staropolskich, [w:] Źródła do dziejów staropolskich podróży edukacyjnych, red. D. Żołędź-Strzelczyk i M.E. Kowalczyk, Wrocław 2017, s. 91–104. online. <https://uni-wroc.academia.edu/Ma%C5%82gorzataEwaKowalczyk>

2. Anna Markiewicz. Kilka uwag o zagranicznej podróży edukacyjnej młodych Tarłów (1663). *Prace Historyczne*, 2017, Numer 144 (3), S. 481–497. <https://www.ejournals.eu/Prace-Historyczne/2017/Numer-3/art/9977/>

3. Adam Kucharski. Instrukcje rodzicielskie Wacława Rzewuskiego dla syna Seweryna oraz córek Teresy i Ludwiki z lat 1754 i 1763/64. online. file:///C:/Users/user/Desktop/Downloads/Instrukcje_rodzicielskie_Waclaw_a_Rzewuskiego_dla_s.pdf

4. A. Goszczyński, Podróże edukacyjne Jana Stanisława Sapiehy (1589–1635), [w]: *Wielkie rody dawnej Rzeczypospolitej*, t. 1: *Sapiehowie*, pod red. T. Ciesielskiego i M. Sawickiego, Opole 2018, S. 391–410.

A. Hanovska,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF A VALUABLE ATTITUDE TO NATURE IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Nowadays, a valuable attitude to nature should be an integral part of the general experience of every citizen of our country. After all, the formed natural and ecological competence is not given to a person from birth, its improvement continues throughout life. An important element of this complex and multifaceted process is raising the level of children's ecological culture, since the formation of their worldview depends on this, the establishment in their minds of nature as a universal value for human life and its equal partner, the need for a valuable, caring attitude towards it.

The purposefulness of solving the selected problem is confirmed in: laws of Ukraine "On Education" (2017), "On Preschool Education" (2001); "Concepts of raising preschool children" (2020); "The basic component of preschool education in Ukraine" determines the content of knowledge of preschoolers from various spheres of human activity: in particular, it specifies general approaches to the formation of personality through the sphere of activity in nature, namely: "Nature is: ecological orientation, education of a versatile and harmonious personality, oriented on the reproduction of the ecological culture of society, a comprehensive approach that involves the development of the sensory sphere, the assimilation of a certain range of knowledge and the mastery of practical skills" [2, 13-15]; "New Ukrainian School" (2016), educational programs for the development of preschool children such as: "Confident start", "Child", "I am in the world", "Ukrainian preschool" and others aimed at the modernization of preschool education, updating content, forms and methods of working with preschool children.

Analysis of the latest research and publications showed that scientists substantiate various aspects of the problem of environmental education in pedagogical science in the following directions: a significant number of studies in preschool pedagogy are devoted to the systematization of knowledge about nature (L.Burkova, T.Zemtsova, L.Manevtsova, L.Mishchyk, S. Nikolaev, A. Fedotova, T. Hristovska, I. Khaidurova) works devoted to the formation of thrifty (V.Gretsov), caring

(M.Ibraimova, G. Marochko, Z. Plokhyy), conscious (I. Komarov), valuable attitude to nature (M. Roganov).

Valuable attitude to nature is a complex individual quality of a person, which determines his behaviour and activity in relation to the natural environment. Valuable attitude implies not only knowledge and understanding of natural phenomena, but also the desire to preserve and enrich them for future generations. This includes ethical and moral aspects such as respect for life, health and safety of animals, conservation of biodiversity and natural wealth. Valuing nature is an important element of ecological culture, which is necessary in the modern world to ensure sustainable development and preservation of the natural environment for future generations.

Valuable attitude towards nature is defined as a set of personal orientations that form a positive or negative assessment of nature and the desire to preserve it unchanged or influence it. This is an orientation towards a sense of harmony with nature, which includes respect for nature, its protection and rational use of resources [2].

Valuable attitude towards nature includes the following components:

1. Natural knowledge – knowledge about the diversity of living and non-living nature, the processes occurring in it and the relationships between them.

2. Natural beliefs – beliefs about the need to protect and rationally use natural resources.

3. Natural feelings – a sense of responsibility for the state of nature and its rational use, protection from pollution and destruction.

4. Natural skills – skills of nature conservation and rational use of resources.

Many scientists studied the formation of a valuable attitude to nature in children of upper-kindergarten age with the help of artistic and creative activities. Some of them: V.O. Sukhomlynskyi, L.V. Zankov, D.B.Elkonin, L.S.Vygotsky, B.G.Ananiev, O.S.Horban, V.I.Lutsenko, L.S.Slaboshpytska, N.I. Rubinstein, L.A. Wenger [2].

Each of these scientists contributed to the understanding of the process of forming a valuable attitude towards nature in children of upper-kindergarten age and the usage of artistic and creative activities to achieve this goal [2].

There are three types of holistic attitude towards natural consciousness:

- 1) anthropocentric (the environment is the property of a person, which he can dispose of at his own discretion to meet his needs). Anthropocentric attitude is the most common among children of older preschool age. In this attitude, nature is considered from the point of view of its use by man.

Children see nature as a source of food, building materials, luxuries and pleasures. They do not understand that nature has its own value and rights, regardless of human use. In order to change the anthropocentric attitude of children towards nature, pedagogical methods aimed at the formation of a biocentric and ecological-humanistic attitude are used [1];

2) biocentric (the goal of interaction with nature is to preserve its integrity in all the variety of forms and species, including those that harm both humanity as a whole and an individual person). The biocentric approach is that children understand that nature has its own rights and value, which should not be violated, and that man should respect nature, and not consider it only as a means for his needs. To form a biocentric attitude to nature in children of upper-kindergarten age, you can use methods of artistic and creative activity. Biocentric attitude consists in the fact that the child sees nature as a value in itself, regardless of its usefulness to humans. In this attitude, the child perceives nature as a complex system in which each element has its own meaning and place. A child who has a biocentric attitude towards nature shows respect for living beings, preserves their life and health, treats them with understanding and sensitivity. She also cares about the environment and natural resources, is aware of her responsibility for their preservation and use [1];

3) ecological and humanistic (in the relationship between man and the environment, emphasis is placed on harmony, interconnection, interaction and mutual development). This attitude includes an understanding of the relationship between nature and man, which is based on the principles of ecology and humanism. Children with this attitude not only understand the importance of nature for human life, but also develop their desire to preserve and protect the natural environment, take care of preserving the diversity of flora and fauna, and preserve natural resources [1].

Forming a caring attitude towards nature, it is necessary to proceed from the following: the main thing is for the child to understand that man and nature are interconnected, therefore care for nature is care for man, and what harms nature harms each of us. The main content of environmental education for preschoolers is the formation of the motivational foundations of the child's environmental awareness. Environmental education includes the ecology of personality, consciousness, soul, and culture. The child learns the ecological subculture of childhood by accumulating personal experience in the surrounding space, acquiring ecological experience in specially created conditions (organized learning), as well as by creatively reinterpreting the acquired experience [4, c. 40-44].

A valuable attitude towards nature is a stable personal acceptance of nature as a subject of non-pragmatic interaction and is characterized by a

positive attitude towards natural objects and phenomena.

Taking into account the age characteristics of preschoolers, which include vulnerability, sympathy, empathy, which help the child to enter "the life of another living being from the inside", wrote V. Sukhomlynskyi, to feel someone else's pain as his own. Environmental education of preschool children, from the point of view of scientists, assumes:

- education of a humane attitude to nature (ethical education);
- forming a system of ecological knowledge and ideas (intellectual development);
- development of aesthetic feelings (the ability to see and experience the beauty of nature, to admire it, the desire to preserve it);
- participation of children in activities that are difficult for them to care for plants and animals, to protect and protect nature.

Ecological education of preschoolers should be considered, first of all, as ethical education, because the basis of a person's attitude to the surrounding natural world should be humane feelings, that is, awareness of the value of any manifestation of life, the desire to protect and preserve nature, etc. [6, с. 40-44]

In the older preschool age, the most complex systems of general ideas about the surrounding world arise and form in the child, the foundation of meaningful thinking is laid. Moreover, on relatively narrow empirical material, children distinguish general patterns of orientation in space-time and cause-and-effect dependencies of things. These schemes serve as a kind of frame of the "coordinate system", within which the child begins to master the various properties of the multifaceted world, they are poorly understood and are an intuitive form of organization of the child's behavior. [5, с. 14-16]

Thus, in the process of ecological education, ecological consciousness and culture are formed in children. The component of the latter is a valuable attitude towards nature, which includes emotional experiences that correspond to the needs and value system of a certain society, and is characterized by a positive attitude towards natural objects and phenomena.

REFERENCES

1. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку Українське дошкілля / О. І. Білан, Л. М. Возна. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 264 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Дошкільне виховання. 2012. №7. С. 4-19.
3. Кононко О. Л. Я у Світі: базова програма розвитку дитини дошкільного віку в Україні / О. Л. Кононко. К. : Світич, 2008. 430 с.

4. Педагогічний дискурс : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки Нац. акад. пед. наук України, Хмельниц. гуманіт.-пед. акад. / гол. редактор І. М. Шоробура. Хмельницький: ХГПА, 2011. Вип. 9. 407 с. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/8.1/2.pdf>

5. Реус В.О. Формування емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля у старших дошкільників: навчальний посібник /В.О. Реус, Н.В. Притулик. Чернігів, 2016. 64 с.<http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3506/1/Формування%20емоційно-ціннісного%20ставлення%20до%20природного%20довкілля%20у%20старших%20дошкільників.pdf> <https://ird.npu.edu.ua/files/sulenko.pdf>

6. Яришева Н.В. Методика ознайомлення дітей з пр. продукцією. К.: Вища школа, 1993. 255с.

*D. Havrylyuk,
Student,*

*O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FORMATION OF AN EMOTIONAL AND VALUABLE ATTITUDE TOWARDS ONESELF IN CHILDREN OF MIDDLE- KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF ART TECHNOLOGIES

Deep transformations taking place in all spheres of our society could not help but affect the education system, which directly determines the intellectual potential of the country in the future. Modern society needs people who do not think in stereotypes, creatively look for new ways to solve proposed problems, and know how to find a way out of a problematic situation. Therefore, it becomes important to express and support children's creativity, starting from an early age. This is stated in the updated Basic Component of Preschool Education, Laws of Ukraine "On Preschool Education", National Doctrine of Education Development. Preschool educational institutions are becoming a more important link in the education system, which are able to form the basis for a positive solution to this problem [1].

Imagination plays a special role in the formation of creativity (L.S.Vygotskyi, E.V.Ilyenko, V.V.Davydov, O.M.Dyachenko, V.T.Kudryavtsev, etc.). It is the developed creative imagination that gives rise to new images that form the basis of creativity. It is necessary to develop creative abilities from an early age, because it is much easier to teach than to relearn, breaking established habits. A preschool child faces creative tasks and problems at every step. And it is necessary to help the young person to solve them so that a powerful flow of unnecessary information does not fall on a weakened mind. Then mastering creative skills will help her to find a way out of any life situation in the future [3].

A child is an artist by himself, because, like any artist, he thinks in images; we, on the other hand, need to help these artistic inclinations to manifest themselves, so as not to spoil the children's creative imagination.

To develop the creative abilities of preschoolers, it is necessary to pay great attention to the formation of deep and strong systems of knowledge, abilities and skills, to the stimulation of independent activities of children, to the formation of sustainable creative interests. During education and upbringing, the child rises to a new level of personality development, develops his thinking, creative abilities, and independence. The child learns

to control his attention, develops his memory, imagination, and will. On this mental background, the creative activity of preschool children develops, which contributes to the growth of their creative abilities. As already mentioned earlier, creative abilities are developed and realized in the process of creative activity. Art therapy methods are often used to correct interpersonal relationships in children's groups, families, etc.

In the process of art therapy, the psyche is healed, and at the same time, the child gets to know the world around him and forms a positive attitude towards it. Art therapy techniques work on a non-verbal level, so they are good to use with children who do not speak well. This is relevant for diagnosis and correction.

Separately, it is worth talking about working with the emotional component of the psyche during art therapy. Classes allow children to express their emotions and feelings using drawing, sculpting, games with different types of sand and other materials. At preschool age, group and individual forms of art therapy are used in accordance with the assigned tasks.

In connection with this, the education of artistic taste in preschoolers, the formation of their creative skills, and their awareness of the sense of beauty becomes especially relevant.

The theoretical and methodological foundations of innovative and experimental activity are based on provisions, basic programs on the content of education in preschool education institutions, which include a complex of knowledge, skills, and abilities; the principles of an individual, systematic approach to the phenomena of pedagogical reality and its elements; provisions of didactics of preschool education defined in domestic and foreign concepts of education.

In preschool age, the foundations of a child's creative activity are laid, which are manifested in the ability to conceive and implement it, in the ability to combine knowledge and ideas, and in the sincere expression of one's feelings. Therefore, it is necessary to create a sufficiently stable basis for the development of her creativity. The more a child has seen, heard, experienced, the more he knows, knows and has learned, and his imagination will be more productive in other conditions [2].

It has already been noted that the interest in art therapy as a method of healing through creativity is growing in modern society. Art therapy methods, which are very popular today, are widely used by child and family psychologists, psychotherapists, and art therapists both with children and adults.

Why did this method of art therapy attract so much attention? High efficiency, ease of use, interesting exercises, positive emotions from

therapy in clients - all this has made art therapy methods very popular among many specialists. The use of different types of paints, colored pencils, chalk, alternative materials, dough, plasticine, sand, kinetic sand, colored quartz sand, and other natural materials – provide wide opportunities for the therapeutic process. We will remind you that art therapy is literally treatment with art.

Art therapy methods help at the subconscious level to identify, realize, remove the problem from the subconscious, transfer it to the field of consciousness, to the physical world, materialize it on paper, sand, etc. Further, with the help of a specialist, you can work with this problem, expressed in the material world, using special methods and find ways to solve this problem.

So, art therapy simultaneously develops the child, increases self-esteem, it is used to correct anxiety, aggressiveness, hyperactivity, hypoactivity, and other psychological problems. Creativity therapy is closely related to psychotherapy and analytical direction in psychology. Application of art therapy methods for different age groups has its own specificity. There are methods for each age period, as well as universal methods that can be used for most age groups.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук ; авт. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. К., 2012. 26 с.
2. Беленька Г.В. Дитина у природньому довкіллі: зауваги до освітньої лінії // Г.В. Беленька // Дошкільне виховання. 2012. № 9. С. 12-14.
3. Маршицька В.В. Теоретичні основи виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку / В.В. Маршицька // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді). Зб. наук. праць. К.: Пед. думка, 2000. Кн. 1. 340 с. С. 148-154.

*L. Vorobei,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE PROBLEM OF UPBRINGING PRESCHOOL CHILDREN'S SOUND CULTURE OF SPEECH IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH

Formulation of the problem. Speech is the main means of communication and knowledge of the surrounding world. The problem of fostering the sound culture of speech in preschool age is quite relevant in the theory and practice of preschool education, since this process cannot be implemented without knowledge of the laws of the native language, which include phonetic, lexical, grammatical and other aspects.

The main program tasks for raising the preschool children's sound speech culture are indicated in the following normative documents: "The child in preschool years", "Ukrainian preschool", "Basic component of preschool education" [1].

Analysis of recent research and publications. The problem of raising preschool children's sound culture of speech was considered by such researchers as A. Bohush [2], N. Havrish [3], T. Pirozhenko [5]. Methodical aspects of raising the preschool children's sound culture of speech are covered by the works of such linguists as L. Kalmykova, T. Kotyk [4], O. Smolnikova [6], O. Tarasun [7] and other scientists.

The purpose of the article is to analyze the problem of raising the sound culture of speech in preschool children in psychological and pedagogical research.

Presentation of the main research material. Preschool age is a sensitive period in mastering the sound culture of speech. The sound culture of speech is a factor in orienting children in the relations of grammatical forms. It is a means of mastering the clarity, coherence, logic, expressiveness of speech in children.

A. Bohush identified five stages of developing a child's awareness of the sound system of his native language. In early age (pre-phonemic period) the child has almost no sound differentiation skills and cannot distinguish more distant phonemes. Middle preschool age is characterized by the child's ability to recognize sounds, hear them and distinguish between correct and incorrect pronunciation. At this stage the child

recognizes incorrectly pronounced words (the establishment of new forms of sound perception). The preschooler hears and pronounces sounds correctly, he develops clarity in the differentiation of sound images of words and individual sounds. The development of phonemic hearing is completed [2, p. 234].

The period of the older preschool age is more conscious, compared to the younger and middle preschool age, in the matter of raising children's sound and speech. N. Havrysh points out that at this age stage, the child distinguishes and pronounces sounds more clearly, in his speech he imitates and quite correctly reproduces the diction of gestures and facial expressions of an adult. In a child's speech new words appear not only from independent parts of speech (noun, adjective, numeral, pronoun) but very often from official ones (participles, exclamations). During this period the child's speech is enriched with phraseology (proverbs and sayings), exclamations, expressive vocabulary from folk art [3, p. 78].

Taking into account the peculiarities of intellectual development, children of older preschool age are able to notice flaws in their own speech. Such characteristics of the sound culture of the language as pace, loudness and diction largely depend on the individual characteristics of the child, his temperament, the conditions of upbringing and the language environment that surrounds him.

Psychological and pedagogical aspects of raising the preschool children's sound culture of speech are outlined by the linguist T. Kotyk. In his opinion, the sound culture of speech is an indicator of the intellectual development of children aged 5-6 years. The scientist emphasizes that the material sound form of language becomes the object of the child's activity and a means of his knowledge. According to the researcher, in the older preschool age, the child reaches such a level of speech development that it becomes almost completely similar to the speech of an adult. The researcher's writings also consider the experience of raising the sound culture of children's speech in the period of senior preschool age. In particular, he gives examples of children's conscious attitude towards learning the phonetic side of speech and emphasizes that the child's awareness of his successes has a positive effect on his mastery of the sound side of speech. The appropriate level of upbringing the preschool child's sound culture of speech has a significant impact on his mastery of reading and writing [4, p. 36].

H. Smolnikova has developed a number of methodical tips for the development of phonemic hearing of older preschool children. In her opinion, the optimization of this process is facilitated by music lessons aimed at developing a sense of rhythm (children singing songs). The

scientist also advised using didactic games and exercises so that children have the opportunity to understand the difference between voiceless and voiced speech sounds [6, p. 15].

T. Pirozhenko among the effective methods of upbringing phonemic hearing in children of older preschool age considers the games with a doll and using the potential of oral folk creativity (riddles, proverbs, jokes, folk songs). She also advises parents and teachers using games and exercises for upbringing clarity, coherence, intonation and phonetic expressiveness of children's speech in interesting and familiar activities for them (for example, listening to the sounds of nature, noises, musical sounds), as well as reference samples of speech adults, which the child imitates. According to the researcher, the education of clear diction in preschool children can be achieved thanks to the automated coordination of psychophysiological speech centers with speech organs that ensure the creation of sounds. It is formed only through the development of motility of the speech and motor apparatus, through the correct articulation and pronunciation of sounds [5, p. 45].

In the researches of V. Tarasun, effective means of raising the sound culture of speech in preschool children are outlined. In his opinion, it is advisable to develop the children's speech apparatus through special exercises for the development of the speech apparatus, hearing, as well as tasks for improving the skills of articulating sounds. The scientist emphasized speech patterns for the child from adults (parents and educators) [7, p. 161]. For the development of the voice, the researcher suggests using such forms of work as expressive reading, recitation of poetic works, games, etc.

The slightest speech disorder has a negative impact on the child's psycho-emotional state, which can negatively affect the activity and behavior of a child of older preschool age. Children with speech defects, realizing their deficiency, can become withdrawn, have no desire to communicate with others. As a result of it, they begin to develop complexes, their academic performance decreases, and self-doubt appears. Oral speech defects also affect the child's written speech, because these two aspects of speech development are interconnected. For the prevention of both sound substitutions and other sound-speech disorders in children, it is especially important to have the right role model – the clear speech of adults.

Conclusions and prospects for further research. Mastering the sound culture of speech by children of preschool age is a multifaceted process, the success of which depends on psychological and pedagogical factors. A child's speech actively develops only when the child's brain, hearing and

articulation apparatus reach a certain level of development. Without proper examples of correct, clear, appropriate and competent speech from adults as role models, the child will not have the proper level of education in the sound culture of speech. Under favorable pedagogical conditions, by the end of the senior preschool age, children can fully master the sound culture of speech.

Scientists also emphasize that it is worth developing all aspects of sound culture of speech. The scientists also note that the material with which it is possible to develop components of the sound culture of speech (hearing, diction, expressiveness of speech) should be interesting, correspond to children's age characteristics, be visually rich, provide for variability, etc. We see the prospects for further research in the practical study of psychological and pedagogical factors of upbringing preschool children's sound culture of speech.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція, 2021). Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови. К. : Вища шк., 2017. 542 с.
3. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному дитинстві. Донецьк : Либідь, 2001. 204 с.
4. Котик Т. Українська дошкільна лінгводидактика: історія, здобутки, перспективи. Одеса: СВД М.П. Черкасов, 2004. 296 с.
5. Піроженко Т.О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 152 с.
6. Смольнікова Г. Вчимо дітей спілкуватися. Дошкільне виховання. 2004. № 9.
7. Тарасун В.В. *Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування*: монографія. Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2008, м. Київ, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/715186/>

*A. Svintsitska,
Student,*

*O. Zymovets,
Lecturer,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS' INTELLECTUAL ABILITIES IN MATHEMATICS LESSONS

Statement of the problem. In the modern world, more and more attention is paid to the development of intellectual abilities of children in primary school, because the level of knowledge and scientific achievements of our society is constantly increasing. The problem of mental development of children has always been relevant and required proper scientific research. This is due to the fact that the education system is increasingly becoming the object of growing demands, which requires focusing attention on the key aspects of education that ensure students' personal development, support their progress and success in education, develop their potential [1].

The main prerequisite for intellectual development is mental activity – a system of mental processes that contribute to students' mastering the elements of science, culture and social experience. Such mental processes as perception, memory, thinking and imagination are key to successful human activity. The intelligence of each individual is an individual system of his mental abilities and is expressed in skills that are reflected in activities. The intellectual development of the individual is based on cognitive activity, which contributes to the development of thinking processes based on sensory perception and a conscious attitude to knowledge.

In the concept of mathematics education in Ukraine, one of the main goals of teaching mathematics is to promote the mental development of children, form positive personality qualities, increase mental activity and cognitive independence, develop self-regulation skills, promote a creative approach in educational activities, etc. [5].

Analysis of recent research and publications. The problem of intellectual development of personality is one of the priorities in psychological and pedagogical science. In-depth studies done by D. Bohoiavlenskyi, P. Halperin, V. Davydov, L. Vygotskyi, D. Elkonin, S. Zhuikov, A. Zak, L. Zankov, O. Zaporozhets, and N. Zavhorodnia are dedicated to revealing the essence of intellectual abilities and the ways of

their formation.

The purpose of the article is to highlight the conditions for the development of primary school students' intellectual abilities in mathematics lessons.

The main outline of the material of the article. A child's intellectual abilities are the abilities to learn, understand and use for practical purposes the knowledge and skills that are developed in the process of education and upbringing. They are manifested in the form of attention, memory, receptivity to new things, logical thinking, creativity, speech and spatial abilities, etc. One of the important tasks of a modern school is to provide students with comprehensive support in revealing their abilities, developing initiative, independence and creative potential.

N. Zavhorodnia defines intellectual (mental) abilities as the ability to perform intellectual work that requires long-term cognitive stress [2]. It requires intensive attention to the objects of observation, memorization, analysis, generalization, etc. The development of abilities in the context of the organization of mental activity means the performance of various types of work in compliance with conditions that can ensure maximum productivity with the least expenditure of energy [5].

As V. Sukhomlynskyi noted, education should not be limited to accumulating knowledge, memorizing without understanding and cramming, which leads to neglecting children's health and mental development. Instead, it is necessary to create in children a diverse intellectual life related to creativity, so that they can become explorers, inventors and creators in their lives [7].

Recently, various complexes of pedagogical conditions that contribute to the development of intellectual abilities in primary school have been actively investigated in pedagogical research. V. Lozova, I. Malafiik, O. Nozdrova and T. Osypova single out the following systems of pedagogical conditions:

- specially selected content of the learning process with a focus on mental operations;
- the unity of motivational, substantive and operational components of training;
- the unity of the reproductive and productive character of students' cognitive activity;
- gradual increase in the degree of independence of younger schoolchildren in mastering mental operations (pedagogical conditions that stimulate the development of intellectual abilities of students in mathematics lessons allow to ensure the development of independence and creativity of students);

- motivational activity of the teacher [6].

During the selection of educational material for the exercises, I. Zaichenko suggests taking into account the following pedagogical conditions:

- continuity in the mental training of younger schoolchildren;
- systematic and purposeful work;
- using specially developed system of tasks, which contributes to the assimilation of material designed for the mental development of schoolchildren, and its application in new conditions in the process of studying various educational fields [3].

Psychologists who investigated the issue of the most optimal conditions for the development of intellectual abilities in the educational process (S. Z Abramna, N. Kabanova-Meller, I. Pogoretska, etc.) established that the most important condition is the purposeful and systematic formation of logical techniques, the organization of such an educational process, during which these techniques become the object of special training [4].

It is necessary to use interactive teaching methods and ICT, which contribute to increasing motivation to study and improve the quality of assimilation of educational material. The following conditions are also of great importance:

- creating a favorable psychological climate in the lesson, which ensures the concentration of students' attention and the development of their creative activity;
- using a variety of methods and techniques that allow students to see mathematical objects in different contexts and feel their practical significance;
- using interactive teaching methods that contribute to the involvement of students in active participation in the educational process;
- providing individual approach to each student, taking into account his needs and capabilities;
- constant expansion of students' horizons, ensuring the availability of information and selecting it according to the level of students' maturity;
- using innovative technologies and materials in the lessons, which give students the opportunity to expand their knowledge and skills;
- ensuring constant monitoring and evaluation of students' educational achievements, which allows to adjust the educational process and develop the individual abilities of each student.

Conclusions. Therefore, the use of pedagogical conditions in mathematics lessons that contribute to the development of the intellectual abilities of younger schoolchildren will contribute to the improvement of

the quality of education and the preparation of students for further successful studies. Under such conditions the maximum development of cognitive functions is improved, the students' competences are formed, the motivation to study and the effectiveness of the educational process are increased, the independence and creativity of students are developed. Therefore, compliance with the pedagogical conditions for the development of intellectual abilities of students in mathematics lessons is necessary for successful learning and development of students in primary school.

REFERENCES

1. Баклан Г . Л. Сучасні засоби розвитку інтелектуальної сфери молодших школярів // Таврійський вісник освіти. 2017. № 1 (57). С. 170-177.

2. Завгородня Н. М. Педагогічні умови соціалізації обдарованих учнів у навчально-виховному середовищі загальноосвітнього навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 „Соціальна педагогіка”. Київ, 2006. 22 с.

3. Зайченко І. В. Педагогіка: навч. посібник. К.: Освіта України, КНТ, 2008. 528 с

4. Зеньковський В. Психологія дитинства. Психолог. 2007. № 3. С. 11-14

5. Інтелектуальні здібності у структурі обдарованості особистості // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика: зб. наук. пр. – Випуск 5 // І.С. Волощук (головний редактор) та інші, К.: *Інформаційні системи*, 2011. С. 137-144.

6. Максимова В.Н. Проблемний підхід до навчання у школі. Метод. посібник. Львів, 2003. 82 с.

7. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором: вибрані твори в п'яти томах/ В.О. Сухомлинський. Т.4 К.: Радянська школа, 1977. С.393-696.

*Yu. Levkivska,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE POTENTIAL OF DIGITAL TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING JUNIOR PUPILS' COGNITIVE INTEREST

Statement of the problem. The formation of a sustainable cognitive interest is a prerequisite for successful schooling. Cognitive interest is the means that facilitates and accelerates a student's mental reactions, stimulates the perception and assimilation of new knowledge, motivates the production of unconventional judgements and ideas, and is the basis for encouraging students to engage in creative activities. Having formed cognitive interests, primary school students will be able to study successfully, they will have a stable and systematic interest in the learning process.

Therefore, one of the most important tasks of a teacher is to activate student's cognitive interest using effective and modern technologies. Digital technologies are those tools that optimize the process of primary school pupils' perception of new information, facilitate their memorization and develop their research skills.

Analysis of recent research and publications. The psychological aspects of the formation of cognitive interest in primary school age are covered in the works of such scholars as A. Boyko, M. Komar, M.Matiushkin, etc. The methodological aspects of forming the cognitive interest of primary schoolchildren using digital technologies are outlined in the studies of V. Andrievska, Y. Vasylenko, L. Stadnyk, O. Savchenko and others.

The purpose of the article is to reveal the potential of digital technologies for the formation of the cognitive interest of primary school students.

The main outline of the material of the article. Contemporary researcher A. Boyko defines interest as a person's active cognitive attitude to the world. Interest and cognition are closely related to each other, and if cognition is to some extent possible without interest, interest arises, activates, develops and disappears under the condition of a person's ability to cognition and as a result of it [1, p.30].

According to methodologists O. Komar and M. Matiushkin, cognitive interest is a selective orientation of a person to cognition of something, to study its essential characteristics and features of functioning. Interest in

cognition is a valuable essence of a person, without which he or she ceases to be a person and to respond to the world in which he or she lives. In all approaches, the essence of the concept of "cognitive interest" was established as an interest in mastering any new information, including learning [2, p.116].

The cognitive interest of primary school students is formed and developed in the activity, and it is influenced not by individual components of the activity, but by its entire objective and subjective essence (nature, process, result). The subject of cognitive interest is the human ability to learn about the world around us not only for the purpose of biological and social orientation in reality, but also in the most essential attitude of a person to the world – in the desire to penetrate its diversity, establish cause and effect relationships, identify patterns and contradictions.

The cognitive interest of primary school students is the driving force behind their knowledge acquisition, a means of forming skills and abilities, the basis of students' attraction to the process of creative activity, which cannot be effectively formed without the use of effective means of optimising this process, which are age-appropriate and appropriate to the peculiarities of mental and cognitive development of primary school students. One of such effective means is digital technologies.

According to L. Stadnyk, the use of visual aids in the educational process of primary school significantly optimises students' oral and written communication skills when using appropriate materials (presentations, lapbooks). Google and its subsidiary YouTube can also be effective learning aids. There are many videos available for educational purposes. Video hosting platforms allow students and teachers to create collections and playlists for students to learn new information. This technique helps to form a stable positive motivation of primary school students to learn [3, p. 67].

Younger pupils are interested in interactive classes in a relaxed playful way, because while playing, pupils learn about the world in the most familiar way, form an attitude to the environment in which they are. Using digital tools and computer games gives primary school students an additional stimulus to learning and investigating the surrounding world (both real and virtual).

In the context of the growing popularity of social media, it is worth noting that various messengers can also be used as an effective learning tool. Telegram, WhatsApp and Viber are quite popular among primary school students who spend a lot of time in chats and communities, talking online, and use these messengers to receive and transmit data in the context of distance learning. Any smartphone has emoticons and emoji, which can

be a tool for expressing reflection on the part of students (for example, describing impressions of a lesson or their own activities using emoticons, choosing the most appropriate option). They can be useful when students want to express their emotions at the beginning or the end of an interactive lesson using digital technologies. The use of this technology allows the teacher to establish direct contact with students and better understand their expectations or preferences. However, this method of communication should not be used frequently in the classroom, as it can make it difficult for younger students to switch from involuntary to voluntary attention when learning new material and can lead to their involuntary switch to social media.

Conclusions. Thus, we can say that a primary school student is a researcher. This is due to the personality's desire to observe and experiment, to independently seek new information about the world.

The interest of schoolchildren arises in the form of their inventive orientation of mental processes on objects and phenomena of the surrounding world, in the form of tendencies, aspirations, needs of the individual to engage in various types of activity, however, first of all, the ones that bring pleasure to students, in the form of special selective attitude to the surrounding world, to its objects, phenomena, processes.

Digital technology is an effective tool that fully corresponds to the peculiarities of the development of cognitive interest of a person during primary school age, correlating with the peculiarities of thinking and perception of primary school students, providing for the use of interesting and familiar forms and methods of work in the classroom. That is why a teacher should use the potential of this powerful tool when it is possible and integrate tasks and activities in a digital form into the educational process of primary school.

REFERENCES

1. Бойко, Алла Микитівна. Виховання людини: нове і вічне : методолого-теоретичний і практичний коментар : статті, виступи, рецензії / Алла Бойко. Полтава : [Техсервис], 2006. 568 с.
2. Комар О. Інтерактивні методи як інноваційна діяльність сучасного вчителя початкової школи. Педагогічний вісник. 2015. № 7. С. 194 с.
3. Стадник Л. Актуальні проблеми математичної освіти. Шляхи їх вирішення. Педагогічні науки. 2016. № 5. 201 с.

*A. Zhevako,
Student,
O. Zymovets,
Lecturer,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

JOHANN SEBASTIAN BACH'S WORKS: THROUGH THE PRISM OF THE CENTURY

Topicality. Interest in early music, the roots of which can be seen in the so-called "historical concerts" of the 19th century, intensified at the beginning of the 20th century and caused the emergence and formation of a separate, special direction of music performance culture – "authenticity", with its ideology, scientific-theoretical foundations and scientific-methodical works that systematize the accumulated experience. From the end of the 20th century, the first creative teams of this direction appeared in Ukraine as well.

Within the framework of the article, we will try to address, from the above-mentioned angle, the development of this trend of musical art in the last third of the 20th-the beginning of the 21st century, when authentic performance stood out as an independent form of art and gained relevance on a par with academic performance.

The relevance of the chosen topic is indisputable and due to:

- the insufficiency of research on the study of the problems of historical performance in Ukrainian musicology;
- the need to understand the work of foreign authors in relation to authenticity in musical art and to determine the specifics of performance concepts of ancient music by modern soloists-instrumentalists and ensembles;
- the expediency of comparing interpretations in order to identify the most perfect performing versions.

The purpose of the article is to reveal the specificity of historical performance as a separate phenomenon in the system of artistic practice of the last third of the 20th-the beginning of the 21st century and to theoretically substantiate the peculiarities of the authentic reconstruction of the suites for lute by J. S. Bach by modern performers (see Fig. 1,2).

The outlined goal involves solving several groups of **tasks**:

- to develop scientific and methodological materials necessary for research;
- to study the accumulated experience of specialists in the historically oriented direction of execution;
- to systematize the information of scientific and scientific-methodological sources from the angle of defining the tasks that are set before the performers of ancient music in order to achieve a historically reliable artistic result;
- to reveal the features of the authentic reconstruction of suites for the lute by J.S. Bach by modern performers;
- to carry out an analysis, including a comparative one, of audio and video recordings of Y. S. Bach's works in the performance of authoritative creative teams of an authentic direction in order to determine the properties of the sound image of the works of the Baroque era.

The methodological basis is general scientific and special musicological methods.

General scientific methods: comparative, inductive, deductive methods.

Special musicological methods used in our research helped to establish typical features that characterize historically oriented performance. Through a historical and theoretical analysis, the problems of interpretations of works of ancient music were revealed, the peculiarities of the repertoire and performance principles of outstanding musicians-soloists and ensembles of this direction were investigated, the complex of performance principles of playing instruments of the Baroque era was revealed.

All these methods these made it possible to explore the soundscapes of interpretations by guitarists of academic and authentic traditions.

The scientific novelty lies in the fact that the problem of historically oriented performance of the instrumental music of the Baroque era in modern Ukrainian performance has been concretized; executive means of its formation are considered as elements of the style system; a complex sequence of actions is proposed – an algorithm for working out suites for the lute by J.S. Bach, aimed at observing stylistic conditions, which take into account the specifics of the non-stylistic professional education of Ukrainian professional musicians.

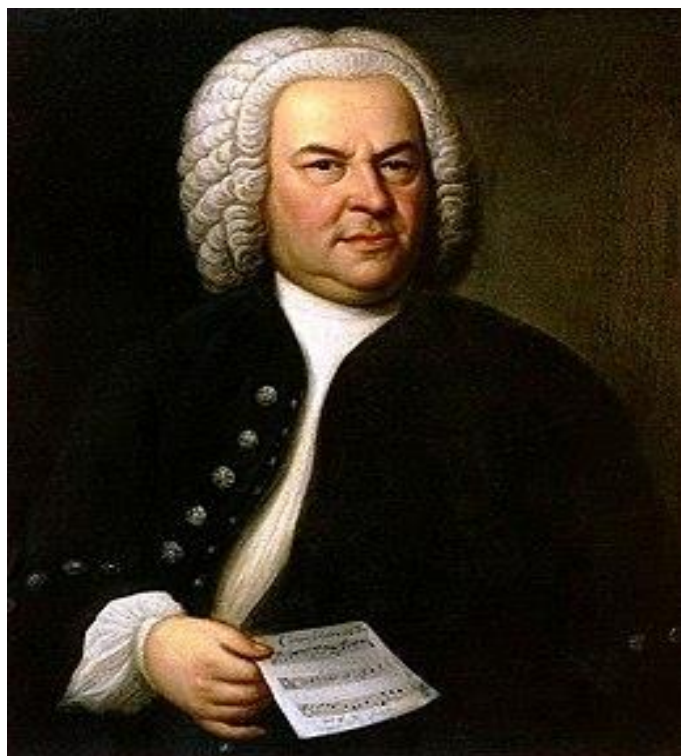

Fig. 1

In contrast to "modernization" in the second half of the 19th and early 20th centuries musical works of the late Baroque era due to their transfer to large concert halls and performance on new acoustically powerful instruments, "authentic" or "historically oriented" performance has the opposite ideological orientation. It "moves" the performer to the past, offers him to feel the spirit of his native creative era, to be imbued with this spirit, and to reproduce in performance the style characteristic of the composition.

We have analyzed fundamental scientific research in accordance with problematic issues in the history and theory of early music (N. Herasimova-Persidska, T. Dubravskaja), which examines the practical aspects of performing early music, historically oriented performing direction, as a phenomenon. We refer to the same circle of treatises of ancient masters.

The last group under review consists of works on the interpretation of the works of ancient composers in foreign literature and practical manuals for the performance of ancient music (A. Blachley, R. Botenberg, R. Donington, A. Plankart, E. Ruley, R. Hines, E. Hargis, N. Harnoncourt, etc.); ancient treatises (S. Wirdung, fragments of treatises from various textbooks, independent translations, etc.).

It should be emphasized that the appeal, first of all, to the music of the Baroque era led to an extremely convincing artistic repertoire: on the basis of the reconstruction of the corresponding epic of musical instruments and

the adjustment of their sound to the manners of modern performers, the sound image of the musical culture of the specified period changed amazingly. That is, the historically oriented performance performs an important informative and cognitive function – the reproduction of a historically reliable sound image of the music of the corresponding era, which, in turn, affects scientific and theoretical ideas about its aesthetic and stylistic characteristics. After all, in the concept of a musical work, its sound expression is decisive: only in the sound and only in the conditions of artistic performance does the musical work reveal itself in all its properties, in particular, stylistic ones. Therefore, the complex of performing means of reproducing the sound image of a musical work is one of the main factors of style formation and, at the same time, a tool for learning the stylistic regularities of the corresponding era [1].

Fig. 2

As a result of the complete supplanting of Renaissance music from the cultural environment by the musical art of the next Baroque era, the ideas of scientists and art fans about the aesthetics, artistic content and style of the specified era were based mainly on the treatises and aesthetic declarations of prominent cultural figures, and were formed on examples of masterpieces, primarily painting, architecture and literature. The stylistic

picture was incomplete, because the music was "silent" [2].

Therefore, the reproduction of the sound image of the music of the Baroque era became one of the outstanding achievements of historically oriented performance. But the complex of performing means of reconstructing the suites for lute by J. S. Bach is quite complex and closely related to the solution of questions of scientific and theoretical content, such as the question of the concept of the text of a musical composition, questions of style and stylistics, composition technique, musical chronotope, pitch (modal and tonal) and metro-rhythmic organization of the musical fabric, the influence of the conditions of creation of the genre of the work, etc. [3].

In Ukraine, the formation of such a complex is complicated by the base of professional training of a musician-performer. In Western Europe, there are special musical educational institutions, where specialists are trained to perform music of the Middle Ages, Renaissance, and Baroque – separately for each era. However, in Ukraine, the professional training of musicians is traditionally conducted on the basis of music of the classical-romantic style layer and, partially, late Baroque, but with the application of the same methods to Baroque music as to the classical-romantic style.

Therefore, the complex of performing means of processing a work of the Baroque era must be adapted to the conditions of the undifferentiated musical upbringing of a Ukrainian specialist-performer.

It should be noted that the music of the Baroque era is quite widely performed in Ukraine, and the development of appropriate performance tools is also at a promising stage. But without reproduction of a stylistically reliable artistic sound realization of musical works of the specified era, scientific and theoretical ideas about their style may be inaccurate, even erroneous.

Interest in the "authentic" sound of early music intensified at the turn of the 19th and 20th centuries. The founder of this movement is traditionally considered to be Arnold Dolmetsch, an English instrumentalist, violinist, harpsichordist, gambist, lutenist, musicologist, who constructed copies of ancient instruments and performed music of the 17th-18th centuries on them, and left a fundamental work "Performing Music of the 17th-18th Centuries", which became an in-depth theoretical justification of historically oriented performance (see Fig. 3).

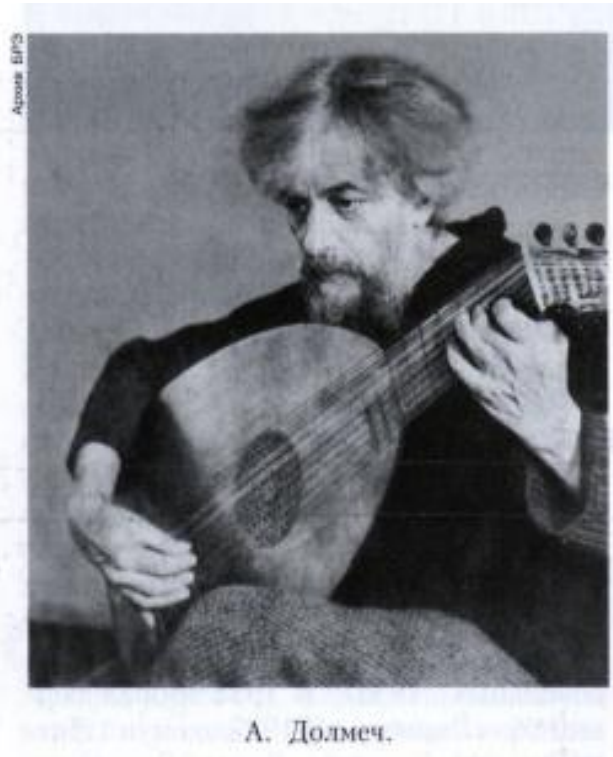

Fig. 3

In France, at the same time, a union of performers on ancient instruments “Société de concerts des instruments anciens” was founded, the leading figures of which were Camille Saint-Saëns and Henri Casadesus. In Germany at the beginning of the XXth century a similar society was founded by the cellist H. Döbereiner, who promoted the revival of the viola da gamba.

Fig. 4

The revival of the harpsichord as a concert instrument was facilitated by V. Landovska's concert and teaching activities in Germany, France and the USA [4] (see Fig. 4).

Thus, in the colorful musical world of the beginning of the 21st century, which seems to have absorbed all the assets of the development of musical culture on the Earth, the most diverse phenomena in terms of content and historical and regional origin coexist peacefully, filling their own niches and finding their own listeners and admirers. One of these phenomena is music-historical retrospection – turning to European art of pre-classical eras and seeking to hear exactly how the piece sounded (or could have sounded) in its time. The answer to this desire was the creation of "authentic" or historically oriented performance, which is understood as the direction of modern performing practice, which sets as its task the most accurate reproduction of the sound of music of previous eras.

REFERENCES

1. Коденко І.І. Специфіка виконання старовинної музики: історичний аспект. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії І практики освіти: зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв імені І.П.Котляревського. Харків, 2020. Вип. №56. С. 93–105.
2. Козак О.І. Трансформації моделей симфонічного мислення в українській музичній культурі ХХ ст. Культура України. Сер. Мистецтвознавство: зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2015. Вип. 51. С. 4 – 13.
3. Кучма Н.А. «Звуковой образ инструмента» как проблема исполнительской интерпретации. Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І.П.Котляревського. Харків, 2019. Вип. XI. С. 71 – 88.
4. Москаленко В.Г. Лекции по музыкальной интерпретации : учеб. пособ. Киев : Клякса, 2013. 274 с.
5. Рябуха Н.А. Звукообраз в исполнительском искусстве: от метафоры к категории (этимологический курс). Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2014. Вип. 40. С. 72 – 84.
6. Свириденко Н.С. Стилістика виконання старовинної музики на прикладі творів І. С. Баха : навч.-метод. посіб. Київ : Київ. ун-т імені Б. Грінченка, 2017. 242 с.
7. Шадрина-Лычак О. В. Лютневый стилевой комплекс в клавесинной музыке XVII-XVIII веков. Науковий вісник / Нац. муз.

академія України імені П. І. Чайковського: Старовинна музика – сучасний погляд. Кн. 6. Вип. 109. Київ, 2014. С. 135–162.

8. A. Dolmetsch. The interpretation of the music of the XVII and XVIII centuries revealed by contemporary evidence. *2nd ed.* London, 1946. 502 p.